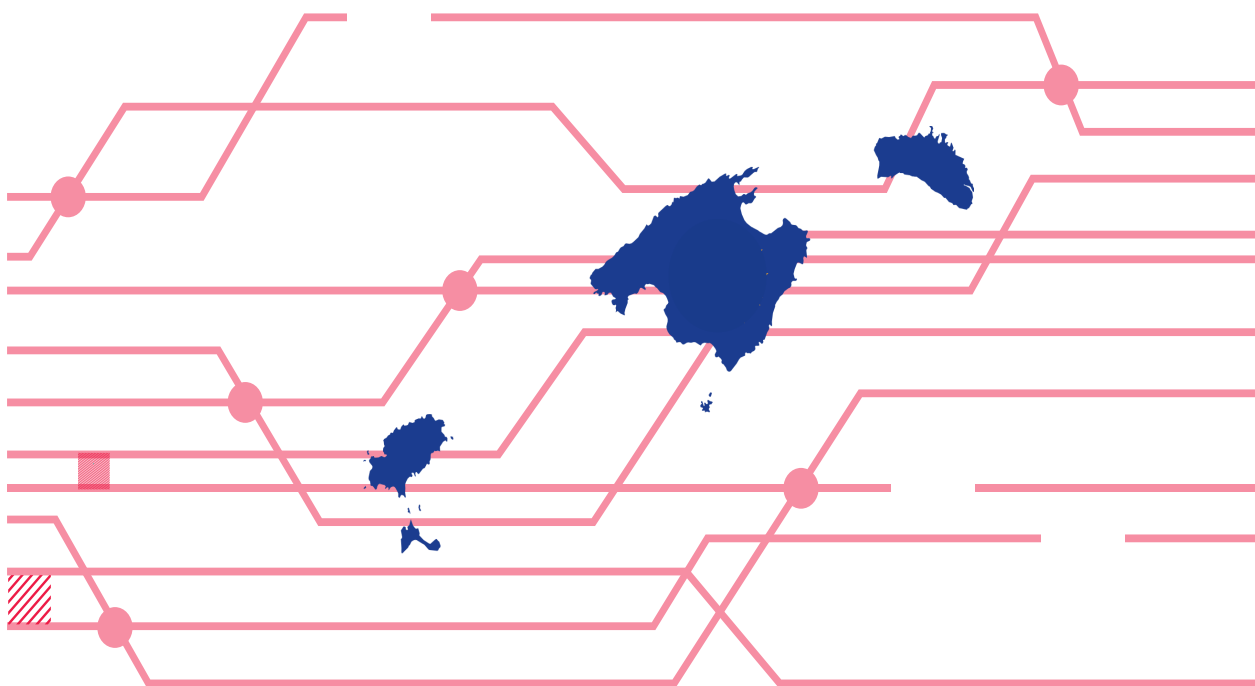

PLA D'OCUPACIÓ DE QUALITAT DE LES ILLES BALEARS 2022-2025

PACTE PER A LA REACTIVACIÓ I LA DIVERSIFICACIÓ
ECONÒMICA I SOCIAL DE LES ILLES BALEARS

GOVERN
ILLES
BALEARS

G CONSELLERIA
O MODEL ECONÒMIC
I TURISME I TREBALL
B

soib
formació
i ocupació

El Pla d'Ocupació de Qualitat
de les Illes Balears 2022-2025
s'ha consensuat des del Diàleg Social,
format per:

GOVERN
ILLES
BALEARIS

comissions obreres
de les Illes Balears

Entitats i organismes encarregats d'executar el Pla d'Ocupació de Qualitat de les Illes Balears 2022-2025:

G CONSELLERIA
O MODEL ECONÒMIC,
I TURISME I TREBALL
B

CONSELLERIA
MODEL ECONÒMIC,
TURISME I TREBALL
DIRECCIÓ GENERAL
MODEL ECONÒMIC
I OCUPACIÓ

CONSELLERIA
MODEL ECONÒMIC,
TURISME I TREBALL
DIRECCIÓ GENERAL
TREBALL I SALUT
LABORAL

CONSELLERIA
MODEL ECONÒMIC,
TURISME I TREBALL
DIRECCIÓ GENERAL
PROMOCIÓ ECONÒMICA,
EMPRENEDORIA I ECONOMIA
SOCIAL I CIRCULAR

soib
formació
i ocupació

ibassal
Institut balear de seguretat
i salut laboral

G CONSELLERIA
O EDUCACIÓ
I I FORMACIÓ
B PROFESSIONAL

CONSELLERIA
EDUCACIÓ
I FORMACIÓ
PROFESSIONAL
DIRECCIÓ GENERAL
FORMACIÓ PROFESSIONAL
I ENSENYAMENTS
ARTÍSTICS SUPERIORS

IQPIB

1. INTRODUCCIÓ.....	5
Principis rectors	7
2.OBJECTIUS DEL POQIB.....	8
2.1. Objectius generals	8
2.2. Objectius estratègics.....	8
2.3. Objectius operatius.....	9
3. MARC JURÍDIC DEL PLA D'OCUPACIÓ DE LES ILLES BALEARS 2022-2025	10
3.1. Àmbit internacional	10
3.2. Àmbit europeu.....	11
3.3. Àmbit estatal	12
3.4. Àmbit autonòmic.....	12
3.5. Àmbit local.....	13
4. DIAGNOSI DE L'ECONOMIA I L'OCUPACIÓ A LES ILLES BALEARS	14
4.1. Fets estilitzats de l'economia i el mercat de treball de les Illes Balears	14
4.2. Evolució econòmica.....	17
4.2.1. Creixement anual del PIB a les Illes Balears i al seu entorn.....	17
4.2.2. Evolució del PIB per càpita.....	20
4.2.3. Evolució del VAB per illes.....	21
4.2.4. Evolució del VAB per subsectors econòmics.....	22
4.2.5. La productivitat de l'economia balear.....	23
4.3. El teixit empresarial	25
4.4. Evolució de l'estructura demogràfica	33
4.5. El mercat de treball.....	36
4.5.1. La població inactiva	36
4.5.2. La població activa.....	37
4.5.3. La població ocupada.....	39
4.5.4. La població en EERTO.....	53
4.5.5. La població aturada.....	61
4.5.6. El capital humà i el nivell formatiu.....	70
4.6. Condicions de treball i relacions laborals.....	75
4.6.1. Precarietat laboral.....	75
4.6.2. Els costos laborals.....	80
4.6.3. La sinistralitat laboral.....	82
4.6.4. Els convenis col·lectius.....	84
5. VALORACIÓ DEL POQIB 2017-2020: Rendició de comptes	86
6. PRIORITATS I LÍNIES D'ACTUACIÓ DEL POQIB 2022-2025	91
Prioritat 1: millora de la qualitat i de la salut laboral i impuls de les polítiques d'igualtat de tracte i d'oportunitats per raó de gènere en el marc de les relacions laborals.....	91
11. Lluita contra la precarietat laboral.....	94
12. Programa de col·laboració entre la Conselleria de Model Econòmic, Turisme i Treball i l'organisme estatal de la Inspecció de Treball en matèria de lluita contra el frau en l'aplicació i la destinació d'ajudes i subvencions per fomentar l'ocupació i la formació professional per a l'ocupació.....	95
13. Nova estratègia de seguretat i salut laboral de les Illes Balears 2022-2027 (període que pot ser modificat amb l'acord dels agents socials).....	95
14. Estratègia en matèria d'igualtat de tracte i d'oportunitats per raó de gènere en el marc de les relacions laborals i de la salut laboral.....	96
Prioritat 2: mesures de xoc enfront dels efectes laborals derivats de la pandèmia; els aturats COVID-19.....	97
2.1. «SOIB Reactiva», per a persones a l'atur per raó de la COVID-19.....	99
2.2. «SOIB Dona», per a dones a l'atur per raó de la COVID-19.....	99
2.3. Programa del SOIB de suport als treballadors en situació concursal.....	99
2.4. Ampliació de les oficines dels punts d'orientació acadèmica i professional.....	99
2.5. Desplegament territorial i facilitació d'accés dels ciutadans a les polítiques actives.....	99
Prioritat 3: orientació i acompanyament laboral per a les persones en situació de desocupació (com a dret subjectiu).....	100
3.1. Modernització del servei d'informació i orientació professional per a les persones demandants, per potenciar-ne el paper com a eix central de les polítiques actives d'ocupació i per facilitar-ne l'accés potenciant un sistema d'atenció multicanal.....	101
3.2. Establiment de dispositius d'orientació especialitzats en l'atenció primerenca per als col·lectius amb especials dificultats d'accés al mercat de treball, per reduir i evitar la cronificació de la desocupació.....	102

3.3. Consolidació dels serveis integrals d'orientació i acompanyament laboral dels col·lectius en risc d'exclusió social de joves, dones, persones amb discapacitat i persones en situació de reinserció social.....	103
3.4. Millorar el coneixement que té la ciutadania dels diferents serveis que ofereix el SOIB, especialment entre els joves que s'incorporen al mercat de treball i les noves persones desocupades a causa de la situació de crisi actual, derivada de l'epidèmia sanitària.....	104
3.5. Millora dels sistemes d'anàlisi de la informació sobre les característiques sociolaborals dels demandants d'ocupació en relació amb les necessitats del mercat de treball i les necessitats de serveis que detecta el personal orientador en dissenyar els itineraris personalitzats d'ocupació, que ha de servir de base per idear programes d'ocupació i de formació enfocats a cobrir aquestes necessitats.....	104
Prioritat 4: impuls de la formació professional per a l'ocupació des d'una perspectiva integral, com a eina clau per a la millora del model econòmic balear	104
4.1. Desplegament normatiu.....	106
4.2. Desplegament de la formació per a treballadors desocupats en l'àmbit públic.....	107
4.3. Desplegament de la formació per a treballadors desocupats amb les entitats col·laboradores.....	108
4.4. Establiment de dispositius i directrius per orientar estratègicament la formació.....	108
4.5. Foment de l'accés a la formació de les persones amb nivells educatius baixos.....	109
4.6. Impuls de l'Institut de Qualificacions Professionals de les Illes Balears (IQPIB) en l'acreditació de les competències professionals mitjançant el reconeixement de l'experiència professional.....	110
4.7. Formació professional per a l'ocupació dual.....	110
4.8. Impuls de l'FPO per a treballadors ocupats.....	111
4.9. Desenvolupament i afavoriment de la teleformació.....	111
4.10. Elements de qualitat i de simplificació administrativa.....	112
Prioritat 5: desenvolupament de serveis integrals i personalitzats adreçats a les empreses	112
5.1. Posicionament del SOIB com un recurs referencial de les empreses per cobrir les necessitats de personal, així com d'informació i assessorament en matèria d'ocupació.....	113
5.2. Oferir a les empreses una atenció especialitzada i personalitzada per cobrir les necessitats de personal, complementada amb un assessorament integral en temes d'ocupació.....	114
5.3. Facilitació de l'emprenedoria com a eina per crear d'ocupació.....	114
Prioritat 6: mesures de creació d'oportunitats i de foment de l'ocupació.....	115
6.1. Impuls de les polítiques actives en l'àmbit local a través dels agents d'ocupació i desenvolupament local (AODL).....	116
6.2. «SOIB Reactiva», per a persones aturades de llarga durada.....	116
6.3. «SOIB Reactiva», per a persones joves sense qualificació.....	116
6.4. «SOIB Joves Qualificats».....	117
6.5. «SOIB Dona».....	117
6.6. «SOIB Inclusiu».....	117
Prioritat 7: col·lectius vulnerables d'atenció prioritària	117
7.1. Col·lectiu de joves: integració de totes les polítiques d'ocupació i formació juvenil.....	119
7.2. Col·lectiu d'aturats de llarga durada i, especialment, persones majors de 45 anys.....	122
7.3. Col·lectiu de dones.....	123
7.4. Col·lectiu de persones vulnerables: persones amb capacitats diferents o en risc d'exclusió social.....	125
Prioritat 8: millora contínua, transformació digital i modernització del SOIB	127
8.1. Ampliació i millora de les oficines i dels centres de formació del SOIB.....	128
8.2. Expansió i consolidació de l'atenció multicanal en el SOIB.....	128
8.3. Reforç de la imatge i la percepció del SOIB, així com de la capacitat de recepció de demandants de la ciutadania, de les empreses i d'altres grups d'interès.....	129
8.4. Millora de la cooperació interinstitucional del SOIB a les Balears, a Espanya i a Europa.....	129
8.5. Impuls de la simplificació administrativa en la tramitació del SOIB i actualització de la normativa jurídica.....	130
8.6. Potenciació de l'avenç tecnològic.....	130
8.7. Enfortiment del capital humà intern per a la millora contínua del potencial del SOIB.....	130
8.8. Consolidació del programa de millora contínua del SOIB.....	131
8.9. Establiment de l'Observatori del Treball de les Illes Balears com a motor de coneixement i difusió de l'evolució i l'estructura del mercat de treball balear.....	131
8.10. Consolidació i evolució d'un programa de seguiment i avaluació de les polítiques actives d'ocupació.....	131
7. CALENDARI D'EXECUCIÓ DEL POQIB 2022-2025.....	132
8. PRESSUPOST I OBJECTIUS DEL PLA D'OCUPACIÓ DE QUALITAT DE LES ILLES BALEARS 2022-2025	133
9. CONCERTACIÓ DEL PLA D'OCUPACIÓ DE QUALITAT DE LES ILLES BALEARS 2022-2025.....	134

1. INTRODUCCIÓ

El present document estableix les principals línies d'actuació sobre treball i polítiques actives d'ocupació a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears. El punt de partida és el reconeixement del paper transversal que el treball i l'ocupació representen en el desenvolupament econòmic i social, en la distribució del benestar a les Balears.

L'estratègia balear d'ocupació de qualitat i d'igualtat d'oportunitats en termes d'ocupabilitat que conté aquest pla d'ocupació de qualitat de les Illes Balears 2022-2025 s'incardina dins de l'Agenda 2030 de desenvolupament sostenible, que va aprovar l'Organització de Nacions Unides el 2015. Més en concret, pretén fer realitat l'objectiu vuitè de desenvolupament sostenible (ODS), sobre el treball digne i el creixement econòmic. En aquest sentit, no es tracta d'aportar els elements per possibilitar un creixement econòmic el més intens possible, ja que això no és un fi en si mateix. En realitat, el repte és aconseguir augmentar el benestar dels ciutadans de les nostres illes, sota els principis de la competitivitat empresarial, l'afrontament dels reptes mediambientals i socials, i l'exercici d'un creixement intel·ligent, en un marc de digitalització, de transformació ecològica i d'envelliment demogràfic que obrirà nous reptes i oportunitats.

Tot aquest seguit de desafiaments ens plantegen la necessitat de fer front a aquesta situació allunyats de la individualitat. Al contrari, cal prendre mesures consensuades i, per això, cal treballar des del diàleg social, de manera que s'avanci també en l'objectiu dessetè dels ODS de les Nacions Unides, d'aliança per assolir els objectius. Per tot plegat, aquest document és el fruit d'un intens procés de diàleg social entre el Govern de les Illes Balears, els agents empresarials i sindicals més representatius, i les principals entitats civils de l'àmbit econòmic.

El context temporal en què s'enceta aquest nou pla d'ocupació de qualitat 2022-2025 es pot considerar, sense cap tipus de dubte, històric. Les Illes Balears i tot el planeta s'han enfrontat, i encara ho fan, a la crisi sanitària i a l'econòmica derivada de la gestió de la primera més grans fora de temps de guerra. Malgrat que les Balears ja mostren una clara reactivació, els efectes de les crisis es mantindran encara en el temps i, per tant, cal considerar en el curt termini l'oportunitat de mantenir polítiques d'escut social.

D'altra banda, i amb l'horitzó d'una progressiva normalització dels nivells d'activitat econòmica en els propers trimestres, amb unes dades d'ocupació i atur que ja milloren les que hi havia abans de la pandèmia, cal tenir en compte una mirada estructural, per enfortir el nostre mercat de treball: l'ocupació de qualitat hi ha de ser la guia d'actuació i no s'hi ha de perdre mai l'atenció per garantir l'ocupabilitat dels col·lectius més vulnerables, sinó que han de continuar essent prioritaris, amb independència del cicle econòmic. Per això, en combinació amb les mesures a curt termini, el Pla d'ocupació de les Illes Balears 2022-2025 posa els fonaments per dissenyar polítiques actives d'ocupació (PAO) que reforcin el SOIB com a columna vertebral del mercat de treball de les Illes Balears, per a la qual cosa cal coordinar totes les PAO, millorar l'ocupabilitat de les persones desocupades i, així mateix, guanyar rellevància davant el nostre teixit productiu, com a agent clau per cobrir-ne les necessitats de capital humà. Afrontam, per tant, l'oportunitat històrica d'ajudar a definir unes polítiques d'ocupació i treball que, de manera estructural, aportin competitivitat i benestar tant a la nostra economia com a la nostra societat.

Aquest pla d'ocupació de qualitat 2022-2025 s'insereix en un segon context històric molt particular, com és la modificació del marc normatiu respecte de l'anterior POQIB 2017-2020. En efecte, el 2021 acabà amb l'aprovació del Reial decret llei 32/2021, de reforma laboral, el qual suposa un canvi en les normes laborals, que tindrà un impacte important, entre altres aspectes, sobre la temporalitat de la contractació. Sens dubte, aquest canvi normatiu condicionarà positivament les diferents mesures que conté aquest pla d'ocupació de qualitat per lluitar contra la precarietat laboral.

Ara bé, a la vegada, hi ha altres fronts legislatius que col·laboraran a millorar les polítiques actives d'ocupació. D'una banda, l'aprovació de la Llei orgànica de formació professional suposarà un fort impuls a la formació professional per a l'ocupació, un element cabdal per a la millora del nostre model econòmic. De la mateixa manera, s'espera que dins del 2022 s'aprovi, d'acord amb els compromisos del Govern espanyol amb la Comissió Europea, la nova Llei d'ocupació, la qual marcarà el nou terreny de joc i, de ben segur, contribuirà a disposar d'unes polítiques actives d'ocupació més eficaces i eficients.

Així doncs, aquest pla d'ocupació de qualitat de les Illes Balears 2022-2025 s'enceta en un moment molt especial. D'una banda, mantenim encara l'escut social dissenyat per plantar cara als efectes econòmics i laborals derivats de la gestió sanitària de la COVID-19, així com els efectes econòmics derivats de la injusta guerra que ha provocat la invasió d'Ucraïna per part de Rússia, que, en el context de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, se substantiva en el Pla de Xoc per a l'Ocupació 2020-2021, aprovat en el marc del Pacte per a la Reactivació Econòmica i Social de les Illes. Aquest Pla de Xoc ha fet de pont entre el POQIB 2017-2020 i el nou pla d'ocupació de qualitat, per afrontar la singladura generada per la pandèmia. D'altra banda, s'han encarat així els reptes estructurals del mercat de treball de les Illes, pensant, per tant, en les qüestions de fons que han d'afavorir la millora del nostre model econòmic. Finalment, cal tenir en compte totes les modificacions legislatives, especialment en l'àmbit estatal, que ajudaran que les polítiques actives d'ocupació i les laborals siguin més eficients, per assolir el repte d'una economia més competitiva, però també més sostenible socialment i mediambientalment.

Segurament l'element distintiu d'aquest pla d'ocupació de qualitat respecte dels precedents té a veure amb la necessitat d'alinejar-se amb l'estratègia global del Govern de les Illes Balears, atesa la gestió del conjunt de recursos provinents dels fons europeus de resiliència. Per això, moltes de les mesures d'aquest POQIB s'han de veure com un mitjà per aconseguir altres objectius. N'és un exemple l'enorme demanda de treballadors relacionats amb les TIC o amb la transformació energètica, circumstància davant la qual cal estar preparats. En aquest sentit, el POQIB 2022-2025 ha d'esdevenir un instrument en una estratègia més àmplia i que engloba una actuació sistemàtica i planificada del GOIB. En efecte, el POQIB 2022-2025 es complementa amb el Pla d'Autocupació 2022-2025, aquest darrer dedicat específicament a l'impuls de l'emprenedoria i el suport als treballadors autònoms, de manera que entre els dos plans abasten el conjunt de treballadors i empreses de Balears. D'altra banda, el POQIB 2022-2025 s'incardina amb el conjunt de full de ruta del GOIB, i així ha d'esdevenir un impulsor i possibilitador de la nova RIS3 d'estratègia intel·ligent, de les mesures del Pla d'Indústria 2018-2023, del Pla de Ciència, Tecnologia i Innovació 2018-2022, i el Pla Integral de Formació Professional de les Illes Balears 2022-2025. En tots els casos, el POQIB 2022-2025 ha de ser un facilitador de la qualificació i la intermediació dels nous perfils i demandes que facin les nostres empreses en tots aquests camps, alineats sempre amb el conjunt de recursos europeus disponibles.

Un dels avantatges d'aquest pla d'ocupació és el caràcter de continuïtat respecte de l'anterior, el Pla d'Ocupació de Qualitat 2017-2020. Com es pot observar en l'apartat de valoració del grau de compliment, el POQIB 2017-2020 finalitzà amb un grau de compliment molt alt, proper al 85%, i ha representat una palanca inicial determinant a l'hora de confegir la proposta del nou pla. Per això, en el disseny, s'hi combina la continuïtat estratègica de totes aquelles mesures que han demostrat ser efectives amb la proposta de noves mesures per ampliar drets dels ciutadans en les polítiques actives d'ocupació.

Tanmateix, aquest pla d'ocupació de qualitat no serviria de res sense incorporar-hi la mirada i la participació de tots els agents implicats. En efecte, no podem obviar la complexitat dels processos que envolten el treball i l'ocupació, com a processos socials en què intervenen multitud d'agents: des d'un punt de vista individual, amb multitud d'empreses i treballadors, però també col·lectivament, amb les organitzacions socials i econòmiques i amb l'Administració pública, en el sentit més ampli. Aquesta complexitat, lluny de suposar una dificultat, ha d'esdevenir una oportunitat, que s'ha de fer realitat, des d'un vessant positiu, circulant sobre els rails de la concertació social. En aquest sentit, un dels valors del pla d'ocupació de les Illes Balears 2022-2025 és reforçar les fites aconseguides en el quinquenni 2017-2021 i perseverar a fer realitat l'article 27 de l'Estatut d'autonomia, que determina els drets relatius a l'ocupació i al treball des de la concertació i el diàleg social, com a instrument indispensable de cohesió social. Amb aquest ànim, el nou pla d'ocupació constitueix una peça essencial dins del Pacte per a la Reactivació i la Diversificació Econòmica i Social de les Illes Balears.

Sota el principi del diàleg i la concertació social de la darrera legislatura, es vol persistir en la construcció d'unes polítiques de treball i d'ocupació que permetin a les Illes Balears transformar-se en una economia més sostenible i inclusiva, dins d'un context de generació de riquesa compartida.

Principis rectors

Els principis rectors del POQIB per al període 2022-2025 són: **globalitat** (la població de referència és tota la població en edat laboral), **gratuitat** (s'ofereixen uns serveis laborals de lliure accés i sense cost per als ciutadans ni per a les empreses), **integrabilitat** (totes les polítiques laborals han d'estar interconnectades), **proximitat** (cal acostar les polítiques laborals als ciutadans, tant físicament com en línia, segons les seves necessitats), **relacions** (es tracta de polítiques laborals connectades amb la resta de polítiques del Govern de les Illes Balears), **igualtat d'oportunitats** (les polítiques laborals han d'estar dissenyades per garantir de manera transversal la igualtat d'oportunitats en les condicions d'accés al mercat de treball de totes les persones, amb independència de les capacitats i/o les trajectòries laborals prèvies), **no discriminació per raó de sexe** (cal assegurar la igualtat de tracte i d'oportunitats en l'accés a l'ocupació, a la formació i a la promoció professionals, i en les condicions de treball), **corresponsabilitat** (han de promoure l'equilibri entre la vida personal, familiar i laboral), **inclusió** (han de posar esment en les persones amb major risc d'exclusió social), **adaptabilitat i transversalitat** (les polítiques laborals s'han d'anar adequar a les necessitats laborals presents i futures que es detectin i es prevegin), **transparència i rendició de comptes** (totes les polítiques laborals han de passar un procés d'informació de resultats i d'avaluació, per mesurar-ne l'eficàcia i l'eficiència), **impuls de millora del model econòmic** (les polítiques laborals han d'actuar com a tractors de millora del model econòmic i de suport del teixit empresarial), **sostenibilitat i innovació** (cal cercar l'equilibri ambiental i avançar cap a una petjada ecològica neutra), i **territorialitat** (és necessari adaptar les polítiques laborals a la realitat de cadascuna de les Illes i dels territoris, per afavorir, així, polítiques d'impuls local).

2.1. Objectius generals

1. Treballar per una ocupació de qualitat, per a la qual cosa cal lluitar contra la precarietat laboral i afavorir un mercat de treball inclusiu i sense cap discriminació per raó de sexe, en el context d'un model econòmic més sostenible econòmicament, socialment i mediambientalment.
2. Garantir el dret a les polítiques actives d'ocupació com a palanca d'igualtat d'oportunitats per reduir l'atur.
3. Posicionar el Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB) com a element vertebrador del mercat de treball de cadascuna de les Illes.

2.2. Objectius estratègics

1. Combatre les conseqüències produïdes per la COVID-19 en el mercat de treball de les Illes Balears i facilitar la reincorporació de les persones i empreses que encara n'estan afectades.
2. Construir un mercat de treball més inclusiu i estendre unes condicions laborals dignes per a totes les persones treballadores, que assegurin un treball de qualitat i un creixement econòmic més just.
3. Incrementar els recursos humans i materials del SOIB, per garantir el dret de tots els treballadors a accedir a polítiques actives d'ocupació adients.
4. Impulsar les polítiques actives d'ocupació com a palanques necessàries per a la competitivitat de les empreses de les Balears.
5. Alinear les polítiques actives d'ocupació amb els objectius globals de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, amb la resta de plans estratègics sectorials del Govern de les Illes Balears (plans d'indústria, autoocupació, recerca i RIS3, Pla de Ciència i Tecnologia, Pla Integral de Formació Professional, etc.), així com amb les necessitats detectades en aplicar els fons europeus de transformació i resiliència.
6. Adaptar les diferents polítiques actives d'ocupació a la realitat econòmica i laboral de cadascuna de les Illes i posar l'accent en la perspectiva local.
7. Fomentar la creació de llocs de feina i esperonar l'esperit emprenedor.
8. Estendre la concertació laboral en l'àmbit de les Balears als àmbits insular i local, en fomentar l'establiment de pactes territorials d'ocupació.
9. Millorar el capital humà de les persones treballadores i empresàries.
10. Millorar la intermediació laboral mitjançant un sistema per orientar i per casar ofertes i demandes àgil i gratuït per a les persones treballadores i per a l'empresariat.
11. Assegurar la igualtat d'oportunitats per a tots els treballadors, especialment d'aquells col·lectius més vulnerables i amb més dificultats per accedir a les polítiques actives d'ocupació, com ara joves, persones aturades de llarga durada, persones treballadores de més edat, persones en risc d'exclusió social, persones amb capacitats diferents, i altres col·lectius discriminats.
12. Promoure la igualtat efectiva entre dones i homes, i reduir tota bretxa de gènere existent.

13. Avançar en la sostenibilitat ambiental del mercat de treball balear a través de la promoció d'ocupacions verdes.
14. Disposar d'un desplegament quantitatiu de les polítiques actives d'ocupació, de manera que es puguin entendre com un dret subjectiu abastable.
15. Avançar en la coordinació i la cooperació amb altres departaments i conselleries implicats (educació, treball, serveis socials, entitats locals, etc.)

2.3. Objectius operatius

1. Reduir la precarietat laboral, a través de la disminució de la taxa de temporalitat a la mitjana europea del 15% i de la taxa de parcialitat fins al 14% en els treballadors en el règim general de la Tresoreria General de la Seguretat Social, el 2025.
2. Augmentar la taxa d'ocupació de les persones entre 16 i 64 anys, fins al 75%, el 2025.
3. Atreure al SOIB col·lectius de persones desocupades amb un nivell insuficient de registre i, així, reduir la diferència de l'atur registrat en el SOIB respecte del que declara l'Enquesta de població activa a menys d'un 10%, el 2025.
4. Lliurar a totes les persones desocupades un itinerari individual i personalitzat d'ocupació, a través del servei d'orientació, abans del termini de quatre mesos des que s'hi inscrivin.
5. Procurar anualment un nivell d'oferta de formació professional per a l'ocupació equivalent al 20% de les persones desocupades.
6. Fomentar el retorn dels joves al sistema educatiu i formatiu, per aconseguir que el nombre de menors de 25 anys inscrits al SOIB sense l'ESO se situï per sota del 20% dels joves inscrits.
7. Incrementar la intermediació laboral del SOIB en el conjunt de la contractació a les Balears fins al 10%, el 2025.
8. Incrementar la taxa d'emprenedoria en els joves fins al 7% i dels majors de 30 anys fins al 10%, el 2025.
9. Reduir per davall del 10% la bretxa salarial entre dones i homes.
10. Disminuir l'índex de sinistralitat laboral de les Balears fins a arribar a la mitjana de l'Estat espanyol.

3. MARC JURÍDIC DEL PLA D'Ocupació DE LES ILLES BALEARS 2022-2025

L'estructura del POQIB com a full de ruta per desenvolupar les polítiques de treball i ocupació a les Illes Balears sorgeix de la praxi quotidiana de la Conselleria de Model Econòmic, Turisme i Ocupació, com a administració competent en polítiques actives d'ocupació, i de l'anàlisi del mercat laboral balear.

Així mateix, el POQIB està alineat amb les principals recomanacions que fan els organismes multilaterals especialitzats en matèria d'economia i ocupació, de caràcter tripartit, amb l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmics (OCDE) i l'Organització de les Nacions Unides (ONU), juntament amb l'Organització Internacional del Treball (OIT). A més, s'ha prestat una atenció especial a les recomanacions de caire conjuntural per implementar polítiques d'ocupació com a conseqüència de la pandèmia produïda per la COVID-19.

Finalment, l'arquitectura jurídica i financera en matèria d'ocupació de la Unió Europea, de l'Estat espanyol i de la mateixa Comunitat Autònoma de les Illes Balears determina les competències de la Conselleria de Model Econòmic, Turisme i Ocupació, alhora que hi proposa instruments financers i focalitza les prioritats a què ha de fer front per crear un marc de gestió adequat que impulsi l'ocupació de qualitat a les Illes Balears.

3.1. Àmbit internacional

L'any 2015 l'Assemblea General de les Nacions Unides va adoptar l'**Agenda 2030, amb els objectius per al desenvolupament sostenible**, que promou un pacte mundial per aconseguir un món més sostenible en la triple vessant social, econòmica i ambiental. Les Nacions Unides preveuen impulsar la consecució de desset objectius globals de sostenibilitat, entre els quals n'hi ha alguns que estan relacionats íntimament amb les polítiques d'ocupació objecte del POQIB;

concretament: **l'objectiu 4, de garantir una educació de qualitat inclusiva i equitativa, i promoure les oportunitats d'aprenentatge permanent per a tothom; l'objectiu 5, d'aconseguir la igualtat entre els gèneres i donar poder a totes les dones i nenes, i l'objectiu 8, de promoure el creixement econòmic sostingut, inclusiu i sostenible; l'ocupació plena i productiva, i el treball decent per a tothom.** Així doncs, per aconseguir un desenvolupament econòmic més sostenible i inclusiu, les societats han de crear les condicions necessàries perquè les persones accedeixin a llocs de feina de qualitat, en condicions d'igualtat efectiva entre dones i homes, al mateix temps que cal que s'estimuli l'economia sense danyar el medi ambient i que s'oferixin oportunitats laborals amb condicions de treball decents per a tota la població en edat de treballar.

La **Declaració del centenari de la Organització Internacional del Treball (OIT) per al futur del treball** de l'any 2019, que comparteix Espanya, com a membre de ple dret, proposa augmentar la inversió en les capacitats de les persones, així com la inversió en les institucions relacionades amb el món del treball i, a més, la inversió en el treball decent i sostenible. Hi ha un mandat concret de desenvolupar polítiques d'ocupació i de qualificació, de millorar la protecció social, de respectar les normes laborals i de promoure el diàleg social per fer front als efectes no desitjats de la globalització, de l'automatització i de la digitalització.

Al mateix temps, l'OIT ha llançat set iniciatives mundials clau per posar una atenció especial en determinats col·lectius i situacions que es donen en els mercats laborals d'arreu del món. Especialment rellevants per a les Balears són la **iniciativa relativa a les empreses**, atès l'impacte de la COVID en el teixit empresarial de les Illes; la **iniciativa verda**, per raons de sostenibilitat i desenvolupament local, i la **iniciativa relativa a les dones i el treball**, per aconseguir la plena igualtat efectiva en l'ocupació.

Per una altra banda, l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE), juntament amb l'Associació Mundial de Serveis Públics d'Ocupació (AMSPE), ha fet un veritable esforç d'anàlisi sobre les conseqüències en els mercats de treball de la crisi sanitària generada per la COVID. Tenen una rellevància especial les recomanacions que fa en la conjuntura de la COVID sobre **serveis públics d'ocupació en primera línia per a sol·licitants d'ocupació, treballadors i empresaris**, així com sobre **la formació professional per a l'ocupació en temps de crisi, per construir bases per a sistemes d'ensenyament i formació professional resistents**.

3.2. Àmbit europeu

El 2017 el Parlament Europeu, el Consell i la Comissió varen proclamar el **Pilar Europeu de Drets Socials**, a la Cimera de Göteborg, que estableix vint principis clau, estructurats en tres grans àrees: igualtat d'oportunitats i d'accés al mercat de treball; condicions de treball justes, i protecció i inclusió socials. El PLA D'OCUPACIÓ 2022-2025 vol connectar amb la gran majoria dels principis del Pilar Europeu, com són: la formació i l'aprenentatge permanents; la igualtat de sexes i la igualtat d'oportunitats; el suport actiu per a l'ocupació, amb una atenció especial als col·lectius de joves i aturats de llarga durada; l'avanç en l'ocupació segura i adaptable; la millora dels salaris; la informació sobre les condicions de treball i la protecció en cas d'acomiadament; el diàleg social i la participació dels treballadors; l'equilibri entre la vida professional i la vida privada; la promoció d'un entorn de treball saludable i la protecció de dades; la protecció social; les prestacions per desocupació, i la inclusió de les persones amb discapacitat.

La **Recomanació de la Comissió Europea sobre un suport actiu eficaç per a l'ocupació després de la crisi de la COVID-19 (EASE)** posa el focus en polítiques immediates que cal desenvolupar en els propers anys per recuperar els nivells d'ocupació previs a la pandèmia i per millorar la inclusió dels col·lectius més desfavorits. Hi destaquen les mesures de suport a les transicions,

a través d'incentius per a la contractació i de suport a l'emprenedoria; mesures de requalificació i reciclatge, així com l'increment de capacitats dels serveis d'ocupació a través d'intervencions individualitzades.

El **Sistema de Garantia Juvenil** ha esdevingut una eina eficaç per garantir a tots els joves menors de 30 anys una oferta de feina, de formació, d'aprenentatge o de pràctiques de qualitat abans que transcorrin quatre mesos des que acaben els estudis o finalitzen la feina. La Comissió Europea manté l'interès de continuar amb polítiques específiques per al col·lectiu més feble davant els mercats de treball, sota la marca «**Garantia Juvenil Plus**». En definitiva, és un vertader impuls en la creació de polítiques d'ocupació, educació i formació adreçades al jovent, que a les Balears pivoten sobre el marc comprensiu anomenat «**SOIB jove**».

Així mateix, la Recomanació de la Comissió Europea sobre fomentar la **integració dels aturats de llarga durada en el mercat laboral** ha esdevingut clau davant el nou mapa laboral, per la cronificació de l'atur i per l'abast ampliat de les característiques distintives dels treballadors afectats.

La Directiva 76/207/CEE del Consell, relativa a l'aplicació d'**igualtat de tracte entre homes i dones pel que fa a l'accés a l'ocupació, a la formació i a la promoció professionals**, i a les condicions de treball, és un pilar fonamental perquè accedeixin a la feina en condicions d'igualtat d'oportunitats a la Unió Europea.

D'altra banda, el **Fons Social Europeu Plus 2021-2027** és l'instrument financer de la Unió Europea per fomentar l'ocupació en els estats membres i per promoure una major cohesió econòmica i social. En paral·lel, va llançar el mecanisme **Next Generation 2021-2023**, per donar solució a la situació extraordinària a la Unió Europea deguda a la COVID.

En definitiva, el conjunt de fons europeus de caire estructural o conjuntural s'ha d'alinear amb els principis dels pilars europeus i ha de promoure la recuperació de l'economia i millorar la inclusió de qualitat en els mercats laborals.

3.3. Àmbit estatal

El Reial decret legislatiu 3/2015, de 23 d'octubre, pel qual s'aprova el **Text refós de la Llei d'Ocupació**, representa l'arquitectura institucional del Sistema Nacional d'Ocupació (SNO) i determina les característiques bàsiques de la política d'ocupació, com a conjunt de decisions adoptades entre l'Estat i les comunitats autònomes. Així doncs, tots els programes, serveis i mesures d'ocupació que es desenvolupen a les Illes Balears han de respectar les regles establertes pel SNO i han de cercar, doncs, la plena ocupació, la qualitat de l'ocupació, l'adequació quantitativa i qualitativa de l'oferta i la demanda d'ocupació, i la protecció adequada de les situacions de desocupació.

Per una altra banda, l'**Estratègia Espanyola de Suport Actiu per a l'Ocupació** marca les polítiques actives d'ocupació i d'intermediació laboral que s'han d'executar dins l'àmbit territorial de les Illes Balears, amb independència de la procedència dels fons de finançament. L'Estratègia, de caire triennal, s'articula al voltant de sis eixos: orientació, formació, oportunitats d'ocupació, igualtat d'oportunitats en l'accés a l'ocupació, empreudoria, i millora del marc institucional del Sistema Nacional d'Ocupació. Els sis eixos classifiquen tot el conjunt de serveis i programes d'ocupació que desenvolupen les comunitats autònomes per reforçar l'activació i la inserció dels treballadors, i per millorar-ne les capacitats a fi d'adaptar-les, de manera dinàmica, a les necessitats del sistema productiu. L'Estratègia 2021-2023 incidirà en el col·lectiu de joves, en els aturats de llarga durada, i en la millora de la prestació de serveis a les empreses, entre altres elements clau.

Els **plans anuals de política d'ocupació (PAPE)** informen dels objectius de l'Estratègia Espanyola d'Activació per a l'Ocupació en cadascuna de les comunitats autònomes, així com dels indicadors que s'utilitzaran per avaluar-ne cada any el grau de compliment. El Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB) ha orientat tots els programes i serveis a complir-ne els objectius i, així, ha impulsat les Illes Balears com una de les comunitats autònomes

de l'Estat més orientada cap als resultats en polítiques d'ocupació, dins el rànquing que elabora internament el Ministeri de Treball i Seguretat Social. El POQIB, amb un horitzó temporal a llarg termini, continuarà la dinàmica d'orientació cap als resultats en polítiques d'ocupació que hi ha a les Balears i facilitarà que el SOIB esdevingui l'administració tractora en matèria d'ocupació, formació per a l'ocupació i empreudoria a les Illes. Es tracta de mantenir la mateixa actitud que va dur les Illes Balears a ser la primera comunitat autònoma de l'Estat en la consecució d'objectius en política d'ocupació l'any 2019.

En darrer lloc, el Reial decret 7/2015, de 16 de gener, pel qual s'aprova la **Cartera comuna de serveis del Sistema Nacional d'Ocupació**, té per objecte garantir els serveis comuns mínims que han de proporcionar els serveis públics d'ocupació a les persones, tant aturades com ocupades, i a les empreses. El POQIB anirà més enllà i continuarà l'enfocament d'intervenció individualitzada, reforçarà i incrementarà el catàleg de serveis oferts a les Illes Balears en matèria d'orientació professional, col·locació, assessorament per a les empreses, formació i qualificació per a l'ocupació, suport per a l'empreudoria i l'autocupació, i promoció de l'ocupació de qualitat.

3.4. Àmbit autonòmic

La Llei orgànica 1/2007, de 28 de febrer, de reforma de l'**Estatut d'autonomia de les Illes Balears**, determina que les administracions públiques de les Illes Balears han d'impulsar la formació permanent, l'accés gratuït als serveis públics d'ocupació, i l'accés a l'ocupació estable i de qualitat, per garantir la seguretat, la dignitat i la salut en el treball. El POQIB vol reforçar l'aplicació dels drets relatius a l'ocupació i al treball a les Illes Balears, prestar una atenció especial a les empreses, i posar el focus en la millora de l'economia i dels mercats de treball després de l'esclat que ha suposat la pandèmia sanitària.

El Decret 25/2021, de 15 de febrer, de la presidenta de les Illes Balears, pel qual s'estableixen les competències i l'estructura orgànica bàsica de les conselleries de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, assigna a la **Direcció General de Model Econòmic i Ocupació** les competències de gestió i coordinació de les polítiques actives d'ocupació; informació, orientació i intermediació en el mercat laboral; plans de subvencions, i foment de l'ocupació i desenvolupament de la formació professional per a l'ocupació. La **Direcció General de Treball i Salut Laboral** s'encarrega de promoure la seguretat i la salut laborals, la prevenció de riscos i d'accidents laborals, l'impuls i el desenvolupament de les polítiques d'igualtat en l'àmbit laboral, i el foment de les mesures de conciliació de la vida personal, de la familiar i de la laboral a les empreses. La **Direcció General de Promoció Econòmica, Emprenedoria i Economia Social i Circular** té cura de les polítiques relacionades amb les empreses, com la promoció, el desenvolupament, la dinamització econòmica, la modernització, la internacionalització, l'atracció d'inversió, el suport empresarial, la promoció de l'autoocupació, el foment dels models d'economia social i l'autoocupació.

La Llei 7/2000, de 15 de juny, de creació del Servei d'Ocupació de les Illes Balears, i el Decret 37/2015, de 22 de maig, d'aprovació dels **Estatuts del Servei d'Ocupació de les Illes Balears**, delimiten com a finalitats primordials del SOIB dins l'àmbit territorial de les Illes Balears planificar, gestionar i coordinar les polítiques actives d'ocupació, amb funcions concretes d'informar, orientar, fer d'intermediari en el mercat laboral, fomentar l'ocupació en tots els vessants i desenvolupar la formació professional per a l'ocupació. El SOIB és un organisme autònom, dotat de personalitat jurídica pròpia i amb plena capacitat d'obrar, adscrit a

la conselleria competent en matèria de treball, i ha de desenvolupar les funcions en coherència amb les polítiques d'ocupació transferides per l'Estat i en col·laboració amb el Servei Públic d'Ocupació Estatal (SEPE).

Finalment, la Llei 13/2017, de 29 de desembre, de pressuposts de la CAIB per a l'any 2018, va crear l'Institut de Salut i Seguretat Laboral de les Illes Balears (IBASSAL), el qual és l'encarregat de vetllar per la salut i la seguretat en l'àmbit laboral.

Consegüentment, el POQIB és el resultat de la cooperació administrativa entre el SOIB, la Secretaria General i les direccions generals adscrites a la Conselleria de Model Econòmic, Turisme i Treball, a la vegada que es treballa transversalment amb la resta del Govern de les Illes Balears. A més, la participació tripartida dels agents econòmics i socials i de les entitats locals en l'elaboració del POQIB s'estructura en dos vessants: d'una banda, com a membres del Consell de Direcció del SOIB i del Consell General de Formació Professional i, de l'altra, com a integrants del **Pacte per a la Reactivació i la Diversificació Econòmica i Social de les Illes Balears**.

3.5. Àmbit local

En darrer lloc, cal palesar el paper que representa el conjunt dels ajuntaments, les mancomunitats i els consells insulars. El POQIB 2022-2025 preveu que s'aprovin i executin plans estratègics d'ocupació local a través del lideratge dels agents d'ocupació i desenvolupament local (AODL), per reforçar el rol de les entitats locals en els programes i serveis relacionats amb l'ocupació, la formació i l'emprenedoria.

4.1. Fets estilitzats de l'economia i el mercat de treball de les Illes Balears

1. L'esclat de la pandèmia per la COVID-19, al principi de 2020, suposà a escala mundial un punt de ruptura del cicle econòmic expansiu que s'esdevenia d'ençà de l'any 2015. La incidència a les Illes Balears fou especialment profunda, atesa la importància del sector turístic a l'arxipèlag.
2. Les polítiques de protecció de les persones i de les empreses que varen implantar els governs varen mitigar la forta caiguda de la producció causada per les mesures sanitàries preses el 2020.
3. L'administració de vacunes a partir de l'inici del 2021 millorà la situació sanitària, especialment als països desenvolupats, i va permetre recuperar part de l'activitat econòmica.
4. Sectorialment i regionalment, el sector serveis i les Pitiüses presenten les pèrdues de valor afegit més fortes el 2020, si bé en ambdós casos el retorn al dinamisme és més destacat l'any 2021.
5. Les perspectives de futur estan molt lligades a l'evolució de la pandèmia, amb la possible aparició de noves variants o nous brots del virus; a l'evolució dels preus, especialment dels energètics, i a les expectatives turístiques.
6. El teixit empresarial de les Illes Balears ha experimentat un creixement important entre el 2015 i el 2020, del 14,8%, superior al del conjunt d'Espanya (6,8%). El 82,2% de les empreses de les Illes tenen menys de tres treballadors, encara que, entre el 2015 i el 2020, són les empreses de més de cinquanta treballadors les que mostren un increment més alt (+21,7%).
7. L'augment en el nombre d'empreses entre el 2015 i el 2020 ha estat més intens en les activitats econòmiques vinculades a la construcció, a les activitats immobiliàries, al transport, als serveis d'allotjament, a la tecnologia o a la recerca i innovació.
8. Les Illes Balears es caracteritzen perquè tenen un dinamisme demogràfic més gran que el conjunt d'Espanya. Entre el 2015 i el 2020 la població hi ha crescut un 6,1%, enfront de l'1,8% de la mitjana espanyola. Aquest major dinamisme demogràfic s'explica principalment per la migració de tipus laboral.
9. Les projeccions de població de l'Institut Nacional d'Estadística (INE) apunten a un augment de la població a les Balears del 4,3% fins al 2025, i del 7,8% en la població potencialment activa fins al 2030. En canvi, en el conjunt d'Espanya es preveu que la població potencialment activa es redueixi un 1,6%. Per tant, cal esperar que el dinamisme demogràfic tenguí continuïtat en els propers anys.
10. L'estructura per edats de les Balears és més rejuvenida que la mitjana nacional, a conseqüència de l'arribada de migració. Tanmateix, el pes de la població en edat de treballar ha disminuït en els darrers anys i les projeccions de població assenyalen un envelliment progressiu de la població. D'aquí al 2030 es pronostica que, a Espanya, la demanda de reemplaçament o substitució (per jubilació, per exemple) pot proporcionar aproximadament nou vegades més oportunitats de treball que la demanda d'expansió.
11. La població inactiva (+11,5%) ha experimentat un increment més fort que la població activa (+5,0%) entre el 2015 i el 2019. Aquest augment se centra en els grups de jubilats i d'estudiants, atès que el de les persones que es dediquen a les tasques de la llar ha baixat notablement. Puja més el nombre d'homes inactius entre el 2015 i el 2019, per bé que les dones constitueixen encara la major part de les persones inactives, el 57,4%.
12. El mercat de treball illenc es caracteritza perquè la població activa augmenta d'una manera persistent. De fet, és la regió amb el creixement més alt de població activa, amb un 5% entre el 2015 i el 2019, per sobre del conjunt nacional (0,5%). Les dones representen el 46,4% de la població activa. Pel que fa l'edat, s'hi pot observar un envelliment progressiu dels efectius, i els majors de 55 anys ja representen el 16,1% del total.

13. Entre el 2015 i el 2019 cau la taxa d'activitat i passa del 65,8% al 64,4%. Per sexes, se situa en el 69,5% per als homes, i en el 59,4% per a les dones, de manera que s'hi dona una diferència de 10 punts percentuals. Aquesta bretxa de gènere es va reduint de manera gradual, atès que el 2005 era de 18,8 punts.
14. Entre el 2013 i el 2019 s'esdevenen increments molt significatius de l'ocupació a les Illes Balears, per sobre del 5% entre els anys 2015 i 2017. El 2019 es tanca amb una mitjana de 506.882 persones d'alta a la Seguretat Social, la primera vegada que se sobrepassa el mig milió d'ocupats de tota la sèrie històrica. Si entre el 2015 i el 2019 l'afiliació de les Illes Balears va créixer un 17,2%, en el conjunt d'Espanya ho va fer un 12,8%. La situació excepcional del 2020 ha comportat una caiguda de l'afiliació del 8,7% a les Illes Balears, la més alta de totes les comunitats autònomes.
15. De manera paral·lela, entre el 2015 i el 2019 es dona un augment en el nombre d'hores treballades, sobretot a partir del 2017, quan el creixement és més acusat que no en el nombre dels ocupats. Aquest fet es tradueix en un increment del nombre mitjà d'hores per treballador.
16. Totes les illes de les Balears han experimentat increments de l'ocupació en la fase de recuperació, iniciada el 2013 i que s'estén fins al 2019. Les Pitiüses presenten el creixement més accentuat. Ara bé, els efectes econòmics que ha comportat la pandèmia han estat també més negatius per a les Pitiüses, on el descens de l'afiliació ha assolit el -15,1% el 2020.
17. L'especialització de l'economia balear en el sector serveis va afavorir un millor comportament de l'ocupació i de la recuperació posterior de les Balears respecte de la resta de comunitats autònomes entre el 2015 i el 2019. En canvi, aquesta especialització ha repercutit en la major caiguda de l'ocupació el 2020. El 2015 un 83,2% dels afiliats es concentra en el sector serveis, quan el 2008 en representaven el 77%.
18. Entre el 2015 i el 2019, el total d'afiliació va créixer un 17,1%. Per sectors econòmics, els increments més grans s'han donat en la construcció (+33,8%), seguida de l'Administració pública, l'educació i la sanitat (+18,7%); l'hoteleria (+18,1%), i la resta de serveis (+15,5%). El 2020, tenint en compte l'excepcionalitat del moment i les limitacions de mobilitat que tant han afectat el turisme, es produeix la major caiguda interanual de l'afiliació en l'hoteleria (-24,9%), que perd una quarta part dels efectius.
19. Més en detall, les activitats econòmiques que més incrementen l'afiliació en termes relatius entre el 2015 i el 2019 són els serveis d'allotjament, la construcció d'edificis, els serveis de menjars i begudes, les activitats de construcció especialitzada, i l'educació.
20. Entre el 2015 i el 2019 ha augmentat de manera més significativa el nombre d'homes ocupats. Les dones suposen el 45,5% del total d'ocupats el 2019. D'altra banda, mentre que els joves varen ser el col·lectiu més castigat per la crisi, entre el 2015 i el 2019 és el grup que experimenta l'increment més alt, si bé encara es troben lluny de recuperar el nivell d'ocupació d'abans del 2008. Pel que fa a la nacionalitat, són els estrangers no comunitaris els que presenten els creixements més importants en les xifres d'ocupació.
21. S'observa un increment important dels ocupats amb estudis superiors entre el 2015 i el 2019, així com entre els que han cursat estudis de formació professional. En canvi, cauen els ocupats que només han assolit estudis primaris. A més, amb la crisi del 2020, els més malparats han estat els ocupats amb un nivell d'estudis inferior, circumstància que fa palès com l'educació té un efecte protector de l'ocupació.
22. El 2019 la taxa d'ocupació se situa en el 56,8% respecte del total de persones de 16 anys o més, a 2,4 punts per sobre de la taxa del 2015, seguint el cicle d'expansió econòmica de postcrisi. Se situa a més de 6 punts per sobre de la taxa del conjunt d'Espanya, i el 2020 la taxa baixa fins al 51,7%.
23. L'estacionalitat en l'ocupació, element estructural de la nostra economia, ha experimentat un fort creixement durant els darrers anys, derivat de l'especialització de l'economia balear en el sector dels

serveis i en l'activitat turística en particular. Les Pitiüses són les que presenten aquest patró en un grau més alt. La figura contractual dels fixos discontinus mostra un increment del 29,6% entre el 2015 i el 2019. 24. El 2020 es recordarà com un any insòlit, per l'expansió de la pandèmia. Donada aquesta situació excepcional, el Govern d'Espanya va aprovar una sèrie de mesures, entre les quals es troba la suspensió temporal de contractes i la reducció temporal de la jornada (ERTO), de manera que es pretenia evitar que la situació conjuntural tingués un impacte negatiu de caràcter estructural sobre l'ocupació. Les Illes Balears han estat durant el 2020 la comunitat autònoma amb més pes dels treballadors amb expedients de regulació temporals respecte del total d'ocupats, xifra que durant els mesos d'abril i maig va superar el 30%.

25. El perfil dels treballadors en situació d'expedient de regulació, a grans trets, és femení, de 35 a 49 anys, de nacionalitat espanyola, i amb un nivell de qualificació mitjana/baixa. Es concentren sobretot en els serveis i, més concretament, en l'hoteleria (el 52,6%).

26. Entre el 2013 i el 2016 el nombre de persones en atur es va reduir amb força. A partir del 2017 els descensos es moderen i ja el 2019 s'hi pot observar un estancament. El 2020 les dades mostren els efectes de la pandèmia, fet que provoca un fort repunt de l'atur. Amb les dades de tancament del 2021, les Illes Balears retornen a la senda de la reducció, amb un descens interanual superior al 10%.

27. El volum dels demandants d'ocupació que passen per les oficines del SOIB assoleix gairebé les 187.300 persones, de mitjana, durant l'any 2020, atès que, per cobrar les prestacions per ERTQ, cal estar inscrit com a demandant en el SOIB.

28. Entre el 2015 i el 2019 l'economia experimenta un període d'expansió, que es tradueix en un descens del 27,5% de l'atur registrat, més accentuat en l'agricultura, la construcció i la indústria. Els col·lectius que han reduït més el nombre d'aturats en aquests anys són els homes, de mitjana edat i de nacionalitat espanyola. El 2019 el 55,7% dels aturats són dones, el 44,9% tenen 45 anys o més, i el 76,1% no supera els estudis obligatoris.

29. La taxa d'atur del 2019 se situà a les Illes Balears en l'11,7% de la població activa. El 2020 va pujar fins al 16,2%, i és major entre dones, joves i estrangers.

30. Durant aquests anys de bonança econòmica els aturats de llarga durada han mostrat un fort descens, ja que han passat de representar el 33,9% el 2015 al 25,1% el 2019. En canvi, el 2020, per les restriccions en l'activitat, l'atur de més de 12 mesos s'incrementa de manera molt accentuada. D'aquests, el 58,0% no cobrava cap tipus de prestació el 2019, i aquesta xifra assoleix el 62,0% el 2020.

31. La taxa de temporalitat, de manera habitual, puja en períodes econòmics expansius, pel fet que l'ocupació augmenta, i cau en períodes de recessió. El 2019 la taxa de les Illes se situa en el 27,0%, per sobre de la del conjunt nacional (26,3%). La taxa de temporalitat és especialment elevada entre el col·lectiu femení (28,2%) i els joves menors de 25 anys (70,4%).

32. La contractació ha experimentat un fort impuls en els darrers anys, si bé es detecta un creixement dels contractes de poca durada i, fins i tot, de molt poca durada, a més de la rotació laboral.

33. La taxa de parcialitat de les Illes Balears i també la del conjunt d'Espanya se situen molt per sota de la mitjana europea. La diferència radica en la involuntarietat de les jornades a temps parcial, que el 2020 se situen en el 49,9% a les Balears.

34. El cost salarial per hora treballada a les Illes Balears es troba el 2019 en uns nivells semblants als dels anys anteriors. A més, les Illes es caracteritzen per mantenir els salaris per sota de la mitjana nacional. En canvi, els augments salarials pactats en convenis col·lectius assoleixen el 3,3% el 2018 i el 3,4% el 2019, dades superiors a la mitjana nacional, amb increments molt significatius en els convenis de l'hoteleria i del comerç.

35. Les Illes Balears són, una vegada més, la comunitat autònoma amb l'índex d'incidència de la sinistralitat laboral més elevat de l'Estat. Ara bé, des d'una perspectiva temporal, cal esmentar la tendència a la reducció a partir del 2018.

4.2. Evolució econòmica

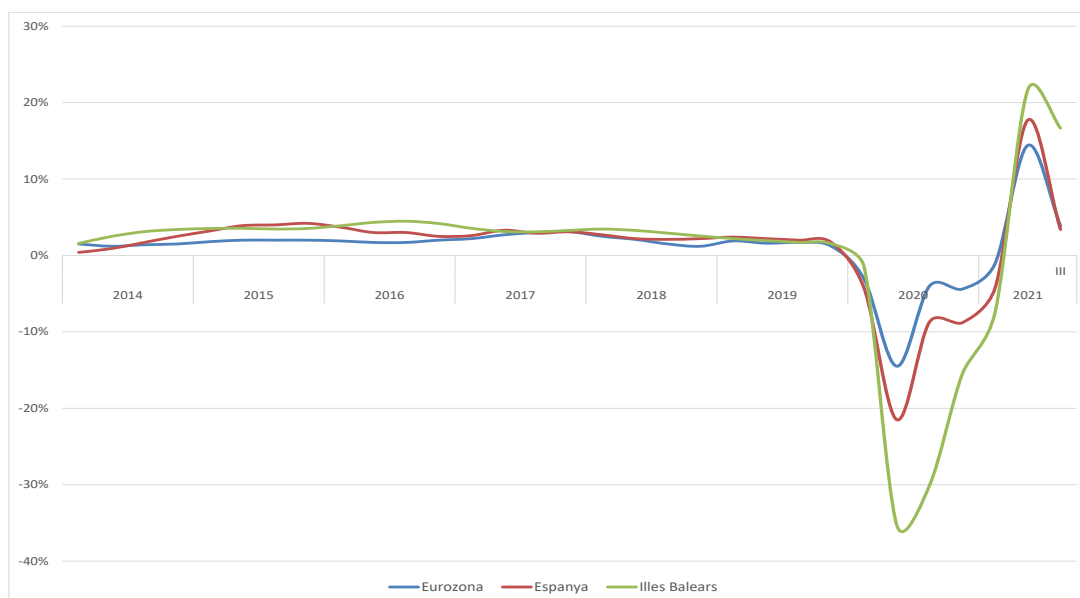
4.2.1. Creixement anual del PIB a les Illes Balears i al seu entorn

L'evolució econòmica mundial ha estat marcada i condicionada per l'esclat de la pandèmia de la COVID-19 el març del 2020. Fins al final del 2019 s'havia donat un cicle expansiu, que havia conduït a rècords històrics en el sector turístic, el qual havia aconseguit recuperar els nivells de producció del 2008. La irrupció en el panorama internacional de la COVID-19 ha suposat un daltabaix, que ha afectat tots els àmbits socioeconòmics i que ha incidit tant en l'estructura productiva dels països com en els hàbits dels ciutadans. La por al contagi i les limitacions a la mobilitat imposades per controlar la pandèmia han sacsejat especialment el turisme, que ha vist reduïda substancialment l'activitat els anys 2020 i 2021. Les Illes Balears, amb una economia molt oberta i dependent precisament del turisme, han estat una de les regions espanyoles amb més caiguda del valor afegit brut. Ara bé, en la represa de l'activitat econòmica en la segona meitat del 2021, l'arxipèlag balear

encapçala la recuperació econòmica i les previsions apunten que ja el 2022 s'aconseguirà assolir el nivell de producció previ a la pandèmia.

La crisi financera i econòmica dels anys 2008 i 2009 es pot considerar superada des del moment que tots els trimestres del 2014 tenen un creixement interanual positiu. A partir d'aleshores i fins al 2020, es dona un dinamisme equilibrat territorialment i sectorialment, on els diferents components del creixement hi contribueixen de manera positiva. Es tracta d'un període d'expansió econòmica, amb un augment considerable del comerç internacional, tant en les economies emergents com en les ja desenvolupades. Com es pot veure en el gràfic 1, d'ençà del 2014, a Europa i a Espanya es troben taxes de creixement positives ininterrompudes, fins al principi del 2020. Si es computa el creixement en termes acumulats per a aquest període, l'increment del valor afegit brut (VAB) arriba a un 20% en el cas de les Illes Balears; un 16%, per a Espanya, i un 12%, per a la zona euro. Així les coses, l'economia de les Illes Balears mostra un dinamisme més intens que l'espanyola i és pràcticament el doble que el de la mitjana de la zona euro en els sis anys entre el 2013 i el 2019.

Gràfic 1. Taxes de creixement interanual

Font: Eurostar, INE i Direcció General de Model Econòmic i Ocupació

La tendència a l'alça de la segona dècada del mil·lenni fou interrompuda bruscament per l'aparició d'un nou virus. El desembre del 2019 funcionaris sanitaris investiguen pacients amb pneumònia viral a la ciutat xinesa de Wuhan i, un mes després, identifiquen un nou coronavirus com a responsable. Tot i que a la Xina s'arribaren a posar en quarantena milions de persones, a final de febrer es registren els primers casos de persones infectades a Europa, amb una incidència especial al nord d'Itàlia. El dia 11 de març del 2020 l'Organització Mundial de la Salut declara la pandèmia per la COVID-19 i, tres dies després, el Govern d'Espanya implementa l'estat d'alarma. Les mesures sanitàries que s'hagueren de prendre arreu del món per fer front a la COVID-19 varen alterar l'activitat econòmica i varen perjudicar el benestar de la població i els llocs de treball. Per reduir la propagació del virus i guanyar temps per enfortir els sistemes sanitaris, els governs varen haver de tancar grans segments d'activitat econòmica. L'impacte sanitari, social i econòmic del brot víric podria haver estat considerablement pitjor sense la dedicació de l'assistència sanitària i d'altres treballadors essencials, que varen continuar al servei de la ciutadania.

Els governs i els bancs centrals implementaren el 2020 polítiques àmplies per protegir les persones i les empreses de les conseqüències de l'aturada sobtada de l'activitat. Com a conseqüència derivada del confinament, l'activitat econòmica s'enfonsà fins a un 30% en alguns països, xifra que representa un xoc extraordinari. Amb el tancament de les fronteres, el comerç internacional i el turisme caigueren en picat. Concretament, a les Illes Balears el nombre de turistes va caure el 2020 un -81,0% i la despesa es desplomà un -83,7%, il·lustrats especialment pel turisme internacional.

Simultàniament a la reducció de l'activitat, els governs varen implementar mesures de suport ràpides i innovadores per esmorteir el cop i varen subvencionar treballadors i empreses, context en què destaca l'escut social que representà la figura dels expedients temporals de regulació de l'ocupació (ERTO). Més de cent mil persones a les Illes Balears es pogueren acollir a aquesta xarxa de protecció laboral, que enfortí la seguretat social de l'arxipèlag i que mantingué el capital humà. D'altra banda, a mesura que va augmentar l'estrès financer, els bancs centrals varen

prendre mesures contundents i oportunes i, així, varen desplegar una sèrie de polítiques convencionals i no convencionals més enllà de les utilitzades en la crisi financera global del 2009, per evitar que la crisi sanitària i econòmica derivàs en una de financera.

Al final del 2020 es començaren a administrar a Espanya vaccins contra la COVID-19, moment a partir del qual augmentaren les expectatives d'un futur millor i es reduí la incertesa. L'activitat global es recuperà ràpidament en molts sectors, tot i que algunes activitats de serveis continuaven afectades pel distanciament físic. El daltabaix en l'ocupació es revertí tan sols parcialment, ja que un gran nombre de persones continuaven infraocupades. La majoria de les empreses sobrevisqueren a la forta sacsejada, tot i que en molts casos resultaren debilitades econòmicament. Així, la major part del teixit econòmic es pogué conservar, la qual cosa permeté revifar l'activitat ràpidament després del confinament. El PIB espanyol del 2020 va retrocedir un -10,8% en comparació amb el del 2019, mentre que la variació de la mitjana de la zona euro va quedar en un -6,4%. A les Illes Balears, la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació xifra la caiguda del VAB en un -20,6%, il·lustrat especialment pels serveis i per la indústria.

La millora de les perspectives econòmiques va ser una realitat el 2021 a Espanya i a la majoria de països desenvolupats, però cal dir que a escala mundial la recuperació va prendre un ritme desigual. Segons l'OCDE, el PIB global del 2021 ha arribat a superar el nivell previ a la pandèmia, i tancar aquesta bretxa era essencial per minimitzar les cicatrius a llarg termini que hauria pogut provocar la pèrdua de feina i d'ingressos. No obstant això, la recuperació encara és molt desigual entre els continents, amb resultats sorprenentment diferents entre sectors i grups demogràfics, pel que fa tant a la producció com a l'ocupació. En alguns països on la producció ha tornat als nivells anteriors a la pandèmia, com els Estats Units, l'ocupació continua essent inferior a la situació pre-pandèmica. En d'altres, sobretot a Europa, l'ocupació s'ha conservat en gran mesura, però la producció i el total d'hores treballades encara no s'han recuperat del tot. En algunes economies de mercats emergents s'han produït repunts ràpids de l'activitat, però en alguns casos això ha anat acompanyat d'unes pressions inflacionistes elevades.

Quadre 1. Comparativa de previsions de variació anual del PIB per varis països

	Comissió Europea			FMI			OCDE		
	(novembre 2021)			(gener 2022)			(desembre 2021)		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Estats Units	5,8	4,5	2,4	5,6	4,0	2,6	5,6	3,7	2,4
Japó	2,4	2,3	1,1	1,6	3,3	1,8	1,8	3,4	1,1
Xina	7,9	5,3	5,3	8,1	4,8	5,2	8,1	5,1	5,1
Unió Europea (zona euro)	5,0	4,3	2,4	5,2	3,9	2,5	5,2	4,3	2,5
Alemanya	2,7	4,6	1,7	2,7	3,8	2,5	2,9	4,1	2,4
França	6,5	3,8	2,3	6,7	3,5	1,8	6,8	4,2	2,1
Itàlia	6,2	4,3	2,3	6,2	3,8	2,2	6,3	4,6	2,6
Regne Unit	6,9	4,8	1,7	7,2	4,7	2,3	6,9	4,7	2,1
Espanya	4,6	5,5	4,4	4,9	5,8	3,8	4,5	5,5	3,8
Illes Balears*	11,6	12,1		11,6	12,1		11,6	12,1	

Font: Direcció General de Model Econòmic i Ocupació (Illes Balears*), Comissió Europea, Fons Monetari Internacional (FMI) i Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmics (OCDE).

El segon trimestre del 2021 el creixement va augmentar amb força als països en què les mesures de contenció es varen alleujar, o bé on les taxes d'infecció es varen mantenir baixes, ajudat per la forta despesa dels consumidors en serveis i gràcies a les polítiques macroeconòmiques de suport. No obstant això, encara es produeix un gran nombre d'infeccions a causa de la propagació de les variants Delta i Òmicron, més transmissibles, i hi ha diferències notables en el ritme de les vacunacions i en l'abast del suport polític entre països; especialment, en moltes economies de mercats emergents i en desenvolupament. Les variants Delta i Òmicron han tingut fins ara un impacte econòmic relativament lleu en els països amb taxes de vacunació altes, però la incertesa pot pesar en la confiança i traduir-se en un impuls menor del creixement a curt termini. Amb l'aparició de nous brots de virus, menys freqüents però més dispersos per tot el món, el creixement global s'ha alentit en la segona meitat de l'any 2021. El desplegament continu de vacunes efectives i la represa gradual de moltes activitats econòmiques, especialment en els sectors de serveis, varen representar una empenta important per a la recuperació, malgrat que l'aparició de noves variants del virus de la COVID-19 amb un potencial de contagi molt elevat ha fet que les xifres d'incidència de la malaltia s'incrementin arreu d'Europa. Amb tot, les previsions de creixement per a Espanya corresponents a l'any 2021 se situen entre el 6,5% del Ministeri

d'Assumptes Econòmics i Transformació Digital i el 4,5% de l'OCDE, mentre que la Comissió Europea hi estima un creixement del 4,6%, i el Fons Monetari Internacional (FMI), un 4,9%. En qualsevol cas, Espanya es trobaria en un nivell similar a les estimacions per a la zona euro: un 5,0%, segons la Comissió Europea, i un 5,2%, de conformitat amb l'OCDE i amb l'FMI. Les previsions per al 2021 per a Illes Balears situen la recuperació de la producció en un 11,6%. Aquesta estimació va més enllà d'un efecte rebot sobre l'any 2020, ja que deixa palès que la fortaleza de la capacitat productiva es manté a les Illes Balears després de la sacsejada que ha suposat la crisi de la COVID-19.

De cara al 2022, la inflació està repuntant amb força i hi ha molta incertesa sobre les reaccions dels bancs centrals. A mesura que millori la situació sanitària, la demanda s'estabilitzarà i es normalitzarà l'ocupació. Aquest fet hauria d'esvaïr els colls d'ampolla que han sorgit en alguns països europeus a causa de la manca de subministraments. Amb tot, l'OCDE i la Comissió Europea preveuen un creixement del 4,3% per a la zona euro (un 3,9% per part de l'FMI), mentre que per a Espanya es coincideix a considerar que serà superior (un 5,5% segons la Comissió Europea i l'OCDE; un 5,8% segons l'FMI, i un 7,0% segons el Ministeri). Per a les Illes Balears, es recuperaria el nivell previ a la pandèmia i el VAB augmentaria el 2022 un 12,1%.

4.2.2. Evolució del PIB per càpita

La riquesa que genera una economia en un any es pot posar en relació amb la població resident. Per tant, una de les ràtios que es poden emprar per analitzar l'evolució relativa és la divisió entre la producció interior real i la població en data 1 de juliol de cada any. L'evolució del producte interior brut (PIB) real per càpita per al conjunt del període del 2015 al 2020 ve marcada, com s'ha comentat abans, per l'esclat de la pandèmia el darrer any del període. El còmput de tots aquests anys marca una reducció del 17,1% a les Illes Balears, davant el -3,2% per al conjunt espanyol. Això ha fet perdre posicions en el nivell de riquesa relativa de les Balears en relació amb la mitjana espanyola i també respecte de la mitjana dels països que conformen la zona euro.

Cal esmentar que, tot i deixar fora de l'anàlisi les peculiaritats de l'any 2020, el PIB real per càpita de les Illes Balears ja perdia posicions relatives. En els quatre anys entre el 2015 i el 2019, a Espanya aquesta magnitud puja un 9,2%, mentre que a les Illes ho fa sols un 7,4%, la ràtio més baixa després de la de La Rioja, Múrcia i les Canàries. En aquest subperíode destaca el creixement poblacional, ja que l'arxipèlag balear ha liderat l'increment del nombre de residents d'ençà de l'any 2015, i en el còmput dels quatre anys la variació supera el 6,0%. Altrament dit, el creixement del PIB balear en el període 2015-2019 es continua fonamentant més en l'expansió de la població i no tant en un augment de l'aportació de la riquesa dels seus habitants. Entre el 2015 i el 2019 les Illes Balears lideren el creixement del PIB real (13,9 %), juntament amb la Comunitat de Madrid (14,1%).

Quadre 2. Variació del PIB real, de la població i del PIB per càpita en els darrers períodes

	Variació PIB real per capita			Variació població			Variació PIB real		
	2020 / 2015	2019 / 2015	2020 / 2019	2020 / 2015	2019 / 2015	2020 / 2019	2020 / 2015	2019 / 2015	2020 / 2019
Andalusia	-1,9%	9,4%	-10,4%	1,0%	0,6%	0,4%	-0,9%	10,1%	-10,0%
Aragó	-0,7%	9,1%	-9,0%	0,7%	0,2%	0,5%	0,0%	9,3%	-8,5%
Astúries	-1,4%	9,3%	-9,8%	-2,7%	-2,3%	-0,4%	-4,1%	6,8%	-10,2%
Illes Balears	-17,1%	7,4%	-22,8%	7,6%	6,0%	1,4%	-10,8%	13,9%	-21,7%
Canàries	-13,2%	7,1%	-19,0%	5,5%	4,3%	1,1%	-8,4%	11,8%	-18,1%
Cantàbria	-0,9%	9,9%	-9,8%	-0,2%	-0,3%	0,1%	-1,1%	9,6%	-9,8%
Castella-Lleó	1,3%	10,4%	-8,2%	-3,0%	-2,5%	-0,5%	-1,7%	7,6%	-8,6%
Castella-la Manxa	1,5%	10,5%	-8,1%	-0,5%	-0,7%	0,2%	1,0%	9,7%	-7,9%
Catalunya	-5,3%	7,7%	-12,1%	3,5%	2,9%	0,6%	-2,0%	10,8%	-11,6%
C. Valenciana	-2,7%	9,0%	-10,7%	2,1%	1,4%	0,7%	-0,6%	10,5%	-10,0%
Extremadura	3,7%	11,5%	-7,0%	-2,6%	-2,3%	-0,3%	1,0%	9,0%	-7,3%
Galícia	0,3%	10,5%	-9,2%	-1,0%	-1,0%	-0,0%	-0,7%	9,4%	-9,2%
Comunitat de Madrid	-3,8%	9,2%	-11,9%	5,6%	4,5%	1,1%	1,6%	14,1%	-11,0%
Múrcia	-2,7%	7,0%	-9,1%	3,1%	2,1%	0,9%	0,3%	9,3%	-8,2%
Navarra	-1,9%	8,1%	-9,3%	3,3%	2,6%	0,7%	1,3%	10,9%	-8,7%
País Basc	-3,9%	8,2%	-11,1%	1,2%	0,9%	0,3%	-2,7%	9,1%	-10,8%
La Rioja	-4,6%	6,0%	-10,0%	1,1%	0,5%	0,5%	-3,6%	6,5%	-9,5%
Total Espanya	-3,2%	9,2%	-11,3%	2,0%	1,5%	0,5%	-1,2%	10,8%	-10,8%

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE

A l'efecte de la pèrdua de posicions per un increment poblacional més intens, se suma el fet que l'any 2020 el PIB de les Illes Balears va patir la caiguda més forta en termes reals (-21,7%), seguida de la de les Illes Canàries (-18,1%). Certament, s'espera que el 2021 l'arxipèlag balear lideri la recuperació econòmica i recuperi una part important del terreny perdut, però és destacable que, fins i tot amb una situació extrema com la de l'any 2020, la població a les Illes Balears no ha deixat d'augmentar.

4.2.3. Evolució del VAB per illes

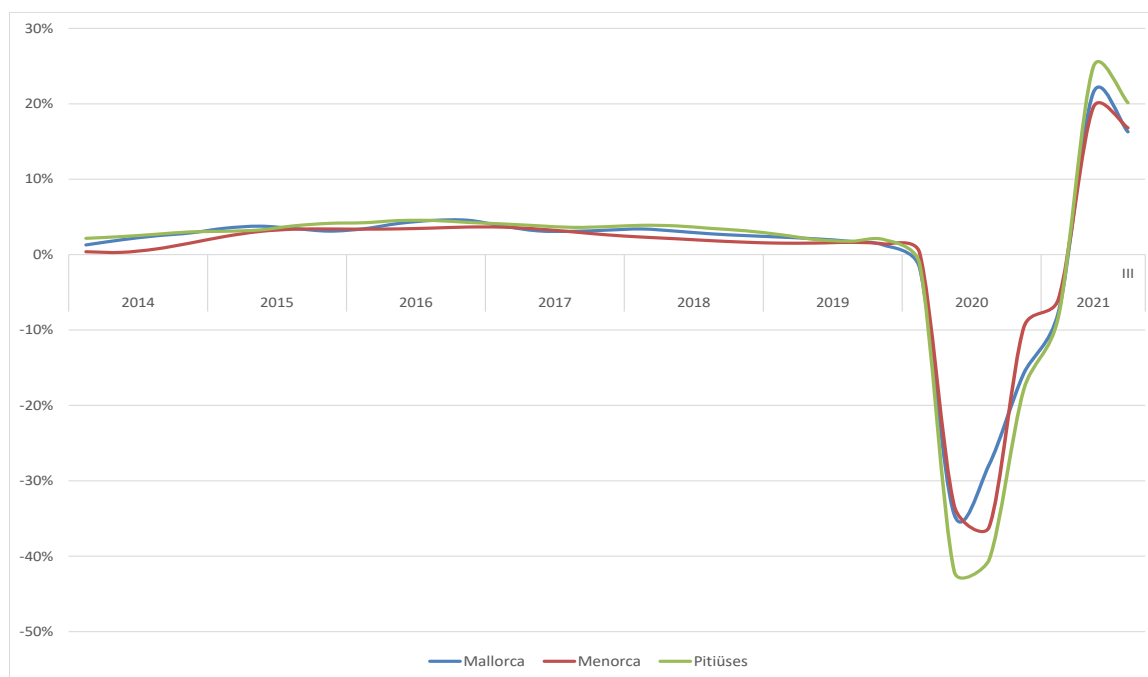
L'impacte de la crisi sanitària ha estat més intens a les Pitiüses que a la resta de les Balears. En el període del 2014 al 2019, Eivissa i Formentera destaquen pel dinamisme i presenten taxes de creixement superiors a les de les altres illes. Aquesta regió presenta el pes del sector serveis més alt i els rècords turístics assolits el 2018 i 2019 varen estirar la resta de branques. Pel mateix motiu, però en sentit invers, la irrupció de la COVID-19 i les limitacions que s'hagueren d'imposar a l'activitat turística varen afectar en major grau les Pitiüses i varen fer que el seu VAB es reduís una quarta part el 2020 respecte del 2019. Novament, les

perspectives de recuperació per a Eivissa i Formentera són les més optimistes de les Illes.

Contràriament a les Pitiüses, Menorca manté del 2015 al 2019 les taxes de creixement més modestes. No obstant això, l'illa més septentrional presenta un dinamisme econòmic superior al del seu entorn i des del 2013 presenta un creixement acumulat d'aproximadament el 15,0%. Respecte de la crisi de la COVID-19, la reducció de la producció de l'any 2020 va ser la més suau i no arribà al 20% en el còmput anual. A més, tal com es pot veure en el gràfic 2, la sortida de la crisi s'hi va produir abans que a les altres illes.

Mallorca presenta un comportament intermedi, entre el de les Pitiüses i el de Menorca. Per una part, entre el 2013 i el 2019 el VAB s'hi incrementa un 19% i les taxes romanen per damunt del punt percentual en tots els trimestres. Igual que la resta, durant els mesos de confinament més estricte a causa de la COVID-19, el VAB arribà a perdre més d'una tercera part (un -34,5%) i en els quatre trimestres del 2020 cedí un -20,0%. La recuperació el 2021 es fa evident en les xifres turístiques, que tripliquen els resultats de l'any anterior.

Gràfic 2. Creixement econòmic per illes

Font: Direcció General de Model Econòmic i Ocupació

4.2.4. Evolució del VAB per subsectors econòmics

En el període previ a la pandèmia, del 2015 al 2019 destaca el creixement del sector de la construcció, tant a les Illes Balears (16,4%) com a la resta de l'Estat (14,1%). De fet, cal esmentar que l'arxipèlag balear és la quarta comunitat autònoma on aquest sector presenta un increment més elevat. Amb aquesta dinàmica, el pes de la construcció sobre el VAB s'acosta al 8% a les Illes Balears el 2019, per damunt del 6,3% de la mitjana nacional.

Tal com es pot veure en el quadre 3, el sector serveis s'acosta al de la construcció quant al dinamisme. En els quatre anys anteriors al 2020 se n'incrementà el valor afegit brut un 14,4% a les Illes, la variació més alta de totes les comunitats autònomes i, per tant, també

per damunt de la mitjana espanyola (11,0%). Així, el pes dels serveis ha anat augmentant fins a situar-se en el 85,7% el 2019, significativament per damunt del que representa a Espanya, on no n'arriba a les tres quartes parts. Seguint l'ordre de creixement real del VAB dels sectors a l'arxipèlag balear, l'agricultura i la pesca augmenten un 8,1% en el còmput de VAB del 2015 al 2019, però d'ençà del 2004 té un pes inferior al punt percentual (p. p.). Finalment, la indústria i l'energia presenten a les Illes Balears un increment de volum del 6,0% en termes reals acumulats, xifra que representa la tercera variació més baixa, sols per davant de La Rioja (-2,7%) i Múrcia (5,7%). El pes de la indústria s'ha reduït, per tant, des del 6,6% del 2015 al 5,8% del 2019, xifra força inferior al 16,0% a la que es dona al total espanyol.

Quadre 3. Variació 2019-2015 i 2020-2019 dels índexs de volum dels sectors per comunitats autònomes

	Agricultura		Indústria		Construcció		Serveis	
	2019/ 2015	2020/ 2019	2019/ 2015	2020/ 2019	2019/ 2015	2020/ 2019	2019/ 2015	2020/ 2019
Andalusia	9,9%	5,5%	10,9%	-11,0%	16,5%	-11,3%	9,3%	-11,0%
Aragó	19,6%	5,7%	10,2%	-9,3%	12,1%	-10,5%	8,1%	-9,5%
Astúries	14,5%	2,7%	9,1%	-12,9%	12,4%	-11,0%	5,5%	-9,7%
Illes Balears	8,1%	-0,9%	6,0%	-12,9%	16,4%	-12,5%	14,4%	-23,2%
Canàries	16,2%	2,7%	7,6%	-9,6%	22,0%	-13,0%	11,4%	-19,5%
Cantàbria	6,3%	-0,3%	9,2%	-9,8%	12,5%	-12,0%	9,5%	-9,7%
Castella-Lleó	-12,7%	7,0%	9,5%	-9,9%	8,1%	-9,7%	8,3%	-9,3%
Castella-la Manxa	11,2%	8,4%	11,3%	-10,2%	13,0%	-11,9%	8,4%	-8,9%
Catalunya	0,6%	1,0%	7,3%	-10,0%	13,6%	-10,7%	11,7%	-12,2%
C. Valenciana	1,9%	1,0%	10,5%	-9,0%	18,2%	-11,4%	10,2%	-10,6%
Extremadura	7,2%	3,8%	12,6%	-5,6%	9,8%	-10,4%	8,3%	-8,8%
Galícia	-3,4%	-0,3%	9,3%	-10,0%	6,8%	-11,4%	10,7%	-9,4%
Comunitat de Madrid	1,4%	13,3%	17,2%	-7,3%	16,5%	-11,0%	13,6%	-11,4%
Múrcia	3,7%	4,0%	5,7%	-8,2%	13,1%	-12,2%	10,2%	-8,9%
Navarra	1,5%	4,6%	10,5%	-12,3%	12,6%	-10,8%	11,6%	-7,4%
País Basc	0,9%	1,6%	6,3%	-15,1%	10,3%	-12,1%	10,1%	-9,3%
La Rioja	-4,8%	5,0%	-2,7%	-12,7%	13,2%	-12,0%	10,7%	-9,3%
Total Espanya	5,8%	4,3%	9,7%	-10,1%	14,1%	-11,2%	11,0%	-11,5%

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'INE

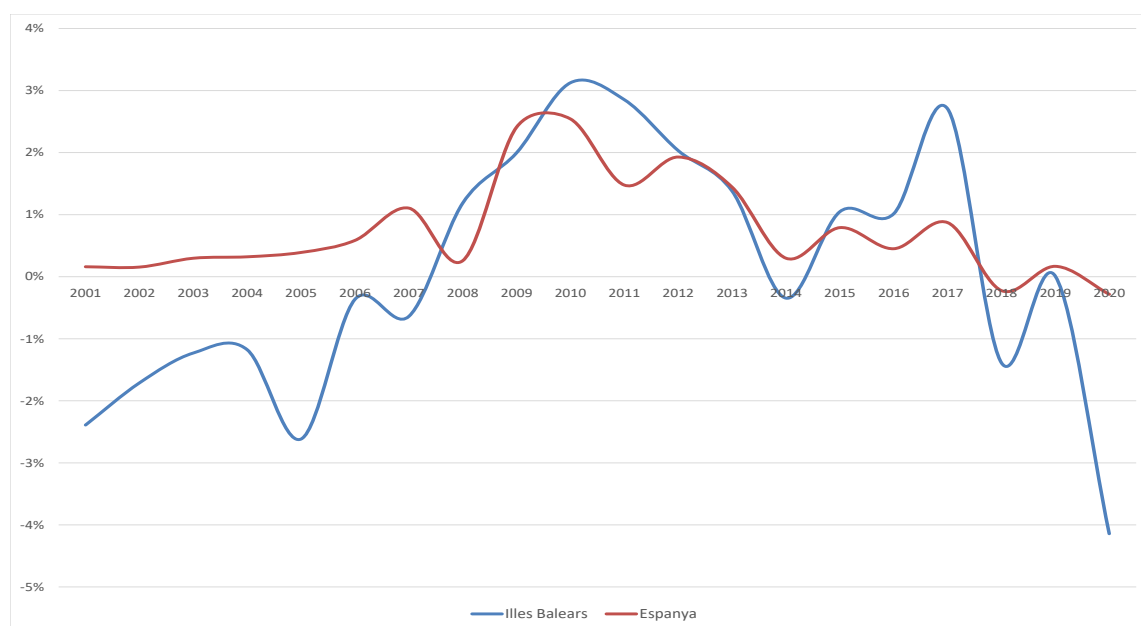
La crisi sanitària de la COVID-19 ha incidit més profundament en les branques d'activitat que depenen més intensament del contacte físic entre persones. Així, els serveis són l'activitat que més han cedit en termes de valor afegit: un -23,2% a les Illes Balears i un -11,5% a Espanya. Dins de les branques dels serveis, el comportament ha estat molt desigual. D'una banda, el comerç, la restauració i el transport han caigut un -46,5% interanual, i les activitats artístiques i recreatives, gairebé un -30%. Per contra, el 2021 registren increments del VAB les activitats financeres i d'assegurances, les activitats immobiliàries i les de les administracions públiques. Les comunitats autònomes on el turisme té un protagonisme més rellevant han estat les regions amb els descensos més forts: les Canàries (-19,5%), Catalunya (-12,2%), Madrid (-11,4%) i Andalusia (-11,0%). La indústria i la construcció, amb descensos més continguts, tenen una evolució similar el 2020, tant a les Illes Balears (-12,9% i -12,5%, respectivament) com a Espanya (-10,1% i -11,2%). El sector primari no s'ha vist tan greument afectat per la crisi sanitària, però malgrat això té a les Illes Balears (-0,9%) la caiguda més forta de l'Estat, on aquest sector fins i tot incrementa el valor afegit brut un 4,3%. La variació tan negativa que han patit les branques dels serveis ha fet que aquest sector perdi més d'un punt en el pes sobre el VAB, de manera que se situa en el 83,9% el 2020, a favor de la construcció (1 p.p. més, fins al 8,9%) i la indústria (0,6 p.p. d'increment, que la deixen en el 6,4% de pes).

4.2.5. La productivitat de l'economia balear

La productivitat total dels factors és un element cabdal per explicar les perspectives de qualsevol economia, ja que en marca el potencial de creixement i, per tant, de benestar material, a mitjà i a llarg termini. A les Illes Balears, la font principal de creixement del PIB ha estat l'augment de la població, essencialment per la immigració de caire laboral. Així les coses, l'eficiència global en l'ús dels factors productius no és tan profitosa com en la resta d'economies desenvolupades. La irrupció de la COVID-19 en l'escenari internacional fa que els resultats dels anys 2020 i 2021 s'hagin de tractar de manera separada i que calgui considerar-los afectats per efectes externs.

La productivitat aparent del treball, que posa en relació el valor de la producció obtinguda amb els mitjans laborals que s'han requerit per obtenir-la, ha resultat afectada pels forts canvis esdevinguts en aquestes dues magnituds. Tal com s'explica en l'anterior Pla d'Ocupació, en el període comprès entre el 2008 i el 2014 es redueixen tant l'índex de volum com l'ocupació, però la reducció és més intensa en el segon cas. Aquest fet va provocar que la productivitat aparent per hora de treball es mantingués creixent al llarg de la crisi, fins al 2014, tal com es pot veure en el gràfic 3. Per al període posterior, del 2015 al 2019 la productivitat per hora a l'arxipèlag balear torna a remuntar, amb l'excepció del 2018. L'any 2020, quan moltes activitats es veieren aturades o limitades, la productivitat aparent del treball caigué més d'un 4%. En l'àmbit espanyol, es detecta un alentiment de la ràtio entre producció i ocupació (mesurada en hores) a partir del 2010, la qual cosa s'arriba a traduir en caigudes de la productivitat els anys 2018 i 2020.

Gràfic 3. Evolució de la productivitat real per hora treballada

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE

Aquesta baixada de la productivitat a les Illes Balears els anys 2018 i 2020 és encara més greu si es compara amb la resta del territori espanyol, com es pot veure en el quadre 4. A principi del període considerat, l'any 2015, el producte que s'obtenia per hora treballada a les Illes Balears tenia un valor inferior al d'Espanya en un -1,2%. Aquest desavantatge comparatiu es va anar perdent fins que el 2019 la productivitat de les Illes Balears és molt propera a la d'Espanya. L'any més

fort de la crisi sanitària, el 2020, llastra la productivitat balear per sota de l'espanyola, fins a deixar-la quatre punts percentuals per sota. Amb tot, la productivitat del total de l'economia balear és semblant el 2020 i el 2012, mentre que Espanya ha aconseguit millorar la ràtio en aquests anys (un 3,6%), cosa que ha provocat que les Illes Balears perdin posicions respecte de la resta del territori estatal.

Quadre 4. Productivitat real a les Illes Balears per hora i per branques

	Productivitat real per hora			Índex Espanya =100		
	2015	2019	2020	2015	2019	2020
Agricultura	16,16	13,63	16,64	78,4	63,6	70,5
Indústria	38,66	37,08	37,36	87,1	82,4	83,2
Construcció	22,27	20,82	22,22	82,8	82,8	87,7
Comerç, transport i hoteleria	26,25	27,19	21,36	114,6	115,1	98,3
Informació i comunicacions	42,86	49,03	46,01	91,9	102,6	102,1
Activitats financeres	70,56	74,80	78,92	109,3	112,9	112,5
Activitats immobiliàries	343,58	283,98	310,21	95,9	93,1	94,5
Activitats professionals	25,50	28,70	25,33	114,1	122,5	120,0
AP	25,09	26,95	25,66	87,5	92,2	88,1
Activitats artístiques	19,96	20,55	18,40	100,8	102,7	101,4
Total activitats	33,99	34,78	33,34	98,8	99,9	96,0

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE

Quant a la desagregació per branques, la productivitat aparent de les activitats immobiliàries supera amb escreix tota la resta, atès que incorpora un valor afegit brut molt alt en comparació amb les hores de treball que representa: tal com es pot veure en el quadre 4, els valors superen de llarg la resta de branques. Això es deu al fet que s'imputa un lloguer als habitatges que ocupen els propietaris, cosa que incrementa artificialment la productivitat per hora en aquesta branca. Atès que es tracta d'una directriu metodològica, en l'àmbit estatal es dona una circumstància semblant, si bé d'ençà del 2013 la ràtio per a les Illes Balears està per davall de la d'Espanya. Abans de l'any 2020 les branques relacionades amb l'activitat turística (comerç, transport i hoteleria) presentaven el millor avantatge comparatiu amb Espanya, atès que la productivitat de les Illes Balears era almenys una desena part superior a la nacional. Aquest fet es romp el 2020 i la productivitat balear en aquesta branca queda gairebé dos punts per sota de l'espanyola. El fet que la indústria tenguí a Illes Balears un pes inferior al nacional s'ajunta amb la circumstància que la productivitat també hi sigui més baixa. És, juntament amb l'agricultura, la branca amb la pitjor ràtio comparativa respecte d'Espanya. Contràriament, les activitats financeres, que són les segones més productives, prenen més avantatge respecte de la mitjana nacional. Hi destaca la secció d'informació i comunicació, que, juntament amb les activitats recreatives i les activitats professionals, completa el grup d'activitats que generen un VAB per hora millor que a Espanya.

4.3. El teixit empresarial

L'economia de les Illes Balears es caracteritza pel dinamisme empresarial. De manera habitual, el nombre d'empreses per cada mil habitants supera la mitjana

nacional. Segons el Directori central d'empreses (DIRCE) de l'INE, el 2020 hi havia 85,4 empreses per cada mil habitants a les Illes Balears, mentre que per al conjunt nacional aquest valor assoleix la xifra de 71,7. Hi ha, per tant, una diferència de 13,7 punts.

La xifra d'empreses del 2020 assoleix les 100.022, que representen un +1,3% més que el 2019.¹ Més a llarg termini, en comparació amb les dades del 2015, es pot observar que el creixement del nombre d'empreses de les Illes Balears (+14,8%) supera amb escreix el del conjunt d'Espanya (+6,8%), com un reflex de la bona evolució de l'economia durant els darrers anys. El nombre d'empreses el 2020 a Espanya és de 3.404.428, un +1,2% més que el 2019. (Vegeu el quadre 5.)

D'altra banda, un altre tret característic del teixit empresarial balear és la gran concentració de petites i mitjanes empreses. Aquest és un fet rellevant, ja que hi ha una relació clara entre grandària de les empreses i la productivitat, d'una banda, i la grandària i la inversió en recerca i desenvolupament, de l'altra. El 2020 el 95,5% de les empreses de les Illes tenen menys de 10 treballadors; a Espanya el pes és similar (95,8%). Aquesta distribució no mostra diferències significatives en el temps. Pel que fa a la grandària de les empreses de les Illes, si es comparen les dades del 2020 i del 2015, es detecta que les que han experimentat un increment major en termes relatius són les que tenen entre 20 i 49 assalariats (+39,1%), seguides de les de 10 a 19 assalariats (+31,1%). Així, tot i que el nombre d'empreses ha crescut en tots els estrats de manera significativa, amb augments de dues xifres, s'ha de comentar que les empreses d'1 a 2 assalariats són les que han tingut l'increment inferior (+5,6%), mentre que les que no tenen cap assalariat han crescut un 18,5%.

¹ Les dades del DIRCE recullen el nombre d'empreses en data 1 de gener de cada any. Per tant, les dades del 2020 fan referència a les empreses que existien l'1 de gener del 2020 i que, per tant, no estan afectades encara pels efectes de la pandèmia.

Quadre 5. Evolució del nombre d'empreses segons la grandària a les Balears i a Espanya (2015-2020)

	Nombre d'empreses				Taxes de creixement		Pesos s/total d'empreses (%)	
	Illes Balears		Espanya		Illes Balears	Espanya	Illes Balears	Espanya
	2015	2020	2015	2020	2020/15	2020/15	2020	2020
Sense assalariats	47.382	56.170	1.754.002	1.912.010	18,5%	9,0%	56,2	56,2
1 a 2	24.651	26.031	899.802	907.192	5,6%	0,8%	26,0	26,6
3 a 5	8.389	9.402	287.430	305.986	12,1%	6,5%	9,4	9,0
6 a 9	3.296	3.946	112.527	125.472	19,7%	11,5%	3,9	3,7
10 a 19	1.903	2.494	71.518	81.298	31,1%	13,7%	2,5	2,4
20 a 49	955	1.328	39.101	46.101	39,1%	17,9%	1,3	1,4
50 a 99	269	314	11.503	13.275	16,7%	15,4%	0,3	0,4
100 a 199	172	194	5.928	6.906	12,8%	16,5%	0,2	0,2
200 a 499	63	109	3.340	3.976	73,0%	19,0%	0,1	0,1
500 a 999	17	16	937	1.160	-5,9%	23,8%	0,0	0,0
1000 o més	14	18	790	1.052	28,6%	33,2%	0,0	0,0
Total	87.111	100.022	3.186.878	3.404.428	14,8%	6,8%	100,0	100,0

Font: OTIB, a partir de dades del DIRCE (INE)

El DIRCE també permet desagregar el nombre d'empreses en funció de la Classificació nacional d'activitats econòmiques (CNAE-2009). En el quadre 6, es pot observar el nombre d'empreses per grandària i per activitat econòmica del 2020. Com s'ha dit, el nombre total d'empreses del 2020 és de 100.022, les quals mostren un increment interanual de l'1,3%. Una de les coses que cal destacar és la forta concentració de les empreses en algunes de les activitats. Concretament, del conjunt d'activitats, només sis sumen el 47,8% del total de les empreses. És a dir, les activitats que proporcionalment compten amb un nombre més alt d'empreses el 2019 són: la construcció d'immobles (11,0%), el comerç al detall (10,1%), els serveis de menjars i begudes (8,4%), les activitats immobiliàries (7,3%), les activitats especialitzades de la construcció (6,3%) i les activitats sanitàries (4,4%). Com es pot veure, d'aquestes sis, quatre corresponen al sector dels serveis i dues, a la construcció, que són els sectors amb més pes dins de l'economia de les Illes.

En comparació amb les dades del 2015, s'ha donat un important increment del nombre d'empreses en aquests cinc anys, del +14,8%. Algunes de les activitats amb més concentració mostren increments en aquest període remarcables, com ara: la construcció d'immobles (+18,0%), els serveis de menjars i begudes (+6,3%) o les activitats immobiliàries (+40,8%). Ara bé, algunes, com el comerç al detall (-6,6%), perden empreses.

Respecte de l'activitat i per volum de treballadors, la major concentració d'empreses es dona en empreses sense assalariats o d'1 a 2 treballadors. Ara bé, també hi ha empreses de més de cinquanta treballadors amb un pes important dins de la seva activitat, com, per exemple: el transport aeri (44,4%), l'assistència de serveis socials amb allotjament (23,3%), les activitats de recollida de residus (7,9%) i l'assistència de serveis socials sense allotjament (7,5%).

Quadre 6. Nombre d'empreses per sectors econòmics i grandària a les Balears (2020) i comparació amb el 2015

CNAE-2009	Total 2020	Pes s/total d'empreses	Creix. perc. 2020/15	Pesos segons núm. assalariats l'any 2020							
				Sense assal.	1 a 2	3 a 5	6 a 9	10 a 19	20 a 49	50 a 99	100 o més
Total grups CNAE-2009	100.022	101,3	14,8	56,2	26,0	9,4	3,9	2,5	1,3	0,3	0,3
05 a 09 Indústries extractives	52	0,1	-1,9	25,0	21,2	5,8	13,5	25,0	7,7	1,9	0,0
10 a 11 Indústria de productes alimentaris i begudes	619	0,6	30,0	22,5	29,9	16,2	12,1	8,9	8,9	1,1	0,5
12 Indústries del tabac	0	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13 Indústries tèxtils	156	0,2	15,6	48,1	30,8	10,9	4,5	4,5	0,6	0,6	0,0
14 Confecció de peces de vestir	120	0,1	21,2	63,3	28,3	6,7	0,8	0,0	0,8	0,0	0,0
15 Indústria del cuir i del calçat	114	0,1	-8,8	35,1	26,3	9,6	7,0	7,9	10,5	1,8	1,8
16 Indústria de la fusta i del suro, excepte mobles; cistelleria i esparteria	364	0,4	-13,5	38,5	36,3	10,7	8,2	4,4	1,9	0,0	0,0
17 Indústries del paper	11	0,0	-8,3	9,1	27,3	27,3	0,0	9,1	18,2	9,1	0,0
18 Arts gràfiques i reproducció de suports enregistrats	323	0,3	7,3	43,7	30,7	12,4	6,2	4,3	2,5	0,3	0,0
20 Indústries químiques	0	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21 Fabricació de productes farmacèutics	45	0,0	7,1	42,2	28,9	8,9	4,4	8,9	4,4	0,0	2,2
22 Fabricació de productes de cautxú i matèries plàstiques	5	0,0	25,0	40,0	20,0	0,0	0,0	0,0	40,0	0,0	0,0
23 Fabricació d'altres productes minerals no metàl·lics	199	0,2	-8,7	26,6	25,1	14,1	15,6	11,1	5,5	2,0	0,0
24 Metal·lúrgia; fabricació de productes bàsics de ferro, acer i ferroaliatges	14	0,0	100,0	35,7	35,7	7,1	14,3	7,1	0,0	0,0	0,0
25 Fabricació de productes metàl·lics, excepte maquinària i equips	740	0,7	13,7	34,5	32,4	17,3	7,0	5,8	2,8	0,1	0,0
26 Fabricació de productes informàtics, electrònics i òptics	21	0,0	0,0	52,4	28,6	9,5	4,8	0,0	4,8	0,0	0,0
27 Fabricació de materials i equips elèctrics	10	0,0	-28,6	20,0	60,0	0,0	10,0	10,0	0,0	0,0	0,0
28 Fabricació de maquinària i equips n.c.a.a.	28	0,0	12,0	25,0	25,0	25,0	10,7	10,7	3,6	0,0	0,0
29 Fabricació de vehicles de motor, remolcs i semi-remolcs	8	0,0	100,0	12,5	0,0	25,0	25,0	37,5	0,0	0,0	0,0
30 Fabricació d'altres materials de transport	80	0,1	207,7	25,0	35,0	16,3	13,8	8,8	0,0	1,3	0,0
31 Fabricació de mobles	303	0,3	-9,8	42,6	31,4	13,9	6,3	4,6	1,3	0,0	0,0
32 Indústries manufactureres diverses	253	0,3	1,2	60,9	22,1	10,7	2,8	1,6	1,2	0,0	0,8
33 Reparació i instal·lació de maquinària i equips	1.020	1,0	39,2	51,0	27,5	10,8	4,5	3,9	1,8	0,4	0,2
35 Subministrament d'energia elèctrica, gas, vapor i aire condicionat	119	0,1	-47,1	80,7	12,6	1,7	1,7	1,7	0,8	0,0	0,8
36 Captació, potabilització i distribució d'aigua	115	0,1	-7,3	46,1	28,7	11,3	6,1	3,5	2,6	0,9	0,9
37 Recollida i tractament d'aigües residuals	13	0,0	62,5	15,4	15,4	15,4	7,7	23,1	23,1	0,0	0,0
38 Activitats de recollida, tractament i eliminació de residus; activitats de valorització	76	0,1	-1,3	34,2	18,4	10,5	9,2	14,5	5,3	6,6	1,3
39 Activitats de descontaminació i altres serveis de gestió de residus	8	0,0	33,3	87,5	12,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
41 Construcció d'immobles	10.717	10,9	18,0	64,0	18,8	8,1	4,0	3,0	1,7	0,3	0,1
42 Construcció d'obres d'enginyeria civil	231	0,2	-14,8	71,9	10,0	5,6	2,2	1,3	5,2	2,6	1,3
43 Activitats especialitzades de la construcció	6.343	6,4	23,7	54,3	25,5	10,1	4,9	3,3	1,6	0,2	0,1
45 Venda i reparació de vehicles de motor i motocicletes	1.658	1,7	5,1	40,5	34,8	14,2	4,6	4,2	1,1	0,3	0,4
46 Comerç a l'engròs i intermediaris del comerç, excepte de vehicles de motor i motocicletes	4.128	4,2	-3,6	51,3	24,2	9,6	7,0	4,4	2,4	0,7	0,3
47 Comerç al detall, excepte el comerç de vehicles de motor i motocicletes	10.098	10,2	-6,6	44,1	36,0	13,7	3,9	1,5	0,7	0,1	0,1
49 Transport terrestre; transport per canonades	3.695	3,7	5,0	42,8	46,4	5,2	2,6	1,5	1,0	0,2	0,2
50 Transport marítim i per vies de navegació interiors	125	0,1	73,6	19,2	50,4	14,4	9,6	3,2	2,4	0,8	0,0
51 Transport aeri	18	0,0	100,0	22,2	16,7	0,0	0,0	0,0	16,7	5,6	38,9
52 Emmagatzemament i activitats afins al transport	404	0,4	0,2	42,1	26,0	14,1	5,9	6,4	2,7	1,2	1,5
53 Activitats postals i de correus	367	0,4	186,7	86,4	9,3	1,4	1,4	0,5	0,8	0,3	0,0
55 Serveis d'allotjament	2.325	2,4	17,2	35,2	29,8	14,2	7,0	4,6	3,9	1,5	3,9
56 Serveis de menjars i begudes	8.354	8,5	6,3	28,5	36,0	21,3	7,2	4,3	2,3	0,2	0,2
58 Edició	209	0,2	-9,1	70,8	16,3	6,2	3,3	1,9	1,0	0,0	0,5
59 Activitats de cinematografia, de vídeo i de programes de televisió, activitats d'enregistrament de so i edició musical	171	0,2	23,9	59,1	24,6	5,8	1,2	4,7	2,9	1,2	0,6

continua

CNAE-2009	Total 2020	Pes s/ total d'empreses	Creix. perc. 2020/15	Pesos segons núm. assalariats l'any 2020							
				Sense assal	1 a 2	3 a 5	6 a 9	10 a 19	20 a 49	50 a 99	100 o +
60 Activitats d'emissió i programació de ràdio i televisió	37	0,0	-24,5	40,5	21,6	27,0	0,0	2,7	5,4	0,0	2,7
61 Telecomunicacions	127	0,1	-8,6	46,5	32,3	9,4	2,4	4,7	1,6	0,8	2,4
62 serveis de tecnologies de la informació	840	0,9	15,1	66,4	18,6	6,1	3,7	2,5	1,4	0,8	0,5
63 Serveis d'informació	131	0,1	12,0	61,8	22,1	4,6	6,9	0,8	0,8	2,3	0,8
64 Mediació financera, excepte assegurances i fons de pensions	37	0,0	-5,1	16,2	59,5	13,5	5,4	0,0	0,0	0,0	5,4
65 Assegurances, reassegurances i fons de pensions, excepte Seguretat Social obligatòria	16	0,0	45,5	31,3	6,3	12,5	31,3	6,3	6,3	0,0	6,3
66 Activitats auxiliars de la mediació financera i d'assegurances	1.712	1,7	8,6	76,0	20,0	2,4	0,9	0,5	0,1	0,1	0,0
68 Activitats immobiliàries	7.335	7,4	40,8	73,2	20,6	4,2	1,1	0,7	0,2	0,0	0,0
69 Activitats jurídiques i de comptabilitat	4.123	4,2	8,4	57,5	27,6	8,5	4,0	2,1	0,3	0,1	0,0
70 Activitats de les seus centrals; activitats de consultoria de gestió empresarial	740	0,7	18,4	54,3	27,6	9,9	4,3	2,3	0,5	0,3	0,8
71 Serveis tècnics d'arquitectura i enginyeria; assaigs i anàlisis tècnics	3.057	3,1	14,3	76,3	17,0	4,2	1,3	0,9	0,2	0,0	0,0
72 Recerca i desenvolupament	151	0,2	10,2	80,1	12,6	2,0	0,7	2,6	1,3	0,0	0,7
73 Publicitat i estudis de mercat	1.217	1,2	28,2	77,4	15,5	3,5	1,6	1,4	0,3	0,2	0,0
74 Altres activitats professionals, científiques i tècniques	1.936	2,0	67,3	85,4	10,8	1,7	1,0	0,6	0,3	0,1	0,2
75 Activitats veterinàries	286	0,3	12,2	52,8	26,9	13,3	4,2	1,7	0,7	0,3	0,0
77 Activitats de lloguer	1.688	1,7	9,8	56,5	29,2	8,5	3,6	1,3	0,4	0,1	0,3
78 Activitats relacionades amb l'ocupació	170	0,2	104,8	74,7	16,5	1,8	1,8	1,2	1,8	1,2	1,2
79 Activitats de les agències de viatges, operadors turístics i altres serveis de reserves i activitats que s'hi relacionen	533	0,5	11,3	43,0	33,4	9,9	5,4	2,8	2,6	0,6	2,3
80 Activitats de seguretat i investigació	98	0,1	8,9	56,1	9,2	12,2	2,0	8,2	5,1	1,0	6,1
81 Serveis a edificis i activitats de jardineria	2.743	2,8	53,0	60,5	22,9	8,3	3,6	3,0	0,8	0,3	0,5
82 Activitats administratives d'oficina i altres activitats auxiliars a les empreses	3.342	3,4	16,9	75,6	17,3	4,2	1,3	1,1	0,3	0,2	0,1
85 Educació	2.462	2,5	21,9	64,9	15,6	6,7	4,5	2,5	3,1	1,6	1,0
86 Activitats sanitàries	4.382	4,4	18,9	74,1	17,7	5,0	1,5	1,2	0,3	0,1	0,2
87 Assistència de serveis socials amb allotjament	60	0,1	-6,3	20,0	6,7	11,7	5,0	15,0	18,3	15,0	8,3
88 Activitats de serveis socials sense allotjament	134	0,1	57,6	19,4	26,9	17,9	11,9	9,7	6,7	3,0	4,5
90 Activitats de creació, artístiques i d'espectacles	1.497	1,5	67,1	81,8	9,9	4,1	1,6	1,3	0,4	0,3	0,7
91 Activitats de biblioteques, arxius, museus i altres activitats culturals	144	0,1	-4,6	51,4	22,9	7,6	10,4	3,5	2,8	0,7	0,7
92 Activitats relacionades amb els jocs d'atzar i les apostes	236	0,2	-11,6	33,9	44,5	10,2	5,1	1,3	3,4	0,4	1,3
93 Activitats esportives, recreatives i d'entreteniment	1.588	1,6	26,4	43,6	28,7	12,8	5,9	4,8	2,5	0,3	1,4
94 Activitats associatives	907	0,9	37,2	34,7	38,9	12,8	7,2	3,2	2,3	0,2	0,7
95 Reparació d'ordinadors, d'efectes personals i efectes domèstics	846	0,9	3,4	71,2	21,7	4,1	2,5	0,4	0,1	0,0	0,0
96 Altres activitats de serveis personals	3.770	3,8	26,5	56,8	32,1	7,9	2,3	0,7	0,2	0,1	0,0

Font: OTIB, a partir de dades del DIRCE (INE)

A partir d'aquí es fan servir les dades que proporciona la Tresoreria General de la Seguretat Social (TGSS). A diferència dels paràgrafs anteriors, els comentaris que fan referència al 2020 sí que incorporen els efectes derivats de la pandèmia en l'afiliació, ja que es tenen en compte les dades de cada mes del 2020. Per tant, per evitar distorsions es fan els comentaris respecte de l'any 2019, tot i que es fa un apunt sobre el comportament del 2020.

La distribució per illes i per activitats econòmiques

del 2019 mostra com Mallorca agrupa el 76,0% de les empreses; Menorca, el 8,1%; Eivissa, el 14,8%, i Formentera, l'1,1%. Segons l'activitat econòmica, Mallorca mostra un volum superior a la resta d'illes en àmbits com ara les activitats de la llar (23,4%) o les activitats professionals (5,1%). Menorca destaca en la indústria manufacturera (7,5%) i en l'agricultura (3,6%). D'altra banda, a Eivissa mostren més pes la construcció (12%) i en les activitats immobiliàries (3,2%). Finalment, a Formentera destaquen l'hoteleria (29%) i el comerç a l'engròs (20,3%), entre d'altres.

Quadre 7. Nombre d'empreses i pes per seccions d'activitat econòmica i per illes (2019)

Activitat econòmica (CNAE-2009)	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	% Mallorca	% Menorca	% Eivissa	% Formentera
(A) AGRICULTURA, RAMADERIA, SILVICULTURA I PESCA	795	169	113	13	1,8	3,6	1,3	1,9
(B) INDÚSTRIES EXTRACTIVES	39	5	6	0	0,1	0,1	0,1	0,0
(C) INDÚSTRIA MANUFACTURERA	2.092	355	287	19	4,7	7,5	3,3	2,9
(D) SUBMINISTRAMENT D'ENERGIA ELÈCTRICA, GAS, VAPOR I AIRE CONDICIONAT	27	3	2	0	0,1	0,1	0,0	0,0
(E) SUBMINISTRAMENT AIGUA, ACTIV SANJAMENT, GESTIÓ RESIDUS	131	17	21	2	0,3	0,4	0,2	0,2
(F) CONSTRUCCIÓ	4.715	499	1.034	67	10,7	10,6	12,0	10,0
(G) COMERÇ A L'ENGRÒS I AL DETALL; REPARACIÓ DE VEHICLES DE MOTOR	6.799	862	1.392	135	15,4	18,3	16,2	20,3
(H) TRANSPORT I EMMAGATZEMATGE	1.749	186	638	55	4,0	4,0	7,4	8,2
(I) HOSTALERIA	5.911	700	1.514	194	13,4	14,9	17,6	29,0
(J) INFORMACIÓ I COMUNICACIONS	541	33	43	2	1,2	0,7	0,5	0,3
(K) ACTIVITATS FINANCERES I D'ASSEGURANCES	414	32	43	7	0,9	0,7	0,5	1,0
(L) ACTIVITATS IMMOBILIÀRIES	1.111	112	278	18	2,5	2,4	3,2	2,7
(M) ACTIVITATS PROFESSIONALS, CIENTÍFIQUES I TÈCNiques	2.250	166	379	23	5,1	3,5	4,4	3,5
(N) ACTIVITATS ADMINISTRATIVES I SERVEIS AUXILIARS	2.056	235	447	40	4,7	5,0	5,2	6,0
(O) ADMINISTRACIÓ PÚBLICA I DEFENSA; SEGURETAT SOCIAL OBLIGATÒRIA	531	92	58	8	1,2	2,0	0,7	1,2
(P) EDUCACIÓ	843	82	121	3	1,9	1,7	1,4	0,5
(Q) ACTIVITATS SANITÀRIES I DE SERVEIS SOCIALS	1.062	70	140	7	2,4	1,5	1,6	1,0
(R) ACTIVITATS ARTÍSTIQUES, RECREATIVES I D'ENTRENAMENT	824	118	179	15	1,9	2,5	2,1	2,3
(S) ALTRES SERVEIS	1.926	193	344	18	4,4	4,1	4,0	2,7
(T) ACTIVITATS DE LES LLARS COM OCUPADORS DE PERSONAL DOMÈSTIC	10.329	775	1.465	42	23,4	16,5	17,0	6,3
(U) ACTIVITATS D'ORGANITZACIONS I ORGANISMES EXTRATERRITORIALS	10	0	1	0	0,0	0,0	0,0	0,0
TOTAL	44.154	4.704	8.606	667	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: OTIB, a partir de dades de la TGSS

D'altra banda, el règim d'autònoms assoleix els 93.668 afiliats el 2019 a les Illes, que representen el 18,5% de tota l'afiliació. Aquest pes supera el del conjunt nacional del 2019 (17,0%). En termes d'evolució, aquest règim ha incrementat els afiliats durant els anys d'expansió econòmica. Així, l'augment interanual del 2019 respecte del 2015 és de 7.736 persones més (el +9,0%). Segons les darreres dades, el nombre d'autònoms del 2020 és de 91.674 persones, xifra que representa una reducció del -2,1%, derivada de la pandèmia, per sobre de la caiguda nacional (-0,3%), però per sota de la caiguda del treballadors del règim general (-10,4%).

El perfil del treballador autònom del 2019 és majoritàriament masculí (64,7%), malgrat que, respecte del 2015, el nombre de dones autònomes s'ha incrementat més que en el cas dels homes (+9,8% i +8,6%, respectivament). El 68,1% dels emprenedors es troben compresos entre els 30 i els 54 anys i, concretament, la franja d'edat amb més pes és la de 30 a 44 anys (36,7%). En canvi, els joves autònoms menors de 29 anys assoleixen només el 6,4%. Així, es pot fer notar que un increment de l'emprenedoria entre el col·lectiu més jove seria beneficiós per al conjunt de l'economia.

Els afiliats al règim d'autònoms per sectors econòmics es distribueixen de la manera següent el 2019: un 71,1% als serveis; un 17,0%, a la construcció; un 6,2%, a la indústria, i el 2,7% restant, a l'agricultura. Més en detall, dins el sector dels serveis un 20,6% del total d'autònoms es concentra en el comerç, seguit a certa distància per l'hoteleria (13,4%) i per les activitats professionals, científiques i tècniques (8,3%). En comparació amb les dades del 2015, totes les activitats han augmentat l'afiliació. S'hi destaca amb intensitat la construcció, que creix un +18,1 %, seguida dels serveis (+7,7%), la indústria (+5,1%) i l'agricultura (+1,6%). Entre els serveis, les activitats que més creixen quant al nombre d'autònoms són les activitats immobiliàries (+59,0%); les activitats professionals, científiques i tècniques (+21,1%), i les activitats sanitàries (+20,0%).

El nombre d'autònoms del 2020 és de 91.674, que representen un -2,1% respecte del 2019. Per sectors, mentre que la construcció incrementa el nombre (+1,4%), la resta perd afiliats. El descens més intens és en els serveis (-3,0%), seguits de la indústria (-1,5%) i de l'agricultura (-1,3%).

Quadre 8. Treballadors autònoms a les Illes Balears per seccions econòmiques (2015-2020)

SECCIÓ ECONÒMICA (CNAE-09)	2015		2017		2019		2020	
	Abs.	Pes (%)	Abs.	Pes (%)	Abs.	Pes (%)	Abs.	Pes (%)
(A) AGRICULTURA, RAMADERIA, SILVICULTURA I PESCA	2.457	2,9%	2.481	2,8%	2.495	2,7%	2.462	2,7%
(B) INDÚSTRIES EXTRACTIVES	48	0,1%	47	0,1%	49	0,1%	48	0,1%
(C) INDÚSTRIA MANUFACTURERA	5.345	6,2%	5.469	6,1%	5.621	6,0%	5.533	6,0%
(D) SUBMINISTRAMENT D'ENERGIA ELÈCTRICA, GAS, VAPOR I AIRE CONDICIONAT	28	0,0%	27	0,0%	26	0,0%	26	0,0%
(E) SUBMINISTR AIGUA, ACTIV DE SANEJAMENT, GESTIÓ DE RESIDUS	93	0,1%	91	0,1%	101	0,1%	101	0,1%
(F) CONSTRUCCIÓ	13.522	15,7%	14.578	16,2%	15.969	17,0%	16.195	17,7%
(G) COMERÇ A L'ENGRÒS I AL DETALL; REPARACIÓ DE VEHICLES DE MOTOR	19.941	23,2%	19.818	22,0%	19.317	20,6%	18.116	19,8%
(H) TRANSPORT I EMMAGATZEMATGE	4.574	5,3%	4.767	5,3%	4.998	5,3%	4.946	5,4%
(I) HOSTALERIA	12.401	14,4%	12.608	14,0%	12.548	13,4%	12.080	13,2%
(J) INFORMACIÓ I COMUNICACIONS	1.559	1,8%	1.631	1,8%	1.754	1,9%	1.730	1,9%
(K) ACTIVITATS FINANCERES I D'ASSEGURANCES	1.241	1,4%	1.263	1,4%	1.268	1,4%	1.268	1,4%
(L) ACTIVITATS IMMOBILIÀRIES	1.396	1,6%	1.869	2,1%	2.220	2,4%	2.231	2,4%
(M) ACTIVITATS PROFESSIONALS, CIENTÍFIQUES I TÈCNIQUES	6.448	7,5%	7.126	7,9%	7.810	8,3%	7.742	8,4%
(N) ACTIVITATS ADMINISTRATIVES I SERVEIS AUXILIARS	4.733	5,5%	5.219	5,8%	5.679	6,1%	5.616	6,1%
(O) ADMINISTRACIÓ PÚBLICA I DEFENSA; SEGURETAT SOCIAL OBLIGATÒRIA	24	0,0%	22	0,0%	40	0,0%	44	0,0%
(P) EDUCACIÓ	1.882	2,2%	2.057	2,3%	2.254	2,4%	2.277	2,5%
(Q) ACTIVITATS SANITÀRIES I DE SERVEIS SOCIALS	2.277	2,7%	2.516	2,8%	2.712	2,9%	2.742	3,0%
(R) ACTIVITATS ARTÍSTIQUES, RECREATIVES I D'ENTRENAMENT	1.924	2,2%	2.172	2,4%	2.443	2,6%	2.317	2,5%
(S) ALTRES SERVEIS	6.010	7,0%	6.163	6,9%	6.343	6,8%	6.180	6,7%
(T) ACTIVITATS DE LES LLARS COM OCUPADORS DE PERSONAL DOMÈSTIC	19	0,0%	18	0,0%	11	0,0%	9	0,0%
TOTAL	85.932	100,0%	89.949	100,0%	93.668	100,0%	91.674	100,0%

Font: OTIB, a partir de dades de la TGSS

La distribució per illes mostra que, del total d'autònoms del 2019, el 75,8% es troben a Mallorca, seguits pels d'Eivissa (13,8%), Menorca (7,9%) i Formentera (1,0%). Respecte de les xifres de l'any 2015, es pot dir que el

comportament més dinàmic, ja que és l'illa que guanya nombre més alt d'afiliats, és el d'Eivissa, on augmenten un +15,2%, seguida de Mallorca (+8,5%), Formentera (+6,5%) i, finalment, Menorca (+2,2%).

Quadre 9. Treballadors autònoms d'alta a la Seguretat Social per illes i per activitats econòmiques (secció CNAE-09; mitjana de 2019)

SECCIÓ ECONÒMICA (CNAE-09)	Illes Balears		Mallorca		Menorca		Eivissa		Formentera	
	Abs.	(%)	Abs.	(%)	Abs.	(%)	Abs.	(%)	Abs.	(%)
(A) AGRICULTURA, RAMADERIA, SILVICULTURA I PESCA	2.495	2,7%	1.837	2,6%	408	5,5%	228	1,8%	12	1,2%
(B) INDÚSTRIES EXTRACTIVES	49	0,1%	42	0,1%	6	0,1%	2	0,0%	0	0,0%
(C) INDÚSTRIA MANUFACTURERA	5.621	6,0%	4.316	6,1%	605	8,1%	615	4,7%	32	3,3%
(D) SUBMINISTRAMENT D'ENERGIA ELÈCTRICA, GAS, VAPOR I AIRE CONDICIONAT	26	0,0%	22	0,0%	4	0,1%	0	0,0%	0	0,0%
(E) SUBMINISTRAMENT AIGUA, ACTIV SANEJAMENT, GESTIÓ RESIDUS	101	0,1%	74	0,1%	8	0,1%	17	0,1%	0	0,0%
(F) CONSTRUCCIÓ	15.969	17,0%	12.281	17,3%	1.226	16,5%	2.177	16,8%	140	14,4%
(G) COMERÇ A L'ENGRÒS I AL DETALL; REPARACIÓ DE VEHICLES DE MOTOR	19.317	20,6%	14.662	20,6%	1.570	21,1%	2.590	20,0%	239	24,6%
(H) TRANSPORT I EMMAGATZEMATGE	4.998	5,3%	3.870	5,4%	233	3,1%	762	5,9%	46	4,7%
(I) HOSTALERIA	12.548	13,4%	9.123	12,8%	926	12,5%	2.024	15,6%	271	27,8%
(J) INFORMACIÓ I COMUNICACIONS	1.754	1,9%	1.363	1,9%	129	1,7%	223	1,7%	10	1,1%
(K) ACTIVITATS FINANCERES I D'ASSEGURANCES	1.268	1,4%	1.025	1,4%	102	1,4%	124	1,0%	6	0,6%
(L) ACTIVITATS IMMOBILIÀRIES	2.220	2,4%	1.681	2,4%	97	1,3%	386	3,0%	13	1,4%
(M) ACTIVITATS PROFESSIONALS, CIENTÍFIQUES I TÈCNIQUES	7.810	8,3%	5.973	8,4%	584	7,8%	1.080	8,3%	46	4,7%
(N) ACTIVITATS ADMINISTRATIVES I SERVEIS AUXILIARS	5.679	6,1%	4.174	5,9%	531	7,1%	831	6,4%	67	6,9%
(O) ADMINISTRACIÓ PÚBLICA I DEFENSA; SEGURETAT SOCIAL OBLIGATÒRIA	40	0,0%	28	0,0%	5	0,1%	6	0,0%	0	0,0%
(P) EDUCACIÓ	2.254	2,4%	1.791	2,5%	151	2,0%	271	2,1%	5	0,5%
(Q) ACTIVITATS SANITÀRIES I DE SERVEIS SOCIALS	2.712	2,9%	2.113	3,0%	210	2,8%	312	2,4%	23	2,3%
(R) ACTIVITATS ARTÍSTIQUES, RECREATIVES I D'ENTRENAMENT	2.443	2,6%	1.820	2,6%	166	2,2%	399	3,1%	16	1,6%
(S) ALTRES SERVEIS	6.343	6,8%	4.818	6,8%	478	6,4%	896	6,9%	49	5,1%
(T) ACTIVITATS DE LES LLARS COM OCUPADORS DE PERSONAL DOMÈSTIC	11	0,0%	10	0,0%	0	0,0%	1	0,0%	0	0,0%
(U) ACTIVITATS D'ORGANITZACIONS I ORGANISMES EXTRATERRITORIALS	9	0,0%	6	0,0%	0	0,0%	3	0,0%	0	0,0%
TOTAL	93.668	100,0%	71.028	100,0%	7.437	100,0%	12.945	100,0%	973	100,0%

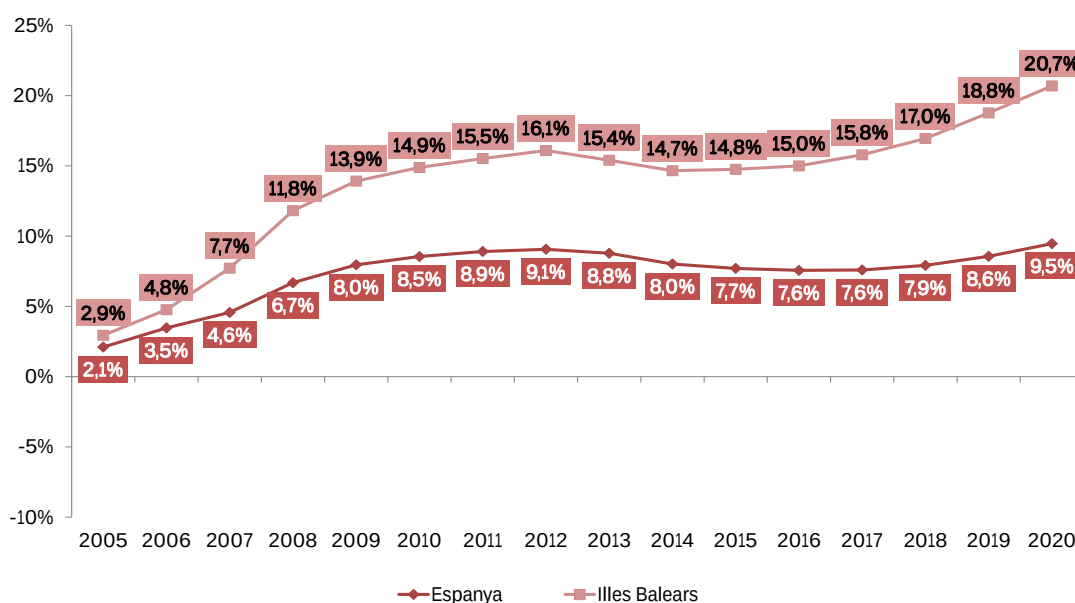
Font: OTIB, a partir de dades de la TGSS

4.4. Evolució de l'estructura demogràfica

Segons l'estadística del padró municipal de l'INE, en data 1 de gener del 2020 el nombre d'habitants de les Illes Balears és d'1.171.543 persones. En general, l'augment poblacional de les Illes supera el del conjunt d'Espanya; en part, perquè les Balears són una destinació atractiva per als immigrants que arriben al

país. Així, a les Illes, en termes interanuals, la població creix més intensament (+1,9%), mentre que a Espanya ho fa només un +0,9%. Si es comparen aquestes xifres amb les del 2005, es veu com els increments de la població balear dupliquen els nacionals. De fet, l'augment acumulat de les Illes en aquests quinze anys és més destacable (+20,7 %) que el nacional (+9,5 %).

Gràfic 4. Creixement percentual acumulat de la població de les Illes Balears i de l'Estat espanyol (2005-2020)

Font: OTIB, a partir del padró municipal (INE)

Si es desagreguen les dades de població per illes, s'observa que Mallorca té 912.171 habitants, que representen el 77,9% de la població de l'arxipèlag. La segueixen Eivissa, amb 151.827 persones (el 13,0%); Menorca, amb 95.641 persones (el 8,2%), i, finalment, Formentera, amb un total d'11.904 habitants (l'1,0%). Continuant amb l'evolució, en el darrer any totes les illes augmenten la població, excepte Formentera (-1,7 %), i especialment, Eivissa (+2,6 %), seguida per Menorca (+2,4%) i Mallorca (+1,8%).

Per comparació a l'any 2015, es pot observar un augment major de la població d'Eivissa (el +7,7%), seguida de Mallorca (+6,2%) i Menorca (+3,6%), mentre que a Formentera es manté (+0,2%). A més llarg termini, d'ençà que ha començat el segle, la població de les Pitiüses és la que ha experimentat el creixement més destacat: Formentera ha incrementat

el padró en gairebé un 90% (+89,3%), seguida per Eivissa, que suma un +69,4% més. En aquests vint anys, Mallorca i Menorca han guanyat més d'una tercera part de població (Menorca, un +31,5%, i Mallorca, un +34,7%). Per tant, s'evidencia com les Pitiüses lideren el creixement poblacional de l'arxipèlag de manera habitual.

L'augment de la població de les Illes es relaciona principalment amb l'augment de la immigració i no tant amb el creixement vegetatiu, que el 2019 mostra un diferencial de 2,9 per cada 1.000 habitants respecte del valor de l'any 2000. Quant a la immigració, si es compara la població estrangera de l'any 2020 amb la del 2000, es pot veure que ha augmentat en 146.421 persones, que representen una variació relativa del +198,9% des del començament del segle.

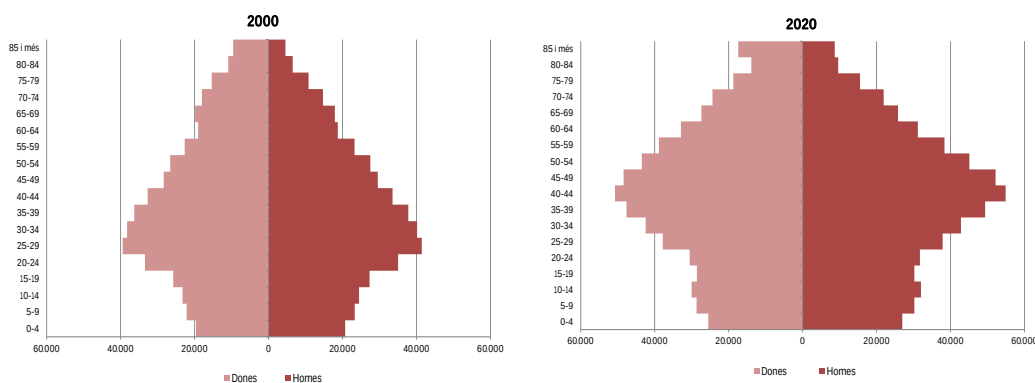
Si s'analitza la distribució percentual de la població entre els anys 2000 i 2020 respecte del gènere, de la nacionalitat i de l'edat, es comprova que la distribució del pes entre homes i dones no ha canviat, ja que és gairebé el mateix per als dos anys estudiats. Així, en el cas de les dones, el pes del 2000 és del 50,2%, i el 2020 és del 50,1%. Els estrangers, en canvi, han vist incrementat el percentatge de manera molt destacable, en passar de representar el 8,4% de la població al 18,8%. El creixement per franges d'edat mostra l'envelliment de la població, ja que en aquests vint anys el grup amb més creixement ha estat el de més de 65 anys (+46,4%), seguit del de 16 a 64 anys (+38,6%) i dels menors de fins a 15 anys (+31,5%).

El pes de la població en edat laboral varia substancialment entre les diferents illes. Així, amb les darreres dades disponibles (2019), les Pitiüses presenten els majors percentatges de població que té entre 16 i 64 anys: Formentera (74,7%) i Eivissa (72,3%). En canvi, Mallorca (67,7%) i Menorca (67,8%) presenten percentatges per sota de la mitjana. El mateix es dona amb el pes de

població estrangera sobre el total de població, en què, de nou, les Pitiüses són les que presenten els percentatges més elevats: Eivissa i Formentera (25,0%), seguides a certa distància per Mallorca (17,2%) i Menorca (17,2%).

Amb les dades del padró municipal distribuïdes per edats i per gèneres, es poden obtenir les piràmides poblacionals. Si es comparen les dades de l'any 2020 amb les del 2000, es pot observar que la majoria de franges d'edat quinquennals han augmentat en els darrers vint anys. Només es redueix la població, tant d'homes com de dones, entre els 20 i els 29 anys (11.388 persones menys). Respecte dels més joves i dels més grans, el creixement dels menors de 14 anys és més baix que el dels majors de 65 anys (39.846 persones vs. 54.955), de manera que es fa palès l'envelliment progressiu de la població. Pel que fa a la població potencialment activa (entre 16 i 64 anys), ha passat de 616.845 persones l'any 2000 a les 814.959 del 2020. Això representa un increment de la població en edat de treballar del +32,1% en aquest període, que s'explica en gran part per l'arribada de població estrangera.

Gràfic 5. Piràmides de població per edats a les Illes Balears (2000 i 2020)

Font: OTIB, a partir del padró municipal (INE)

Un factor que cal tenir en compte en elaborar un pla és l'evolució de la població, ja que es reflecteix en el mercat de treball. Aquestes dades les ofereix l'INE, que recull les projeccions demogràfiques per als pròxims anys; concretament, fins al 2030. En el quadre 10 es poden observar les projeccions per al 2020, per al 2025 i per al 2030 tant de la població potencialment activa (entre 16 i 64 anys) com de la resta de la població.

Amb referència al conjunt de la població, Espanya i les Illes Balears presenten unes previsions dispars. A Espanya, es preveu que la població augmenti un +0,3 % entre el 2020 i el 2025, i un +0,6% entre el 2025 i el 2030. A les Illes s'espera que augmenti la població en una proporció més elevada: en el primer cas, entre el 2020 i el 2025, un +4,3 %, i en el segon, entre el 2025 i el 2030, un +4,7 %. A les Illes, atès que la taxa de natalitat i el saldo vegetatiu mantenen una tendència a

la baixa, aquest increment de població es pot atribuir a la immigració, que considera les Balears com una destinació amb possibilitats per trobar-hi un lloc de treball.

Respecte de la població en edat de treballar, les projeccions per a Espanya i per a les Illes divergeixen en els resultats. Mentre que a Espanya es perd un -1,6% de la població potencialment activa entre el 2020 i el 2030, a les Illes aquest grup poblacional es preveu que augmenti un +7,8%.

La resta d'edats (menors de 16 i majors de 65 anys) presenta a les Illes un augment en les projeccions. Ara bé, aquest increment es correspon bàsicament a l'augment de l'esperança de vida i a l'envelliment natural de la població. De fet, les projeccions mostren una reducció de la població entre els 0 i els 14 anys del -6,7 % el 2025, i del -5,0 %, el 2030. Alhora, entre les persones de més de 65 anys s'espera un increment del +15,1 % el 2025, i del +16,6 %, el 2030.

Quadre 10. Projeccions de la població a l'Espanya i a les Illes Balears per grups d'edat (2020-2025-2030)

	Projeccions		
	2020	2025	2030
Espanya			
16 a 64 anys	30.693.381 64,8%	30.562.945 64,4%	30.202.798 63,3%
Reste de la població	16.636.600 35,2%	16.886.939 35,6%	17.546.209 36,7%
TOTAL	47.329.981	47.449.884	47.749.007
Illes Balears			
16 a 64 anys	828.254 68,4%	861.928 68,3%	892.986 67,6%
Reste de la població	382.496 31,6%	400.489 31,7%	428.625 32,4%
TOTAL	1.210.750	1.262.418	1.321.611

Font: OTIB, a partir de les projeccions de població de l'INE

L'envelliment progressiu de la població portarà associades noves necessitats socials, que repercutiran en una demanda major de serveis sociosanitaris i de llocs de treball associats als serveis a la comunitat. Aquesta tendència, atesa l'estructura per edats, es dona en el conjunt d'Europa i obeeix a l'augment de necessitats socials i a l'impuls de polítiques públiques relacionades amb el benestar social i la qualitat de vida.

A més, segons explica el Centre Europeu per al Desenvolupament de la Formació Professional (CEDEFOP) en el seu informe sobre les perspectives de demandes d'ocupació per a Espanya,² el total de nova ocupació és la suma de nous llocs de treball

creats (la demanda d'expansió) i de les oportunitats laborals que sorgeixen a causa de la necessitat de reemplaçar les persones que han sortit del mercat de treball, per exemple, per jubilació (demanda de substitució). Aleshores, tenint en compte l'estructura per edats, cada vegada més envellida, sembla que a mitjà termini (2018-2030), la demanda de substitució o reemplaçament proporcionarà més oportunitats d'ocupació que la demanda d'expansió, cosa que significa que es crearan noves oportunitats de treball, encara que el volum d'ocupació caigui. D'aquí al 2030 es pronostica que la demanda de reemplaçament a Espanya pot proporcionar aproximadament nou vegades més oportunitats de treball que la demanda d'expansió.

²CEDEFOP, Skills forecast. Spain - 2020; disponible en línia: <<https://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/country-reports/spain-2020-skills-forecast>>.

4.5. El mercat de treball

4.5.1. La població inactiva

En l'apartat sobre demografia s'ha vist com la població de les Illes Balears no ha deixat de créixer, i com entre el 2015 i el 2020 l'increment es xifra en un +6,1%, creixement que s'identifica com el més alt de totes les comunitats autònomes, molt per sobre del conjunt nacional (+1,8%). A més, en l'estructura per edats s'ha vist com, a part de l'increment de la població de més edat, per efecte de l'envelliment, també hi ha un augment significatiu de la població en edat de treballar (16-64 anys), fet que s'explica sobretot per l'arribada de població estrangera.

Segons les dades de l'enquesta de població activa, entre el 2015 i el 2019 la població de 16 anys o més ha crescut en 67.800 efectius (+7,2%). D'aquests, un 45,6% s'ha incorporat a la població activa, mentre que el 54,4% restant s'ha sumat al gruix de població inactiva, la qual el 2019 es xifra en 392.400 persones, 36.900 persones més que l'any 2015 (+11,5%). Aleshores, en aquest interval de quatre anys s'ha donat un increment relatiu de la població inactiva més alt que el de la població activa (+5,0%), segurament conseqüència de l'envelliment de la població.

Segons el motiu de la inactivitat, amb les dades del 2019 es veu que hi predominen els jubilats (40,0%), que han anat guanyant pes des del 2005, quan just representaven una tercera part del total de població inactiva. De manera paral·lela, el grup que ha perdut pes és el que declara que es dedica a les tasques de la llar, que ha passat del 30,8% al 23,7% entre el 2005 i el 2019. En tercer lloc, es troba el grup d'estudiants, que el 2019, amb 61.300 efectius, representa el 17,1% del total d'inactius i presenta un increment del +18,8% respecte del 2015; per això, cosa es confirma que es manté el retorn a les aules ja observat durant el cicle de recessió econòmica anterior, davant les dificultats que presentava llavors el mercat de treball.

El 2020 s'ha produït un increment de la població de 16 anys o més de l'1,8% en termes interanuals. Ara bé, mentre que la població activa ha caigut un -2,7%, la població inactiva experimenta un increment del +9,7%. Més concretament, augmenten de manera més significativa les persones que declaren que es dediquen a les tasques de la llar (+15,8%), així com els estudiants (+11,9%). De fet, analitzant la vinculació d'aquestes persones inactives a l'activitat (vegeu el quadre 11)³, es pot observar com els actius potencials representen un 9% el 2020 i, per això, sembla que, quan la situació d'activitat econòmica es «normalitzi», aquestes persones tornaran a formar part de la població activa.

Quadre 11. Evolució de la població activa i inactiva a les Illes Balears (2005-2020)

	2005	2009	2011	2013	2015	2017	2019	2020
Pob. activa	500.700	589.975	595.175	612.050	616.250	613.900	647.200	629.900
Pob. inactiva	292.425	305.700	313.900	312.150	320.700	343.900	357.600	392.400
Pes dels inactius segons la seva vinculació a l'activitat								
Actius potencials: totals	3,4%	3,2%	3,2%	4,1%	3,1%	3,4%	4,1%	9,0%
Actius potencials: desanimats	2,8%	1,9%	1,7%	2,1%	1,3%	0,8%	1,2%	1,7%
Altres inactius	96,6%	96,8%	96,8%	95,9%	96,9%	96,6%	95,9%	91,0%
Pes segons la classe principal d'inactivitat								
Estudiants	14,1%	14,4%	18,0%	14,9%	16,1%	15,8%	17,1%	17,5%
Jubilats	32,8%	35,1%	40,6%	37,7%	40,4%	38,2%	40,0%	37,8%
Tasques de la llar	30,8%	30,8%	28,5%	27,5%	24,7%	26,4%	23,7%	25,1%
Altres	22,3%	19,7%	20,5%	19,9%	18,8%	19,6%	19,1%	19,6%

³ Els «actius potencials» són persones inactives disponibles per treballar que no cerquen feina perquè creuen que no en trobaran. En aquest grup, s'hi inclouen en els «desanimats», que estan afectats per una regulació d'ocupació o per altres motius diferents de la malaltia, raons personals o familiars, cursar estudis o estar jubilats.

Es donen diferències en l'evolució de la població inactiva per sexes i per grups d'edat. Així, els homes inactius han crescut més que les dones (+12,7% i +10,7%, respectivament) entre el 2015 i el 2019. Tanmateix, les dones continuen essent majoria entre la població inactiva, un 57,4% del total el 2019. Pel que fa als grups d'edat, entre el 2015 i el 2019 creixen sobretot els inactius dels grups centrals d'edat: entre els 45 anys i els 64 (+18,8%) i entre els 25 anys i els 44 (+17,7%). El 2020 es dona un increment més elevat de població inactiva entre els homes (+12,2%) en el grup d'edat central, entre els 25 anys i els 44 (+42,2%), respecte del 2019.

En resum, la inactivitat es troba fortament lligada als rols determinats pel sexe i l'edat. Els majors de 65 anys, jubilats, representen el gruix major de població inactiva, seguits per les persones que es dediquen a les tasques de la llar i els estudiants. La incorporació creixent de la dona al mercat de treball i la necessitat de moltes famílies d'incorporar nous salaris ha fet baixar el pes de les dones en el total de població inactiva.

4.5.2. La població activa

4.5.2.1. Evolució de la població activa

En la part de demografia s'ha explicat que, segons les projeccions de l'INE per als pròxims anys a les Balears, s'espera que la població potencialment activa, és a dir, la que es troba entre els 16 i els 64 anys, creixi al voltant d'un +8% fins al 2030. Aquest increment de la població en edat de treballar, juntament amb el creixement de la immigració han provocat un augment important de la població activa a les Illes en els darrers quinze anys. Així, mentre que els actius l'any 2005 eren 500.700 persones, el 2015 ja sumaven 616.300 persones, i el 2019 n'eren 647.200, que representen un +29,2% d'actius més en aquest període de quinze anys. A escala estatal, en canvi, el nombre de persones que s'incorporen al mercat de treball creix un +9,4% en el mateix període.

Entre el 2015 i el 2019 la població activa ha experimentat un increment del +5,0% a les Illes Balears. En comparació, en el conjunt d'Espanya la població activa s'ha incrementat un +0,5%. Les Illes Balears són la regió amb el creixement de població activa més elevat. De fet, en sis comunitats autònomes s'han donat descensos de població activa en aquest interval de quatre anys. Per tant, a les Illes Balears es mantenen el dinamisme demogràfic i l'augment de la població en edat de treballar.

El perfil de les persones que s'han incorporat al mercat laboral de les Illes Balears s'ha anat modificant al llarg dels anys. El quadre 12 mostra l'evolució de la població activa segons els diferents col·lectius sociodemogràfics. Quant al gènere, les dades assenyalen la incorporació progressiva de la dona al mercat de treball al llarg dels darrers anys. Mentre que els homes han experimentat un increment del +21,3% dels actius des del 2005 fins al 2019, aquest percentatge puja fins al +39,9% en el cas de les dones. D'aquesta manera, el pes de les dones sobre el conjunt de població activa no s'ha aturat de créixer i ha passat de ser el 42,9% l'any 2005 al 46,4% quinze anys després. Ara bé, entre el 2015 i el 2019, el nombre d'homes actius ha crescut per sobre del de dones (+5,3% i +4,7%, respectivament).

Quant a l'edat, paral·lelament a l'envelliment de la població, la població activa també ha experimentat un increment progressiu de l'edat dels seus efectius. Així, mentre que l'any 2005 el pes dels més joves (menors de 25 anys) era del 12,6% sobre el total de població activa i el del grup de més de 55 anys, del 10,5%, l'any 2019 les posicions s'inverteixen: el pes dels menors de 25 anys és del 7,7% i el dels majors de 55 anys, del 16,1%. Aquest fet es correspon, en gran manera, amb els moviments naturals de la població, que registren menys naixements i, alhora, un envelliment més gran de la població per la caiguda de la mortalitat. Entre el 2015 i el 2019, els majors de 55 anys experimenten l'increment relatiu major (+14,9%). Ara bé, els joves menors de 25 anys (+10,7%) també presenten un creixement significatiu.

Quadre 12. Evolució de la població activa total a les Illes Balears, per sexes, edats i nacionalitats (2005-2020)

Anys	TOTAL	SEXE		EDAT			NACIONALITAT		
		Homes	Dones	16 a 24 anys	25-54 anys	55 i més anys	Espanyols	UE	NO UE
2.005	500,7	286,0	214,7	63,3	384,9	52,5	403,3	17,3	80,2
2.006	528,9	302,1	226,8	63,0	408,2	57,7	420,8	26,7	81,5
2.008	571,6	323,2	248,4	60,1	448,5	63,0	428,1	43,7	99,8
2.010	598,9	328,9	270,1	56,8	473,1	69,1	447,9	53,0	98,0
2.012	614,2	331,5	282,7	51,9	479,5	82,8	477,6	63,7	72,9
2.014	603,6	326,8	276,8	42,8	477,1	83,8	469,9	59,9	73,9
2.015	616,3	329,4	286,9	44,9	481,0	90,5	480,5	63,2	72,6
2.016	616,2	329,8	286,4	42,1	483,9	90,3	482,5	59,4	74,4
2.017	613,9	333,0	280,9	42,7	477,3	93,9	479,0	58,7	76,3
2.018	633,1	340,7	292,4	47,9	487,9	97,3	486,2	61,2	85,7
2.019	647,2	346,8	300,4	49,7	493,7	103,9	492,2	63,8	91,2
2.020	630,0	337,1	292,9	40,5	480,9	108,6	477,1	60,1	92,8

Font: OTIB, a partir de dades de l'EPA (INE)

Amb referència a la nacionalitat, també es poden observar canvis en la composició de la població activa en els darrers quinze anys. Així, després del fort creixement de la població estrangera fins als anys previs a la recessió econòmica, quan el 2008 els estrangers representaven una quarta part del conjunt de la població activa de les Illes, es dona un descens dels estrangers no comunitaris que surten d'Espanya per cercar millors oportunitat laborals. Entre el 2015 i el 2019, gràcies a l'etapa econòmica expansiva, s'esdevé una reactivació en l'arribada de població estrangera, sobretot de la no comunitària, que experimenta un creixement del +25,7%. En canvi, els estrangers comunitaris es mantenen respecte del 2015 (+0,9%) i els espanyols creixen un +2,4%. El 2019 la població estrangera assoleix les 155.000 persones i representa el 24% del total de població activa. D'aquests, el 58,8% són procedents d'un país no comunitari i el 41,2% són estrangers comunitaris.

El 2020, com s'ha comentat, s'ha donat un descens del -2,7% de la població activa en termes interanuals. Aquesta baixada es produeix de manera similar entre els homes (-2,8%) i les dones (-2,5%), i de manera més accentuada, en el col·lectiu més jove (-18,4%), atès que entre els actius majors de 54 anys es detecta un increment del +4,5%. Pel que fa a la nacionalitat,

cauen els efectius actius entre els nacionals (-3,1%) i els estrangers comunitaris (-5,8%); en canvi, creixen entre els no comunitaris (+1,7%).

4.5.2.2. Evolució de la taxa d'activitat

Les Illes Balears es caracteritzen per tenir una elevada taxa d'activitat. Aquest és un fet estructural que es repeteix al llarg dels anys, atès el dinamisme i la terciarització de l'economia balear, i també per l'estructura per edats més rejevenida. De fet, sol ser la taxa més alta per comunitats autònomes. El gran augment de la població activa en els darrers quinze anys (+29,2%) s'ha reflectit en la taxa d'activitat, que ha passat del 63,1% al 64,4%. La crisi econòmica no va tenir gaires efectes en la taxa d'activitat, ja que aquesta es va mantenir en valors superiors al 65% de la població de 16 anys o més, i va assolir el valor més elevat el 2012, amb una taxa del 67,0%. En canvi, entre el 2015 i el 2019 la taxa d'activitat ha experimentat un descens, i passa del 65,8% al 64,4%.

Per sexes, entre el 2015 i el 2019 cau la taxa d'activitat, tant entre el col·lectiu masculí com entre el femení, i se situa en el 69,5% per als homes i en el 59,4% per a les dones; és a dir, hi ha una diferència de deu punts percentuals. Aquesta bretxa de gènere es va reduint de manera gradual, atès que el 2005 era de 18,8 punts.

Per edats, la taxa d'activitat major correspon al grup d'edat central, el de 25 anys a 54 (87,2% el 2019), seguit pels menors de 25 anys (45,9%) i pels majors de 55 anys (31,4%). En comparació, entre el 2015 i el 2019 la taxa d'activitat només s'ha reduït en el grup d'edat central, que ha perdut -1,6 p.p. En canvi, s'ha incrementat entre els joves menors de 25 anys i entre les persones de més de 54 anys (+0,8 p. p., en ambdós casos).

Per nacionalitats, els estrangers solen presentar de manera habitual taxes d'activitat més elevades que els espanyols. El 2019 la taxa dels espanyols assoleix el 62,7%; la dels comunitaris, el 70,4%, i la dels actius de fora de la Unió Europea, el 70,3%. Respecte de l'any 2015, destaca el descens de la taxa d'activitat dels ciutadans no comunitaris (-6,6 p.p.), mentre que els nacionals hi perden -1,1 p. p. i els estrangers comunitaris l'augmenten en +0,3 p.p.

El 2020 la taxa d'activitat se situa en el 61,1% sobre la població de 16 anys o més, xifra que suposa un descens de -2,8 punts respecte del 2019. Els descensos més acusats es donen entre els homes (-3,1 p.p.), els joves menors de 25 anys (-9,3 p.p.) i els estrangers no comunitaris (-6,5 p.p.).

4.5.3. La població ocupada

4.5.3.1. Evolució de la població ocupada i de les hores treballades

Després de la greu crisi econòmica viscuda entre el 2008 i el 2012, quan es va experimentar una caiguda de l'afiliació a la Tresoreria General de la Seguretat Social del -12,5%, la població ocupada de les Illes Balears recupera el creixement a partir del 2013. Així, entre el 2013 i el 2019 es donen increments significatius de la població ocupada, que se situen fins i tot per sobre del +5% entre els anys 2015 i 2017. El 2019 es tanca amb una mitjana de 506.882 persones d'alta a la Seguretat

Social, de manera que és la primera vegada de la sèrie històrica que se sobrepassa el mig milió d'ocupats.

De fet, les Illes Balears varen ser la primera comunitat autònoma a presentar un nivell d'ocupació superior a l'etapa de precrisi, gràcies sobretot a la terciarització de l'economia balear, sector menys afectat per la crisi econòmica, i a l'impuls del turisme. Així, en el conjunt d'Espanya l'afiliació va començar a mostrar increments interanuals el 2014, sempre, però, per sota del de les Illes Balears. Si entre el 2015 i el 2019 l'afiliació a les Illes Balears va créixer un +17,2%, en el conjunt d'Espanya ho va fer un +12,8%.

La situació excepcional del 2020 ha comportat una caiguda de l'afiliació del -8,7% a les Illes Balears en termes interanuals, la més alta de totes les comunitats autònomes. La importància del turisme dins de l'economia de les Illes Balears i les limitacions a la mobilitat han provocat que les conseqüències de la crisi sanitària provocada per la COVID-19 hagin estat més negatives a l'arxipèlag que a la resta de comunitats autònomes. En el conjunt d'Espanya l'afiliació ha experimentat un descens del -2,2%. Ara bé, el descens de l'afiliació s'ha vist esmorteït per la figura protectora dels expedients de regulació temporal de l'ocupació (ERTO), que han evitat que la destrucció d'ocupació hagi estat més elevada.

Amb les dades de tancament del 2021 ja s'hi pot observar el canvi de tendència i com la recuperació econòmica es tradueix en un increment de l'afiliació del 2,4% per a les Illes Balears i del 2,7% per al conjunt d'Espanya. El 2021 ha vingut marcat per una reactivació progressiva, que s'accelerà a partir del juny, de manera que el mes de maig l'afiliació era un 16,4% inferior que el 2019, mentre que s'ha acabat el desembre amb un 1,5% per sobre del 2019. Així, en certa manera la mitjana anual amaga una tendència molt positiva en la segona meitat de l'any, que continua accelerant-se.

Gràfic 6. Taxes de creixement interanual de l'afiliació a la Seguretat Social a les Balears i a l'Estat espanyol (2005-2021)

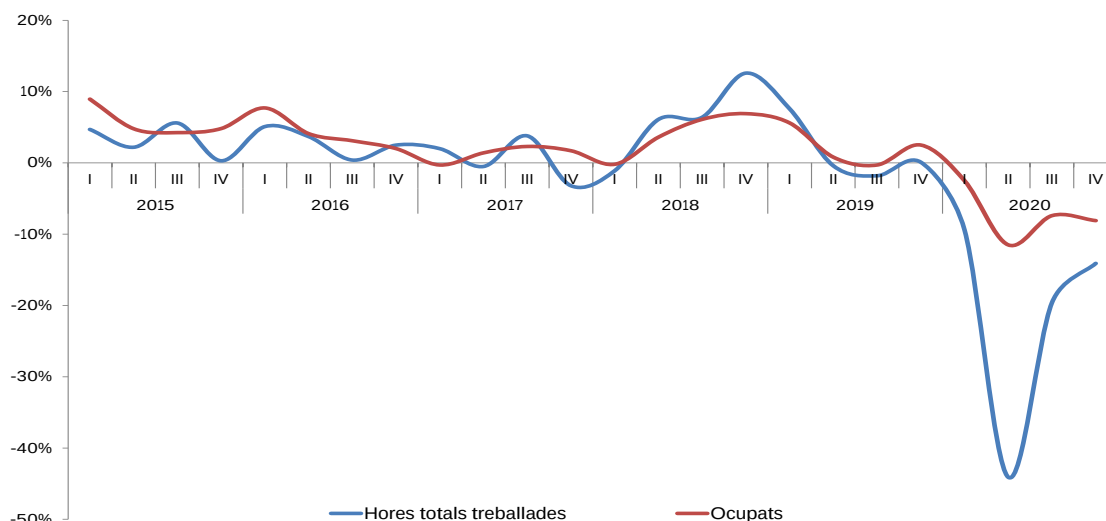
Font: OTIB, a partir de dades de la TGSS

Juntament amb l'evolució del nombre d'ocupats, és rellevant el nombre d'hores treballades. Entre el 2015 i el 2019 es poden distingir dos moments. Així, entre el 2015 i el 2017 el nombre d'ocupats va créixer a un ritme més alt que el nombre d'hores treballades. En canvi, a partir del 2017, i sobretot el 2018, creix més el nombre d'hores, fet que es tradueix en un increment del nombre mitjà d'hores per treballador. A partir del segon trimestre del 2019 es nota un descens suau en el nombre d'hores treballades, sempre segons les

dades de l'enquesta de població activa (EPA-INE), en termes interanuals.

Aquesta situació es trasbalsa el 2020, quan les hores treballades mostren un descens més intens que l'ocupació. Aquest fet reflecteix la protecció de l'ocupació dels ERTO al llarg de l'any, amb la major part d'activitats en suspensió, en les quals s'ha mantingut l'ocupació (el treballador continua d'alta a l'empresa), però sense treballar (per això, baixen molt més les hores treballades).

Gràfic 7. Variació interanual del nombre d'ocupats i de les hores treballades (2015-2020)

Font: OTIB, a partir de dades de l'EPA

4.5.3.2. Població ocupada per illes i per règims

Totes les illes han experimentat increments de l'ocupació en la fase de recuperació, iniciada el 2013 i que s'estén durant set anys, fins al 2019. Les Pitiüses presenten el creixement més accentuat, amb increments interanuals superiors al +6,5% entre el 2014 i el 2016. Més concretament, entre el 2015 i el 2019 l'afiliació ha crescut un +20% a les Pitiüses; les segueixen Mallorca, amb un +17%, i, finalment, Menorca, amb un increment del +12,3%. Per tant, es fa palès el major dinamisme que presenten les Pitiüses, ja que, a més de mantenir el creixement positiu pràcticament durant tots els anys

analitzats, aquesta xifra ha presentat valors superiors als de les altres illes.

La situació canvia el 2020, quan, com s'ha dit, es dona un descens interanual de l'afiliació del -8,7% en el conjunt de les Balears. En aquest cas, han estat les Pitiüses les illes més mal parades, amb un descens de l'afiliació respecte del 2019 del -15,1%. En comparació, el descens ha estat del -7,8% a Mallorca, i del -8,7%, a Menorca.

El 2021 tant les Pitiüses (+6,3%) com Menorca (+5,7%) presenten increments respecte del 2020 superiors a la mitjana de les Balears (+2,4%).

Quadre 13. Taxes de creixement anual de l'afiliació a la Seguretat Social per illes (2006-2021)

	2006	2008	2010	2012	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Mallorca	4,7	-0,8	-3,1	-2,6	2,8	5,2	5,2	5,6	3,3	1,9	-7,8	1,6
Menorca	2,7	-2,3	-3,3	-4,7	1,1	2,7	3,8	4,3	2,6	1,0	-8,7	5,7
Pitiüses	6,4	0,6	1,0	1,2	6,7	7,3	6,5	5,7	4,0	2,5	-15,1	6,3
Illes Balears	4,8	-0,8	-2,6	-2,3	3,2	5,3	5,3	5,5	3,4	2,0	-8,7	2,4

Font: OTIB, a partir de dades de la TGSS

La distribució de l'afiliació de les Illes Balears per règims és bastant estable al llarg dels anys i es caracteritza per la superioritat del règim general (vegeu el quadre 14). Aquest grup concentra el 78,5% dels afiliats el 2019, seguit pel règim d'autònoms (18,5%), de l'especial de la llar (2,0%) i dels especials agrari i del mar (0,5%, en ambdós casos). Entre el 2015 i el 2019 augmenta de manera més significativa l'afiliació en el règim general (+20,6%), seguit del règim especial de la mar (+15,9%) i dels autònoms (+9,8%). De fet, els autònoms han passat de representar el 19,9% del total de l'afiliació el 2015 al 18,5% el 2019.

Quant als autònoms, s'ha de dir que el pes d'aquest règim és superior a les Illes que al conjunt nacional. A

més, en els anys analitzats (2005-2020) oscil·la entre el 18% i el 20% del total d'afiliats de les Balears.

El 2020 es pot observar el descens superior de l'ocupació entre els afiliats al règim general de la Seguretat Social, que cauen un -10,4%. En canvi, el règim d'autònoms experimenta el descens més suau, -2,1%. Això provoca un increment del pes dels treballadors per compte propi d'1,3 p.p., que assoleixen el 19,8% respecte del total d'afiliats. L'afiliació a la resta de règims cau un -4,8% respecte del 2019.

El 2021 es manté el pes dels autònoms sobre el total d'afiliats, si bé tots els règims presenten increments interanuals per sobre del 2%.

Quadre 14. Evolució d'afiliacions a la Tresoreria General de la Seguretat Social, per règims (2000-2020)

	R. General	R. Autònoms	R. Esp. de la llar	R. Esp. Agrari	R. Esp. del mar	Pes autònoms sobre el total
2.000	283.375	74.209	3.894	6.029	2.303	20,1%
2.005	324.458	79.637	9.753	5.163	2.235	18,9%
2.008	350.189	88.333	9.311	2.350	2.061	19,5%
2.010	315.622	81.590	9.683	2.750	1.972	19,8%
2.012	301.062	79.638	10.462	2.707	1.915	20,1%
2.014	310.777	83.243	12.084	2.482	2.048	20,3%
2.015	330.097	85.932	11.790	2.492	2.177	19,9%
2.016	350.775	88.043	11.582	2.598	2.259	19,3%
2.017	374.371	89.949	11.123	2.613	2.413	18,7%
2.018	389.084	91.923	10.599	2.620	2.486	18,5%
2.019	398.020	93.668	10.110	2.562	2.522	18,5%
2.020	356.467	91.674	9.725	2.561	2.185	19,8%
2.021	364.915	93.997	9.927	2.663	2.262	19,8%

Font: OTIB, a partir de dades de la TGSS

4.5.3.3. Població ocupada per sectors econòmics

Les Illes Balears es caracteritzen per tenir una economia altament terciaritzada i amb una important concentració de treballadors en el sector dels serveis. El gràfic 8 mostra el pes de l'afiliació per sectors econòmics de l'any 2015 i de l'any 2019. No s'hi poden observar grans diferències entre els dos anys, si bé el sector de la construcció hi ha guanyat pes, en passar del 9,8% el 2015 a l'11,1% el 2019. Es tracta

d'un sector que fluctua en consonància amb el cicle econòmic (puja l'afiliació en períodes expansius i cau en moments de crisi), pel fet de ser intensiu en mà d'obra. En contrapartida al pes major de la construcció, els serveis perden -0,9 p.p. i passen d'aglutinar el 83,2% dels ocupats el 2015 al 82,3% el 2019. Aquest descens del pes dels serveis es dona sobretot en el comerç, que passa en aquest interval de temps del 17,9% al 16,7%. L'agricultura i la indústria, d'altra banda, mantenen el pes residual i, fins i tot, el baixen el 2019.

Gràfic 8. Pes de l'afiliació per sectors econòmics (2015 i 2019)

Font: OTIB, a partir de dades de la TGSS

Entre els anys 2015 i 2019, com s'ha dit, el total de l'afiliació ha crescut un +17,1%. Per sectors econòmics, els increments més elevats s'han donat en la construcció (+33,8%), seguida de l'Administració pública, l'educació i la sanitat (+18,7%); l'hoteleria (+18,1%), i la resta de serveis (+15,5%). En canvi, presenten pujades més moderades l'agricultura (+3,6%), el comerç (+10,8%) i la indústria (+12,4%).

El 2020, atesa l'excepcionalitat del moment i les limitacions de mobilitat que tant han afectat el turisme, s'esdevé la major caiguda interanual de l'afiliació en l'hoteleria (-24,9%), que perd una quarta part dels efectius. En segon lloc se situa el comerç, amb un descens respecte del 2019 del -8,1%, i el segueix la resta de serveis (-7,8%). Els altres sectors, no tan afectats per les restriccions originades per la pandèmia, mostren descensos més suaus: l'agricultura (-1,7%), la indústria (-4,0%) i la construcció (-1,9%). En canvi, dins del sector serveis, en el subgrup d'Administració

pública, sanitat i educació s'ha donat un increment dels treballadors d'alta a la Seguretat social de l'1,7%, molt vinculat segurament als reforços per qüestions sanitàries.

Quant a la distribució del pes per sectors i per illes el 2019, el sector amb més pes dins de cada una de les illes és el dels serveis, que oscil·la entre el 86,2 % a Formentera i el 74,6 % a Menorca. En detall, Menorca es caracteritza per un percentatge d'ocupats superior a la mitjana en l'agricultura i la indústria. En canvi, les Pitiüses presenten els percentatges més alts en el nombre d'ocupats en l'hoteleria i la construcció. Finalment, a Mallorca es dona una major concentració de treballadors de les administracions públiques, l'educació i la sanitat, resultat que és conseqüent amb el fet que és l'illa que recull la major part de les institucions de la comunitat autònoma, així com la resta de serveis.

Quadre 15. Afiliació per sectors econòmics i per illes (mitjana de 2019)

	Mallorca		Menorca		Eivissa		Formentera	
	Valor	(%)	Valor	(%)	Valor	(%)	Valor	(%)
Agricultura i pesca	5.129	1,3%	791	2,5%	493	0,8%	60	1,4%
Indústria	22.966	5,7%	3.362	10,5%	2.502	3,9%	90	2,0%
Construcció	41.709	10,3%	4.003	12,5%	8.150	12,7%	459	10,4%
Comerç	65.783	16,3%	5.588	17,4%	9.935	15,5%	734	16,6%
Hoteleria	75.852	18,8%	6.043	18,8%	19.688	30,6%	1.760	39,8%
AAPP, sanitat i educació	72.387	17,9%	5.025	15,6%	6.288	9,8%	465	10,5%
Resta de serveis	120.159	29,7%	7.338	22,8%	17.223	26,8%	851	19,3%
Total	403.986	100,0%	32.150	100,0%	64.279	100,0%	4.420	100,0%

Font: OTIB, a partir de dades de la TGSS

En el quadre 16 es presenta la comparació de l'afiliació per activitat econòmica entre l'any 2015, ja en un període d'expansió, i l'any 2019. Aquesta anàlisi permet fer una revisió tant de les activitats que han incrementat l'ocupació entre aquests anys com de les que, en canvi, han patit una destrucció de l'ocupació major.

Del conjunt d'activitats econòmiques recollides en el quadre 16, s'observa que seixanta-nou activitats augmenten el nombre absolut d'afiliats i dotze perden treballadors. Respecte de les que guanyen afiliats, s'han registrat un total de 77.042 afiliats més. D'aquestes seixanta-nou activitats en què creix l'afiliació, tres corresponen a l'agricultura (pesca i silvicultura); denou, a la indústria; tres, a la construcció, i la resta, als serveis. Les cinc activitats que incrementen més l'afiliació entre el 2015 i el 2019 sumen un total de 34.880

treballadors més, el 45,3% del total (+77.042). Aquestes són les següents: 55-serveis d'allotjament (+9.788 afiliats), 41-construcció d'edificis (+8.062 persones), 56-serveis de menjars i begudes (+6.114), 43-activitats de construcció especialitzada (+5.592) i 85-educació (+5.325).

D'altra banda, de les dotze activitats en què ha disminuït l'afiliació entre el 2015 i el 2019, set pertanyen a la indústria, i cinc, als serveis. En aquest cas, les tres activitats que perden més afiliats sumen 918 persones menys, el 66,4% del total dels descensos (-1.383) entre el 2015 i el 2019. Les tres activitats amb els descensos de l'afiliació més destacats són: 95-reparació d'ordinadors (-368), 64-serveis financers (-360), i 35-subministrament d'energia elèctrica (-190).

Quadre 16. Evolució de l'afiliació per activitats econòmiques (2019-2015)

CNAE-2009	DESCRIPCIÓ	Mitjana 2019 2015	Mitjana 2015 2009	Var. abs. 19-15	V a r . (%) 19-15
	TOTAL	491.688	416.029	75.660	18,2
55	Serveis d'allotjament	50.999	41.212	9.788	23,7
41	Construcció d'edificis	27.612	19.551	8.062	41,2
56	Serveis de menjars i begudes	52.549	46.435	6.114	13,2
43	Activitats de construcció especialitzada	25.536	19.945	5.592	28,0
85	Educació	23.841	18.516	5.325	28,8
47	Comerç al detall, excepte de vehicles de motor i motocicletes	54.089	49.915	4.174	8,4
86	Activitats sanitàries	30.272	26.371	3.901	14,8
46	Comerç a l'engròs i intermediaris del comerç, excepte de vehicles de motor i motocicletes	19.583	16.944	2.639	15,6
84	Administració pública i defensa; Seguretat Social obligatòria	21.359	18.998	2.361	12,4
81	Serveis en edificis i activitats de jardineria	15.039	12.893	2.146	16,6
49	Transport terrestre i per canonades	13.407	11.603	1.804	15,5
96	Altres serveis personals	9.992	8.366	1.626	19,4
68	Activitats immobiliàries	5.571	3.964	1.607	40,5
79	Activitats d'agències de viatges, operadors turístics, serveis de reserves i altres que s'hi relacionen	6.866	5.316	1.550	29,2
93	Activitats esportives, recreatives i d'entreteniment	7.796	6.429	1.367	21,3
82	Activitats administratives d'oficina i altres activitats auxiliars de les empreses	6.076	4.716	1.361	28,9
52	Emmagatzemament i activitats afins al transport	6.701	5.470	1.231	22,5
45	Venda i reparació de vehicles de motor i motocicletes	8.628	7.416	1.212	16,3
71	Serveis tècnics d'arquitectura i enginyeria; assaigs i anàlisis tècnics	3.977	2.853	1.124	39,4
62	Programació, consultoria i altres activitats relacionades amb la informàtica	3.439	2.337	1.102	47,2
88	Activitats de serveis socials sense allotjament	5.161	4.130	1.031	25,0
33	Reparació i instal·lació de maquinària i equip	3.651	2.657	994	37,4
69	Activitats jurídiques i de comptabilitat	8.073	7.135	938	13,1
25	Fabricació de productes metàl·lics, excepte maquinària i equip	2.930	2.219	711	32,1
87	Assistència en establiments residencials	3.615	2.936	679	23,1
80	Activitats de seguretat i investigació	3.342	2.710	632	23,3
77	Activitats de lloguer	6.420	5.817	603	10,4
74	Altres activitats professionals, científiques i tècniques	3.228	2.698	530	19,6
51	Transport aeri	2.787	2.284	503	22,0
59	Activitats cinematogràfiques, de vídeo i de televisió, enregistrament de so i edició musical	1.261	778	484	62,2
38	Recollida, tractament i eliminació de residus; valorització	2.907	2.424	483	19,9
70	Activitats de les seues centrals; activitats de consultoria de gestió empresarial	2.307	1.846	461	25,0
10	Indústria de l'alimentació	4.507	4.047	460	11,4
73	Publicitat i estudis de mercat	1.952	1.536	415	27,0
00	No consta	526	111	415	375,2
53	Activitats postals i de correus	1.625	1.258	367	29,2
78	Activitats relacionades amb l'ocupació	1.256	897	359	40,0
94	Activitats associatives	3.252	2.950	303	10,3
90	Activitats de creació, artístiques i espectacles	2.240	1.957	283	14,5
63	Serveis d'informació	1.264	1.048	216	20,6

continua

CNAE-2009	DESCRIPCIÓ	Mitjana 2019 2015	Mitjana 2015 2009	Var. abs. 19-15	Var. (%) 19-15
31	Fabricació de mobles	1.251	1.039	212	20,4
92	Activitats de jocs d'atzar i apostes	1.267	1.064	203	19,0
01	Agricultura, ramaderia, caça i serveis que s'hi relacionen	2.996	2.827	168	5,9
36	Captació, depuració i distribució d'aigua	1.457	1.313	144	10,9
30	Fabricació d'un altre tipus de material de transport	1.567	1.433	134	9,4
72	Investigació i desenvolupament	690	578	112	19,4
75	Activitats veterinàries	745	638	107	16,8
50	Transport marítim i per vies navegables interiors	156	53	103	196,8
16	Indústria de la fusta i del suro, excepte mobles; cistelleria i esparteria	1.406	1.311	95	7,2
32	Altres indústries manufactureres	825	739	86	11,6
37	Recollida i tractament d'aigües residuals	234	163	71	43,8
13	Indústria tèxtil	415	346	69	19,8
61	Telecomunicacions	1.622	1.558	64	4,1
18	Arts gràfiques i reproducció de suports enregistrats	1.193	1.130	62	5,5
14	Confecció de peces de vestir	368	308	60	19,6
23	Fabricació d'altres productes minerals no metàl·lics	1.390	1.337	53	3,9
08	Altres indústries extractives	388	339	49	14,6
24	Metal·lúrgia; fabricació de productes de ferro, acer i ferroaliatges	270	221	49	22,3
02	Silvicultura i explotació forestal	535	487	48	9,8
42	Enginyeria civil	1.242	1.199	43	3,6
91	Activitats de biblioteques, arxius, museus i altres activitats culturals	407	372	35	9,5
66	Activitats auxiliars dels serveis financers i de les assegurances	1.889	1.857	32	1,7
21	Fabricació de productes farmacèutics	148	123	25	20,2
26	Fabricació de productes informàtics, electrònics i òptics	85	61	24	39,6
03	Pesca i aquicultura	109	93	16	16,8
20	Indústria química	254	241	13	5,3
65	Assegurances, reassegurances i fons de pensions, excepte Seguretat Social obligatòria	552	542	10	1,9
29	Fabricació de vehicles de motor, remolcs i semiremolcs	8	5	3	66,7
99	Activitats d'organitzacions i organismes extraterritorials	48	47	2	3,6
39	Activitats de descontaminació i altres serveis de gestió de residus	6	8	-2	-26,6
97	Activitats de les llars que donen ocupació a personal domèstic	1.007	1.011	-3	-0,3
58	Edició	897	903	-7	-0,7
27	Fabricació de material i equip elèctric	53	67	-14	-20,6
22	Fabricació de productes de cautxú i plàstics	83	115	-33	-28,3
60	Activitats de programació i emissió de ràdio i televisió	348	382	-35	-9,0
28	Fabricació de maquinària i equip n.c.o.p.	452	543	-91	-16,7
11	Fabricació de begudes	917	1.043	-126	-12,1
15	Indústria del cuir i del calçat	1.195	1.351	-156	-11,5
35	Subministrament d'energia elèctrica, gas, vapor i aire condicionat	894	1.084	-190	-17,5
64	Serveis financers, excepte assegurances i fons de pensions	4.487	4.847	-360	-7,4
95	Reparació d'ordinadors, efectes personals i articles d'ús domèstic	2.077	2.445	-368	-15,0

Font: OTIB, a partir de dades de la TGSS

4.5.3.4. Població ocupada per sexes, edats i nacionalitats

Tornant a les dades de l'EPA, es pot desagregar la població ocupada segons el gènere, l'edat i la nacionalitat (vegeu el quadre 17). Pel que fa al sexe, es va veure com la passada crisi econòmica va afectar més el col·lectiu masculí: així, entre el 2008 i el 2015, mentre que el nombre d'ocupats va caure entre els homes (-6,7 %), entre les dones s'incrementà l'ocupació (+7,1%). De la mateixa manera, les dones varen passar a representar el 43,2% del total d'ocupats de les Illes Balears el 2008 al 46,6% el 2015. Ara bé, a partir del 2015, i atesa la recuperació econòmica, amb importants increments de l'ocupació, creix més l'ocupació masculina (+14,3%) que la femenina (9,6%) entre el 2015 i el 2019. Les dones ocupades passen a tenir un pes del 45,5% sobre el total de població ocupada el 2019.

Respecte de l'edat, el grup que experimentà la caiguda de l'ocupació més elevada és el dels joves menors de 25 anys, que varen experimentar una reducció del -43% entre el 2008 i el 2015. En canvi, va augmentar l'ocupació entre els majors de 55 anys (+29,5%), i es va mantenir entre les persones de 25 a 54 anys (-0,5%). Entre el 2015 i el 2019, en canvi, és entre el col·lectiu més jove on es dona l'increment major de la població

ocupada (+35,7%), si bé encara es troben lluny de recuperar el nivell d'ocupació d'abans del 2008. Ara bé, en aquest aspecte també intervenen factors demogràfics, com ara el descens de població jove i l'envelliment progressiu de la població. El segon grup amb més increment de l'ocupació entre el 2015 i el 2019 és el de majors de 54 anys (+20,8%) i, finalment, el grup d'edat central, de 25 a 54 anys (+8,9%).

Per nacionalitats, la crisi econòmica va afectar en major grau el col·lectiu d'estrangers, que va passar de representar el 23,3% de la població ocupada el 2008 al 20,4% el 2015. Ara bé, s'hi donen diferències segons el lloc de procedència, atès que la població ocupada provinent de la Unió Europea va augmentar un +53,2%, mentre que els extracomunitaris varen perdre el -41,6% dels efectius ocupats entre el 2008 i el 2015. La situació es capgira a partir de la recuperació econòmica, i entre el 2015 i el 2019 el conjunt de població ocupada estrangera experimenta un increment del +22,1%, exclusivament entre els no comunitaris (+49,9%), atès que els comunitaris cauen un -2,1%. El 2019 els ocupats estrangers representen el 22,2% del total de població ocupada de les Illes Balears. Entre el 2015 i el 2019 els ocupats nacionals han pujat un +9,5%.

Quadre 17. Evolució de la població ocupada total a les Illes Balears, per sexes, edats i nacionalitats (2006-2020)

ANYS	TOTAL	SEXE		EDAT			NACIONALITAT		
		Homes	Dones	De 16 a 24 anys	De 25 a 54 anys	55 i més anys	ESPANYOLS	UE	NO UE
2.006	494,8	286,3	208,6	52,8	384,8	55,4	397,0	24,8	73,0
2.008	513,5	291,9	221,6	43,8	407,9	60,2	393,7	35,7	84,2
2.010	478,4	260,5	217,9	28,1	386,1	59,8	376,7	39,4	62,3
2.012	471,9	257,2	214,7	19,4	377,0	68,4	373,3	49,2	49,4
2.014	482,9	257,0	226,0	22,1	391,7	67,5	383,1	52,4	47,3
2.015	509,6	272,2	237,4	23,0	405,8	77,9	405,8	54,6	49,2
2.016	530,6	285,6	245,1	25,8	424,0	80,8	422,0	52,3	56,4
2.017	537,5	291,7	245,9	29,6	425,7	82,3	423,8	51,9	61,9
2.018	560,2	299,7	260,5	35,0	435,9	89,3	434,0	53,6	72,6
2.019	571,2	311,1	260,1	35,2	442,0	94,1	444,5	53,5	73,2
2.020	528,2	286,6	241,6	23,6	408,4	96,2	414,0	49,2	65,2

Font: OTIB, a partir de dades de l'EPA (INE)

El 2020 l'enquesta de població activa xifra la caiguda interanual de la població ocupada en un -7,5%: és més accentuada entre els homes (-7,9%), els joves menors de 25 anys (-32,8%) i els estrangers no comunitaris (-11,0%). En canvi, es produeix un increment d'ocupats en el grup de més edat, de 55 anys o més; concretament, del +2,2%. Aquests resultats probablement són conseqüència que els joves i els estrangers compten amb una contractació precària més elevada i no han estat incorporat als ERTQ, com sí que ha passat en el grup de més edat.

4.5.3.5. Evolució de la taxa d'ocupació

Com és natural, l'evolució de la taxa d'ocupació de les Illes Balears en el període entre l'any 2000 i el 2020 ha reflectit el comportament de l'ocupació. Així, entre els anys 2001 i 2006 (anys d'expansió econòmica de precrisi) la taxa augmentava de manera interanual. Aquesta tendència canvia a partir del 2007 i continua fins al 2011, coincidint amb els anys de recessió, que es caracteritzen per la destrucció de l'ocupació. A partir del 2012 i fins a l'any 2018 la taxa de les Illes comença a remuntar, fins a arribar el 2018 al 57,0 % de la població de 16 anys o més. El 2019 mostra un lleuger

descens i se situa en el 56,8%, i el 2020 ja mostra els efectes de la COVID-19, amb una reducció de la taxa de -5,2 p.p., que la situa en el 51,7%. Ara bé, en tots els anys recollits en la sèrie històrica la taxa d'ocupació de les Illes supera l'espanyola amb excepció, amb una diferència màxima a favor de les Balears de vuit punts per sobre de l'espanyola l'any 2016.

Respecte del valor de l'any 2015, la taxa del 2019 ha guanyat +2,4 p.p., seguint el període d'expansió econòmica de postcrisi. Tot i aquest increment, el 2019 es romp la tendència alcista per primera vegada després de set anys i mostra un lleuger descens interanual. Si es compara amb els resultats de la mitjana nacional, com es pot veure en el gràfic 9, el comportament d'ambdues taxes és molt similar, però la taxa balear supera l'espanyola en cada un dels anys analitzats i el 2019 s'hi veu una diferència de 6 p.p. Cal destacar que, de manera habitual, la taxa de les Illes se sol situar en les primeres posicions en el rànquing per comunitats autònomes. De fet, entre el 2014 i el 2019 la taxa de les Balears assoleix la primera posició. El 2020, tot i la reducció de l'ocupació per la pandèmia, la taxa balear es manté com la quarta més alta, només per darrere de Madrid, Catalunya i La Rioja.

Gràfic 9. Evolució de la taxa d'ocupació a les Balears i a l'Estat espanyol (2005-2020)

Font: OTIB, a partir de dades de l'EPA (INE)

Es donen diferències significatives en les taxes d'ocupació per sexes. Així, malgrat que la taxa d'ocupació femenina ha experimentat un augment d'ençà del 2015, és més feble que el del conjunt de la població i, per tant, són els homes els que han experimentat el creixement més intens de l'ocupació durant aquests anys. El 2019 la taxa d'ocupació de les dones a les Balears és del 51,4 %. En canvi, entre el col·lectiu masculí la taxa d'ocupació se situa molt per sobre de la taxa femenina (62,3%). Entre el 2015 el 2019 les diferències de les taxes entre homes i dones oscil·len entre els vuit i els onze punts percentuals. Amb tot, la diferència a Espanya és superior, al voltant d'onze punts. Pel que fa a la situació el 2020, la taxa masculina mostra un descens més intens que la femenina (-5,9 p.p. i -4,4 p.p., respectivament), tot i que en ambdós casos se supera la taxa espanyola.

Per edats, entre el 2019 i el 2015 totes les franges d'edat han incrementat la taxa d'ocupació: lidera l'increment la taxa dels menors de 25 anys (+6,4 p.p.), seguits de les persones de 25 a 54 anys (+3,2 p.p.) i dels que tenen entre 55 i 64 anys (+2,2 p.p.). La distribució habitual per edats és manté en el temps. Així, el 2019 la taxa més elevada la presenta el col·lectiu de 25 a 54 anys (78,1%), seguit pel de 55 anys a 64 (58,6%) i pel dels més joves (32,5%). El 2020 el grup que s'ha vist més afectat per la reducció de l'ocupació és el de joves, que perd -11,1 punts, seguit del grup de mitjana edat (-6,5 p.p.), mentre que els més grans es mantenen. Aquest fet és degut probablement a la major proporció de contractació indefinida entre les persones de més edat, que els ha permès ser inclosos en un ERTQ.

Quant a la nacionalitat, entre el 2015 i el 2019 creix sobretot entre els espanyols (guanyen +2,7 p.p.), però també entre els estrangers (+1,3 p.p.). Així, la taxa d'ocupació dels espanyols el 2019 assoleix el 56,7% a les Illes, per sobre de la taxa espanyola (49,6%), mentre que la dels estrangers a les Balears se situa en el 57,5%, també per sobre de la nacional (56,9%). El 2020 la taxa dels estrangers és la més afectada pel descens de l'ocupació, ja que perd -8,4 p.p. interanuals, per sobre de la taxa dels espanyols (-4,2 p.p.), fet que situa les taxes en el 49,1% i en el 52,4%, respectivament. El descens superior entre els estrangers també es pot explicar perquè és probable que s'hagin incorporat a un ERTQ en una proporció inferior als espanyols.

4.5.3.6. Població ocupada per nivells d'estudis i qualificació

La distribució dels ocupats per nivells d'estudis és la següent el 2019: el 35% ha acabat els estudis superiors, seguits pels que compten amb la primera etapa d'ESO (32,4%) i, a certa distància, pels que tenen el batxillerat (15,8%), pels que han fet estudis d'FP de grau mitjà (10,9%) i, finalment, pels que han fet fins a l'educació primària (5,9%). L'evolució de la població ocupada segons el nivell d'estudis entre el 2019 i el 2015 és diferent en cada nivell educatiu. Així, han patit un descens els ocupats que només han arribat fins a l'educació primària (-1,2%) i els de batxillerat (-3,9%). En canvi, han augmentat els ocupats en els altres nivells educatius: l'increment més alt és en el grup amb estudis superiors, que han pujat un +23,8%, seguit d'aquells que han cursat formació professional de grau mitjà (+21,1%) i dels que han arribat fins a la primera etapa d'educació secundària (+9,7%).

D'aquesta manera, es fa manifesta la relació existent entre el nivell educatiu i l'ocupació i, com a mesura que augmenta la formació dels treballadors, també en fa créixer l'ocupació i la possibilitat de mantenir-se dins el mercat de treball. El 2020 les dades mostren la protecció de l'ocupació segons el nivell formatiu adquirit, ja que els que han incrementat l'ocupació són les persones amb estudis superiors (+4,3%) o batxillerat (+0,6%), mentre que en la resta de nivells educatius s'han donat descensos de l'ocupació. El descens ha estat especialment intens entre les persones que han finalitzat fins a l'educació primària (-44,9%). Així doncs, l'educació es mostra com un efecte protector de l'ocupació, ja que els grups amb un nivell més elevat han incrementat l'ocupació i els grups amb menys nivell l'han reduït durant el 2020.

D'altra banda, el quadre 19 recull la distribució de la població ocupada per grans grups d'ocupació (codi nacional d'ocupació o CNO, amb un dígit) i per sexes a les Balears i a Espanya els anys 2015 i 2019. El 2019 els ocupats en les ocupacions de la CNO-2011 es distribueixen de la manera següent: en ocupacions d'alta qualificació (grups de l'1 al 3) s'agrupen el 26,8% del total, en ocupacions de mitjana qualificació (grups del 4 al 8) són el 60,3%, i en ocupacions de baixa qualificació (grup 9), el 12,8%.

Quadre 18. Evolució de la distribució percentual de la població ocupada a les Illes Balears, per nivells d'estudis i per sexes (2015-2020)

Nivell d'estudis assolit	Homes				Dones				Total			
	2015	2017	2019	2020	2015	2017	2019	2020	2015	2017	2019	2020
Fins a educació primària	19,8	17,8	20,7	11,7	14,3	12,7	12,9	6,8	34,0	30,5	33,6	18,5
1a etapa Ed. secundària	104,3	107,3	115,3	97,6	64,3	65,9	69,6	53,1	168,6	173,2	184,9	150,7
Batxillerat	48,8	48,4	47,4	45,5	45,4	45,4	43,1	45,5	94,2	93,8	90,5	91,0
FP Grau mitjà i similars	25,8	29,0	34,2	32,4	25,4	28,1	27,9	26,8	51,2	57,2	62,0	59,2
Estudis superiors	73,6	89,1	93,5	99,4	88,0	93,9	106,6	109,4	161,6	183,0	200,1	208,8
Total	272,2	291,7	311,1	286,6	237,4	245,9	260,1	241,6	509,6	537,5	571,2	528,2
Distribució dels ocupats per nivell d'estudis (%)												
Fins a educació primària	7,3	6,1	6,6	4,1	6,0	5,1	4,9	2,9	6,7	5,7	5,9	3,6
1a etapa Ed. secundària	38,3	36,8	37,1	34,0	27,1	26,8	26,8	22,0	33,1	32,2	32,4	28,5
Batxillerat	17,9	16,6	15,2	15,9	19,1	18,5	16,6	18,8	18,5	17,5	15,8	17,2
FP Grau mitjà i similars	9,5	10,0	11,0	11,3	10,7	11,4	10,7	11,1	10,1	10,6	10,9	11,2
Estudis superiors	27,0	30,5	30,1	34,7	37,1	38,2	41,0	45,3	31,7	34,0	35,0	39,5
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: OTIB, a partir de dades de l'EPA (INE)

Per sexes, les ocupacions dels grups del 6 al 8 mostren un pes més elevat d'homes, mentre que les dones els superen en el 4 i el 5. De fet, les dones, tant a Espanya com a les Illes Balears, superen els homes en quatre grups el 2019. En el cas de les Illes, aquests grups són els següents: el grup 2 (tècnics i professionals científics, amb el 18,0%; grup d'alta qualificació), el grup 4 (empleats comptables i administratius, amb el 17,4%), el grup 5 (treballadors dels serveis de restauració i venedors, amb el 32,3%) i el grup 9 (ocupacions elementals, amb el 19,0%, considerat de baixa qualificació). Aquests quatre grups d'ocupacions representen el 86,6 % de les ocupades de l'any 2019.

Respecte dels resultats de l'any 2015, pel que fa al conjunt d'ocupats, a les Illes han perdut pes sobre el total d'ocupació el grup 1 (directors i gerents, -1,1 p.p.), el grup 4 (treballadors comptables, administratius i altres treballadors d'oficina, -0,7 p.p.) i el grup 5 (treballadors dels serveis de restauració, personals, protecció i venedors, -1,5 p.p.). Pel que fa a les ocupacions que incrementen el pes de treballadors, hi destaquen especialment el grup 7 (artesans i treballadors qualificats de les indústries manufactureres i la

construcció, +1,5 p.p.), el grup 3 (tècnics, professionals de suport, +0,8 p.p.), el grup 2 (tècnics i professionals científics i intel·lectuals, +0,7 p.p. més) i el grup 8 (operadors d'instal·lacions i maquinària i muntadors, +0,4 p.p.).

A partir d'aquesta informació es pot observar que el pes de les ocupacions de mitjana i baixa qualificació s'ha reduït el 2019 respecte del 2015, mentre que el pes de les d'alta qualificació (nivells de l'1 al 3) s'ha incrementat, i passen del 26,4% al 26,8% del total d'ocupats de les Illes Balears. Aquesta situació també es dona en l'àmbit nacional i és coherent amb l'augment de l'ocupació entre els treballadors amb estudis superiors.

En termes interanuals, el 2020 la major part de les ocupacions perden pes a conseqüència dels efectes del coronavirus en l'ocupació. Ara bé, s'han de destacar els augments de les ocupacions més qualificades (grup 2 i 3) de +4,8 p.p., en el primer cas, i d'+1,1 p.p., en el segon, que s'han vist menys afectades per la caiguda de l'ocupació. Alhora, s'han reduït en la resta de grups, especialment en el grup 5 (-2,5 p.p.) i en el 9 (-1,2 p.p.).

Quadre 19. Distribució percentual de la població ocupada a Espanya i a les Illes Balears, per ocupacions i per sexes (2015-2019)

Ocupació	Homes		Dones	
	2015	2019	2015	2019
Illes Balears				
1 Directors i gerents	6,7	5,0	4,3	3,3
2 Tècnics i professionals científics i intel·lectuals	9,6	9,7	13,9	18,0
3 Tècnics i professionals de suport	9,3	11,2	6,9	6,9
4 Empleats comptables, administratius i altres empleats d'oficina	7,6	7,4	17,9	17,4
5 Treb. dels serveis de restauració, personals, protecció i venedors	19,6	19,7	32,6	32,3
6 Treb. qualificats en activitats agrícoles, ramaderes, forestals i pesqueres	3,5	4,1	0,8	0,3
7 Artesans i treb. qualificats de les indústries manufactureres i la construcció (excepte operadors d'instal·lacions i màquines)	26,5	25,9	2,2	1,6
8 Operadors d'instal·lacions i maquinària, i muntadors	9,1	9,3	0,8	1,2
9 Ocupacions elementals	7,5	7,5	20,4	19,0
0 Ocupacions militars	0,6	0,2	0,3	0,0
Espanya				
1 Directors i gerents	6,3	4,9	3,3	2,9
2 Tècnics i professionals científics i intel·lectuals	13,4	14,9	19,8	22,8
3 Tècnics i professionals de suport	11,9	12,2	8,9	9,0
4 Empleats comptables, administratius i altres empleats d'oficina	6,5	6,3	14,9	15,1
5 Treb. dels serveis de restauració, personals, protecció i venedors	15,5	16,6	29,6	29,0
6 Treb. qualificats en activitats agrícoles, ramaderes, forestals i pesqueres	3,5	3,3	1,3	0,9
7 Artesans i treb. qualificats de les indústries manufactureres i la construcció (excepte operadors d'instal·lacions i màquines)	20,4	18,8	2,0	1,8
8 Operadors d'instal·lacions i maquinària, i muntadors	12,4	12,4	2,2	2,2
9 Ocupacions elementals	9,1	9,7	17,8	16,1
0 Ocupacions militars	0,9	0,9	0,1	0,1

Font: OTIB, a partir de dades de l'EPA (INE)

4.5.3.7. L'estacionalitat en l'ocupació i els fixos discontinus

Un altre tema que cal tenir en compte respecte de l'ocupació a les Illes Balears ve donat per l'estacionalitat del mercat de treball. Aquest és un tret característic de la nostra economia, que es pot considerar com a estructural, per la gran importància que el turisme té en aquesta comunitat, juntament amb la falta d'altres activitats que el complementin durant tot l'any. Així, durant els mesos centrals de l'any, el mesos de temporada alta turística es caracteritzen per una ocupació elevada i, per tant, per una disminució de l'atur. En canvi, durant els mesos d'hivern la situació es capgira, amb una reducció de l'ocupació i un augment dels treballadors en situació d'atur.

El gràfic 10 mostra l'evolució de l'estacionalitat en el nombre de persones afiliades a la TGSS a les Illes Balears entre els anys 2005 i 2020. Aquest indicador compara el total d'ocupació del mes de juliol respecte del mes de desembre de cada any. Els valors superiors a la unitat representen l'ocupació més elevada del juliol respecte al desembre. És evident, doncs, com en tota la sèrie el nombre de treballadors en temporada alta supera clarament el de temporada baixa.

En termes d'evolució, fins al 2010 l'estacionalitat a les Illes Balears se situa en valors per sota de l'1,29. A partir del 2011 comença a pujar i assoleix el màxim els anys 2017 i 2019 (1,37 en ambdós casos). Com es pot observar en el gràfic, l'estacionalitat en totes les illes mostra una tendència a l'alça en la sèrie analitzada. Per illes, es veu que les Pitiüses, amb una especialització

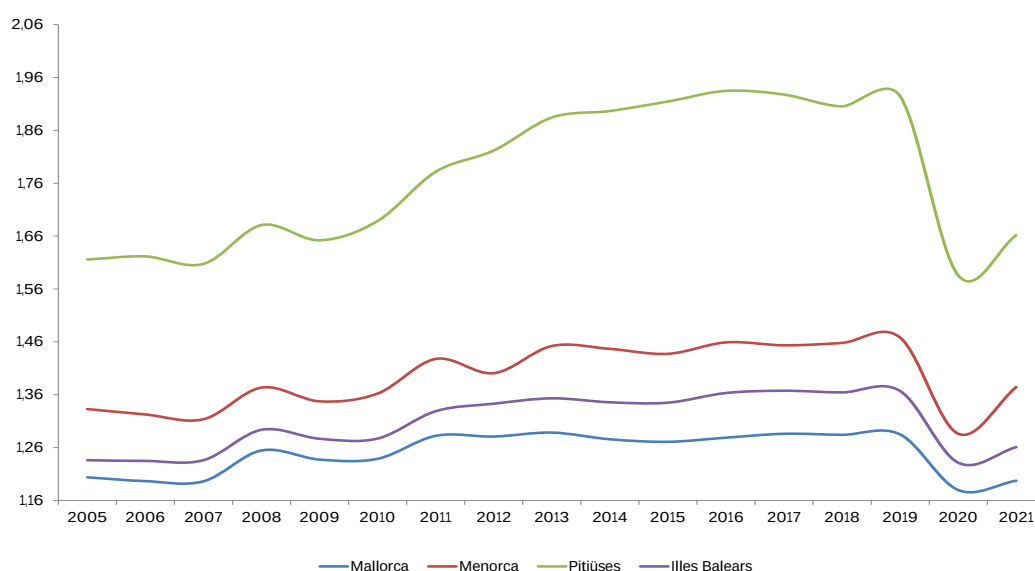
turística major, són les que presenten un índex més elevat, amb valors propers a 2. En canvi, Mallorca, amb més diversificació econòmica, presenta l'índex més baix.

Entre el 2005 i el 2019 l'illa que ha incrementat més l'estacionalitat és Menorca (+0,03). En canvi, si es comparen les xifres a més llarg termini, el 2019, respecte del valor del 2005, les Pitiüses són les que experimenten l'increment més alt (+0,31). Així doncs, tot i passar en els darrers anys per una situació d'expansió, l'estacionalitat de les Illes ha continuat incrementant-se lleugerament. Aquest fet és conseqüent amb l'augment de l'ocupació en els serveis, que són el sector amb més pes a

l'arxipèlag i es regeixen per la temporada turística, de manera que l'ocupació és més alta en els mesos de bon temps i descendeix en els d'hivern.

El 2020 mostra el brusc descens de l'estacionalitat. Aquesta caiguda és deguda al descens de l'ocupació a conseqüència de la pandèmia, i a l'atípica i gairebé inexistent temporada turística, que s'ha vist traslladada a l'estacionalitat. El descens més intens és a les Pitiüses (-0,34), seguit del de Menorca (-0,18) i Mallorca (-0,11). Ja el 2021, amb la recuperació de bona part de la temporada turística, es torna a donar un increment de l'estacionalitat, si bé encara per sota dels nivells d'anys anteriors.

Gràfic 10. Evolució de l'estacionalitat de l'ocupació a les Illes Balears (2005-2021)

Font: OTIB, a partir de dades de la TGSS

Seguint amb l'ocupació, s'analitzen les dades d'afiliació a la Seguretat Social per tipus de contracte, especialment dels treballadors amb un contracte fix discontinu, atès el gran volum que representen a les Illes Balears. Més concretament, el 2019 hi ha, de mitjana, 57.908 treballadors d'alta a la Seguretat social amb contracte fix discontinu (un 15,1% del total d'assalariats de les Balears), xifra que varia molt en funció del trimestre de l'any, perquè està molt lligada a la temporada turística. Així, durant el segon i el tercer trimestre el nombre de fixos discontinus va assolir més de 84.000 treballadors, mentre que va baixar fins als 26.000 i els 28.000 en el primer trimestre i en el darrer de l'any.

El 2020 el nombre de fixos discontinus baixa un -12,7% respecte del 2019, especialment entre el març i el desembre, coincidint amb el començament de la pandèmia. Els mesos amb descensos més intensos són octubre, novembre i desembre, amb caigudes entre el 25% i el 49%. S'ha de tenir en compte que l'octubre comença a reflectir el trànsit dels treballadors fixos discontinus de les Illes Balears des dels ERTQ, en què es troben afiliats a la TGSS, cap a la prestació extraordinària que va impulsar el Ministeri de Treball al final de setembre, si bé a partir de l'1 de juny del 2021 esdevé novament obligatori per a les empreses incloure els treballadors fixos discontinus en els ERTQ si no n'hi ha una ocupació

efectiva. La mesura suposa, de facto, suspendre la prestació extraordinària per als fixos discontinus, que passen a cobrar la prestació vinculada als ERTO i, per tant, a estar d'alta a la Seguretat Social.⁴

Ara bé, els treballadors fixos discontinus han augmentat de manera significativa entre el 2015 i el 2019, i han passat de 44.689 afiliats el 2015 als 57.908 del 2019, la qual cosa representa un increment del +29,6%, per sobre de l'augment del total de l'afiliació (+22,3%). El bon comportament d'aquest tipus de contracte es pot analitzar també amb les crides als fixos discontinus: si es comparen les crides per a tots els mesos de l'any 2019 amb les del 2015, es fa palès com han experimentat un augment en tots els mesos de l'any. El nombre de crides en aquest període ha pujat en 1.335. D'aquestes, la major part es concentren en el primer i segon trimestres de l'any. Per tant, sembla que la recuperació econòmica progressiva de les Balears, així com les bones expectatives del sector turístic de les Illes, han comportat tant l'augment de les crides com que s'avancin als primers mesos de l'any, amb l'extensió consegüent de la cotització d'aquests treballadors.

4.5.4. La població en ERTO

El 2020 es recordarà com un any insòlit per l'expansió de la pandèmia del coronavirus i els efectes que va tenir en l'economia mundial. A Espanya el primer trimestre va acabar amb la declaració d'un estat d'alarma, que, entre altres mesures, va limitar la lliure circulació i les activitats no essencials. Donada aquesta situació excepcional, amb una paralització forçada en moltes activitats econòmiques i les implicacions que això té en l'ocupació, es publica un decret llei que estableix una sèrie de mesures de caràcter laboral per donar resposta a la situació d'emergència⁵. Alguns dels objectius fixats són, per exemple, refermar la protecció dels treballadors, de les famílies i dels col·lectius vulnerables, o estimular la continuïtat de l'activitat productiva i el manteniment de l'ocupació.

En el capítol II d'aquest Reial decret s'estableixen les mesures de flexibilització dels mecanismes d'ajustament temporal de l'activitat per evitar acomiadaments. S'hi recullen les mesures adoptades en matèria de suspensió temporal de contractes i reducció temporal de la jornada (ERTO), que pretenen evitar que una situació conjuntural com la d'aquell moment tingués un impacte negatiu de caràcter estructural sobre l'ocupació.

⁴ Reial decret llei 11/2021, de 27 de maig, sobre mesures urgents per a la defensa de l'ocupació, la reactivació econòmica i la protecció dels treballadors autònoms.

⁵ Reial decret llei 8/2020, de 17 de març, de mesures urgents extraordinàries per fer front a l'impacte econòmic i social del COVID-19.

Les dades dels ERTO provenen principalment de dues fonts de dades. Per una banda, hi ha les dades que publica la TGSS cada mes, ja que aquests treballadors, malgrat que tinguin el contracte en suspensió, continuen d'alta a l'empresa i, per tant, d'alta en la Seguretat Social. Aquestes xifres descriuen l'evolució del volum de treballadors que es troben en aquesta situació a les Illes. Per una altra banda, per poder presentar una informació més detallada i centrada en les Illes Balears, és necessari recórrer a les dades de demandants d'ocupació del SISPE (Sistema d'Informació dels Serveis Públics d'Ocupació) que ofereix el SOIB. Aquesta base de dades conté informació de les persones en ERTO, ja que, des del moment en què l'empresa presenta al Servei Públic d'Ocupació Estatal (SEPE) una sol·licitud col·lectiva d'expedient de regulació per als treballadors i s'accepta, els treballadors s'incorporen al fitxer de demandants. La raó d'això és que la nòmina no la paga l'empresa, sinó el SEPE, mitjançant la prestació contributiva d'atur. Per tant, la informació dels fitxers permet mostrar el perfil més detallat dels treballadors en ERTO a les Illes Balears.

4.5.4.1. Evolució de la població en ERTO

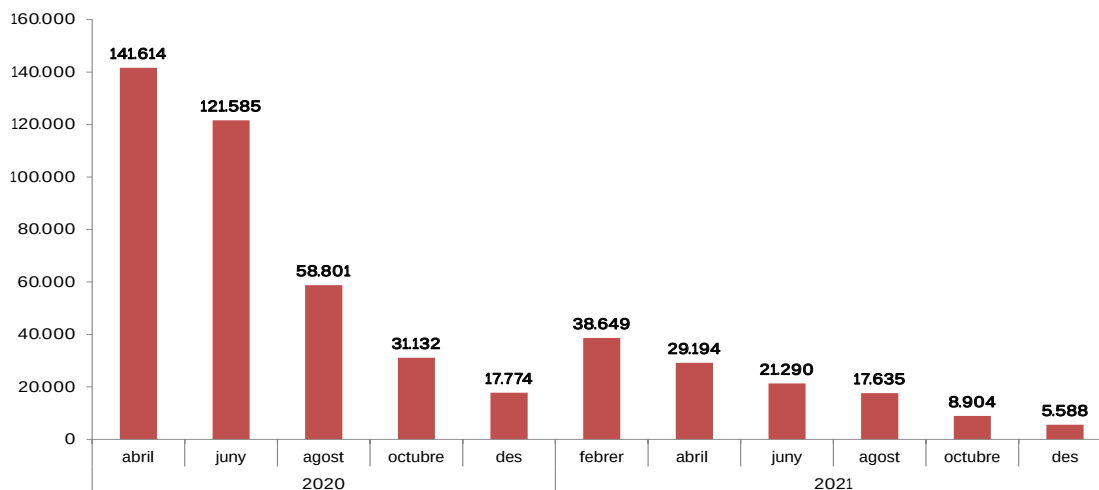
Les xifres de les persones en ERTO a les Illes Balears i la seva evolució mensual s'obtenen del Ministeri d'Inclusió, Seguretat social i Migracions. Com es mostra a continuació, les Illes han estat durant el 2020 la comunitat autònoma on tenen més pes els treballadors en expedients de regulació. Aquest fet respon a la distribució majoritària de l'ocupació en el sector dels serveis en l'economia de les Balears.

En el gràfic 11, el qual mostra l'evolució del nombre de persones en ERTO, es pot observar una reducció dels treballadors en aquesta situació entre el maig i l'agost del 2020, seguint la reactivació econòmica progressiva un cop acabat el període de confinament. El mes de setembre s'hi registra un nou increment, i partir d'aquest mes torna a disminuir en els tres següents. En els primers mesos del 2021 el nombre de persones en situació d'expedient torna a créixer; en part, perquè és temporada baixa i, en part, per l'augment de les restriccions, davant la pujada de casos de COVID. Més en detall, el mes amb una major incidència de

treballadors en ERTO és el maig del 2020, amb 151.658 persones, i ja a finals del 2021, al desembre, es redueix a 5.588 treballadors.

Si s'analitza el volum de persones en expedients respecte del total d'afiliació, s'obté el pes dels treballadors en ERTO. En el gràfic 12, el pes dels treballadors en expedients respecte del total de

Gràfic 11. Evolució dels treballadors en ERTO: dades de finals de mes (2020-2021)

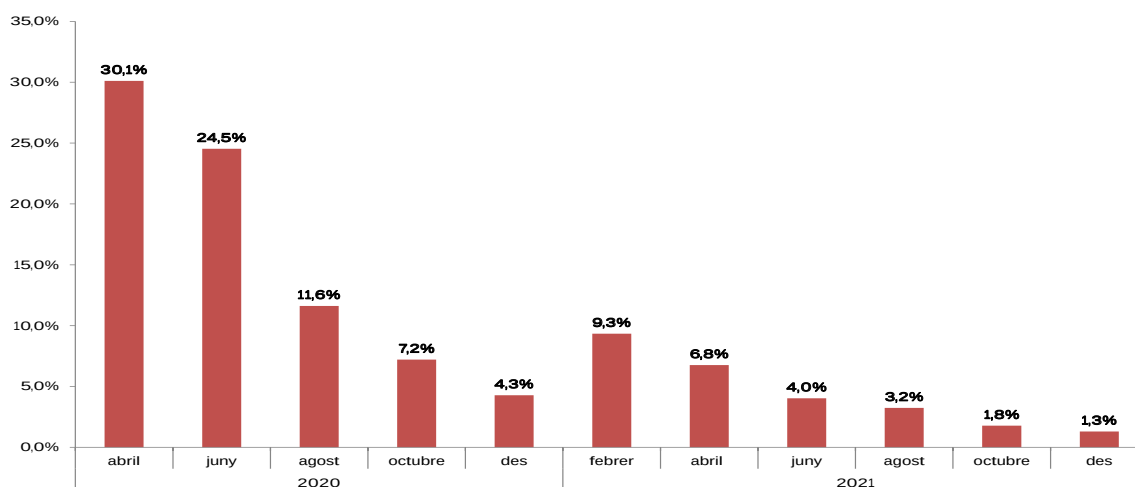
Font: TGSS

l'afiliació en el darrer dia del mes fa palesa, en general, la incorporació progressiva d'aquests treballadors al seu lloc de feina. Així, s'hi pot observar com es passa d'un 30,1% el mes d'abril a un 4,3% el mes de desembre del 2020. El 2021 torna a mostrar increments del pes dels treballadors en expedient, per l'enduriment de les mesures restrictives acordades per contrarestar la desfavorable situació sanitària durant els mesos

d'hivern. Ara bé, a partir del mes de juny, amb l'activació de la temporada turística, els valors cauen per sota del cinc per cent.

Pel que fa a la comparativa amb la resta de comunitats autònomes, el gràfic 13 mostra el pes de la mitjana dels treballadors inclosos en un expedient de regulació entre els mesos de l'abril al desembre del 2020 en

Gràfic 12. Evolució del pes dels treballadors en ERTO sobre el total d'afiliació a la Seguretat social: dades de finals de mes (2020-2021)

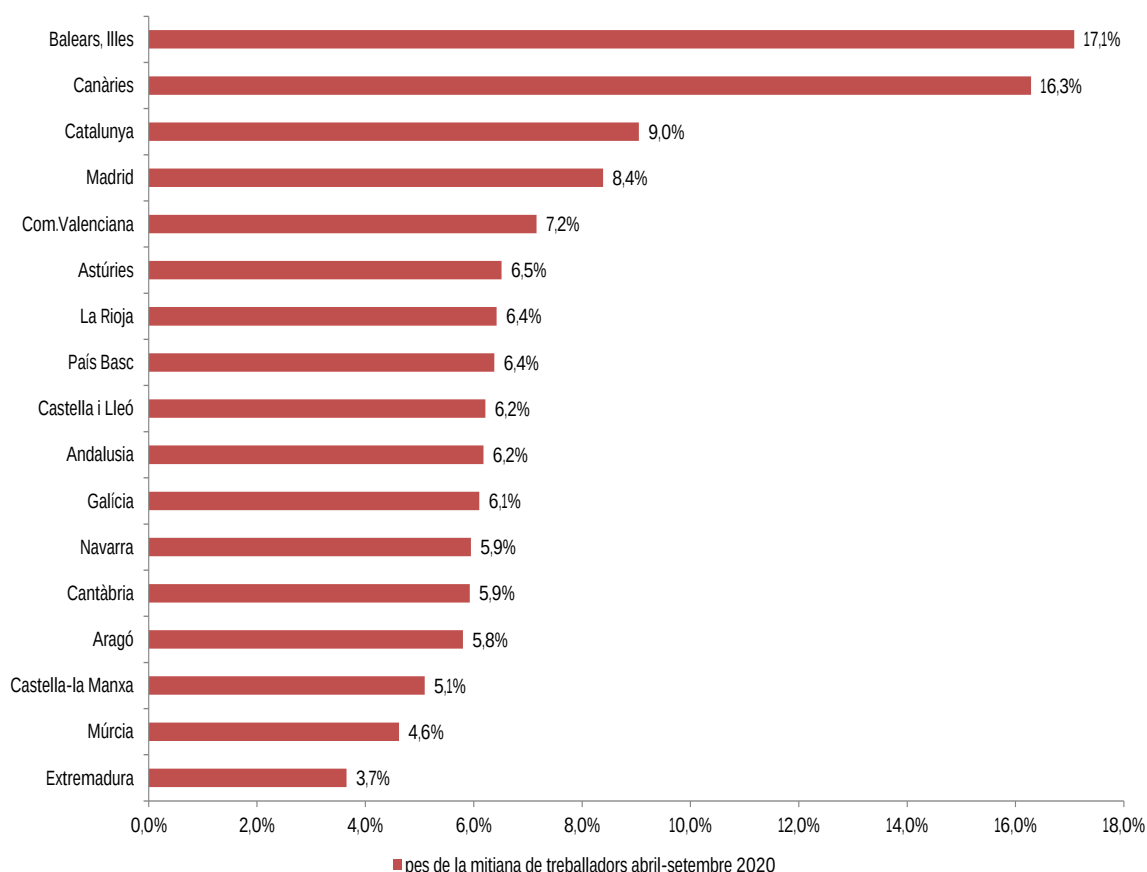

Font: TGSS

totes les regions i en el conjunt d'Espanya. S'hi veu que les Balears són la primera autonomia quant al pes dels treballadors en ERTO: un 17,1%, només per darrere de les Illes Canàries (16,3%), i a una certa distància de les regions següents. Per un altre costat, la mitjana estatal se situa en el 7,7% en aquest període del 2020.

Aquestes dades reflecteixen la vinculació d'ambdós arxipèlags al turisme, el quals han patit directament les conseqüències de la pandèmia, per les limitacions de les activitats econòmiques dels serveis i, especialment, de les turístiques.

Gràfic 13. Pes del treballadors en situació d'ERTO sobre el total d'afiliació per comunitats autònomes, en el darrer dia de mes (mitjana: abril-desembre 2020)

Font: TGSS

4.5.4.2. Perfil de la població en ERTO

El perfil característic dels treballadors en un expedient és femení, de 41 a 46 anys, i de nacionalitat espanyola (quadre 20). El mes de febrer del 2021 les dones representen el 54,8% del total dels treballadors en ERTO, i els homes, el 45,2% restant. La distribució per

sexes dels afiliats el febrer del 2021 és la inversa a la dels demandants, amb un 54,1% d'homes i un 45,9% de dones. Això representa que hi ha un nombre més alt de dones protegides en ERTO, dada probablement relacionada amb la major vinculació femenina als serveis.

Quadre 20. Demandants d'ocupació inscrits en situació d'ERTO i afiliació a la TGSS per sexes (febrer de 2021 i febrer de 2020)

	Total ERT0 feb 21	Total Afiliats TGSS febrer 21	Total Afiliats TGSS febrer 20
Home	45,2%	54,1%	54,4%
Dona	54,8%	45,9%	45,6%
Total	100,0%	100,0%	100,0%

Font: OTIB, a partir de les dades del SOIB i de la TGSS

Entre els treballadors en ERT0, el pes de les dones supera el dels homes en totes les franges d'edat, excepte entre els més joves, de 16 a 19 anys (quadre 21). Això és coherent amb el fet que el sector dels serveis —el que presenta un pes més alt dels treballadors en expedients de regulació— és el que compta amb més presència femenina, mentre que els homes es troben més diversificats, amb representació en tots els sectors.

dels demandants del mes de febrer. Els segueixen els treballadors més joves (de 16 a 34 anys, un 30,1%) i els de 50 anys o més, que són un 27,6% del total. El fet que hi hagi menys treballadors joves en ERT0 es pot explicar perquè són aquells en què, majoritàriament, es registren més contractes temporals, per la qual cosa han patit més acomiadaments, en lloc de ser inclosos dins d'un expedient de regulació.

Per grans grups d'edat, el grup més nombrós és el de mitjana edat (de 35 a 49 anys), que representa el 42,3%

També hi ha dades sobre la nacionalitat dels demandants en un ERT0 el mes de febrer del 2021

Quadre 21. Distribució dels demandants d'ocupació en ERT0 i afiliació a la TGSS per sexes i per edats (febrer de 2021 i febrer de 2020)

	Home	Dona	Total ERT0 febrer 21	Total Afiliats TGSS febrer 21	Total Afiliats TGSS febrer 20
16 - 19	52,2%	47,8%	0,3%	0,5%	0,9%
20 - 24	47,6%	52,4%	5,6%	4,1%	4,6%
25 - 29	49,4%	50,6%	11,3%	8,2%	8,5%
30 - 34	45,8%	54,2%	12,9%	10,7%	11,0%
35 - 39	42,4%	57,6%	13,7%	13,0%	13,4%
40 - 44	43,4%	56,6%	14,7%	15,5%	15,6%
45 - 49	43,4%	56,6%	13,8%	15,6%	15,1%
50 - 54	45,0%	55,0%	11,7%	13,3%	12,8%
55 - 59	47,5%	52,5%	9,6%	10,6%	10,1%
60 - 64	44,3%	55,7%	6,3%	6,8%	6,4%
Total	45,2%	54,8%	100,0%	100,0%	100,0%

Font: OTIB, a partir de les dades del SOIB i de la TGSS

(quadre 22). La distribució segons l'origen és la següent: el 76,9% són espanyols, el 12,7% provenen de la UE-28 i el 10,5% són de fora de la Unió Europea. Per sexes, les dones, com a gènere predominant en els ERTQ, són majoria en totes les nacionalitats i, especialment, entre els estrangers comunitaris (61,2%), els espanyols (54,4%) i els estrangers no comunitaris (50,2%).

En comparació amb els pesos dels demandants en

ERTO de febrer del 2021, es pot fer notar que el pes dels treballadors estrangers en expedient de regulació supera la mitjana d'afiliació, probablement perquè es troben ocupats majoritàriament en el sector dels serveis. D'altra banda, els espanyols tenen un pes de demandants inferior a la mitjana d'afiliació: es pot interpretar que molts devien tenir un contracte temporal i no han pogut accedir a la figura dels ERTQ, a més d'haver-hi més diversificació a escala sectorial.

Quadre 22. Distribució dels demandants d'ocupació en ERTQ i afiliació a la TGSS per sexes i per nacionalitats (febrer de 2021 i febrer de 2020)

	Home	Dona	Total	Total TGSS febrer 21	Total TGSS febrer 20
Espanyols	77,6%	76,3%	76,9%	82,9%	82,3%
UE-28	10,9%	14,1%	12,7%	7,6%	7,9%
No UE	11,5%	9,6%	10,5%	9,5%	9,8%
Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Font: OTIB, a partir de les dades del SOIB

Un altre aspecte del perfil dels demandants és el nivell educatiu assolit (quadre 23), el qual respon a les característiques del mercat de treball de les Illes, que es caracteritza per tenir un nombre elevat de treballadors amb una qualificació mitjana/baixa. En detall, gairebé

tres de cada quatre demandants en situació d'ERTO tenen acabada, com a màxim, la primera etapa de secundària; el 10,1% han acabat la segona etapa d'ESO; un 8,5% ha cursat un grau d'FP, i un 4,7% ha fet estudis universitaris.

Quadre 23. Distribució dels demandants d'ocupació en ERTQ per nivells educatius i per pes acumulat (febrer de 2021)

	Pes	Pes acumulat
Analfabet	0,5%	0,5%
Ed. primària	34,4%	34,8%
Ed. secund. 1ªetapa	41,8%	76,7%
Ed. secund. 2ªetapa	10,1%	86,8%
Grau mitjà FP	5,1%	92,0%
Grau superior FP	3,3%	95,3%
Ed. Superior	4,7%	100,0%
Total	100,0%	

Font: OTIB, a partir de les dades del SOIB

4.5.4.3. Població en ERTO per illes i per sectors

La distribució per illes dels treballadors en ERTO segueix l'estructura poblacional de l'arxipèlag. Així, Mallorca és l'illa en què tenen més pes (un 81,1% el febrer del 2021), seguida d'Eivissa (12,7%), Menorca (5,7%) i Formentera (0,6%). En termes relatius, si es compara el mes de febrer amb l'abril, es constata un descens molt important del nombre de demandants en expedient

de regulació en totes les illes. Així, el descens més destacat de demandants s'esdevé a Menorca (-81,1%), seguida de Mallorca (-79,6%), d'Eivissa (-77,7%) i de Formentera (-67,6%). Aquestes xifres fan palès que el nombre de treballadors en ERTO es va reduint en consonància amb l'augment de l'activitat econòmica en la major part de l'arxipèlag, especialment si es compara amb el mes d'abril, moment en què estava vigent l'estat d'alarma i només es permetien activitats essencials.

Quadre 24. Distribució dels demandants d'ocupació en ERTO per illa (2020-2021)

	2020					2021					
	Abril	Juny	Agost	Octubre	Desembre	Febrer	Abril	Juny	Agost	Octubre	Desembre
Mallorca	81,8%	78,3%	78,7%	73,5%	84,1%	81,1%	80,9%	86,6%	79,1%	87,5%	86,1%
Menorca	6,2%	6,9%	6,5%	5,3%	5,1%	5,7%	5,6%	4,1%	7,1%	3,1%	4,5%
Eivissa	11,7%	14,0%	14,1%	10,6%	10,4%	12,7%	12,9%	9,0%	13,5%	9,1%	8,9%
Formentera	0,4%	0,8%	0,7%	0,6%	0,4%	0,6%	0,6%	0,3%	0,3%	0,3%	0,5%
Illes Balears	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Font: OTIB, a partir de les dades del SOIB

Per sectors econòmics, els demandants en ERTO també reproduïen la distribució sectorial de l'economia balear, que mostra una preponderància clara dels serveis, més accentuada, en tot cas, per les fortes restriccions en les activitats turístiques. En tots els mesos recollits en el quadre 25 la distribució és aproximadament la següent: més d'un 90% correspon al serveis; entre un 6% i un 2%, a la indústria; entre un 3% i un 1%, a la construcció, i al voltant d'un 0,5%, a l'agricultura.

Si es comparen les xifres del mes de febrer del 2021 amb les d'abril del 2020 es pot observar un fort descens en tots els sectors dels demandants en situació d'expedient de regulació de l'ocupació. Encapçala la baixada la construcció (-96,6%), seguida de la indústria (-88,9%), la resta de serveis (-81,3%), l'agricultura (-83,3%), el comerç (-79,3%) i l'hoteleria (-76,0%). Així, es fa palesa la reactivació de l'activitat, especialment, en un primer moment, en el sector secundari i en la resta de serveis, branques que no són tan dependents de l'activitat turística.

Quadre 25. Evolució de la distribució dels demandants d'ocupació en ERTO per sectors econòmics (2020-2021)

	2020					2021					
	Abril	Juny	Agost	Octubre	Desembre	Febrer	Abril	Juny	Agost	Octubre	Desembre
Agricultura	0,5%	0,6%	0,6%	0,4%	0,3%	0,4%	0,4%	0,4%	0,2%	0,3%	0,6%
Indústria	4,6%	3,5%	3,7%	6,1%	4,6%	2,5%	2,5%	2,2%	1,6%	4,5%	2,8%
Construcció	3,5%	2,3%	2,0%	1,8%	1,2%	0,6%	0,6%	0,8%	0,3%	1,2%	0,7%
Hoteleria	45,1%	48,9%	50,2%	37,3%	39,6%	52,6%	51,4%	52,7%	68,7%	47,2%	57,1%
Comerç	18,3%	16,9%	16,0%	17,7%	16,7%	18,5%	19,4%	10,5%	8,5%	20,5%	11,6%
Reste de serveis	28,0%	27,7%	27,5%	36,6%	37,6%	25,5%	25,7%	33,4%	20,7%	26,3%	27,2%
Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Font: OTIB, a partir de les dades del SOIB

La comparació de la distribució sectorial dels treballadors en ERTO i de l'afiliació a la TGSS mostra com la major part es concentra en els serveis. De fet, el pes dels treballadors en un expedient supera la mitjana del sector, de manera que es posa de manifest que la majoria de les persones ocupades en aquest sector han vist protegit el lloc de feina gràcies a haver-se implantat aquesta figura.

Com es pot observar en el quadre 26, el pes de persones en expedient en la resta de sectors és molt més baix que en els serveis i, a més, és inferior a la mitjana d'afiliació del mes de febrer. Amb aquesta graella es veu clarament com les activitats relacionades amb

els serveis són les que s'han vist més afectades per la reducció de l'activitat deguda a la pandèmia.

Pel que fa a la variació interanual de l'afiliació del mes de febrer, es permet un descens generalitzat en tots els sectors. Encapçala la caiguda el sector dels serveis (-8,3%), per les raons ja comentades. A continuació, es troba la indústria, que perd un -6,2% d'afiliats respecte d'un any abans. La segueixen la construcció (-5,2 %) i l'agricultura (-1,9 %), que, llevat del període de confinament, s'han vist menys afectades per les mesures de contenció i, en conseqüència, han perdut menys afiliats.

Quadre 26. Demandants d'ocupació inscrits en situació d'ERTO i afiliació a la TGSS per sectors econòmics (febrer de 2021 i febrer de 2020)

	Pes ERTO	Total TGSS febrer 21	Total TGSS febrer 20
Agricultura	0,4%	1,9%	1,9%
Indústria	2,5%	6,5%	7,0%
Construcció	0,6%	13,3%	14,0%
Serveis	96,6%	78,3%	85,4%
Total	100,0%	100,0%	100,0%

Font: OTIB, a partir de les dades del SOIB

Per complementar la informació dels treballadors en ERTO per sectors, es presenta la distribució segons l'activitat econòmica que fan. D'acord amb les dades del SOIB, el mes de febrer el 88,2% dels demandants pertany a onze activitats, totes les quals estan englobades dins del sector dels serveis. Això fa evident, de nou, la gran dependència de les Balears respecte del sector terciari.

Les dues activitats que concentren més demandants són els serveis d'allotjament (28,3%) i els serveis de menjars i begudes (24,3%), que sumen el 52,6% del

total i que es troben vinculades directament al turisme. Les segueixen a certa distància el comerç al detall (13,0%) i el comerç a l'engròs (4,6%), les quals no depenen exclusivament de l'activitat turística.

La comparació entre els demandants en ERTO del febrer del 2021 i els afiliats del mateix mes manifesta que la majoria d'activitats tenen un pes de demandants per sobre de la mitjana d'afiliació i, per tant, es troben protegits pels ERTO. Només el transport terrestre i les altres activitats de serveis personals es troben per sota de la mitjana d'afiliació.

Quadre 27. Distribució dels demandants d'ocupació en ERTO i afiliació a la TGSS per activitats econòmiques amb un nombre més alt de demandants (febrer de 2021 i febrer de 2020)

Activitat	Pes	Pes acumulat	Total TGSS febrer 21	Total TGSS febrer 20
55-Serveis allotjament	28,3%	28,3%	3,0%	5,5%
56-Serveis de menjars i begudes	24,3%	52,6%	6,4%	7,9%
47-Comerç al detall, excepte de vehicles de motor i motocicletes	13,0%	65,6%	10,8%	10,6%
46-Comerç a engròs i intermediaris del comerç, excepte de vehicles de motor i motocicletes	4,6%	70,1%	4,1%	4,1%
52-Emmagatzematge i activitats afins al transport	3,7%	73,9%	1,2%	1,2%
93-Activitats esportives, recreatives i entreteniment	3,4%	77,3%	1,4%	1,5%
79-Activitats agències de viatges, operadors turístics, serveis de reserves i altres que hi relacionen	3,1%	80,4%	1,1%	1,3%
51-Transport aeri	2,4%	82,7%	0,5%	0,5%
77-Activitats de lloguer	2,0%	84,7%	1,0%	1,1%
49-Transport terrestre i per canonades	2,0%	86,7%	2,5%	2,5%
96-Altres activitats de serveis personals	1,5%	88,2%	1,9%	1,9%

Font: OTIB, a partir de les dades del SOIB

Per acabar, es mostren les ocupacions, d'acord amb la CNO-11, amb més demandants d'ocupació en situació d'ERTO. En el quadre 28 es presenten quinze ocupacions, les quals sumen el 73% del total dels demandants. Les tres ocupacions amb un nombre més alt de demandants són: els cambrers assalariats (el 15,5%), altres ocupacions elementals (11,9%) i els venedors de botigues (11,4%), que sumen el 38,9%. Així, més d'un de cada tres demandants pertany a una d'aquestes tres ocupacions.

Del total d'ocupacions de la taula, vuit corresponen a ocupacions dels grups del 4 al 8 i es consideren de mitjana qualificació, mentre que set són del grup 9, que representa treballs pocs qualificats. Per tant, totes es corresponen a feines de mitjana o baixa qualificació. També destaca el fet que la major part de les ocupacions pertany al sector dels serveis.

Quadre 28. Distribució dels demandants d'ocupació en ERTO segons la CNO amb un nombre més alt de demandants (febrer de 2021)

Codi	Activitat	Pes	Pes acumulat
5120	Cambrers assalariats	15,5%	15,5%
9490	Altres ocupacions elementals	11,9%	27,5%
5220	Venedors de botigues i magatzems	11,4%	38,9%
9210	Personal de neteja d'oficines, hotels i altres establiments similars	8,0%	46,8%
4309	Empleats administratius sense tasques d'atenció al públic ncaa	7,3%	54,1%
5110	Cuiners assalariats	5,9%	60,0%
4422	Recepcionistes d'hotels	3,1%	63,1%
9811	Peons del transport de mercaderies i descarregadors	2,0%	65,1%
9310	Ajudants de cuina	1,7%	66,8%
8412	Conductors assalariats d'automòbils, taxis i furgonetes	1,3%	68,1%
5500	Caixers i taquillers (excepte de banca)	1,1%	69,2%
9700	Peons de les indústries manufactureres	1,0%	70,2%
9602	Peons de la construcció d'edificis	0,9%	71,1%
9820	Reposadors	0,9%	72,0%
4412	Recepcionistes (excepte d'hotels)	0,9%	72,9%

Font: OTIB, a partir de les dades del SOIB

4.5.5. La població aturada

4.5.5.1. Evolució de la població aturada

Pel que fa a la població aturada, es poden extreure dades de dues fonts, que, si bé ofereixen dades diferents, ens permeten analitzar de manera complementària l'evolució de l'atur a les Illes Balears. Per una banda, tenim les dades del SOIB, que són les dades que recullen l'atur registrat, és a dir, les persones que s'apunten a les oficines del SOIB com a demandants d'ocupació, siguin considerats estadísticament aturats o no. Per una altra banda, tenim les de l'EPA, que, si bé és una enquesta, ens n'ofereix informació complementària. Les xifres d'ambdues fonts són força diferents, i aquesta diferència ve donada, entre d'altres, perquè l'EPA incorpora a la xifra d'aturats tant les persones que cerquen feina activament com els desanimats (que fa temps que es troben sense feina i, com que no tenen dret a cap prestació, no s'apunten a les oficines com a demandants d'ocupació).

Malgrat les diferències, es veu com les xifres pràcticament segueixen evolucions paral·leles. El valor més alt s'assoleix en ambdues fonts l'any 2012, coincidint amb la darrera gran recessió, amb una xifra d'atur registrat al SOIB de 87.544 persones i amb 142.300 persones aturades segons l'EPA. Les xifres d'atur del 2019 són de 48.640 persones, en el primer cas, i de 76.000, en el segon. En ambdós casos, s'aprecia el gran descens que ha experimentat la desocupació en els darrers set anys, amb una variació del -44,4%, segons SOIB, i del -46,6%, segons l'EPA.

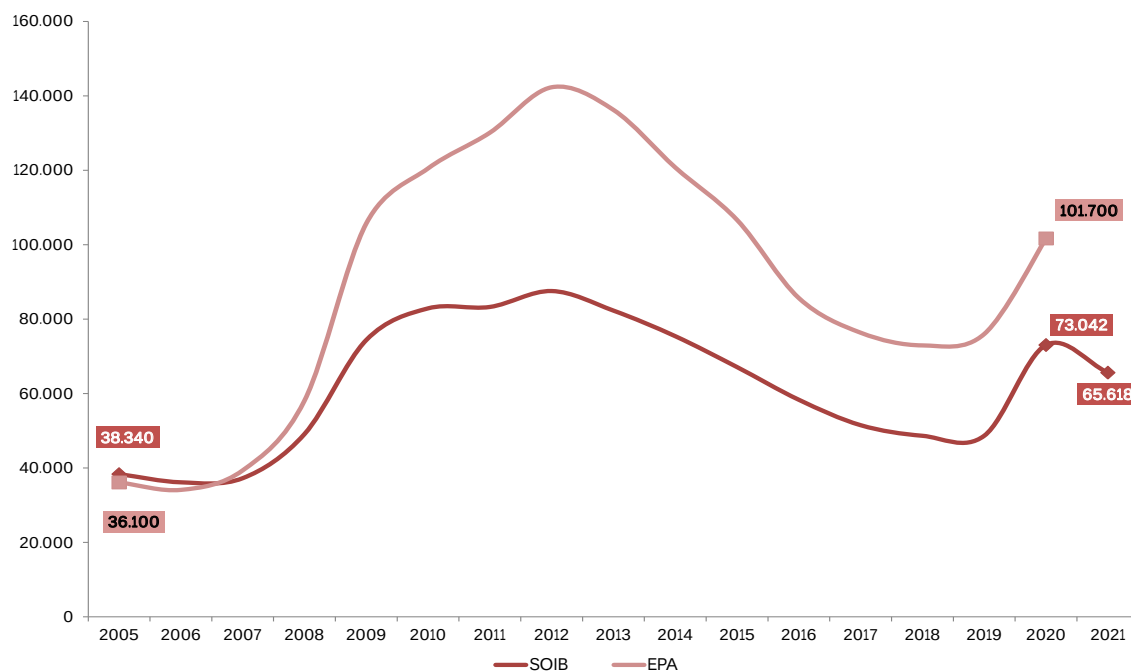
En termes d'evolució, des que va començar la crisi l'any 2008, el nombre de persones desocupades creix fins a l'any 2013, quan es registra la primera reducció de l'atur, que continua fins al 2018; és a dir, coincideix amb la

reactivació econòmica experimentada durant aquests anys. Entre el 2013 i el 2016 el nombre de persones en atur es va reduint amb força i a partir del 2017 els descensos es moderen. El 2019, ja comença un nou canvi de tendència, amb un estancament del nombre d'aturats, segons el SOIB (+0,0%), o un augment de l'atur, segons l'EPA (+4,2%).

El 2020 les dades d'atur mostren els efectes de la pandèmia, la qual ha obligat a paralitzar l'activitat econòmica, bé de manera total o bé de manera parcial, fet que ha provocat un fort repunt de l'atur. Així, l'augment de l'atur respecte del 2019 mostra uns resultats del +50,2%, en el cas del SOIB, i del +33,8 %, segons l'EPA, de tal manera que el nombre de desocupats se situa en 73.042 persones, en el primer cas, i en 101.700, en el segon. S'ha de tenir en compte que l'augment no ha estat superior gràcies a la figura dels ERTQ, que han permès a molts de treballadors continuar d'alta en les seves empreses. A més, aquest augment és conjuntural i s'espera que, una vegada es controli el virus gràcies a la vacunació massiva, la reactivació econòmica sigui ràpida i permeti un descens equivalent de l'atur.

Amb les dades de tancament del 2021, i amb una xifra mitjana de 65.618 aturats, les Illes Balears retornen a la senda de reducció, amb un descens del 10,2% de l'atur registrat, per sobre del descens del conjunt d'Espanya (-3,9%). El 2021 ha vingut marcat per una reactivació progressiva, que s'accelerà a partir del juny, de manera que l'atur del mes de maig era un 93,7% superior al del maig del 2019, mentre que el desembre ha acabat un -8,4%, per sota del mateix mes del 2019. Així, la mitjana anual amaga una tendència molt positiva en la segona meitat de l'any.

Gràfic 14. Evolució del nombre d'aturats a les Illes Balears segons l'EPA i el SOIB (2005-2021)

Font: OTIB, a partir de les dades de l'EPA (INE) i del SOIB

Pel que fa a la desagregació per illes (vegeu el quadre 29), es pot assenyalar que des del 2015 fins al 2018 totes les illes han disminuït les xifres d'atur registrat. El 2019 es detecta el canvi de tendència, amb un lleuger augment de l'atur a Mallorca (+0,5%), mentre que la resta d'illes continuen en negatiu. Lidera el descens Formentera, amb un -12,3% interanual, seguida d'Eivissa (-2,3%) i de Menorca (-0,6%). Així, seguint la distribució habitual de la població, Mallorca és l'illa amb un volum més important d'aturats el 2019 (80,4 %), seguida d'Eivissa (11,7 %), Menorca (+7,4 %) i Formentera (0,4 %).

Quant a l'atur del 2020, es fa palès el gran increment que experimenta aquest indicador en totes les illes, fet que deriva de les interrupcions en l'activitat econòmica. En aquest cas, les illes més afectades per l'augment de l'atur són les Pitiuses, Eivissa (+66,9%) i Formentera (+67,1%), tot i que a Mallorca i a Menorca els increments se situen al voltant del 50% (+47,7% a Mallorca i +49,4% a Menorca).

El 2021 totes les illes experimenten descensos interanuals i, de manera més significativa, Eivissa (-16,7%), seguida de Menorca (-13,6%), Mallorca (-8,8%) i Formentera (-6,3%).

Quadre 29. Evolució de l'atur registrat per illes (2006-2021)

	2006	2008	2010	2012	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Mallorca	28.150	38.601	66.825	70.845	60.523	53.917	46.824	41.141	38.940	39.122	57.778	52.694
Menorca	2.821	3.869	6.135	6.691	5.742	5.091	4.394	3.927	3.620	3.599	5.376	4.646
Eivissa	4.884	6.327	9.469	9.558	8.751	7.743	6.784	6.169	5.836	5.704	9.530	7.942
Formentera	280	314	453	449	388	352	313	254	245	215	358	336
Illes Balears	36.134	49.111	82.882	87.544	75.405	67.103	58.316	51.491	48.641	48.640	73.042	65.618

Font: OTIB, a partir de les dades del SOIB

Continuant amb les dades del SOIB, el quadre 30 mostra l'evolució de les demandes d'ocupació que passen per les seves oficines. Del 2013 al 2018 la xifra de demandants experimenta reduccions interanuals. Aquesta situació canvia el 2019, que és el primer any que augmenten, després de sis anys consecutius de caigudes. Així, les demandes d'ocupació (sol·licituds de feina que fa un treballador, aturat o no, a les oficines d'ocupació) són 88.354 el 2019, un +2,6% més que les de l'any anterior. D'aquestes, la majoria corresponen a persones no ocupades: el 57,0% (els denominats «DENO»)⁶. Els demandants que ja tenen una ocupació (fixos discontinus i altres) representen, d'altra banda, el 39,0% del total de demandants. El 4,0% restant correspon a persones amb una disponibilitat limitada o que demanen una ocupació específica.

Per un altre costat, les xifres d'atur recullen el gran increment de demandants del 2020 (+112,0%), una part dels quals s'identifiquen amb treballadors inclosos

en un ERTO. Així, els demandants ocupats sumen les 104.997 persones, un +204,9% més que el 2019.

A mitjà termini, si es comparen les xifres del 2019 amb les del 2015, es pot observar un descens en nombres absoluts en la major part dels grups recollits en la taula. D'una banda, cau un -26,7% l'atur registrat, així com les persones amb disponibilitat limitada (-10,4%) i els altres demandants ocupats (-5,7%). De l'altra, s'enregistra un increment dels demandants fixos discontinus del +9,1%.

Als efectes d'avaluar l'estructura necessària de les oficines del SOIB, s'ha de tenir en compte que el total de persones que passa per les oficines del SOIB al llarg d'un any és el total de demandants (187.277 el 2020) i no només les persones registrades com aturades (73.042 el 2020). A conseqüència del coronavirus, aquesta xifra s'ha incrementat considerablement en termes interanuals (+112,0%).

Quadre 30. Evolució dels demandants d'ocupació segons el col·lectiu (2006-2021)

ANY	TOTAL	OCUPATS		Disp. limitada / Demanen ocup. espec.	DENOS		
		Fixos discontinus	Altres		Total	Altres no ocup.	Atur registrat
2006	57.372	11.865	7.070	1.677	36.760	626	36.134
2008	75.240	14.898	8.220	2.282	49.840	729	49.111
2010	120.573	21.771	10.687	4.507	83.608	727	82.882
2012	128.908	24.390	10.146	4.751	89.621	2.077	87.544
2014	113.663	24.073	8.384	4.134	77.073	1.668	75.405
2015	105.406	24.252	8.449	3.957	68.748	1.645	67.103
2016	95.549	23.846	8.296	3.629	59.778	1.462	58.316
2017	88.098	23.945	8.080	3.405	52.668	1.177	51.491
2018	86.075	24.654	8.131	3.390	49.900	1.258	48.641
2019	88.354	26.469	7.969	3.546	50.369	1.730	48.640
2020	187.277	36.758	68.239	6.088	76.191	3.149	73.042
2021	143.129	39.104	27.231	6.601	70.194	4.575	65.618

Font: OTIB, a partir de les dades del SOIB

El 2021 cau el nombre del total de demandants un 23,6%; de manera més accentuada, entre els demandants ocupats, pel descens sobretot dels

treballadors inclosos dins un expedient temporal d'ocupació.

⁶ Segons la terminologia del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social, com a demandants no ocupats, s'hi inclouen les categories d'aturats registrats i altres de no ocupats (demandants d'una jornada inferior a vint hores, demandants estudiants, demandants de serveis previs a l'ocupació). Els altres no ocupats són les persones demandants de feina que es considerarien aturades en l'EPA.

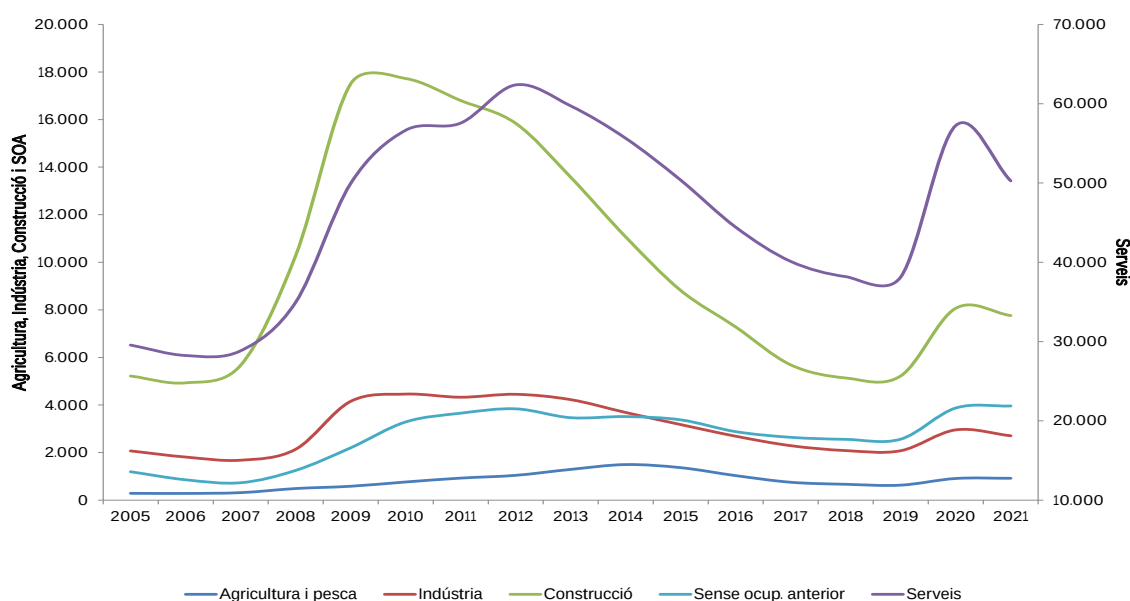
4.5.5.2. Població aturada per sectors econòmics

Entre el 2015 i el 2019 l'economia experimenta un període d'expansió, que es tradueix en un descens considerable del nombre de persones en atur, com s'ha dit, que és un -27,5% entre aquests dos anys. Ara bé, això ha incidit de manera dispar en els diferents sectors econòmics. En aquest període, el descens de l'atur més rellevant l'ha experimentat l'agricultura, amb una reducció del -53,9%, seguida de la construcció (-40,8%), la indústria (-34,6%), els serveis (-24,3%) i les persones sense ocupació anterior (-24,1%). En

nombres absoluts, les reduccions segueixen el patró econòmic de les illes, amb una baixada més gran del nombre de persones aturades en els serveis, amb 12.223 persones menys entre el 2019 i el 2015. Els segueixen la construcció, amb 3.595 persones menys; la indústria (-1.098), i l'agricultura (-735).

El 2020 el canvi de conjuntura provoca un increment de l'atur molt considerable, amb valors superiors al 40%. El nombre d'aturats en els serveis són 57.236, seguits pels de la construcció (8.066), la indústria (2.956) i l'agricultura (909).

Gràfic 15. Evolució de l'atur per sectors econòmics a les Balears (2005-2021)

Font: OTIB, a partir de les dades del SOIB

La distribució de la població aturada a les Illes Balears de manera habitual per sectors econòmics segueix el mateix patró. El 2019 és la següent: l'1,3% correspon a l'agricultura; el 4,3%, a la indústria; el 10,7%, a la construcció; el 78,4%, als serveis, i el 5,3% restant, al col·lectiu sense ocupació anterior. Entre els serveis, el 26,6% dels aturats es troben en l'hoteleria; el 13,5%, en el comerç, i el 38,3%, en els altres serveis.

La distribució per illes del 2019 mostra diferències. Així, a Eivissa es concentren més aturats en l'hoteleria i, a més, amb valors superiors a la mitjana (36,2%). Menorca, en canvi, mostra una proporció major d'aturats que la mitjana en la indústria (5,0%). Mallorca

és l'illa amb un percentatge més alt d'aturats en el comerç, juntament amb Formentera (13,7% en ambdós casos), i també en altres serveis que no són hoteleria ni comerç (39,1%). Finalment, Formentera supera la resta d'illes en la construcció (17,1%) i en l'agricultura (2,3%).

Tot i que l'excepcionalitat de l'any 2020 no ha modificat l'estructura dels aturats per illes i per sectors, sí que en termes interanuals es pot veure quines illes i quins sectors són els que han patit més. Així, en tots els sectors els increments més elevats de la desocupació es produeixen a Eivissa o a Formentera. A Mallorca i Menorca, tot i ser alts (per sobre del 40% en tots els casos), no arriben a assolir les xifres de les Pitiüses.

4.5.5.3. Població aturada per sexes, edats, nacionalitats i nivells d'estudis

Segons les dades de l'atur registrat que presenta el SOIB, respecte de l'any 2015, l'atur ha experimentat fortes reduccions en tots els grups sociodemogràfics, seguint la reactivació econòmica d'aquests anys. Els col·lectius que han reduït més el nombre d'aturats són els homes (-32,3%), de mitjana edat (-31,6%) i de nacionalitat espanyola (-29,6%).

En canvi, el 2020, respecte de les xifres del 2019, les restriccions imposades han copejat amb més força els homes (+55,4%), els joves (+73,5%) i els estrangers no comunitaris (+81,8%).

El 2019 el 55,7% del total d'aturats registrats són dones, xifra que representa un increment de 3,1 p.p. respecte del 2015. Per tant, malgrat que en aquests anys s'experimenta una situació de bonança econòmica, les dones han augmentat el pes en relació amb el total d'aturats. Per illes, es dona una majoria de dones en els registres d'atur en totes les illes, tret de Formentera (47,9%), i és més accentuat en el cas de Menorca (58,3%), seguida de Mallorca (56,0%) i d'Eivissa (51,9%), on es troba un repartiment més igualitari.

Quadre 31. Evolució de l'atur registrat a les Balears per grups sociodemogràfics (2006-2020)

ANYS	Total	Homes	Dones	Menors de 25 anys	De 25 a 54 anys	Majors de 55 anys	Nacionals	UE	No UE
2006	36.134	16.009	20.125	5.552	25.348	5.234	28.970	2.365	4.799
2008	49.111	25.428	23.684	7.372	35.141	6.598	36.228	4.135	8.749
2010	82.882	44.540	38.342	11.805	60.628	10.448	60.684	7.449	14.748
2012	87.544	45.728	41.816	10.337	64.369	12.838	67.639	6.663	13.241
2014	75.406	37.529	37.878	8.075	53.566	13.763	60.631	5.356	9.419
2015	67.103	31.857	35.247	7.380	46.331	13.393	54.117	4.855	8.132
2016	58.316	27.015	31.302	6.303	39.466	12.547	46.774	4.479	7.064
2017	51.491	23.151	28.340	5.878	34.097	11.516	41.111	4.272	6.109
2018	48.641	21.506	27.135	5.705	31.890	11.046	38.378	4.292	5.971
2019	48.640	21.561	27.078	5.720	31.670	11.250	38.111	4.375	6.154
2020	73.042	33.500	39.542	9.926	49.455	13.661	54.420	7.432	11.189

Font: OTIB, a partir de les dades del SOIB

També es donen diferències per illes en l'estructura per edats de l'atur registrat. Així, el 2019 en el conjunt de les Balears l'11,8% són menors de 25 anys, el 65,1% tenen entre 25 i 54 anys, i el 23,1% restant són majors de 54 anys. Les Pitiüses es caracteritzen perquè tenen un percentatge inferior de població aturada major de 54 anys, sobretot en el cas de Formentera (12,4%), però també Eivissa (17,3%). En canvi, Mallorca (24,1%) és la que presenta una estructura per edats de la població aturada més envellida, seguida de Menorca (22,4%).

Les dades d'atur registrat en el SOIB del quadre 32 mostren la distribució habitual per nivell d'estudis de les persones desocupades. Així, es fa palès com el grup amb un nivell educatiu inferior és el més nombrós (37.005 aturats amb la primera etapa d'ESO o un nivell inferior). Aquest fet és coherent amb l'ocupabilitat menor d'aquest col·lectiu, pels menors

coneixements i habilitats que presenta. L'any 2019 el 76,1% dels desocupats tenia un nivell educatiu de fins a la primera etapa de secundària; el 13,7% eren persones amb la segona etapa de secundària; el 3,2%, d'FP de grau superior, i la resta (7,0%) tenia estudis superiors. Respecte de les xifres de l'any 2015, es comprova una caiguda forta de l'atur, conseqüent amb el període d'expansió econòmica dels darrers anys, que assoleix el -27,5%, més accentuada entre els que just han assolit la primera o la segona etapa d'educació secundària.

Les xifres del 2020 mostren que, mentre que el pes dels aturats que compten amb la primera etapa de secundària s'ha incrementat en termes interanuals, el dels desocupats més formats s'ha reduït. Per tant, es constata com un nivell educatiu més alt ha tingut un efecte protector de l'ocupació.

Quadre 32. Evolució de l'atur registrat a les Balears per nivells d'estudis (2015-2019)

	2015	2019	Var. 19/15
Fins Ed.primària	17.765	14.489	-18,4%
1ª et.secundària	32.806	22.516	-31,4%
2ª et.secundària	9.977	6.682	-33,0%
FP superior	2.173	1.552	-28,6%
Ed.superior	4.382	3.400	-22,4%
TOTAL	67.103	48.640	-27,5%

Font: OTIB, a partir de les dades del SOIB

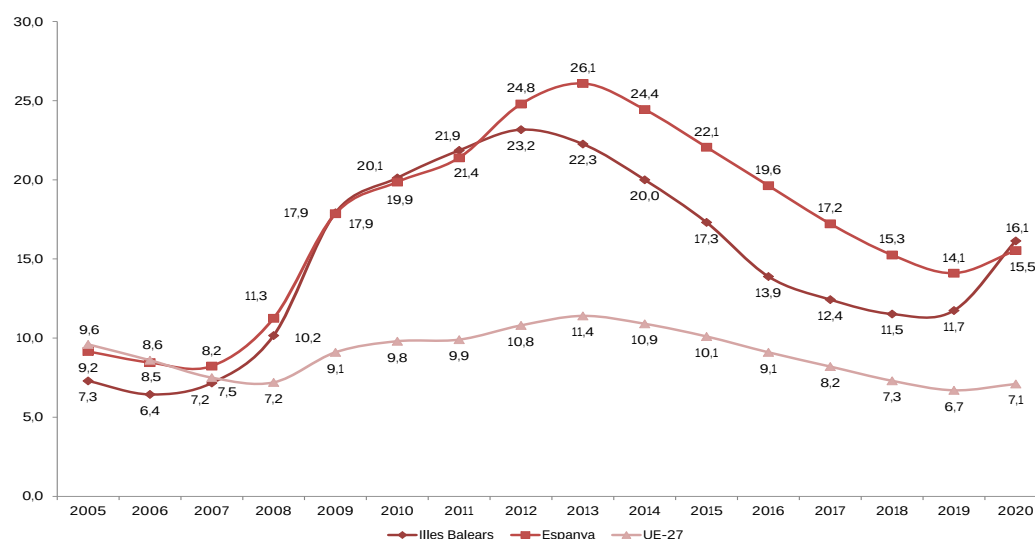
4.5.5.4. Evolució de la taxa d'atur

Una de les característiques del mercat de treball de les Illes Balears és que la taxa d'atur de les Balears sol tenir valors per sota de la taxa espanyola (vegeu el gràfic 16). Ara bé, entre els anys 2009 i 2011 la taxa balear va superar lleugerament la taxa espanyola, coincidint amb la gran recessió, que va afectar directament la construcció, en primer lloc, i també els serveis, després. El 2020 es repeteix aquesta situació per la paralització de l'activitat dels serveis i, més concretament, de la turística pel coronavirus, ja que el pes dels serveis dins de l'economia és superior a les Illes que a Espanya. Entre el 2012 i el 2019 la taxa és inferior a l'espanyola, com sol ser habitual. Així, la taxa a les Illes assoleix

l'11,7% de la població activa el 2019, mentre que a Espanya és del 14,1%. Això representa una diferència de 2,4 p.p. a favor de la taxa balear.

En comparació, la taxa d'atur de la Unió Europea dels 27 assoleix el valor més elevat el 2013, amb un 11,4%, coincidint amb els anys de crisi econòmica. A partir d'aquí, experimenta descensos interanuals, i el 2019 se situa en el 6,7% de la població activa europea. Si es compara amb la taxa de les Illes o amb l'espanyola, es verifica com l'europea és molt més baixa. De fet, la diferència amb les illes és de 5 p.p. per sota de la balear, mentre que l'espanyola més que duplica la taxa de la UE-27.

Gràfic 16. Evolució de la taxa d'atur a Espanya, a les Illes Balears i a la UE-27* (2005-2020)

Font: OTIB, a partir de dades de l'Eurostat i de l'INE

Pel que fa al sexe, la taxa del 2019 és més alta entre les dones que entre els homes (13,4% i 10,3%, respectivament). En termes d'evolució, si es comparen les taxes amb les del 2015, és evident com la reactivació econòmica experimentada a les Illes es reflecteix en la taxa d'atur, la qual s'ha reduït molt. Així, la taxa femenina s'ha reduït en -3,9 p.p., i la masculina, en -7,1 punts.

Per edats, la taxa de les Illes el 2019 és inversament proporcional a la franja d'edat, de manera que, a mesura que augmenta l'edat, es redueix la taxa d'atur. En detall, la dels més joves és la més elevada i assoleix el 29,2%, la de les persones de 25 a 54 anys és del 10,5%, i la del grup de major edat (més de 54 anys) és la més baixa (9,5%). Una explicació pot venir del fet que els més joves són els que signen contractes precaris en una proporció més elevada i, per tant, tenen més probabilitats de ser acomiadats, alhora que compten amb menys experiència laboral. Respecte de les taxes del 2015, els joves són els que han abaixat més la taxa (-13,0 p.p.), seguits per les persones de 25 a 54 anys (-5,2 p.p.) i per les que tenen més de 55 anys (-4,4 p.p.). Això és coherent amb l'explicació anterior, ja que el grup de joves és el que, en moments de reactivació, signa més contractes temporals.

Per acabar, segons la nacionalitat, els estrangers de manera habitual registren taxes d'atur superiors a les dels espanyols. Així, la diferència amb els comunitaris és de 6,5 p. p. a favor dels espanyols i de 10,1 p.p. en el cas dels extracomunitaris. Un altre punt que cal subratllar és el canvi experimentat entre els estrangers, ja que de manera habitual la taxa més elevada l'assolien els que no eren de la Unió Europea, però en els darrers anys les taxes d'ambdós grups s'estan acostant i mostren resultats més igualats. Concretament, la taxa del 2019 és del 9,7% entre els espanyols, de 16,2%, en els pertanyents a la UE, i del 19,8% en els de fora de la UE. Aquesta darrera és la segona més alta després de la dels joves. Respecte del 2015, mentre que els espanyols han disminuït la taxa d'atur (-5,9 p.p.), especialment els extracomunitaris (-12,5 p.p.), els estrangers comunitaris han incrementat la taxa (+2,6 p.p.).

Les dades del 2020 reflecteixen el descens de l'activitat, amb augments de les taxes en tots els perfils. La taxa de les Illes assoleix el 16,2%, i s'hi manté la distribució per característiques, amb una taxa superior entre les dones, els joves i els estrangers.

4.5.5.5. Població aturada i cobertura de les prestacions

Un altre aspecte que s'ha d'analitzar en relació amb els demandants d'ocupació és la cobertura de les prestacions contributives o no contributives durant el temps que les persones es troben fora del mercat de treball. En el quadre 33 es mostra l'evolució dels demandants de les Illes Balears segons si cobren algun tipus de prestació des del 2015.

L'allargament de la recessió econòmica i les dificultats de reinserció en el mercat de treball varen anar estenent les situacions d'atur en el temps, que esdevenen atur de llarga o molt llarga durada, amb l'esgotament de les prestacions que porta associat. Aquest fet provoca que la taxa de cobertura baixi de manera notable, i el 2015 un 51,6% del total de demandants inscrits al SOIB no rep cap tipus de prestació o subsidi econòmic, amb les dificultats que això comporta. El 2019, tot i la millora de les dades de demandants i d'aturats, el percentatge de persones que no reben cap ajut se situa al voltant del 50%.

El 2020 reflecteix un fort augment dels demandants d'ocupació, que situa les persones que cobren algun tipus de prestació en les 103.532. S'ha de recordar que la dada de demandants incorpora els treballadors que formen part d'un ERTO; per tant, a més d'integrar les persones que demanen una ocupació, també recull les que es troben en un expedient de regulació. El nombre d'aturats del 2020 és de 73.042 persones, xifra elevada que és conseqüència de la reducció de l'activitat econòmica per la pandèmia, però que s'espera que es recuperarà ràpidament amb la reactivació progressiva de l'economia, una vegada es controli la situació sanitària.

Quadre 33. Evolució del total de demandants i dels demandants aturats segons si cobren una prestació i segons el tipus de prestació (2015-2020)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
DEMANDANTS total	105.406	95.549	88.098	86.075	88.354	187.277
DEMANDANTS cobren	51.060	46.401	43.325	41.993	45.773	103.532
prestació	23.954	22.723	23.033	24.239	27.706	67.526
subsidi	23.906	21.222	18.396	16.330	16.928	20.564
renda activa	3.200	2.455	1.896	1.425	1.139	1.257
% demandants no cobren	51,6%	51,4%	50,8%	51,2%	48,2%	44,7%
ATURATS total	67.103	58.316	51.491	48.641	48.640	73.042
ATURATS cobren	31.725	27.789	25.010	23.732	25.336	31.714
prestació	13.880	12.639	12.465	12.996	14.611	17.134
subsidi	15.064	13.020	10.925	9.527	9.763	13.261
renda activa	2.781	2.130	1.620	1.209	962	1.044
% aturats no cobren	52,7%	52,3%	51,4%	51,2%	47,9%	56,6%

Font: OTIB, a partir de les dades del SOIB

4.5.5.6. Població aturada i durada de la demanda

Una altra qüestió important pel que fa a l'atur és la durada de la demanda. Les xifres del 2019 mostren el dinamisme major del mercat de treball de les Illes Balears en comparació amb Espanya, ja que es dona un pes superior de les demandes de durada inferior a tres mesos i, alhora, un pes inferior per a demandes de més de 24 mesos (vegeu el quadre 34).

Si es comparen els resultats del 2019 amb els de l'any 2015, es constata com les demandes s'han reduït en totes les durades, seguint la reactivació econòmica experimentada durant aquests anys, tant a les Illes

com a escala estatal. A més, els decrements de les Illes augmenten a mesura que creix la durada, de manera que el descens major l'experimenten les demandes de més de vint-i-quatre mesos (-48,1%). Més en detall, les demandes de fins a tres mesos han baixat un -9,5 %; les de tres a sis mesos, un -22,8 %; les de sis a nou, un -31,6 %; les de nou a dotze mesos, un -34,3 %; les de dotze a devuit mesos, un -40,0 %, i les de devuit a vint-i-quatre mesos, un -47,8 %.

Per tant, la recuperació econòmica dels darrers anys i les mesures que han pres els serveis d'ocupació han permès reduir molt més les demandes de llarga durada. Aquest fet representa un descens evident de les situacions d'atur més cronificades de les Illes.

Quadre 34. Distribució de la mitjana d'atur registrat a les Illes Balears i a Espanya segons la durada de la demanda (2015 i 2019)

2015					2019				
Durada de la demanda	Illes Balears		Espanya		Durada de la demanda	Illes Balears		Espanya	
	Absoluts	Percent.	Absoluts	Percent.		Absoluts	Percent.	Absoluts	Percent.
<3 mesos	23.246	34,6%	1.137.425	26,9%	<3 mesos	21.043	43,3%	978.928	31,1%
>3 <=6 mesos	11.598	17,3%	579.086	13,7%	>3 <=6 mesos	8.956	18,4%	445.602	14,2%
>6 <=9 mesos	5.851	8,7%	376.049	8,9%	>6 <=9 mesos	4.002	8,2%	275.977	8,8%
>9 <=12 mesos	3.665	5,5%	270.670	6,4%	>9 <=12 mesos	2.407	4,9%	192.919	6,1%
>12 <=18 mesos	5.121	7,6%	385.279	9,1%	>12 <=18 mesos	3.075	6,3%	264.347	8,4%
>18 <=24 mesos	3.508	5,2%	277.495	6,6%	>18 <=24 mesos	1.831	3,8%	179.151	5,7%
>24 mesos	14.114	21,0%	1.206.128	28,5%	>24 mesos	7.326	15,1%	811.829	25,8%
TOTAL	67.103	100,0%	4.232.132	100,0%	TOTAL	48.640	100,0%	3.148.752	100,0%

Font: OTIB, a partir de les dades del SOIB i del SEPE

D'ençà del 2015, seguint l'expansió econòmica, els aturats de llarga durada a les Illes mostren un fort descens i, a continuació, se n'analitza el perfil. A partir de l'any 2014 aquest col·lectiu comença a reduir el nombre, fins al 2019, en passar d'una xifra de 22.743 persones el 2015 a 12.232 el 2019. Això s'ha traduït en una disminució del pes d'aquest col·lectiu respecte del total d'aturats, que ha passat del 33,9 % el 2015 al 25,1% el 2019.

El 2020 el nombre d'aturats de llarga durada assoleix les 17.218 persones. Els efectes de la COVID-19 es traslladen també a l'atur de llarga durada, el qual mostra un increment interanual del +40,8%. Ara bé, atès el major increment de l'atur de menys durada, el pes del 2020 assoleix un valor del 23,6% respecte del total de l'atur.

Quant al perfil de les persones en atur durant més de dotze mesos, es pot observar que entre el 2005 i el 2008 el perfil dels aturats de llarga durada era clarament femení, amb valors superiors al 60%. Entre el 2009 i el 2013 el pes entre els sexes gairebé s'igualava, ja que la crisi va afectar més durament, en un primer moment, els sectors més masculinitzats. A partir del 2014, quan comença la recuperació, el pes de les dones torna a créixer i arriba a valors superiors al 60%. Així, el pes de les dones se situa el 2019 en el 62,4%, i el dels homes, en el 39,1%.

Per edats, el grup més nombrós és el d'entre 25 i 54 anys (47,8%), tot i que el pes dels majors de 55 anys és també força representatiu (47,2%), molt superior al pes que tenen sobre el total d'atur registrat. Per tant, és aquest col·lectiu de majors de 55 anys el que sovint evidencia més dificultats per a la reinserció en el mercat de treball.

Per nacionalitats, fins al 2008 el pes dels membres de la Unió Europea supera el dels no comunitaris. Aquesta situació canvia i el pes dels que no són de la Unió Europea passa a mostrar xifres més elevades, fins al 2018, quan comencen a igualar-se. El 2019 el pes de l'atur de llarga durada entre els espanyols assoleix el 86,9%, el dels estrangers de la Unió Europea és del 6,3%, i el dels que no són de la Unió Europea és del 6,8%. En comparació amb les dades del 2015, es pot observar que el pes de l'atur de llarga durada s'ha reduït entre els homes entre els 16 a 54 anys, i entre els espanyols i els no comunitaris.

El 2020, per les restriccions sobre les activitats, l'atur de més de dotze mesos s'incrementa en termes interanuals un +54,6%. Aquest augment es produeix en tots els perfils, tot i que destaca especialment en els homes (+60,9%), els menors de 25 anys (+403,0%) i els estrangers comunitaris (+86,0%).

Quadre 35. Evolució de les persones en situació d'atur de llarga durada a les Illes Balears, per sexes, edats, nacionalitats i si cobren prestació (2005-2020)

Any	Total	Sexe		Edat			Nacionalitat			% cobren prestació
		Homes	Dones	De 16 a 24 anys	De 25 a 54 anys	55 anys i més	Espanyols	UE	NO UE	
2005	7.086	2.851	4.235	714	3.908	2.464	6.726	213	148	62,4
2010	22.331	11.166	11.165	2.846	14.200	5.285	18.209	1.376	2.745	67,6
2015	23.505	10.310	13.196	1.661	13.175	8.669	20.524	1.228	1.754	44,6
2016	19.522	8.134	11.388	1.216	10.413	7.894	17.035	1.063	1.424	41,1
2017	15.703	6.240	9.463	819	7.943	6.940	13.727	905	1.071	40,1
2018	13.585	5.154	8.431	766	6.605	6.214	11.835	822	928	38,5
2019	12.544	4.714	7.830	633	5.993	5.918	10.900	791	854	42,4
2020	19.395	7.585	11.810	3.184	9.218	6.993	16.075	1.471	1.848	38,2

Font: OTIB, a partir de les dades del SOIB

Per concloure l'apartat de l'atur de llarga durada, s'ha de fer referència als aturats que ja no cobren cap prestació. Aquest és un grup nombrós, el qual pateix doblement per la manca de feina: per una banda, pel fet de trobar-se desocupat des de fa molt de temps i, per una altra, perquè ja no té dret a percebre cap prestació. Això, a més dels efectes directes en la persona i en el mercat de treball, també comporta implicacions socials. Com es pot veure en el quadre 35, el total de persones en atur sense prestacions era pràcticament de dues de cada cinc el 2005 (38%), xifra que s'ha incrementat fins al 58% el 2019 i el 62% el 2020.

Per tant, en el període d'expansió, entre el 2014 i el 2018, s'ha produït un descens considerable de l'atur de llarga durada, que ha anat acompanyat d'una caiguda del pes dels aturats que cobren prestacions.

4.5.6. El capital humà i el nivell formatiu

4.5.6.1. Principals indicadors de formació

L'educació és un dels factors que incideix més clarament en el mercat laboral, ja que repercuteix en les probabilitats de la persona de trobar una ocupació, juntament amb els salaris i les condicions laborals. Tot i que el nivell educatiu mitjà dels treballadors de les Illes Balears es va incrementant lleugerament any rere any, els resultats acadèmics encara es troben enfora dels de la mitjana nacional. Això pot ser conseqüència de la naturalesa del mercat de treball de les Illes Balears, que es troba condicionat per l'estructura del teixit productiu, el qual ofereix una gran quantitat de llocs de feina de mitjana o baixa qualificació.

Respecte dels indicadors d'educació o formació, de manera habitual els resultats se situen les Illes a la

coïncidència per comunitats autònomes, per sota de la mitjana nacional i a bastant distància dels resultats europeus. Per exemple, la taxa d'escolaritat⁷ als 16 anys del curs 2018-2019 és la més baixa de totes les autonomies, en un 86,9 %, i la taxa als 18 anys cau fins al 48,8% i torna a ser la més baixa de l'Estat, molt per sota de la mitjana (76,0%). D'altra banda, la taxa d'abandonament escolar prematur⁸, que l'estratègia «Europa 2020» marca com a objectiu per a l'any 2020 que sigui d'un màxim del 15%, en el cas d'Espanya es troba més a prop d'aquest objectiu, però bastant enfora en el cas de les Balears. Així, el 2020 la taxa balear d'abandonament prematur és del 21,3%, fet que la situa com la segona més alta de totes les comunitats autònomes, només per darrere d'Andalusia (21,8%) i molt per sobre de la mitjana nacional (16,0%). Des de l'any 2005 tant la taxa d'escolaritat com la d'abandonament han millorat lleugerament els resultats.

La població entre 25 i 64 anys de les Illes Balears el 2020 presenta un nivell d'estudis per sota de la mitjana del conjunt d'Espanya i de la UE-28. El gran gruix (el 37,1%) presenta estudis primaris; el 28,1%, estudis secundaris, i el 34,8% restant, estudis superiors. La gran diferència entre la Unió Europea i Espanya, i també les Balears, radica que el volum de població amb estudis secundaris és superior en la UE-28 (45,5%) el 2019 i, dins d'aquests, és important el pes que hi tenen els cicles formatius, que a Espanya i a les Illes mostren un pes inferior. En canvi, a la Unió Europea hi ha un percentatge inferior de persones amb estudis universitaris que al conjunt d'Espanya i que a les Illes Balears. Tanmateix, tal com es pot observar en el quadre 36, el nivell d'estudis de la població de les Illes manté una tendència a l'alça, que es fa palesa comparant les xifres de la població amb estudis terciaris del 2010 amb les 2020, que ha passat del 22,6% al 34,8% en aquests deu anys, dades que representen un augment de +12,2 p.p.

⁷ Segons l'INE, la taxa d'escolaritat és la relació percentual entre l'alumnat de l'edat considerada respecte del total de la població de la mateixa edat.

⁸ Es tracta del percentatge de població de 18 a 24 anys que té com a màxim nivell d'estudis l'educació secundària, primera etapa, o nivells educatius anteriors, i que no segueix cap tipus d'educació o formació.

Quadre 36. Població entre 25 i 64 anys a la Unió Europea, a Espanya i a les Illes Balears, per nivells d'estudis (2010-2020)

Nivells ISCED	UE-27			Espanya			Illes Balears		
	2010	2015	2019*	2010	2015	2020	2010	2015	2020
0-2 Estudis primaris	27,3	23,5	21,3	47,1	42,6	37,1	50,4	45,4	37,1
3-4 Estudis secundaris	46,8	46,5	45,5	21,9	22,4	23,2	27,0	27,4	28,1
5-8 Estudis terciaris	25,9	30,1	33,3	31,0	35,1	39,7	22,6	27,2	34,8

* Darrera dada disponible.

Font: OTIB, a partir de les dades de l'Eurostat

Quant a la distribució per nivells educatius, la població activa de les Illes es concentra en un 63,1% en els estudis fins al batxillerat i, així, supera clarament el valor del conjunt d'Espanya (57,2%). En canvi, pel que fa a l'educació superior, el percentatge de població activa que ha finalitzat aquest nivell educatiu a les Illes es troba per sota de la mitjana nacional (36,9% i 42,8%). De fet, les Illes Balears assoleixen el 2020 la cinquena posició per la coa entre les comunitats autònomes.

En el quadre 37 es pot comprovar l'evolució de la distribució percentual de la població activa per nivell d'estudis. En termes d'evolució, si es comparen les xifres del 2005 amb les del 2020, es fa palesa la millora de les Illes Balears: la població activa amb estudis fins a primària s'ha reduït en -11,7 p.p. i la de primera etapa de secundària ha perdut -6,5 punts. Aquests actius s'han traslladat als altres grups: batxillerat (+0,9 p.p.), FP de grau mitjà (+2,6 p.p.) i, sobretot, l'educació superior (+14,8 p.p.). Ara bé, aquestes millores no serveixen

per equiparar, per exemple, el pes dels actius amb educació superior de les Illes amb els d'Espanya, ja que l'any 2020 la diferència entre ambdós és de -5,9 p. p., tot i que aquesta diferència s'ha reduït respecte de la de l'any 2015 (-8,7 p.p.).

En les diferències per sexes, s'evidencia la major predisposició femenina cap a nivells educatius més alts, tant a les Illes com en el conjunt d'Espanya. Tot i això, a les Balears entre el 2015 i el 2020 també ha disminuït la població activa amb estudis primaris o amb la primera etapa de secundària en tots dos sexes, i també els homes amb batxillerat, mentre que s'ha incrementat el pes de tots els altres grups. Entre els homes, els augments s'han donat en l'FP de grau superior (+2,7 p.p.) i en els estudis universitaris (+15,0 p. p.); entre les dones, en l'educació universitària (+13,8 p.p.). D'aquesta manera, el 2020 el pes de les dones actives amb estudis universitaris (41,6%) es troba molt per sobre el dels homes (32,8%).

Quadre 37. Distribució percentual de la població activa a les Illes Balears, per nivells d'estudis i per sexes (2005-2010-2015-2020)

Nivell d'estudis	Homes				Dones				Total			
	2005	2010	2015	2020	2005	2010	2015	2020	2005	2010	2015	2020
Fins a educació primària	17,3%	14,9%	8,5%	4,6%	13,3%	11,5%	7,3%	3,1%	15,6%	13,4%	7,9%	3,9%
1a etapa Ed. secundària	39,3%	38,7%	39,7%	34,9%	31,8%	30,8%	29,1%	23,4%	36,1%	35,1%	34,8%	29,6%
Batxillerat	17,1%	18,4%	17,5%	16,6%	18,0%	21,6%	19,5%	20,4%	17,5%	19,8%	18,4%	18,4%
FP Grau mitjà i similars	8,4%	7,6%	9,8%	11,1%	9,0%	8,9%	10,2%	11,4%	8,7%	8,2%	10,0%	11,2%
Ed. Superior	17,8%	20,4%	24,5%	32,8%	27,9%	27,2%	33,9%	41,6%	22,1%	23,5%	28,9%	36,9%
Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Font: OTIB, a partir de dades de l'EPA (INE)

Una de les característiques de l'educació en el conjunt d'Espanya respecte de la resta de països de l'OCDE i de la Unió Europea és el nombre relativament modest d'alumnes que es graduen a Espanya en cicles formatius. Així, segons l'informe de l'OCDE⁹ el percentatge de joves entre 15 i 24 anys que es matriculen en programes de formació professional a Espanya (el 36% del total de joves matriculats en la segona etapa d'educació secundària) és dels més baixos de l'OCDE (el 42% de mitjana). La taxa bruta de graduació en cicles formatius per al curs 2018-2019 a les Illes Balears va ser del 20,7% en el grau mitjà i del 16,2% en el grau superior. En aquest darrer cas, és la més baixa de totes les comunitats autònomes, molt per sota de la mitjana nacional (29,2%) i del País Basc, la regió on té més pes (41,9%).

En l'àmbit acadèmic, com es pot comprovar en l'informe d'inserció laboral dels titulats en FP¹⁰, en els darrers anys l'evolució dels titulats d'FP de les Illes mostra una clara tendència a l'alça, fet que, sens dubte, serà beneficiós per al mercat laboral de les Balears. Així, el curs acadèmic 2018-2019 es varen titular en FP 4.732 persones. D'aquestes, el 47,9% es va titular en estudis de grau mitjà; el 39,5%, en estudis de grau superior, i el 12,6%, en estudis d'FP bàsica. Per sexes, els homes superen les dones en FP bàsica i de grau mitjà, mentre que les dones els superen en els estudis superiors.

La situació contrària es dona entre els titulats universitaris (vegeu l'informe)¹¹, amb una lleugera tendència a la baixa en els darrers anys. Així, a la Universitat de les Illes Balears el curs acadèmic 2018-2019 es varen titular 2.301 persones. D'aquestes, el 68,5% es va titular en estudis de grau; el 28,0%, en estudis de màster, i el 3,5%, en estudis de doctorat. Per sexes, entre els titulats de grau són majoria les dones, mentre que entre els doctorands es troba una proporció més alta d'homes.

D'aquesta manera, les dades posen de manifest l'existència de certs punts febles en el sistema educatiu de les Balears que es mantenen al llarg del temps, com poden ser la menor escolarització o l'alt abandonament escolar, entre d'altres. És necessari identificar aquests trets característics de les Illes amb l'objectiu de revertir-los i que els indicadors de les Illes guanyin posicions per comunitats autònomes. Això permetrà augmentar la formació del capital humà balear, circumstància que està directament relacionada amb l'ocupació. Aquestes mesures, juntament amb les que es duuguin a terme en el mercat de treball, poden ser determinants en la millora de l'economia de les Illes Balears.

Si s'analitza la contractació per grans grups de qualificació, es pot observar com el 2019 el 25,5% dels nous contractes se centren en ocupacions elementals o de baixa qualificació; el 58,2%, en ocupacions de qualificació mitjana, i un 16,3% correspon a ocupacions que es poden denominar d'«alta qualificació» (directors i gerents, tècnics i professionals científics i intel·lectuals, i tècnics de suport). En termes d'evolució des del 2005¹², per grans grups de qualificació (vegeu el gràfic 17) es constata que el 2019 els contractes d'alta qualificació han guanyat pes (+6,3 p.p.), mentre que els grups de menys qualificació n'han perdut. En detall, els contractes de baixa qualificació han perdut 3,5 punts i els de mitjana qualificació han baixat -2,8 p. p.

El 2020, en termes interanuals, els contractes de qualificació mitjana perden 1,1 p.p., mentre que els de baixa i els d'alta augmenten (+0,5 p.p. i +0,6 p.p., respectivament). Per tant, tot i la reducció de l'activitat, es pot observar un increment dels contractes entre els grups més qualificats.

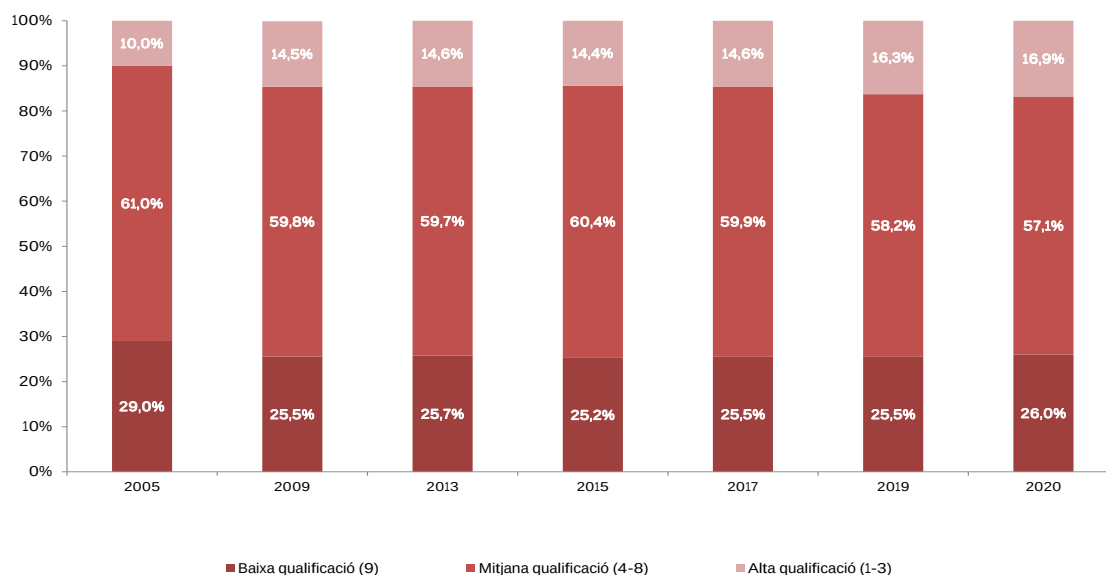
⁹ Panorama de la educación. Indicadores de la OCDE 2020. Informe español.

¹⁰ Anàlisi de la inserció laboral dels titulats en formació professional a les Illes Balears. Cursos acadèmics del 2012-2013 al 2018-2019, OTIB (Comunitat Autònoma de les Illes Balears), 2020. En línia: <<http://www.caib.es/sites/observatorideltreball/ca/annuals-10654/>>.

¹¹ Ibidem.

¹² El 2011 va entrar en vigor la nova classificació nacional d'ocupacions (CNO-11). El gràfic 2 es fa a partir dels agregats del primer nivell de desagregació, tot i el canvi de classificació.

Gràfic 17. Evolució de la distribució dels contractes a les Illes Balears per grans grup de qualificació, a partir dels grups de la CNO (2005-2020)

Font: OTIB, a partir de les dades del SOIB

És evident que la pujada del nivell educatiu repercuteix positivament en la productivitat i en la competitivitat de qualsevol economia. Ara bé, si el treballador no fa servir els coneixements i habilitats en el lloc de feina, la inversió en educació no es tradueix en un rendiment real. Per tant, és necessari reduir el desajust educatiu per millorar els resultats de l'economia. Dit això, sembla que el mercat de treball de les Illes Balears demana majoritàriament treballadors poc qualificats. Aquest fet esdevé estructural en la nostra economia, ja que es repeteix al llarg del temps, i això condiciona les decisions educatives de la població ocupada, de manera que el nivell educatiu de la població creix a un menor ritme que a la resta de l'Estat espanyol. Així, el percentatge de població ocupada a les Illes que compta, com a màxim, amb estudis fins a l'educació secundària és del 60,5% el 2020, mentre que a Espanya baixa fins el 54,6%; és a dir, a les Balears hi ha més ocupats amb un nivell educatiu mitjà. Aquesta situació s'inverteix en els estudis superiors, en els quals Espanya assolix un valor superior al de les Illes (45,5 % vs. 39,5 %, respectivament).

Tanmateix, malgrat el menor percentatge de població amb estudis universitaris, les Illes Balears es caracteritzen per un fort desajust en l'ocupació: ve determinat pel nombre d'ocupats amb estudis superiors que treballen en ocupacions de qualificació

mitjana o baixa (grups del 4 al 9 de la CNO-2011), respecte del total d'ocupats amb estudis superiors. El 2019 el desajust és del 41,7% i situa les Illes en la cinquena comunitat amb la ràtio més alta. En canvi, el 2020 l'índex de desajust cau gairebé en totes les regions, probablement com a resposta a l'excepcional situació del mercat laboral i al descens d'ocupacions poc qualificades. Així, se situa en el 35,9% i mostra un fort descens (-5,8 p.p.) respecte dels anys anteriors, quan se situava al voltant del 41%. Aquest fet també s'esdevé a Espanya (36,0%), amb un descens interanual de -0,9 p. p., però més suau, ja que assolix un valor més semblant al d'anys previs. Per comparació, en el conjunt de la Unió Europea el desajust entre ocupació i formació és del 21,9% el 2019.

Respecte de la dada del 2015, el desajust educatiu (percentatge de població de 20 a 64 anys que fa feina en ocupacions de qualificació mitjana o baixa) de la mitjana de la Unió Europea ha guanyat +0,1 p.p., i a Espanya s'ha reduït en -0,5 punts. A Espanya, el 2019 es troba en valors similars al d'altres anys. Per tant, encara que els darrers anys l'economia es trobava en un període expansiu, no s'ha aconseguit reduir el desajust educatiu i això fa palesa l'existència d'una manca d'ajust entre l'oferta i la demanda de treballadors qualificats en el mercat laboral.

Dit això, també s'evidencia en el quadre 38 que, des del 2010, el desajust es manté en valors superiors a la mitjana espanyola. Per tant, la millora de la situació econòmica dels darrers anys sembla que no ha anat acompanyada d'una millora en l'equilibri entre l'oferta i la demanda laborals. Aquesta divergència entre l'educació i l'ocupació, a part dels efectes directes que pateix la persona —com frustració, baixa productivitat, etc.—, també pot condicionar les possibilitats de trobar en el futur una feina adequada a la formació, per la manca d'experiència. Aquesta circumstància no tan sols afecta la persona, sinó l'economia en general.

Com s'ha vist, aquests resultats estan molt condicionats pel model productiu de les Balears (amb una especialització en els serveis), que ofereix un nombre de llocs de treball d'alta qualificació més petit que en altres economies. Per tant, si es vol incrementar la productivitat i, alhora, contreure el desajust, és necessari reorientar el sistema educatiu de les Balears perquè s'adapti de manera més eficient a les ofertes del mercat de treball, a més de diversificar l'estructura productiva, amb l'objectiu de crear llocs de treball més qualificats als quals puguin accedir tots els titulats superiors de les Balears; finalment, cal millorar els processos d'intermediació laboral.

Quadre 38. Desajust entre l'ocupació del total d'ocupats, per comunitats autònomes (2010-2019)

	2010	2012	2015	2017	2019
Andalusia	31,5%	36,2%	38,7%	37,5%	37,8%
Aragó	33,9%	37,7%	39,5%	42,1%	39,7%
Astúries	35,1%	39,7%	43,7%	44,2%	39,2%
Illes Balears	37,8%	41,1%	41,8%	39,8%	41,7%
Canàries	36,3%	44,2%	45,1%	45,9%	45,4%
Cantàbria	35,9%	41,0%	47,1%	42,3%	44,9%
Castella i Lleó	37,5%	42,1%	42,7%	42,9%	42,8%
Castella-la Manxa	32,1%	37,7%	38,8%	36,1%	40,8%
Catalunya	36,6%	36,6%	38,5%	38,6%	35,1%
Com. Valenciana	34,3%	40,0%	39,6%	40,0%	40,7%
Extremadura	32,3%	34,4%	39,4%	39,4%	37,9%
Galícia	32,1%	38,3%	39,8%	40,4%	40,2%
Madrid	22,8%	23,9%	26,0%	25,6%	27,2%
Múrcia	33,8%	33,6%	40,1%	36,8%	36,0%
Navarra	35,3%	42,2%	43,1%	43,3%	39,5%
País Basc	33,4%	39,5%	41,7%	41,9%	42,7%
La Rioja	37,5%	42,3%	43,8%	41,0%	40,7%
Total nacional	32,1%	35,4%	37,4%	37,2%	36,9%

Font: OTIB a partir de dades de l'EPA (INE)

4.5.6.2. La formació professional per a l'ocupació

A continuació, es presenten algunes dades sobre la participació en accions formatives finalitzades entre els anys 2013 i 2020 en les modalitats de formació professional existents: adreçades prioritàriament a persones treballadores desocupades, adreçades a col·lectius vulnerables respecte del mercat laboral (programes específics), adreçades prioritàriament a treballadors ocupats, i, per acabar, la formació no finançada.¹³

L'any 2019 varen participar 7.709 treballadors desocupats en les accions formatives finançades pel Servei d'Ocupació de les Illes Balears. D'aquests, el 55% són dones, i el restant 45%, homes. Per grups d'edat, el perfil majoritari correspon al col·lectiu més jove (entre 16 i 29 anys), que representa el 51,3% del total, seguit del grup d'entre 30 i 44 anys (el 29,3%) i, finalment, els majors de 44 anys (el 19,5%).

¹³ La informació s'extreu de l'Informe d'avaluació de la formació professional per a l'ocupació de les Illes Balears 2020, elaborat pel Servei d'Avaluació, Estratègia de les Polítiques d'Ocupació i Qualitat dels Processos del SOIB.

Quadre 39. Evolució dels participants en accions formatives, per tipus de formació (2015-2020)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Treballadors en atur	13.318	8.437	7.620	7.888	7.709	6.754
Col·lectius vulnerables	2.892	1.047	734	1.220	1.028	1.370
Treballadors ocupats	406	266	14	1.330	1.727	2.319
Formació no finançada	-	250	622	970	610	794
Total	16.616	10.000	8.990	11.408	11.074	11.237

Font: OTIB, a partir de les dades del SOIB

El 2020 la formació per a persones desocupades s'ha vist afectada per les limitacions de la pandèmia i ha baixat el nombre de participants, que han passat dels 7.709 del 2019 als 6.754 participants del 2020. En canvi, en aquesta situació de crisi, el nombre de participants en programes dirigits a col·lectius vulnerables ha augmentat un 33,3%. Cal recordar que el treballadors que es trobaven en situació d'expedient de regulació temporal d'ocupació (ERTO) han pogut participar en accions dirigides a treballadors ocupats, xifra que ha suposat un increment del 34,3% en aquest tipus d'accions formatives.

Per famílies professionals, la major part dels participants en les accions formatives destinades a treballadors desocupats el 2019 fa cursos dins l'àrea de serveis socioculturals i a la comunitat (2.020 persones), seguits ja a certa distància pels cursos englobats en l'hoteleria i turisme (1.398) i per la família professional de l'administració i gestió (763).

Promoure una ràpida reinserció de les persones en el mercat laboral és un dels objectius principals de les polítiques d'ocupació. Així, la taxa d'inserció laboral fa referència al nombre d'alumnes que formalitzen un contracte de treball durant els sis mesos següents a la finalització de l'acció formativa. El 2019 la taxa d'inserció total dels treballadors desocupats es va situar en el 50,0%, en els cursos sense certificat de professionalitat, i en el 51,2%, en les accions que condueixen a un certificat de professionalitat. Pel que fa als col·lectius vulnerables, en el primer cas és del 15,4% i en el segon puja fins al 41,8%.

D'altra banda, les estadístiques de la Fundació Estatal per a la Formació en l'Ocupació (FUNDAE) informen de la formació que s'ha fet mitjançant les convocatòries estatals de subvenció de plans de formació d'oferta, adreçats prioritàriament a treballadors ocupats. Així,

el 2019 han fet formació bonificada 9.697 empreses amb activitat principal a les Illes Balears i el nombre de treballadors formats amb el centre de treball a les Balears ascendeix a 120.212 persones.

4.6. Condicions de treball i relacions laborals

4.6.1. Precarietat laboral

4.6.1.1. La temporalitat

La taxa de temporalitat expressa el percentatge de treballadors assalariats amb un contracte temporal respecte del total d'assalariats. De manera habitual, la taxa puja en períodes econòmics expansius, perquè l'ocupació augmenta, i cau en períodes de recessió, atès que els primers treballadors a perdre el lloc de feina són els temporals, fet que redueix la taxa. En la darrera crisi econòmica, la taxa es va anar reduint i assolí el valor més baix el 2012, un 24,1%. En canvi, en el període expansiu iniciat el 2014 la temporalitat torna a pujar i arriba al 29,3% el 2017. El 2019 la taxa de les Illes se situa en el 27,0%, per sobre del conjunt nacional (26,3%). La taxa de temporalitat és especialment elevada entre el col·lectiu femení (28,2%) i els joves menors de 25 anys (70,4%). Per tant, un de cada quatre treballadors de les Illes Balears té un contracte temporal, mentre que, en el cas dels joves, la ràtio s'eleva a tres de cada quatre.

El 2020 es pot observar una reducció de la taxa, a causa que disminueix la contractació, per les restriccions de l'activitat, i per la forta caiguda de l'ocupació, sobretot la de caire temporal. Així, assoleix un valor del 22,6%. En relació amb el perfil, la taxa és superior entre els homes (23,7%) i els menors de 25 anys (64,0%).

Quadre 40. Evolució de la taxa de temporalitat a Espanya i les Illes Balears, per sexes i edats (2006-2020)

ANYS	ILLES BALEARS						ESPANYA					
	TOTAL	SEXE		EDAT			TOTAL	SEXE		EDAT		
		Homes	Dones	De 16 a 24 anys	De 25 a 45 anys	46 i més anys		Homes	Dones	De 16 a 24 anys	De 25 a 45 anys	46 i més anys
2006	33,5	32,7	34,6	67,5	32,7	19,8	34,0	32,0	36,6	66,0	35,2	18,3
2008	28,7	30,4	26,8	59,4	29,5	15,7	29,1	27,4	31,2	59,2	30,5	16,3
2010	26,0	27,6	24,3	59,4	27,7	14,7	24,7	23,6	26,1	58,4	26,8	14,0
2012	24,1	24,5	23,7	56,9	24,9	16,3	23,4	22,0	24,9	62,2	26,4	12,9
2014	25,9	28,4	23,4	69,8	27,5	16,4	24,0	23,5	24,5	69,1	27,1	13,8
2015	26,5	29,7	23,1	72,4	28,7	15,7	25,1	25,1	25,2	70,4	28,6	14,6
2016	28,1	30,4	25,7	72,5	31,5	16,7	26,1	25,7	26,4	72,9	29,4	15,8
2017	29,3	31,4	27,0	74,6	31,6	18,6	26,7	25,9	27,5	73,3	30,1	16,1
2018	28,4	29,2	27,6	73,0	30,3	17,4	26,8	26,0	27,7	71,2	30,2	16,7
2019	27,0	26,0	28,2	70,4	27,8	18,2	26,3	25,4	27,2	69,5	29,9	16,3
2020	22,6	23,7	21,5	64,0	23,7	16,4	24,1	22,6	25,7	66,4	27,5	15,7

Font: OTIB, a partir de dades de l'EPA (INE)

De la mateixa manera, les dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social a partir de l'afiliació per tipus de contracte indiquen com en els darrers anys ha millorat la qualitat del treball a les Illes Balears, amb increments superiors de la contractació indefinida per sobre de la temporal. Així, el 2019, respecte del 2015, la primera creix un +25,6%, mentre que la segona creix un +14,0%. Més en detall, els indefinits a jornada completa han augmentat un +26,7%; a jornada parcial, un +14,8%, i els fixos discontinus, un +29,6%. Pel que fa als temporals, els de jornada completa han crescut un +24,2%, al mateix temps que els de jornada parcial han

perdut un -8,7%. S'ha d'emfatitzar el fort increment de la contractació fixa discontinua en aquest període, per la dependència de l'economia balear del turisme, en passar de 44.689 persones el 2015 a 50.553 el 2019.

En termes interanuals, la contractació del 2020 mostra la caiguda provocada per la pandèmia, amb un descens del nombre de contractes del -10,8%. Ara bé, fins i tot en aquests moments difícils la contractació indefinida ha mostrat resultats positius, amb augments de l'1,2% en la jornada completa i del +0,9% en la parcial.

Quadre 41. Evolució de l'afiliació al règim general de la Seguretat Social a les Illes Balears, per tipus de contracte i jornades (2015-2020)

Tipus de contracte i jornada	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Indefinits jornada completa	121.923	128.457	136.712	146.804	154.458	156.271
Indefinits jornada parcial	28.344	29.170	30.507	31.789	32.538	32.840
Indefinits fixos discontinus	44.689	47.524	51.030	56.442	57.908	50.553
Temporals jornada completa	75.467	85.219	95.556	94.981	93.738	65.656
Temporals jornada parcial	34.123	34.466	34.155	32.025	31.165	22.490
No consta	8.238	9.108	10.058	11.147	12.658	13.152
Total	312.783	333.944	358.019	373.187	382.474	341.001

Font: OTIB, a partir de dades de la TGSS

És interessant analitzar la durada dels contractes, atès que la qualitat de l'ocupació difereix si el contracte té una durada de sis mesos o superior, o bé si el contracte només es formalitza per uns dies. Del total de contractes registrats durant el 2019, el 38,4% té una durada inferior al mes i aquest percentatge s'eleva fins al 41,6% el 2015 (vegeu el quadre 42). Els segueixen en volum els contractes d'un a tres mesos (28,6%) i els de tres a sis mesos (25,8%). Tan sols el 7,2% del total de contractes de durada determinada registrats durant el 2019 té una durada superior als sis mesos. Aquesta característica del mercat de treball de les Illes Balears no ha millorat gaire entre el 2015 i el 2019, si bé el 2015 tan sols el 5,6% dels contractes temporals s'allarga més enllà dels sis mesos.

Quant a les dades del 2020, les dades del SOIB mostren el fort descens de la contractació com a conseqüència de la pandèmia. Per comparació al 2019, el nombre de contractes ha caigut un -58,6%. Amb referència a la durada del contracte, la que ha caigut de manera més lleugera és la de més de dotze mesos (-6,9%); la resta de durades han experimentat descensos de molta intensitat, i la més alta és la dels contractes de tres a sis mesos (-72,7%), seguits dels de menys d'un mes (-56,9%), els sis a dotze mesos (-55,3%) i, finalment, els d'un a tres mesos (-49,7%).

Quadre 42. Evolució dels contractes temporals de durada determinada a les Illes Balears, segons la durada (2015-2020)

Contractes per durada	2015	2016	2017	2018	2019	2020
<1	118.797	126.545	130.215	120.800	121.102	52.198
1 a 3	87.156	94.939	98.265	92.066	90.059	45.269
3 a 6	63.180	75.440	86.054	79.676	81.359	22.216
6 a 12	15.061	16.920	21.412	21.604	21.288	9.522
Més de 12 mesos	1.047	1.289	1.700	162	1.447	1.347
TOTAL	285.241	315.133	337.646	314.308	315.255	130.552

Font: OTIB, a partir de les dades del SOIB

4.6.1.2. La parcialitat

Un altre aspecte que cal analitzar és la parcialitat de la relació contractual dels treballadors de les Illes Balears. La llei determina que els contractes a temps parcial són aquells en què la jornada és inferior a la d'un contracte a temps complet comparable, en nombre d'hores al dia, a la setmana, al mes o a l'any. Aleshores, la taxa de parcialitat ve donada per la relació entre els treballadors amb contracte a temps parcial respecte del total de persones ocupades.

Com es pot observar en la sèrie que es presenta en el quadre 43, la taxa de parcialitat de les Illes Balears és inferior a la d'Espanya, i en ambdós casos, inferior a la parcialitat de la mitjana de la Unió Europea. Aquest fet es dona en tota la sèrie històrica, si bé es detecta un augment de les taxes de parcialitat entre els anys 2012 i el 2015, any a partir del qual se situa en valors al voltant del 12%. L'any 2019 assoleix el 12,7% a les Illes Balears, enfront del 14,6% del conjunt nacional.

Quadre 43. Evolució de la taxa de parcialitat a la UE-28, a Espanya i a les Illes Balears (2006-2020)

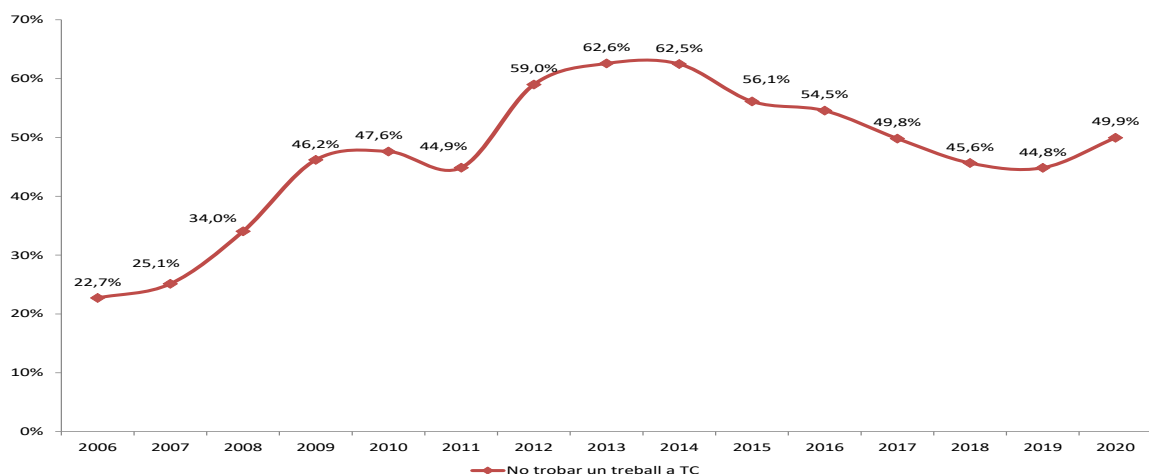
ANY	UNIÓ EUROPEA-28			ESPANYA			ILLES BALEARS		
	TOTAL	SEXE		TOTAL	SEXE		TOTAL	SEXE	
		Homes	Dones		Homes	Dones		Homes	Dones
2006	18,0	7,7	31,0	11,8	4,4	22,6	10,3	3,9	19,0
2008	18,2	7,8	30,9	11,8	4,2	22,0	9,9	3,6	18,2
2010	18,5	7,8	31,3	13,0	5,3	22,7	11,8	6,7	17,9
2012	19,2	8,4	31,9	14,5	6,6	23,9	14,5	7,4	23,1
2014	19,6	8,8	32,2	15,9	7,8	25,6	14,1	7,1	22,0
2015	19,6	8,9	32,1	15,7	7,9	25,2	14,1	7,0	22,3
2016	19,5	8,8	31,9	15,2	7,8	24,1	12,9	7,6	19,1
2017	19,4	8,8	31,7	15,0	7,3	24,2	12,7	6,8	19,6
2018	19,2	8,7	31,3	14,6	6,8	24,0	12,1	5,6	19,5
2019	19,1	8,7	31,3	14,6	7,0	23,8	12,7	7,0	19,5
2020	-	-	-	14,0	6,7	22,8	12,6	6,6	19,7

Font: OTIB, a partir de dades de l'INE (EPA) i l'Eurostat

El perfil del treballador amb contracte a jornada parcial és clarament femení (19,7%). La taxa dels homes el 2020 a les Balears fou del 6,6%, xifra que suposa que la taxa femenina triplica la masculina, i és una circumstància que també es troba en el conjunt d'Espanya i de la Unió Europea, on una de cada tres dones treballa a temps parcial. El motiu cal cercar-lo en les polítiques de conciliació familiar, que recauen majoritàriament en les dones, amb tots els perjudicis que això comporta per a les seves trajectòries professionals. Per edats, la incidència major del treball a temps parcial es dona en el grup més jove, el dels menors de 29 anys, que, de mitjana, el 2020 presenten una taxa de parcialitat del 23,8%. Respecte del 2015 (23,1%) aquest grup ha patit un increment de 0,7 punts percentuals.

L'enquesta de població activa (EPA) permet analitzar els motius pels quals es treballa a temps parcial. D'aquestes dades es desprèn que la major part de les persones que es treballen a jornada parcial ho fan perquè no han trobat un lloc de feina a jornada completa. El 2020 la taxa de parcialitat involuntària se situa en el 49,9%. Com es pot observar en el gràfic 18, la taxa experimenta diverses variacions, tot i que d'ençà del 2006 ha guanyat 27,2 punts, de manera que més que duplica el valor del 2006. Aquests resultats tan alts de la taxa palesen un desajust entre l'oferta i la demanda laboral, ja que un de cada dos treballadors a jornada parcial fan aquesta jornada perquè no poden trobar una ocupació a temps complet. La taxa de parcialitat involuntària és, en canvi, molt inferior en el conjunt de la Unió Europea: un 23,6% el 2019 (darrera dada disponible); un 31,5%, per als homes, i un 21,1%, en el cas de les dones.

Gràfic 18. Evolució de la parcialitat involuntària a les Illes Balears (2006-2020)

Font: OTIB, a partir de dades de l'EPA (INE)

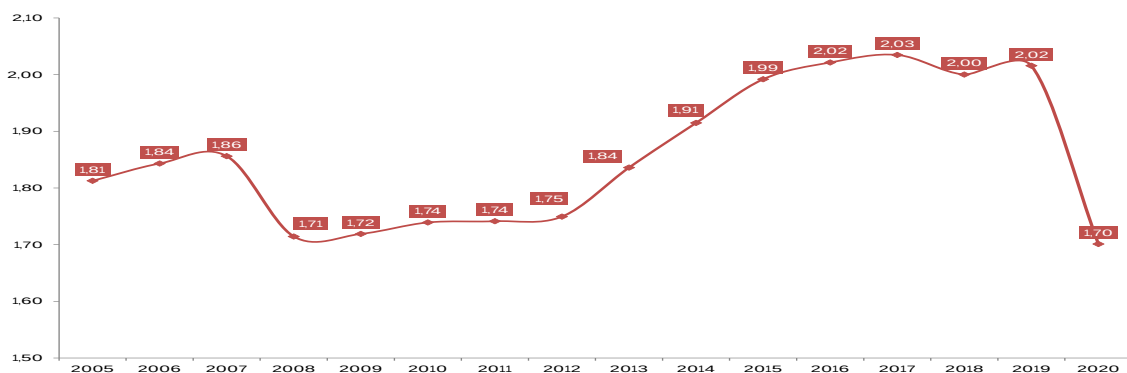
La Tresoreria General de la Seguretat Social proporciona dades d'afiliació per tipus de contracte. Així, el nombre de total de treballadors d'alta a la Seguretat Social amb un contracte a jornada parcial a les Illes Balears el 2019 fou de 63.703, un 16,7% del total de treballadors del règim general. Si es comparen les dades del 2019 amb les del 2015, es constata que els afiliats amb contracte a temps parcial s'han incrementat un +2,0%, mentre que els que tenen un contracte de jornada completa ho han fet un +25,7% en el mateix període. El 2020, tot i la caiguda de l'afiliació respecte del 2019 (-10,8%), la distribució entre jornada completa (65,1%) i jornada parcial (16,2%) gairebé es manté.

Els nous contractes registrats en el SOIB evidencien aquesta tendència de més contractació a temps complet. El 2019 es varen registrar a les Illes Balears 187.154 nous contractes amb jornada a temps parcial, dada que suposa un 36,0% del total dels contractes registrats. Així, s'ha passat del 39,9% a l'actual 36,0% d'ençà del 2015. Les dades del 2020 recullen la

caiguda de la contractació, amb un 51,7% de contractes menys que l'any anterior, descens que és superior en la jornada completa (-52,6%) que en la parcial (-50,1%). Això situa el pes de la jornada parcial el 2020 en el 37,2%.

D'altra banda, l'índex de rotació ve donat pel quocient entre el nombre de contractes d'un període i les persones contractades. El 2019 se situa en els 2,0 contractes per persona contractada. Aquesta xifra es mantenia d'ençà del 2015 i és la més alta de tota la sèrie estudiada (des del 2005). Entre els anys 2007 i 2008 se'n produeix un fort descens, probablement per la caiguda del nombre total de contractes a conseqüència de la recessió econòmica. En canvi, la incipient recuperació econòmica sembla que duu associat un increment en el volum de contractes registrats, però, com s'ha vist, de menor durada, fet que repercuteix en un augment de la rotació laboral. El 2020 la rotació baixa fins a l'1,7, probablement per la caiguda de la contractació.

Gràfic 19. Evolució de l'índex de rotació laboral (contractes temporals / persones contractades) a les Illes Balears (2005-2020)

Font: OTIB, a partir de les dades del SOIB

4.6.2. Els costs laborals

Les Illes Balears presenten el 2019 un cost salarial mensual mitjà de 1.872,6 €, valor un 4,2% per sota de la mitjana nacional (1.955,2 €) i que se situa en una posició intermèdia en el rànquing per comunitats autònomes; concretament, en la vuitena posició. Tanmateix, aquest valor és el més alt a les Balears des de l'any 2010. En termes d'evolució, en els anys 2017 i 2018 es comprova un increment considerable del cost salarial, influenciat per l'expansió econòmica, que assoleix a les Illes el +2,6% i el +3,4%, respectivament. En canvi, el 2019 l'augment és més discret (+0,4%).

El 2020 la situació econòmica excepcional es reflecteix en el cost salarial. Així, el cost salarial total cau un -11,8% interanual i assoleix els 1.652,1 € a les Illes. Amb aquest resultat, passa a situar-se en la tercera posició per la coa entre les comunitats autònomes, només per darrere de les Canàries i d'Extremadura. Respecte de la taxa espanyola (1.903,6 €), la de les Illes és de 251,5 € menys, xifra que representa un 15,2% per sota. Aquestes dades mostren com els efectes de la pandèmia s'han fet notar en aquest indicador econòmic. A les Balears, la forta dependència de les activitats del sector dels serveis —les quals s'han vist més afectades per les mesures de contenció del virus— l'ha fet caure significativament. A més, s'ha de tenir en compte l'aplicació dels ERTQ, que impliquen que el treballador continua d'alta a l'empresa, però rep la remuneració del SEPE.

Aquests fets han provocat unes caigudes majors tant a les Canàries com a les Balears, com a conseqüència de la reducció d'activitats turístiques.

Si es desagrega el cost salarial per sectors econòmics, segons l'enquesta trimestral de cost laboral (ETCL) es repeteix la mateixa distribució al llarg del temps. El cost salarial més alt és el que es recull per a la indústria (1.960,0 € el 2019), seguida pels serveis (1.872,1 €) i per la construcció (1.835,7 €). Els salaris més baixos de la construcció troben s'expliquen perquè és un sector amb una gran part de mà d'obra poc qualificada i, per tant, amb salaris més baixos. En canvi, la indústria disposa d'una part dels treballadors més especialitzats, que reben un salari més alt. El 2020 el cost salarial baixa més intensament en la indústria (-10,7%) i en els serveis (-10,3%), però també en la construcció (-2,9%), ja que les restriccions afecten amb més força els serveis i a les Illes una bona part de la indústria es troba relacionada amb el sector terciari.

El cost salarial per hora treballada es troba el 2019 en uns nivells semblants als dels anys anteriors. Eb el quadre 44 es pot veure l'evolució del cost per hora treballada a les Illes Balears. Respecte del 2008, el cost ha guanyat 1,3 € a les Illes, i 1,9 €, a Espanya. El 2020 el cost salarial creix en totes les comunitats autònomes en termes interanuals, i a les Illes suma 1,1 € més i assoleix els 14,9 € per hora treballada, dades que situen les Balears com la vuitena regió amb el cost més elevat.

Quadre 44. Evolució del cost salarial total per hora treballada, per comunitats autònomes (2015-2020)

Comunitat autònoma	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Andalusia	13,4	13,3	13,2	13,1	13,4	14,3
Aragó	14,5	14,2	14,3	14,4	15,1	15,4
Astúries	14,9	15,3	15,4	15,3	16,0	16,8
Illes Balears	13,2	13,2	13,4	13,8	13,8	14,9
Illes Canàries	12,3	12,1	11,9	12,3	12,5	13,3
Cantàbria	13,4	13,8	13,8	14,1	14,6	15,2
Castella-la Manxa	12,9	13,1	13,3	13,2	13,4	14,1
Castella i Lleó	13,6	13,7	13,6	13,7	13,9	14,8
Catalunya	15,6	15,7	15,7	15,9	16,5	17,3
Com. Valenciana	13,1	13,2	13,4	13,5	13,6	14,3
Extremadura	12,4	12,4	12,4	12,5	12,8	12,9
Galícia	12,6	12,8	13,0	13,1	13,7	14,4
Madrid	17,3	17,2	17,2	17,5	17,7	18,9
Múrcia	13,1	13,4	13,2	13,2	13,5	14,3
Navarra	15,7	15,9	16,4	16,7	17,0	18,0
País Basc	18,1	18,1	18,1	18,5	19,1	20,1
La Rioja	13,9	13,9	13,9	13,6	14,1	14,6
Total nacional	14,7	14,8	14,8	14,9	15,3	16,2

Font: OTIB, a partir de les dades de l'ETCL (INE)

En el quadre 45 s'analitza l'evolució del cost salarial respecte del pactat en els convenis i de la taxa d'inflació. Així, es pot observar com ha variat la relació d'aquests indicadors durant els anys recollits en el quadre. A les Illes, fins a l'any 2009 l'augment salarial superava la taxa d'inflació, fet que va permetre mantenir el nivell adquisitiu. Entre el 2010 i el 2013 la inflació supera l'increment salarial; aquest fet és una conseqüència de

la crisi, que ha comportat una reducció dels salaris. Al mateix temps, també implica una disminució del poder adquisitiu del treballadors per l'increment de la inflació. En canvi, durant el període expansiu, els augments dels costos salarials tornen a ser superiors a la inflació i l'augment salarial pactat assoleix el 3,5% el 2018 i el 3,2% el 2019, amb increments molt significatius en el conveni de l'hoteleria i del comerç.

Quadre 45. Evolució a les Balears i a Espanya de l'augment salarial pactat, de l'augment del cost salarial i de la taxa d'inflació* (2006–2020)

	ILLES BALEARS			ESPANYA		
	Augment salarial pactat (%)	Augment del cost salarial (%)	Taxa inflació	Augment salarial pactat (%)	Augment del cost salarial (%)	Taxa inflació
2006	3,4	5,9	3,5	3,6	4,8	3,5
2008	4,5	5,4	3,8	3,6	5,1	4,1
2010	1,8	1,0	1,7	2,2	0,9	1,8
2012	0,7	-1,6	2,5	1,2	-0,6	2,4
2014	0,6	1,0	0,2	0,5	-0,1	-0,2
2015	0,6	1,8	-0,1	0,7	1,1	-0,5
2016	1,2	-1,3	-0,1	1,0	-0,3	-0,2
2017	1,3	2,6	2,0	1,5	0,1	2,1
2018	3,3	3,4	1,5	1,7	1,0	1,7
2019	3,4	0,4	0,5	2,3	1,9	0,7
2020	0,9	-12,3	-0,3	1,9	-2,6	-0,3

* Nota: IPC, base 2011 = 100.

Font: OTIB, a partir de dades del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social, l'ETCL i l'IPC (INE)

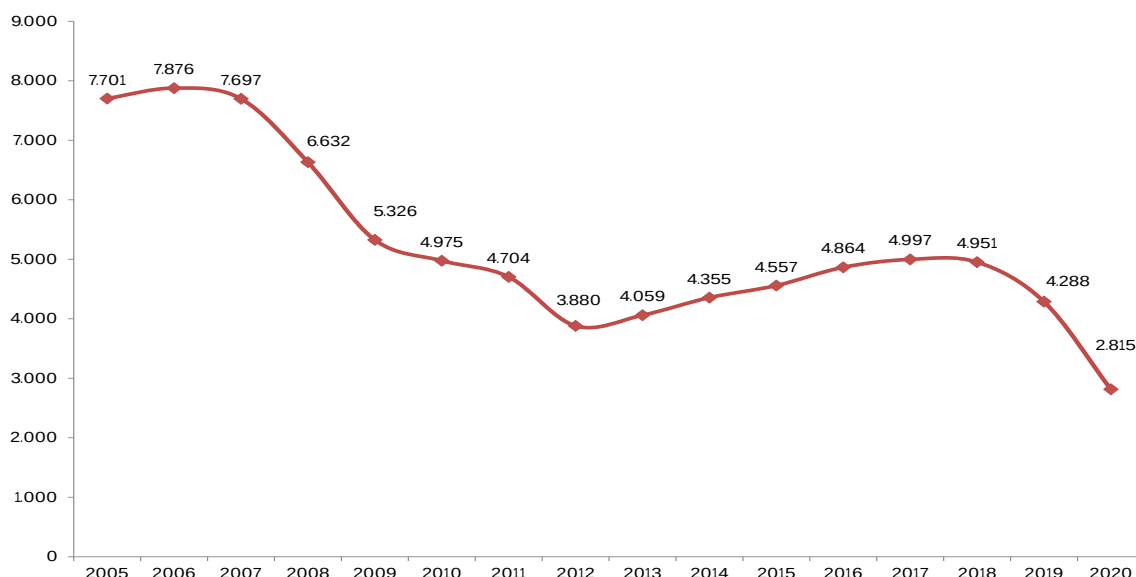
4.6.3. La sinistralitat laboral

La sinistralitat laboral és, sens dubte, l'element estructural de la qualitat del mercat de treball que més divergeix de la mitjana estatal. Les darreres dades disponibles de sinistralitat per comunitats autònomes mostren com les Illes presenten el 2019 un índex d'incidència de 5.163 accidents per cada cent mil afiliats amb les contingències cobertes, un valor molt superior a la mitjana estatal (3.428). De fet, les Illes Balears són una vegada més la comunitat autònoma amb l'índex d'incidència més elevat. Ara bé, el dels accidents mortals (1,6) es troba per davall de la mitjana estatal (3,0).

Des d'una perspectiva temporal, a les Illes cal esmentar

la tendència a la reducció dels índexs entre el 2007 i el 2012 (vegeu el gràfic 20), i la pujada posterior, entre el 2013 i 2017. A partir del 2018 es torna al camí de la reducció i l'índex torna a baixar de manera gradual fins a la darrera dada disponible (2020). Tanmateix, aquest índex és el resultat de comparar dos indicadors: afiliats amb contingències cobertes i nombre d'accidents. En aquest sentit, el creixement de la sèrie d'accidentalitat supera la de persones afiliades del 2013 al 2017. La situació es capgira el 2018 i el 2019, amb un increment més elevat entre les persones afiliades, que es tradueix en una reducció de l'índex de sinistralitat. El 2020 els efectes de la pandèmia han provocat una forta reducció dels accidents (-40,1%), superior a la dels afiliats (-8,7%), de manera que l'índex presenta una caiguda del 34,4% a les Illes.

Gràfic 20. Evolució de l'índex d'incidència de la sinistralitat laboral a les Illes Balears (2005-2020)

Font: OTIB, a partir de dades del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social

Per sectors i segons les dades acumulades del 2019, registraren el nombre d'accidents més elevat els sectors dels serveis (14.946 accidents, o sigui, un 68,9%) i el de la construcció (4.470 accidents, un 20,6%), seguits de la indústria (1.935 accidents, un 8,9%) i de l'agricultura (356 sinistres, un 1,6%). Respecte del 2015, el nombre d'accidents creix en tots, sobretot en la construcció (+62,8%), seguida dels serveis (+27,7%) i de la indústria (+23,4%). Pel que fa als índexs d'incidència (vegeu el quadre 46), es pot observar com la construcció presenta encara el patró més alt de sinistralitat, i assoleix la xifra d'11.634 el 2019. El segueixen el sector de la indústria (8.349 incidències per cent mil afiliats) i el dels serveis (4.334).

Segons la gravetat i el sector dels accidents, el 2019 destaquen els accidents mortals dels serveis

(quatre accidents mortals), seguits per la indústria (dos) i la construcció (un accident mortal). En el cas dels accidents greus, és novament el sector dels serveis el que encapçala el rànquing (cinquanta-un sinistres), seguit, en aquest cas, per la construcció (quaranta-dos) i per la indústria (onze).

El 2020 s'hi manté la distribució habitual, tot i que es registra una forta reducció interanual, per les restriccions en l'activitat ocasionades per la COVID-19. Lideren la caiguda els serveis, amb un descens interanual del -43,9%, seguits per la construcció (-14,2%) i la indústria (-13,2%). Aquests descensos són conseqüents amb les restriccions majors que ha patit el sector dels serveis durant el 2020.

Quadre 46. Índex d'incidència dels accidents de treball a les Illes Balears per sectors econòmics (2006-2020)

Any	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis
2006	-	12.135,8	17.155,5	5.951,8
2008	6.626,0	10.770,9	14.143,4	5.279,8
2010	5.819,4	7.977,9	9.556,7	4.345,7
2012	6.026,5	6.477,2	7.964,0	3.478,5
2014	5.966,1	6.660,8	9.289,5	3.947,0
2015	5.605,0	7.733,7	10.106,0	3.988,0
2016	5.384,2	7.238,5	10.551,5	4.328,0
2017	5.698,4	8.036,4	11.281,9	4.306,1
2018	6.423,2	7.966,5	10.860,4	4.253,8
2019	5.716,0	8.348,6	11.634,2	4.333,9
2020	4.729,1	7.246,0	9.978,0	2.433,1

Font: OTIB, a partir de dades de la Direcció General de Treball i Salut Laboral i de la TGSS

Finalment, per illes cal comentar que durant el 2019 la distribució dels accidents va ser la següent: Mallorca, amb 21.636 accidents, aglutina el 77,8% del total dels accidents de les Balears; a Menorca es registraren 903 accidents, xifra que suposa el 6,5% del total, i les Pitiüses, amb 1.740 accidents, concentren el 15,6% restant. Tanmateix, és l'índex d'incidència el que permet comparar els tres territoris, de manera que és a les Pitiüses (6.398 accidents per cent mil treballadors amb les contingències cobertes) on hi ha la incidència més alta, seguides de Menorca (6.053) i Mallorca (5.241). El 2020 mostra el descens de l'activitat en els índexs, que assoleixen un valor de 4.338, a Menorca; 4.026, a les Pitiüses, i 3.537, a Mallorca.

4.6.4. Els convenis col·lectius

Les dades relatives a la negociació col·lectiva les presenta el Ministeri de Treball i Economia Social. Aquesta informació comprèn informació relativa als convenis, als treballadors afectats, a les variacions salarials i a les jornades pactades, entre d'altres. A les Illes Balears els convenis col·lectiu que ocupen la major part de la població ocupada són el de l'hoteleria (agrupa aproximadament uns 137.000 treballadors de les Illes), el comerç (afecta unes 60.000 persones) i la construcció (uns 40.000 treballadors).

Segons les dades avançades, fins al desembre de 2019, a les Illes se subscriuen un total de quaranta-nou convenis col·lectius. D'aquests, trenta-set són d'empresa i afecten 5.901 treballadors, i els altres dotze corresponen a un àmbit superior i afecten 227.984 treballadors. En el conjunt d'Espanya se subscriuen 4.359 convenis, que afecten més de deu milions de treballadors. El quadre 47 mostra l'evolució dels convenis col·lectius de les Illes Balears entre el 2008 i el 2020, tant el total de convenis com la desagregació segons si són d'empresa o si són d'àmbit superior a l'empresa. A partir del 2017 es produeix un descens en el nombre de convenis col·lectius subscrits a les Illes Balears, el qual el 2019 assoleix el -46,2% respecte del 2017, sobretot en els convenis d'empresa (-50,7%). Aquesta baixada contrasta amb l'augment del nombre de treballadors afectats (+32,0%).

El 2020, mentre que els convenis registrats mostren un descens interanual del -26,5% i es tracta de trenta-sis convenis, el nombre de treballadors afectats (236.525) creix un +1,1% interanual. Pel que fa al tipus de conveni, mentre que els d'empresa baixen considerablement en termes interanuals (-37,8%), els d'àmbit superior pugen (+8,3%).

Quadre 47. Evolució dels convenis col·lectius de les Illes Balears per tipus (d'empresa i d'altres àmbits) (2008-2020)

	TOTAL CONVENIS				CONVENIS D'EMPRESA		CONVENIS D'ÀMBIT SUPERIOR A LA EMPRESA	
	Convenis	Empreses	Treballadors	Var. Salarial (%)	Convenis	Treballadors	Convenis	Treballadors
2008	89	51.295	248.796	4,5	69	9.065	20	239.731
2010	76	50.068	241.117	1,8	61	6.317	15	234.800
2012	66	38.805	188.800	0,7	53	4.978	13	183.822
2014	74	29.126	204.316	0,6	62	6.848	12	197.468
2015	91	29.150	205.885	0,6	77	8.165	14	197.720
2016	82	37.515	177.042	1,2	67	6.979	15	170.063
2017	91	37.565	177.166	1,3	75	9.853	16	167.313
2018	67	22.841	210.326	3,3	53	8.133	14	202.193
2019	49	25.519	233.885	3,4	37	5.901	12	227.984
2020	36	22.195	236.525	0,9	23	3.263	13	233.262

Font: OTIB, a partir de dades del Ministeri d'ocupació i Seguretat Social

El grau de cobertura dels convenis col·lectius en el 2019 (indicador que relaciona el total de treballadors afectats per convenis autonòmics amb el total de treballadors afiliats a la Seguretat Social) assolix el 46,1%. L'evolució del grau de cobertura mostra com

a partir de l'any 2017 creix fins arribar al 2019. L'any 2020 la taxa de cobertura se situa en el 51,1%, un valor més aproximat als resultats assolits en la dècada del 2000, tot i el fort descens del nombre de treballadors durant la pandèmia.

5. VALORACIÓ DEL POQIB 2017-2020: Rendició de comptes

L'any 2016 la Conselleria de Treball, Indústria i Comerç va posar en marxa el disseny i la implementació gradual del Pla d'Ocupació de Qualitat de les Illes Balears 2017-2020 (POQIB), que es vertebrava entorn de set grans prioritats:

1. Qualitat de l'ocupació
2. Igualtat efectiva
3. Orientació laboral
4. Formació per a l'ocupació
5. Intermediació laboral
6. Col·lectius prioritaris
7. Modernització del SOIB

Aquestes set prioritats generaven trenta-nou línies d'actuació i un total de cent quaranta-cinc accions, totes les quals estaven alineades amb l'Estratègia Espanyola d'Activació per a l'Ocupació 2017-2020, l'Estratègia Europea 2020, les recomanacions de la Xarxa Europea de Serveis Públics d'Ocupació, i la segona part del cicle de programació del Fons Social Europeu (FSE) 2013-2020.

El POQIB 2017-2020 formà part del Pacte per a la Competitivitat i el Progrés Social. Com a tal, el POQIB es coordinà amb altres grans plans de la novena legislatura, com ara el Pla Integrat de Formació Professional per a l'Ocupació 2018-2021, el Pla de Foment de l'Emprenedoria i l'Autoocupació 2017-2020, el Pla d'Indústria 2017-2022, l'estratègia «RIS3», el Pla de Ciència i Tecnologia, i l'Estratègia de Lluita contra l'Abandonament Escolar Primerenc.

A banda de la Conselleria de Treball, Indústria i Comerç i del SOIB, la participació en el POQIB 2018-2020 de l'Administració autonòmica també incloïa la Conselleria d'Educació i Formació Professional (abans, Conselleria d'Educació i Universitat), l'Institut per a les Qualificacions Professionals de les Illes Balears (IQPIB) i l'Institut d'Innovació Empresarial de les Illes Balears (IDI). Com a agents col·laboradors, es destaquen les entitats del tercer sector, les administracions locals i els ens instrumentals que en depenen, els centres de formació professional i el teixit empresarial de les Illes Balears. A més, va ser un pla molt consensuat amb les

entitats socials, fruit de la concertació a través de les meses del diàleg social del Pacte per a la Competitivitat, l'Ocupació de Qualitat i el Progrés Social de les Illes Balears.

Un aspecte distintiu del POQIB és que l'Administració ha retut comptes davant els agents socials més representatius, en el si de la Submesa Tècnica d'Ocupació i Formació i en els diferents òrgans col·legiats tripartits per raó de competència, en el Consell General de Formació Professional i en el Consell de Direcció del SOIB. Així mateix, s'ha fet un esforç de transparència davant la ciutadania, en publicar cada any un informe de polítiques actives d'ocupació en què es recullen els resultats parcials de totes les actuacions.

El pressupost del POQIB era de 341.484.528 € i feia servir recursos propis de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, fons de la Conferència Sectorial d'Ocupació i Assumptes Laborals, i de la Conferència Sectorial d'Igualtat, a més de fons europeus, a través dels programes operatius de les Illes Balears d'ocupació de l'FSE 2014-2020 i de garantia juvenil (POEJ).

L'execució del POQIB s'ha vist afectada per dues grans conjuntures: la primera és la fallida d'un dels operadors turístics més grans amb seu a les Illes Balears, que va obligar a desenvolupar accions específiques i innovadores per donar resposta pública en matèria d'ocupació als treballadors afectats i, sobretot, la segona ve definida per les conseqüències de les decisions sanitàries per combatre la pandèmia provocada per la COVID-19. Aquesta segona conjuntura, inesperada, va tenir un impacte molt significatiu, tal com recullen tots els indicadors econòmics i del mercat de treball, i va forçar l'Administració a fer públic el Pla de Xoc per a l'Ocupació 2020-2021, el qual complementa la darrera anualitat del POQIB i fa de pont entre el POQIB 2017-2020 i el POQIB 2022-2025.

L'avaluació final del POQIB mostra un grau d'execució del 86% de les accions previstes, però, més enllà de les accions que s'han executat, convé destacar el volum d'empreses i de ciutadans que han estat beneficiaris de polítiques actives d'ocupació o que han rebut serveis que s'hi associen.

PRIORITAT		LÍNIES D'ACTUACIÓ	ACCIONS PREVISTES	ACCIONS EXECUTADES	GRAU D'ACOMPLIMENT
1.- MILLORA DE LA QUALITAT DE L'Ocupació I SALUT EN EL TREBALL	1.1.	Lluita contra la precarietat laboral	2	2	100%
	1.2	Desenvolupament de l'Estratègia Balear de Seguretat i Salut laboral 2016-2020	9	8	89%
PRIORITAT		LÍNIES D'ACTUACIÓ	ACCIONS PREVISTES	ACCIONS EXECUTADES	GRAU D'ACOMPLIMENT
2.- IMPULS PER A L'EFFECTIVA IGUALTAT DE GÈNERE EN EL TREBALL	2.1	Lluita contra la discriminació, l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe.	3	3	100%
	2.2	Foment de polítiques d'igualtat i de coresponsabilitat familiar i laboral	5	4	80%
	2.3.	Perspectiva de gènere en l'oferta formativa de la formació professional per a l'ocupació	2	2	100%
	2.4	Capacitació i sensibilització cap a Polítiques d'igualtat	2	2	100%
	2.5	Atenció a les persones víctimes de la violència de gènere	3	3	100%
	2.6	Creació d'un registre públic de plans d'igualtat	1	1	100%
PRIORITAT		LÍNIES D'ACTUACIÓ	ACCIONS PREVISTES	ACCIONS EXECUTADES	GRAU D'ACOMPLIMENT
3.- MILLORA DEL SERVEI D'ORIENTACIÓ LABORAL	3.1	Impuls de l'orientació a través de la Cartera comuna de serveis del S.N.O.	4	4	100%
	3.2	Creació i desplegament del Sistema Integrat d'informació i Orientació entre les administracions educativa i laboral	3	3	100%
	3.3	Assessorament sobre foment d'ocupació, contractació laboral i suport en els processos de recol·locació prevists	3	2	67%
	3.4	Promoció de l'emprenedoria a través del Servei d'orientació laboral	3	2	67%
PRIORITAT		LÍNIES D'ACTUACIÓ	ACCIONS PREVISTES	ACCIONS EXECUTADES	GRAU D'ACOMPLIMENT
4.- ESTRATÈGIA BALEAR DE FORMACIÓ PROFESSIONAL PER A L'Ocupació	4.1	Desenvolupament normatiu del model integrat de formació professional	3	3	100%
	4.2	Desplegament de la formació professional per a l'ocupació en centres propis del SOIB i de la Conselleria d'Educació	5	4	80%
	4.3	Establiment del marc de col·laboració pública - privada en el Subsistema de Formació Professional per a l'Ocupació	2	1	50%
	4.4	Orientació dels recursos formatius cap els objectius estratègics de millora del model productiu actualment existent	4	3	75%
	4.5	Inclusió formativa de les persones amb un nivell educatiu baix	4	3	75%
	4.6	Impuls de la formació Dual i promoció de l'aprenentatge dins l'àmbit laboral	4	4	100%
	4.7	Posada en marxa dels Centres de Referència Nacional de Manteniment en Nàutica, Turisme i Serveis Socials	2	1	50%
	4.8	Millorar la competitivitat a través de la formació d'oferta en els treballadors preferentment ocupats	2	2	100%
	4.9	Fomentar els elements clau que afecten a la qualitat de la FPO	3	3	100%
	4.10	Millora del dispositiu de certificació de competències professionals mitjançant el reconeixement d'experiència laboral	4	4	100%
	4.11	Accés a la formació professional per a l'ocupació mitjançant plataformes tecnològiques	2	0	0%
	4.12	Foment de la col·laboració entre la Conselleria de Treball, Indústria i Comerç amb el Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social en matèria de lluita contra el frau en formació	2	1	50%
	4.13	Establiment d'ajudes formatives pel reforç de les polítiques de formació: Beques èxit.	2	2	100%

continua

PRIORITAT		LÍNIES D'ACTUACIÓ	ACCIONS PREVISTES	ACCIONS EXECUTADES	GRAU D'ACOMPLIMENT
5.- DESENVOLUPAMENT DEL SERVEI D'INTERMEDIACIÓ LABORAL	5.1	Millora en la gestió de les ofertes d'ocupació i adequació de la intermediació a la Cartera comuna de serveis del SNO	6	6	100%
	5.2	Captació i fidelització d'empreses per a la intermediació	5	4	80%
	5.3	Desenvolupament de les noves tecnologies per a la intermediació laboral	2	2	100%
	5.4	Consolidació dels programes europeus com a mecanisme d'adquisició d'experiència laboral	3	1	33%
	5.5	Informació i assessorament sobre la contractació i mesures de suport per a l'activació i la inserció laboral	4	2	50%
PRIORITAT		LÍNIES D'ACTUACIÓ	ACCIONS PREVISTES	ACCIONS EXECUTADES	GRAU D'ACOMPLIMENT
6.- COL·LECTIUS D'ATENCIÓ IMMEDIATA I ESPECÍFICA	6.1	SOIB Jove: Integració de totes les polítiques d'ocupació i formació juvenil	7	6	86%
	6.2	SOIB Visibles: Sistema d'atenció desocupats de llarga durada i majors de 45 anys	10	9	90%
	6.3	SOIB Inclosos: Sistema d'atenció a les persones amb capacitats diferents i en risc d'exclusió social	9	9	100%
PRIORITAT		LÍNIES D'ACTUACIÓ	ACCIONS PREVISTES	ACCIONS EXECUTADES	GRAU D'ACOMPLIMENT
7.- MODERNITZACIÓ DEL SOIB	7.1	Millora de la Xarxa d'oficines i d'informació del SOIB	3	3	100%
	7.2	Impuls de polítiques de desenvolupament local	2	2	100%
	7.3	Enfortiment del capital humà	2	2	100%
	7.4	Millora dels processos del SOIB	7	5	71%
	7.5	Enfortiment de la diagnosi i del coneixement del mercat de treball de les Illes Balears	2	2	100%
	7.6	Programa de seguiment i avaluació de les polítiques actives d'ocupació	4	4	100%
TOTAL PRIORITATS:		TOTAL LÍNIES D'ACTUACIÓ PREVISTES:	TOTAL ACCIONS PREVISTES:	TOTAL ACCIONS EXECUTADES:	TOTAL GRAU D'ACOMPLIMENT POQUIB:
7		39	145	124	86%

Font: SOIB, IDI i Direcció General de Treball i Salut laboral

L'evolució de les polítiques actives d'ocupació en el marc temporal del POQUIB 2017-2020 confirma l'aposta decidida que ha fet el Govern de les Illes Balears en els darrers anys. Així, es comprova un increment generalitzat en els nombres de beneficiaris i d'empreses ateses, i una diversitat major dels programes i serveis

adreçats a combatre l'atur, a millorar la qualificació dels treballadors i a facilitar l'activitat del teixit empresarial de les Balears, amb independència de la situació viscuda arran de les mesures de confinament i de la caiguda de l'activitat econòmica davant la COVID-19.

BENEFICIARIS / SERVEIS PER POLÍTIQUES ACTIVES D'Ocupació		2016*	2017	2018	2019	2020	TOTAL
Orientació laboral	Serveis d'orientació laboral que han rebut els demandants a les oficines del SOIB	187.189	206.721	221.739	221.920	199.904	1.037.473
	Itineraris Personalitzats d'Ocupació fets a les oficines del SOIB	7.423	7.670	6.752	8.519	6.777	37.141
	Itineraris Integrals d'Inserció laboral fets per entitats especialitzades en col·lectius vulnerables	6.118	6.048	5.742	5.823	6.301	30.032
	Joves incorporats en el Sistema Nacional de Garantia Juvenil: sol·licitud d'inscripcions	5.332	20.413	31.969	39.181	49.553	146.448
	Serveis d'orientació acadèmica i professional a través dels punts mixtes del SOIB i la Conselleria d'educació (POAP)	5.224	8.313	10.358	10.313	11.187	45.395
Intermediació laboral	Col·locacions gestionades a través d'ofertes d'ocupació gestionades pel SOIB o perquè els demandants que han signat un contracte previament han rebut serveis d'Orientació	159.045	171.715	170.960	174.345	136.782	812.847
	Llocs de feina gestionats pel SOIB	6.810	8.861	11.981	11.424	9.633	48.709
	Empreses ateses pel SOIB	2.419	2.929	2.953	2.406	2.208	12.915
	Atenció i Preselecció candidats per a ofertes d'ocupació registrades al SOIB	25.836	24.404	29.272	26.186	33.919	139.617
	Atencions demandants i suport CV per a ofertes i qualificacions gestionades a través de la Xarxa Eures	256	296	160	350	310	1.372
Formació Professional per a l'Ocupació	Participants en Programes de Formació d'Oferta: desocupats, ocupats, vulnerables i formació no finançada	10.000	8.990	11.408	11.074	11.237	52.709
	Certificats de professionalitat i acreditacions parcials acumulables expedides	2.495	2.387	2.006	2.744	1.736	11.368
	Beneficiaris de programes de formació Dual	409	255	362	328	581	1.935
	Beneficiaris de Programes mixts de formació i ocupació	430	409	405	487	490	2.221
	Sol·licituds de beques per a la tornada a la qualificació; Beques èxit, VVG i ALD	214	533	2.675	2.596	6.018	12.036
	Autoritzacions contractes de formació i aprenentatge	309	606	879	988	1.149	3.931
	Unitats de competència professionals acreditades per l'IQPIB	1.747	1.590	1.428	1.636	1.414	7.815
Foment i creació d'ocupació	Beneficiaris del programa SOIB Visibles/Reactiva	533	558	664	532	868	3.155
	Beneficiaris del programa SOIB Joves/Reactiva	289	750	290	180	515	2.024
	Beneficiàries del programa SOIB Dona	-	-	87	275	227	589
	Beneficiaris del programa Subvencions a la contractació de persones amb discapacitat en ocupació protegida	1.250	1.369	1.250	1.454	1.310	6.633
	Centres especials d'ocupació	-	35	39	40	39	153
Suport a l'emprenedoria i el desenvolupament local	Beneficiaris d'Assessorament especialitzat en emprenedoria per l'IDI	286	279	637	653	758	2.613
	Formació especialitzada en emprenedoria. Programa ICAPE	3.004	3.366	2.838	2.816	294	12.318
	Beneficiaris del Programa de Subvencions per a l'autocupació	221	247	334	351	9	1.162
	Beneficiaris del Programa de Foment de l'Economia Social	17	21	6	7	18	69
	Subvencions a la contractació d'Agents d'Ocupació i Desenvolupament Local	40	43	50	10	69	212
TOTAL		426.896	478.808	517.244	526.638	483.306	2.432.892

Font: SOIB, IDI i Direcció General de Treball i Salut laboral

L'orientació laboral —com a conjunt d'actuacions adreçades a donar suport a les persones que cerquen feina o que la volen canviar— ha implicat que durant la vigència del POQIB s'hagin prestat, de manera acumulada, 1.037.473 serveis d'orientació laboral en les oficines del SOIB i que s'hagin executat 67.173 itineraris personalitzats d'ocupació entre el SOIB i les entitats col·laboradores. A més, cal fer un esment especial de la personalització d'aquests itineraris per a les persones pertanyents al col·lectiu d'aturats de llarga durada, per a les persones en risc d'exclusió social i, sobretot, per als joves. De fet, s'han gestionat 146.448 inscripcions en el Sistema Nacional de Garantia Juvenil i s'ha posat en marxa el Punt d'Orientació Acadèmica i Professional, entre el SOIB i la Conselleria d'Educació i Formació Professional, amb 45.395 atencions.

En el costat de l'oferta de treball, s'han gestionat 48.709 llocs de feina i s'han atès 12.915 empreses, amb un impacte acumulat de 812.847 col·locacions gestionades —que són tots els contractes de demandants d'ocupació que prèviament han rebut serveis d'orientació laboral per part del SOIB, amb independència que l'oferta de feina l'hagi gestionada el Servei d'Ocupació.

La formació per a l'ocupació que ha gestionat el SOIB ha mobilitzat 52.709 participants, en les distintes modalitats per a desocupats, ocupats, vulnerables o no finançada, i s'han expedit 11.368 certificats de professionalitat i unitats parcials acumulades. Cal mencionar específicament els resultats de programes inclosos per primera vegada en el POQIB, com les beques d'èxit per a la tornada a la qualificació, amb 12.036 sol·licituds, i les 3.931 autoritzacions de la formació dels contractes per a la formació i l'aprenentatge. A més a més, la formació dual en les modalitats de col·lectius vulnerables i d'activitats econòmiques estratègiques ha comportat 1.935 contractacions, que s'han d'afegir a les 2.221 vinculades als programes mixtos de formació i ocupació.

Les mesures de foment directe de la contractació a través dels programes «Visibles», «Reactiva», «Qualificats» i «Dona» han permès contractar 5.768 persones aturades, xifra que complementa les 6.633 persones discapacitades subvencionades en centres especials d'ocupació i les 420 persones en risc d'exclusió social o discapacitades contractades en el mercat ordinari. D'altra banda, els serveis a l'emprenedoria han representat 1.231 subvencions per a projectes emprenedors i d'economia social, 2.613 assessoraments especialitzats per fomentar l'autoocupació, 12.318 beneficiaris de formació i jornades especialitzades en emprenedoria, 1.009 ajudes extraordinàries per donar suport a l'ocupació d'autònoms i empreses, i 4.177 ajudes per reiniciar l'activitat en empreses arran de la COVID-19.

Finalment, es va engegar la línia «SOIB Desenvolupament Local», amb la intenció de reforçar la Xarxa d'Agents d'Ocupació i Desenvolupament Local, amb 69 contractacions, a més de vertebrar les polítiques actives d'ocupació a través de quaranta-un plans estratègics d'ocupació local i crear una plataforma tecnològica de gestió entre les entitats locals i el SOIB.

Les dades que s'han presentat són un resum dels resultats clau aconseguits durant la vigència del POQIB, que es poden conèixer de manera detallada a través dels informes anuals de polítiques actives d'ocupació disponibles en el web del SOIB. En definitiva, malgrat la situació sobrevinguda durant el darrer any d'execució, es confirma l'ambició del Govern de les Illes Balears d'oferir a la ciutadania un conjunt de polítiques actives d'ocupació que incrementin les possibilitats d'inclusió en el mercat de treball. El repte actual és desenvolupar un pla d'ocupació 2022-2025 que consolidi les actuacions ja desplegades i que en promogui de noves, amb la intenció darrera de reforçar l'ocupabilitat de les persones i de millorar la productivitat, l'eficiència i la sostenibilitat de les empreses i les activitats econòmiques.

Prioritat 1: millora de la qualitat i de la salut laboral i impuls de les polítiques d'igualtat de tracte i d'oportunitats per raó de gènere en el marc de les relacions laborals

El POQIB 2022-2025 té com un dels objectius principals lluitar contra el model d'ocupació precària i a favor d'un mercat de treball inclusiu i sense cap discriminació per raó de sexe. Amb les línies d'actuació que conté aquesta primera prioritat, es pretén crear ocupació de qualitat, entesa com una ocupació estable, amb salaris dignes i en condicions de seguretat i de salut. La millora de la qualitat en l'ocupació és essencial per recuperar un sistema de relacions laborals basat en l'equilibri de poder entre les persones treballadores i les empreses. En aquest sentit, el nou POQIB 2022-2025 continuarà impulsant mecanismes correctors per a la lluita contra la precarietat laboral i per a la millora de les condicions laborals de les persones treballadores, amb l'afegit que l'evidència empírica demostra que reduir la precarietat laboral, a més de la millora directa que suposa per als treballadors, també representa un guany per al global de l'economia, per via de l'augment de la productivitat del conjunt de l'empresa.

El principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes és un dret bàsic de totes les persones i, per tant, també és un dret dels treballadors. En els darrers anys hi ha hagut una evolució important de la normativa laboral amb l'objectiu d'aconseguir una igualtat real entre dones i homes. Ara bé, a pesar dels avenços que s'han aconseguit, les dades estadístiques —que recull el capítol sobre diagnosi del mercat de treball d'aquest document— posen en evidència que en el nostre mercat de treball encara continua la precarietat laboral que sofreixen les dones treballadores en les seves condicions de feina. Qüestions com la bretxa salarial; la violència de gènere en el treball; les majors taxes d'atur femení; els problemes de conciliació i de corresponsabilitat entre la vida personal, la laboral i la familiar; la poca presència de dones en llocs de responsabilitat, o les elevades taxes de temporalitat i parcialitat femenines, són temes que hem de continuar

abordant des de les administracions públiques, conjuntament amb els agents socials i econòmics més representatius, amb l'objectiu d'establir un full de ruta en el marc de l'impuls de les polítiques d'igualtat de tracte i d'oportunitats per raó de gènere en el marc de les relacions laborals.

El POQIB 2022-2025 fixa el principi que les polítiques actives d'ocupació han d'innovar i han d'avançar sota el principi rector de la suficiència, de manera que han d'arribar a tots els col·lectius, per garantir la igualtat d'oportunitats i aspirar, així, a aconseguir una ocupació de qualitat. És un principi que ja estava incorporat en el POQIB 2017-2020, per al període anterior, i sobre el qual es va definir el primer Acord estratègic d'ocupació en el tercer sector per al període 2021-2023, el qual es recull en aquest document.

És important esmentar el Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la inclusió social d'aquestes persones, ja en garanteix el dret d'accés a l'ocupació i disposa que les administracions públiques competents n'han de fomentar les oportunitats d'ocupació i de promoció professional en el mercat laboral, així com promoure els suports necessaris per a la recerca, l'obtenció i el manteniment de l'ocupació. En aquest sentit, el POQIB 2022-2025 estableix línies de feina encaminades a reconèixer i enfortir els centres especials d'ocupació, com a eina d'integració laboral, alhora que es garanteix la preferència d'actuació per a aquells col·lectius d'actuació prioritària, com són les persones amb discapacitat severa i els centres especials d'ocupació sense ànim de lucre considerats d'imprescindibilitat social d'acord amb l'article 4 de la Llei 3/2018, de 29 de maig del tercer sector d'acció social.

Agents responsables: Direcció General de Treball i Salut Laboral, Institut Balear de Seguretat i Salut Laboral (IBASSAL), Direcció General de Model Econòmic i Ocupació, SOIB.

Agents clau: Direcció Territorial de la Inspecció de Treball i Seguretat Social de les Illes Balears, centres especials d'ocupació, agents socials, agents econòmics, tercer sector.

Indicadors de referència:

- Nombre de persones contractades en els programes per incentivar la contractació estable de persones que pertanyen a col·lectius prioritaris.
- Nombre d'ordres de servei planificades en matèria de relacions laborals i de prevenció de riscos laborals.
- Nombre d'ordres de servei planificades en la campanya extraordinària de reforç temporal d'inspectors provinents d'altres comunitats autònomes.
- Nombre d'actuacions coordinades amb l'organisme estatal de la Inspecció de Treball i Seguretat Social per lluitar contra el frau en les subvencions i els ajuts gestionats per la Comunitat Autònoma en matèria de formació professional per a l'ocupació.
- Aprovació del primer pla d'acció en matèria d'igualtat de tracte i d'oportunitats per raó de gènere en el marc de les relacions laborals i la salut laboral.
- Nombre de nòmines de persones treballadores amb discapacitat amb ajuda de finançament dels costos salarials.
- Nombre de contractes de treball dels treballadors que integren les unitats de suport a l'activitat professional en els centres especials d'ocupació.
- Nombre de persones amb discapacitat en centres especials d'ocupació que generen ocupació estable, amb contractació indefinida.
- Nombre de contractes transformats a indefinits de persones treballadores amb discapacitat en centres especials d'ocupació.
- Índexs de sinistralitat de les Illes Balears per sexes i per sectors econòmics.
- Nombre de malalties professionals declarades i reconegudes a les Illes Balears.
- Nombre d'informes d'investigació sobre malalties professionals que han elaborat la Inspecció de Treball i Seguretat Social i l'IBASSAL.
- Nombre de procediments de declaració de malalties professionals en la Unitat de Malalties Professionals de l'IBASSAL.

- Nombre de jornades, de formacions i de publicacions que ha fet l'IBASSAL en matèria de prevenció i d'investigació de les malalties professionals.
- Nombre de grups de treball en què participa l'IBASSAL amb els agents socials i econòmics, l'Institut Nacional de Seguretat i Salut en el Treball, serveis de prevenció de riscos laborals i altres agents implicats.
- Nombre de canals de comunicació i d'intercanvi d'informació habilitats.
- Nombre de treballs i de jornades que han fet conjuntament l'IBASSAL i els agents implicats en matèria de salut laboral.
- Nombre de formacions, de tallers i de jornades que ha fet l'IBASSAL o en què ha participat, així com de qüestionaris de satisfacció de les accions formatives.

Indicadors:

- Nombre d'actuacions que ha fet l'IBASSAL sobre aquests col·lectius.
- Índexs de sinistralitat.
- Nombre d'actuacions de l'IBASSAL sobre la matèria (visites, publicacions, jornades formatives, etc.).
- Nombre d'actuacions específiques sobre la matèria que ha fet l'IBASSAL; nombre de jornades de formació i sensibilització, i nombre de publicacions tècniques.
- Nombre d'actuacions de l'IBASSAL i de la Inspecció de Treball i Seguretat Social sobre la matèria.
- Nombre d'actuacions específiques sobre la matèria que ha fet l'IBASSAL.
- Nombre de jornades de formació i sensibilització.
- Nombre de publicacions tècniques.

1.1. Lluita contra la precarietat laboral

La lluita contra la precarietat laboral presenta diverses vessants. El POQIB 2022-2025 inclou, d'una banda, mesures conduents a fomentar la contractació estable adreçades a persones que pertanyen a col·lectius prioritaris —especialment, en sectors emergents i tradicionals— i, sobretot, ajuts destinats a aconseguir que les persones amb discapacitat puguin gaudir d'igualtat d'oportunitats en l'accés al mercat de treball.

D'altra banda, el POQIB 2022-2025 continua impulsant que la Inspecció de Treball i Seguretat Social dediqui una part important de l'activitat a la investigació i al control en les empreses sobre l'adequació a la legalitat de les modalitats de contractació; el temps de treball i, especialment, el temps parcial i les hores extraordinàries; les condicions de salaris, i la prevenció de riscos laborals.

1.1.1. Incentivar la contractació estable de persones que pertanyen a col·lectius prioritaris, amb una incidència especial en els sectors industrials tradicionals i en sectors emergents.

1.1.2. En l'àmbit de les competències autonòmiques, planificar l'activitat de la Inspecció de Treball i Seguretat Social tenint com a objectiu la lluita contra la precarietat —entre d'altres: frau en la temporalitat, parcialitat, control de salaris, etc.— i, si escau, amb el reforç temporal d'inspectors d'altres comunitats autònomes.

1.1.3. Impulsar la formació per a la negociació col·lectiva i el Diàleg Social entre els agents econòmics i socials com a forma de millora de les relacions laborals i de treballar per al desenvolupament de la qualitat del treball.

1.1.4. Desenvolupar el programa d'inserció laboral de persones amb discapacitat en el mercat protegit de treball. Es tracta d'un programa dirigit a garantir el dret d'accés a l'ocupació i a fomentar les oportunitats d'ocupació i de promoció professional en el mercat laboral, així com a promoure els suports necessaris per a la recerca, l'obtenció i el manteniment de l'ocupació. S'hi estableixen línies de feina encaminades a reconèixer i enfortir els centres especials d'ocupació, com a eina d'integració laboral, alhora que se'n garanteix la preferència d'actuació en les diferents ajudes que planteja l'Administració pública per als col·lectius d'actuació prioritària, com són les persones amb discapacitat severa i els centres especials d'ocupació sense ànim de lucre considerats d'imprescindibilitat social d'acord amb l'article 4 de la Llei 3/2018, de 29 de maig, del tercer sector d'acció social.

— Establir ajudes destinades a mantenir els llocs de treball per a persones amb discapacitat en centres especials d'ocupació per mitjà del finançament parcial dels seus costos salarials, a adaptar-hi els llocs de treball i a eliminar barreres arquitectòniques; d'aquesta manera, en l'àmbit pressupostari, es protegeixen les persones treballadores amb discapacitat severa i els centres especials d'ocupació d'imprescindibilitat social respecte de la resta de centres especials d'ocupació.

— Establir ajudes per a les unitats de suport a l'activitat professional, en el marc dels serveis d'ajust personal i social dels centres especials d'ocupació.

— Establir ajudes destinades a la integració laboral de persones amb discapacitat en centres especials d'ocupació mitjançant projectes que generin ocupació estable; d'aquesta manera, en l'àmbit pressupostari, es protegeixen els centres especials d'ocupació d'imprescindibilitat social respecte de la resta de centres especials d'ocupació.

— Establir ajudes per fomentar l'ocupació de les persones amb discapacitat en empreses del mercat ordinari de treball.

1.2. Programa de col·laboració entre la Conselleria de Model Econòmic, Turisme i Treball i l'organisme estatal de la Inspecció de Treball en matèria de lluita contra el frau en l'aplicació i la destinació d'ajudes i subvencions per fomentar l'ocupació i la formació professional per a l'ocupació

L'objectiu és lluitar contra el frau en la gestió dels fons públics de formació professional per a l'ocupació, mitjançant el sistema de la Inspecció de Treball i Seguretat Social. A la Comunitat Autònoma de les Illes Balears (CAIB), és dotada dels recursos necessaris per potenciar i millorar l'eficàcia dels mecanismes de control i per intensificar les actuacions de caràcter

documental i presencial en aquests àmbits, com a instruments de dissuasió i de reacció davant de conductes que generen desprotecció social de les persones treballadores, competència deslleial, evasió de cotitzacions socials derivades de les relacions laborals i frau en matèria de formació professional per a l'ocupació (FPO).

1.2.1. Desplegar la participació i la col·laboració de la Inspecció de Treball i Seguretat Social en les actuacions de control que desenvolupin les conselleries en matèries que siguin competència seva i que tenguin repercussió en la legislació laboral i d'ocupació. (1S-2022)

1.2.2. Crear a la CAIB un grup mixt de treball especialitzat en la investigació, l'examen de bases de dades, el disseny de noves tècniques i la planificació de mesures de lluita contra el frau en matèria d'FPO i contra l'economia irregular. Aquest grup mixt ha de tenir accés a tota la informació disponible per definir les principals conductes i per detectar borses de frau. (1S-2023)

1.2.3. Desenvolupar actuacions coordinades amb l'organisme estatal de la Inspecció de Treball i Seguretat Social per lluitar contra el frau en les subvencions i els ajuts que gestiona la Comunitat Autònoma en matèria d'FPO. (1S-2022)

1.3. Nova estratègia de seguretat i salut laboral de les Illes Balears 2022-2027 (període que pot ser modificat amb l'acord dels agents socials)

La sinistralitat laboral és una de les xacres més importants i doloroses que sofreix el món del treball, que és qualificada com «l'altra cara de la moneda de la precarietat laboral». Queda molt camí per recórrer en matèria de seguretat i salut laboral i és que, com bé sabem, la nostra comunitat autònoma presenta uns índexs de sinistralitat laboral molt elevats.

Fins a l'any 2012, tot i mantenir l'índex més alt de l'Estat, la tendència era descendent. Aquesta tendència canvià a partir del 2012, quan va començar a ascendir any rere any. L'any 2016 s'aprovà l'Estratègia de Seguretat i Salut Laboral de les Illes Balears per al període 2016-2020, que fixava el full de ruta dels agents implicats per tal de reduir la sinistralitat de la nostra comunitat autònoma i crear una cultura preventiva a les Balears. Des de l'any 2016 s'ha iniciat una tendència a la baixa dels accidents laborals a les Illes Balears, amb una reducció de l'índex de l'1,5% l'any 2018 i del 13,14% l'any 2019 —amb la incorporació dels treballadors autònoms al còmput dels accidents de treball, d'acord

amb la normativa vigent. Tot i això, l'any 2019 l'índex de sinistralitat se situava en els 4.284,3 punts, el tercer més elevat de tot l'Estat.

La pandèmia de la COVID-19 ha suposat una emergència sanitària a escala global, que ha tingut una transmissió inusitada en l'economia i en la societat, ja que ha afectat tant l'activitat productiva com la demanda i el benestar de la ciutadania. També ha suposat nous reptes, objectius i reflexions en matèria de seguretat i salut laboral, que, sens dubte, condicionaran el futur del treball en la nostra societat. Garantir la seguretat, la protecció i la salut dels treballadors s'ha erigit com a fi de la prevenció de riscos laborals i constitueix un valor afegit per a les empreses. La salut dels treballadors s'ha situat al cor de les empreses, de manera que ha començat un camí cap a la consideració de la salut des d'un punt de vista integral i cap al concepte d'«empresa saludable» —és a dir, una empresa que es preocupa per la salut de les persones que hi fan feina i que és sensible socialment i mediambientalment.

D'altra banda, els avenços en la digitalització del mercat laboral i en les noves tecnologies modificaran l'organització del treball i donaran lloc a noves oportunitats de feina per als ciutadans de les nostres illes, que no poden comportar en cap cas una pèrdua de drets ni, molt menys, de la salut dels treballadors. Per tant, el POIQB 2022-2025 es dirigeix també

a aconseguir l'objectiu bàsic que tot el treball creat es desenvolupi en plenes condicions de seguretat i salut. En aquest sentit, desenvoluparà en part la nova estratègia en matèria de seguretat i salut laboral que l'IBASSAL acordi amb els agents socials i econòmics de les Balears.

Agent responsable: Institut Balear de Seguretat i Salut Laboral (IBASSAL).

Agents clau: agents econòmics i socials; Inspecció de Treball i Seguretat Social; serveis de prevenció de riscos laborals; mútues col·laborades amb la Seguretat Social; col·legis professionals; administracions públiques.

1.3.1. Reduir la sinistralitat laboral per mitjà de la millora de les condicions de seguretat i salut laboral. (1S-2022)

1.3.2. Millorar la prevenció, la investigació i, si escau, la declaració de les malalties professionals a les Illes Balears. (1S-2022)

1.3.3. Potenciar la coordinació de les diferents organitzacions i entitats implicades en matèria de prevenció i salut laboral. (1S-2022)

1.3.4. Desenvolupar la formació en matèria de seguretat i salut laboral. (2S-2022)

1.3.5. Millorar la seguretat i la salut laboral en les petites i mitjanes empreses i en el col·lectiu d'autònoms. (2S-2022)

1.3.6. Anticipar-nos als nous riscos derivats de les noves formes d'organització del treball; especialment, els derivats de les noves tecnologies. (1S-2022)

1.3.7. Integrar la gestió de la diversitat en les organitzacions, incloent-hi la perspectiva de gènere i la diversitat generacional. (1S-2023)

1.3.8. Millorar les condicions de salut de les persones treballadores en el sector sociosanitari i d'atenció al domicili. (1S-2023)

1.3.9. Promoure les organitzacions saludables.

1.4. Estratègia en matèria d'igualtat de tracte i d'oportunitats per raó de gènere en el marc de les relacions laborals i de la salut laboral

La definició d'una estratègia d'acció en matèria d'igualtat de tracte i d'oportunitats per raó de gènere en el marc de les relacions laborals i la salut laboral té com a objectiu establir un full de ruta amb els principals agents socials i econòmics més representatius de les Illes Balears, conjuntament amb la Conselleria de Model Econòmic, Turisme i Treball, amb l'objectiu de fer efectiu en el marc de les relacions laborals el principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats i de no discriminació per raó de gènere. (1S-2023)

Els avenços en l'àmbit normatiu en matèria d'igualtat representen un ple reconeixement de la igualtat formal davant la llei i, a més, introdueixen eines l'objectiu de les quals és erradicar d'una manera eficaç totes les manifestacions de discriminació, directa o indirecta, per raó de sexe i promoure la igualtat real entre homes i dones. Recordem que el principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes és un dret bàsic de totes les persones i, per tant, també és un dret dels treballadors.

En tot cas, malgrat els avenços normatius aconseguits en matèria d'igualtat que estan incidint d'una manera positiva en els àmbits social i laboral, la veritat és que la realitat ens mostra que encara seguim lluny d'una igualtat plena i efectiva; és a dir, som lluny d'aconseguir una igualtat real entre dones i homes. Qüestions com la bretxa salarial; la violència a la feina basada en el gènere; l'atur femení; les elevades taxes de parcialitat i temporalitat femenines; els problemes de conciliació i de corresponsabilitat entre la vida personal, la laboral i la familiar, o la poca presència de dones en llocs de responsabilitat, són temes que hem de seguir abordant des de les administracions públiques, conjuntament amb els agents socials i econòmics, amb l'objectiu d'establir un full de ruta que ajudi a continuar avançant en la igualtat entre dones i homes; concretament, des de la visió de les relacions laborals i d'acord amb el marc de competències autonòmic en matèria de treball i salut laboral de les Illes Balears.

Un dels elements clau que s'ha d'incorporar en aquest pla d'acció és precisament la importància de la negociació col·lectiva, com a marc específic de regulació de les relacions de treball. En aquest sentit, la norma vigent en matèria d'igualtat de tracte de dones i homes i de no discriminació per raó de sexe

en l'àmbit laboral permet un marge d'actuació elevat per part de la negociació col·lectiva, amb l'objectiu clar que els agents negociadors puguin concretar i ampliar les obligacions legals que estableix la norma en la realitat de cada sector i de cada empresa. Es tracta de permetre que aquest principi d'igualtat es desenvolupi i que s'incorpori al mercat de treball i a les empreses de les Illes Balears.

Durant el 2021 el Govern balear, conjuntament amb les entitats socials, els sindicats i els agents econòmics més representatius, ha aprovat el I Pla de Conciliació i Corresponsabilitat de les Illes Balears per al període 2022-2025. Conté tota una sèrie d'objectius i línies d'actuació encaminats a desenvolupar un dret bàsic de la ciutadania com és el dret a la conciliació de la vida personal, familiar i laboral, que és una condició per garantir la igualtat entre homes i dones. El Pla recull una estratègia d'acció en l'àmbit laboral que ha de desenvolupar la Conselleria de Model Econòmic, Turisme i Treball. El POQIB no desplega les línies de feina que estan incorporades dins el Pla de Conciliació i Corresponsabilitat de les Illes Balears, però sí que les vol mencionar específicament, per garantir el mecanisme de coordinació en aquesta matèria.

1.4.1. Definir i elaborar el primer pla d'acció en matèria d'igualtat de tracte i d'oportunitats per raó de gènere en el marc de les relacions laborals i la salut laboral, conjuntament amb els principals agents socials i econòmics de les Illes Balears.

1.4.2. Desenvolupar el I Pla de Conciliació i Corresponsabilitat de les Illes Balears 2022-2025 en l'àmbit laboral.

Prioritat 2: mesures de xoc enfront dels efectes laborals derivats de la pandèmia; els aturats COVID-19

A finals del 2020 es va concertar el Pla de Xoc per a l'Ocupació de les Illes Balears, que va ser l'eina del Govern de les Illes Balears per definir les estratègies en matèria de polítiques actives d'ocupació que havien de fer front a la situació laboral derivada de la crisi sanitària de la COVID-19. El període d'execució són els darrers mesos del 2020 i el conjunt del 2021 i del 2022.

L'estructura del Pla inclou com a àrees d'actuació principals les següents:

1. Contractació pública
2. Estímul empresarial
3. Ocupació
4. Formació
5. Orientació
6. Modernització i digitalització del SOIB

Les línies estratègiques del Pla de Xoc s'inclouen dins el Pla Autonòmic de Reactivació i Transformació Econòmica i Social de les Illes Balears; concretament, en l'eix 2, «Ocupació de qualitat, formació i desenvolupament empresarial». La inversió estimada és de 72,4 milions d'euros, amb un abast de 32.000 persones beneficiàries i 7.800 autònoms i empreses.

Les conseqüències de la COVID-19 en l'àmbit del mercat de treball encara no s'han superat completament i algunes de les accions que desenvolupa el Pla de Xoc tenen una vigència temporal que comprèn fins a l'any 2022. Per això, el pla d'ocupació de qualitat 2022-2025 inclou dins l'eix 2 les principals actuacions específiques del Pla de Xoc i de la resta de programes i serveis, distribuïts en els eixos corresponents.

Agents responsables: Servei d'Ocupació de les Illes Balears i Direcció General de Promoció Econòmica, Emprenedoria i Economia Social i Circular de la Conselleria de Model Econòmic, Turisme i Treball.

Agents clau: administracions locals, tercer sector i agents socials.

Indicadors de referència:

- Nombre de persones aturades per raó de la COVID-19 contractades en el marc de «SOIB Reactiva», desagregat per sexes, grans grups d'edat i territoris.
- Nombre de dones aturades per raó de la COVID-19 contractades en el marc de «SOIB Dona», desagregat per grans grups d'edat i territoris.
- Nombre d'accions de recol·locació i de qualificació per a persones afectades per ERTQ.
- Nombre d'ajudes econòmiques lliurades a treballadors immersos en processos concursals, desagregat per sexes i grans grups d'edat.
- Nombre d'ajudes econòmiques lliurades a treballadors autònoms afectats per la COVID-19, desagregat per sexes i grans grups d'edat.
- Nombre d'ajudes econòmiques lliurades a treballadors de l'economia social afectats per la COVID-19, desagregat per sexes i grans grups d'edat.
- Nombre d'ajudes lliurades a empreses privades per contractar persones aturades per raó de la COVID-19, desagregat per sexes i grans grups d'edat.
- Nombre d'ajudes econòmiques lliurades a persones autònomes i empreses per al manteniment de l'ocupació post-COVID-19.

El disseny d'aquest Pla de Xoc persegueix, d'una banda, establir mesures específiques per fer front a la nova situació laboral derivada de la gestió de la crisi sanitària i, de l'altra, augmentar els recursos dels programes que comprenien els perfils de les noves persones desocupades com a resultat de la crisi i que es volien reforçar per augmentar la capacitat de resposta de les polítiques actives d'ocupació posades a disposició de la ciutadania. Per tot plegat, en aquest eix només explicitam les mesures noves i aquelles altres que registraren un increment pressupostari més gran. La resta de mesures, ja que són d'execució habitual del SOIB, figuren en termes pressupostaris en els eixos habituals, sense diferenciar-les.

2.1. «SOIB Reactiva», per a persones a l'atur per raó de la COVID-19

Es tracta d'un programa de contractació temporal a través d'entitats públiques per a persones que han perdut la feina a causa de la pandèmia i que es troben, preferentment, sense prestacions i amb càrregues familiars. Aquest programa, a més de mantenir els recursos econòmics per al col·lectiu d'aturats de llarga durada de més de 30 anys, introdueix dues línies innovadores. D'una banda, s'estableix una línia per a persones majors de 30 anys que varen perdre la feina arran de la crisi econòmica generada per la gestió de la COVID-19. De l'altra, es fixa una línia també nova dedicada a joves menors de 30 anys.

Aquest programa es va dotar l'any 2020 amb un pressupost de 22,2 milions d'euros, i beneficià 2.752 persones desocupades afectades per la crisi econòmica generada per la COVID-19. Com a seguiment de l'esforç i per respondre a la crisi econòmica, se'n tornà publicar una convocatòria nova, que començà el mes de novembre de 2021, amb un pressupost assignat de 8,1 milions d'euros, xifra que ha permès que se'n beneficiassin 885 persones desocupades (entre joves, aturats de llarga durada i aturats per la COVID).

2.2. «SOIB Dona», per a dones a l'atur per raó de la COVID-19

És un programa de contractació temporal dissenyat per a dones que han perdut la feina a causa de la pandèmia i que, a més, han patit violència masclista. Es tracta de contractes preferencials d'un any de durada en entitats locals, en el sector públic instrumental, en entitats sense ànim de lucre o en associacions sindicals i empresarials. Inclou un acompanyament específic i personalitzat a través de la xarxa de tutores

del SOIB. El perfil de les dones a qui es destina implica que es troben, preferentment, sense prestacions i amb càrregues familiars.

Aquest programa estava dotat inicialment amb dos milions d'euros, i s'ha ampliat en el bienni 2020-2021 fins als 10,3 milions d'euros. El total de dones que ha atès aquest programa en aquest bienni és de 495.

2.3. Programa del SOIB de suport als treballadors en situació concursal

Consisteix en mesures de suport econòmic i en itineraris integrals d'inserció, amb mesures de requalificació, per a treballadors immersos en processos concursals. Aquesta mesura s'aprovà arran de la fallida de

l'empresa Thomas Cook i permeté que els treballadors que varen seguir accions d'orientació per a la reinserció laboral tinguessin accés a un ajut de 500 € mensuals.

2.4. Ampliació de les oficines dels punts d'orientació acadèmica i professional

En el context de la crisi econòmica provocada per la COVID-19, es varen ampliar els punts d'atenció dels POAP, com a eines d'assessorament en l'accés a la

formació professional. El 2020 s'hi assessoraren 11.183 persones, un 8,3% més que el 2019.

2.5. Desplegament territorial i facilitació d'accés dels ciutadans a les polítiques actives

En el marc del desplegament territorial de la xarxa d'oficines del SOIB, cap al mes de juliol de 2021 es varen començar a atendre els demandants d'ocupació en la nova oficina del SOIB-SEPE a Santa Eulària des Riu. Aquesta és la primera oficina integral SOIB-SEPE que s'inaugura en un municipi on no constava cap

oficina abans de les transferències competencials cap a la CAIB. A més, s'hi modificaren tots els procediments d'atenció als usuaris (persones i empreses), per facilitar les gestions de manera telemàtica i els processos d'orientació per telèfon i per videotrucada.

Prioritat 3: orientació i acompanyament laboral per a les persones en situació de desocupació (com a dret subjectiu)

L'orientació laboral és la porta d'entrada a totes les polítiques actives d'ocupació i el mecanisme principal per gestionar eficientment les transicions laborals dels treballadors de les Balears, juntament amb la intermediació laboral, la formació i els programes de foment. Això implica que les polítiques públiques d'ocupació es conceben com un dret subjectiu, que tenen totes les persones en edat legal de fer feina.

El servei d'orientació laboral està lligat amb les primeres passes que fa una persona quan acudeix a una oficina del SOIB: sol·licitud prèvia de cita, registre de la demanda d'ocupació, aclariment de les necessitats i de les expectatives a través de tallers ocupacionals i de sessions individuals, anàlisi detallada de la trajectòria formativa i professional del demandant d'ocupació, pla d'acció consensuat, seguiment, avaluació dels progressos en la recerca de feina i proposta de canvis, si se'n requereixen. Així, a través dels serveis d'orientació laboral s'articulen tots els itineraris personalitzats d'ocupació de les persones demandants d'ocupació que estan registrades en el SOIB, i es procura una perspectiva de gènere en totes les actuacions.

Ens trobam en un moment de canvis profunds en el sistema productiu, que impliquen un fort increment de la digitalització i la transformació dels processos de producció, tendents a aconseguir un desenvolupament econòmic més sostenible i intel·ligent. En aquest context tan canviant, amb l'aparició de nous perfils i requisits de competències professionals, és quan es fa més necessari posar a disposició de la ciutadania serveis d'informació i d'orientació que els ajudin a

prendre les decisions que els permetin progressar en les trajectòries professionals, sobretot en els moments de transició des de la desocupació cap a l'ocupació.

Per això, és necessari enfortir el sistema d'orientació propi del SOIB, per a la qual cosa cal consolidar i donar estabilitat al personal orientador de les oficines i dels serveis especialitzats d'ocupació propis. Això permetrà dissenyar estratègies per millorar-ne la qualificació i l'especialització, al mateix temps que es despleguen millor la resta de polítiques d'ocupació.

També es fa necessari modernitzar els mitjans i recursos disponibles per prestar els serveis adoptant un enfocament multicanal i aprofitant les possibilitats de les noves tecnologies i, així, al mateix temps, es contribueix a millorar les competències digitals de les persones usuàries. Tot això permetrà avançar en la personalització dels serveis per a les persones, mentre es manté la metodologia d'itineraris individualitzats, com a eix vertebrador de tot el procés, i es garanteix una atenció integral i especialitzada a les persones amb més dificultats d'accés a l'ocupació, amb una atenció especial als joves, als desocupats de llarga durada, a les persones vulnerables respecte del mercat laboral i a les persones en risc d'exclusió social.

En aquest sentit, també resulta cabdal potenciar la col·laboració entre administracions amb competències en matèria d'educació, afers socials, estrangeria i prestacions, entre d'altres, per incorporar metodologies d'actuació compartides en la intervenció amb els col·lectius específics.

Agents responsables: Servei d'Ocupació de les Illes Balears.

Agents clau: Servei Públic d'Ocupació Estatal (SEPE); Fundació Universitat-Empresa de les Illes Balears (FUEIB); Institut Balear de la Dona (IBD); Conselleria d'Educació i Formació Professional; Conselleria d'Afers Socials i Esports; Ministeri de Treball i Economia Social; Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions; administracions locals; tercer sector, i agents socials.

Indicadors de referència:

- Nombre de diagnòstics d'ocupació fets, desagregat per sexes i grans grups d'edat.
- Nombre d'itineraris personalitzats d'ocupació, desagregat per sexes i grans grups d'edat.
- Nombre d'accions d'acompanyament personalitzat en el desenvolupament de l'itinerari personalitzat d'ocupació, desagregat per sexes i grans grups d'edat.
- Nombre d'accions d'assessorament i ajuda tècnica, desagregat per sexes i grans grups d'edat.
- Nombre d'accions d'informació i assessorament addicional, desagregat per sexes i grans grups d'edat.
- Nombre de persones ateses en el marc del programa «SOIB + Persones aturades de llarga durada», desagregat per sexes, grans grups d'edat i durada de l'atur (llarga durada, molt llarga durada).
- Nombre d'accions d'orientació acadèmica professional en el marc del Punt d'Orientació Acadèmica i Professional (POAP).
- Nombre de persones ateses en el marc del programa «SOIB Jove Itineraris integrals d'inserció», desagregat per sexes i grans grups d'edat.
- Nombre de persones ateses en el marc del programa «SOIB-FUEIB Programa d'orientació laboral per a joves qualificats», desagregat per sexes i grans grups d'edat.
- Nombre de dones víctimes de la violència masclista ateses a través de la xarxa SOIB Dona, desagregat per grans grups d'edat.
- Nombre d'atencions duites a terme per canals digitals.

3.1. Modernització del servei d'informació i orientació professional per a les persones demandants, per potenciar-ne el paper com a eix central de les polítiques actives d'ocupació i per facilitar-ne l'accés potenciant un sistema d'atenció multicanal

3.1.1. Crear i posar en funcionament un nou centre d'innovació en matèria d'orientació i d'intermediació laborals, que es constituirà com el referent per dissenyar accions innovadores, per avaluar les metodologies i els serveis d'orientació i intermediació, per identificar i promoure bones pràctiques, per identificar necessitats, i per oferir formació especialitzada al personal d'orientació i intermediació. (1S-2023)

3.1.2. Consolidar i estabilitzar el personal del SOIB que fa tasques d'orientació i prospecció (tècnics de mercat de treball). Això permetrà avançar en el desenvolupament de metodologies innovadores, en una especialització major en l'atenció a col·lectius i en l'enfocament del treball amb perspectiva d'atenció a la diversitat sexual i de gènere.

3.1.3. Dissenyar una cartera digital de serveis segons un model innovador d'orientació integral per competències professionals, adaptat a les característiques dels usuaris, determinades a partir de tècniques de perfilat, i basat en una relació multicanal amb la persona demandant i en l'ús de les eines digitals. Per això, s'han d'elaborar protocols, materials i eines de gestió, especialment de caràcter telemàtic, que propiciïn un servei més accessible, àgil i personalitzat. (1S-2023)

3.1.4. Dissenyar i posar en marxa una plataforma d'orientació en línia que ofereixi la possibilitat de formació autònoma i flexible en tècniques de recerca d'ocupació a les persones demandants, al mateix temps que pugui ser usada com a recurs tècnic pel personal orientador que tutoritza itineraris personalitzats d'inserció. (1S-2024)

3.1.5. Dissenyar i executar un pla de formació per a demandants en el maneig de les eines digitals necessàries per a la recerca eficient d'ocupació, que contribueixi a una transició digital i tecnològica justa i que eviti la «bretxa digital». (2S-2023)

3.1.6. Potenciar els punts d'orientació acadèmica i professional (POAP) gestionats conjuntament entre el SOIB i la Conselleria d'Educació i Formació Professional, per fer realitat la implementació d'un sistema integrat d'informació i orientació professional que arribi a tota la població, al llarg de tota la vida activa dels treballadors. A més, cal intensificar la col·laboració amb el sistema educatiu. (2S-2022)

3.1.7. Consolidar el servei d'orientació laboral desenvolupat en col·laboració amb el Departament d'Orientació i Intermediació Laboral de la Fundació Universitat-Empresa de les Illes Balears, especialitzat a assessorar els titulats universitaris i els titulats de formació professional de grau superior, amb el disseny d'itineraris d'inserció laboral que els facilitin aconseguir els objectius professionals. (1S-2022)

3.1.8. Prioritzar l'acompanyament personalitzat per als participants en els diversos programes públics d'ocupació (per exemple: formació dual, «Reactiva», «SOIB Dona», etc.), per reforçar-ne el caràcter integral i per maximitzar els esforços d'inserció de manera conjunta amb les entitats col·laboradores (entitats locals, entitats privades, tercer sector, agents econòmics i socials, etc.). A més, cal garantir el dret a l'acompanyament actiu en les transicions laborals per a les persones en situació de vulnerabilitat social.

3.1.9. Dotar gradualment les oficines del SOIB dels mitjans i recursos tecnològics perquè els demandants puguin accedir als serveis telemàtics in situ i combatre, així, la bretxa digital, desfavorable per als col·lectius més vulnerables. (2S-2022)

3.2. Establiment de dispositius d'orientació especialitzats en l'atenció primerenca per als col·lectius amb especials dificultats d'accés al mercat de treball, per reduir i evitar la cronificació de la desocupació

3.2.1. Elaborar un protocol d'anàlisi específica dels perfils sociolaborals de les persones desocupades de llarga durada de les Illes Balears, amb l'objectiu d'identificar les variables que en dificulten l'accés a l'ocupació i, així, poder establir elements preventius per a les persones en què cal actuar de manera prioritària per combatre l'atur de llarga durada. (1S-2023)

3.2.2. Consolidar el servei específic d'atenció per a les persones desocupades de llarga durada, amb una oficina física especialitzada del SOIB i un acompanyament personalitzat en el procés d'activació laboral i en les transicions cap al mercat de treball. Desenvolupar una orientació de caràcter integral adaptada a les característiques d'aquest col·lectiu, atenent a les necessitats de requalificació, d'acreditació de l'experiència i de millora de l'ocupabilitat.

3.2.3. Incrementar l'accessibilitat dels joves a les accions del Pla de Garantia Juvenil, per a la qual cosa cal donar més difusió i visibilitat al Pla entre les persones joves inactives, poc qualificades i més vulnerables. Continuar avançant a millorar la coordinació interinstitucional.

3.2.4. Potenciar el servei SOIB Jove, específic d'atenció a joves desocupats, dotat amb espais físics propis i mitjans tècnics que propiciïn una metodologia d'intervenció adaptada a les característiques d'aquest col·lectiu. Dissenyar itineraris enfocats a la qualificació i a l'accés a una ocupació estable i de qualitat.

3.2.5. Desenvolupar programes pilot d'intervenció primerenca amb col·lectius de joves amb característiques de vulnerabilitat especials: joves menors immigrants no acompanyats (MENA), joves provinents del fracàs educatiu i joves provinents de sistemes de tutela administrativa. (1S-2023)

3.2.6. Dissenyar possibles itineraris de qualificació alternatius per als joves que es queden sense plaça en la formació professional de l'àmbit educatiu, perquè puguin retornar després al sistema educatiu.

3.2.7. Potenciar la xarxa de tutores d'atenció a les dones víctimes de violència masclista i les mesures d'ocupació per garantir-ne l'empoderament i la independència, a partir de l'acompanyament personalitzat en la inserció laboral.

3.2.8. Implementar un programa experimental adreçat a dones víctimes de violència masclista en què es combinin accions de distinta naturalesa, com l'abordament psicològic i personalitzat de la dona i de les seves necessitats jurídiques i socials, a més de l'orientació professional i laboral cap a la qualificació en un sector professional amb possibilitats d'inserció, juntament, d'altra banda, amb la prospecció del sector empresarial per detectar-hi necessitats de qualificació i d'ocupació, la sensibilització respecte de la contractació de dones víctimes i l'acompanyament per part d'un referent professional de la dona en incorporar-se al lloc de feina. (2S-2023)

3.2.9. Crear una xarxa específica d'atenció i acompanyament laboral per a les persones trans. Formar els professionals del servei d'ocupació en la integració de la perspectiva de gènere i d'atenció a la diversitat sexual. (1S-2023)

3.2.10. Fer actuacions de sensibilització per a la societat en general i, especialment, per a les empreses, contra els estereotips que dificulten l'accés a l'ocupació de determinats col·lectius. Acompanyar aquestes actuacions de sensibilització de mesures directes per afavorir-ne la contractació laboral.

3.3. Consolidació dels serveis integrals d'orientació i acompanyament laboral dels col·lectius en risc d'exclusió social de joves, dones, persones amb discapacitat i persones en situació de reinserció social

3.3.1. Impulsar la concertació dels serveis integrals d'inserció amb les entitats del tercer sector per establir aquest servei com un dret subjectiu. (1S-2023)

3.3.2. Garantir l'enfocament integral dels serveis d'orientació i acompanyament laboral, per possibilitar també que aquest col·lectiu accedeixi a la formació; tot plegat, per fer-ne possible que hi accedeixi a totes les illes.

3.3.3. Potenciar la col·laboració entre el SOIB, els agents econòmics i socials i les administracions locals en els processos integrals d'orientació, per estendre'n i reforçar la cobertura territorial.

3.4. Millorar el coneixement que té la ciutadania dels diferents serveis que ofereix el SOIB, especialment entre els joves que s'incorporen al mercat de treball i les noves persones desocupades a causa de la situació de crisi actual, derivada de l'epidèmia sanitària

3.4.1. Establir plans de comunicació utilitzant els nous canals que proporcionen les xarxes socials (Youtube, Facebook, Instagram, Twitter), en què es donin a conèixer tots els serveis vinculats al SOIB. (1S-2022)

3.4.2. Establir els agents socials, les entitats privades col·laboradores del SOIB, les entitats locals i els agents d'ocupació i desenvolupament local, i el sistema educatiu, com a agents multiplicadors en la informació i la derivació respecte dels serveis i les possibilitats per a les persones desocupades que ofereixen el SOIB i tots els seus agents col·laboradors.

3.5. Millora dels sistemes d'anàlisi de la informació sobre les característiques sociolaborals dels demandants d'ocupació en relació amb les necessitats del mercat de treball i les necessitats de serveis que detecta el personal orientador en dissenyar els itineraris personalitzats d'ocupació, que ha de servir de base per idear programes d'ocupació i de formació enfocats a cobrir aquestes necessitats

3.5.1. Implementar processos de perfilat dels demandants d'ocupació, especialment en el moment que s'inscriuen com a demandants, que han d'afavorir que accedeixin, al més aviat possible, als serveis més adequats en funció del seu perfil. (2S-2022)

3.5.2. Organitzar trobades entre representants empresarials dels principals sectors econòmics amb els tècnics d'orientació del SOIB i de les entitats col·laboradores, per transmetre'ls els requeriments professionals de les ocupacions de cada sector i territori, les peculiaritats de les relacions laborals (ubicacions, contractes, jornades, etc.) i la tipologia de processos de selecció que utilitzen. De manera conjunta, s'han d'abordar també mesures per a la conciliació de la vida personal, familiar i laboral, i per a la igualtat efectiva entre dones i homes en l'accés a l'ocupació en cada sector. (2S-2022)

3.5.3. Dissenyar eines i metodologies innovadores per analitzar i identificar el talent dels treballadors que, a causa dels canvis del model productiu, es veuen obligats a canviar de professió (empleats de banca, comercials, personal del sector energètic tradicional, persones afectades per expedients de regulació d'ocupació arran de la pandèmia sanitària, etc.), les quals han de servir de base per planificar itineraris de requalificació.

Prioritat 4: impuls de la formació professional per a l'ocupació des d'una perspectiva integral, com a eina clau per a la millora del model econòmic balear

La formació professional per a l'ocupació (FPO) és una eina cabdal per combatre l'atur; essencialment, l'atur més estructural, resultat del desajust entre els requeriments que demanen les empreses, d'una banda, i les competències que han assolit els treballadors, de l'altra. Des de la perspectiva de l'empresa i, per tant, també del conjunt de l'economia, l'FPO esdevé una

eina clau perquè els treballadors adquireixin noves competències, de manera que la formació professional esdevé una palanca capital per a l'adaptació de qualsevol economia als canvis i, així, per a la millora de qualsevol model econòmic. En aquest sentit, i des de la perspectiva del cicle de vida laboral individual — atès que el període de formació inicial sol ocupar una

petita part dels anys de qualsevol persona—, resulta evident que la formació durant tota la vida, assolida normalment a través de l'FPO, es presenta com un actor fonamental per a la qualificació i la requalificació dels treballadors i, així, per a la millora de la productivitat del conjunt de qualsevol economia.

Aquest PLA D'Ocupació de Qualitat vol potenciar al màxim totes les possibilitats de formació per als treballadors i empresaris de les Illes Balears. Per això, en el camp de la formació per a desocupats, pretén consolidar el model d'integració entre la Conselleria d'Educació i Formació Professional i el SOIB, per oferir a través dels centres educatius una oferta pública d'FPO de qualitat i amb el màxim d'àmplia que sigui possible.

Agents responsables: Servei d'Ocupació de les Illes Balears de la Conselleria de Model Econòmic, Turisme i Treball, i Conselleria d'Educació i Formació Professional.

Agents clau: SEPE, centres de formació propis i col·laboradors, administracions locals, tercer sector i agents socials.

Indicadors de referència:

- Nombre de centres de formació professional inscrits en el Registre estatal de centres de formació, desagregat segons si la titularitat és de la CAIB o de col·laboradors, i per territoris.
- Nombre de formadors inscrits en el Registre de formació professional, desagregat per especialitats formatives i territoris.
- Nombre d'accions actuacions d'avaluació de la qualitat de la formació per a l'ocupació de les diferents modalitats que promou el SOIB.
- Nombre d'accions d'assessorament i d'ajuda tècnica, desagregat per sexes i grans grups d'edat.
- Nombre d'autoritzacions de la formació vinculada a contractes de formació i aprenentatge.
- Nombre d'autoritzacions de formació no finançada amb fons públics, desagregat per territoris i potser també per famílies professionals.
- Nombre d'especialitats formatives programades pel SOIB a través de les diferents modalitats, per famílies professionals i territoris.
- Nombre de participants en la formació per a ocupats, desagregat per sexe, grans grups d'edat i especialitat formativa.
- Nombre de participants en la formació per a desocupats, desagregat per sexes, grans grups d'edat i especialitats formatives.

D'altra banda, s'ha d'aconseguir que hi participin, al més activament possible, tots els agents col·laboradors, amb l'objectiu d'estendre totes les tipologies de formació a la població i, especialment, als col·lectius més vulnerables. Dins d'aquestes tipologies, el POQIB aposta, en especial, per desenvolupar totes les formes de formació dual, com a eina de qualitat i de garantia d'una inserció laboral posterior.

Igualment, es pretén estimular al màxim l'acreditació de les competències assolides per vies no formals. Per un altre costat, un dels reptes principals és impulsar la formació per a ocupats, com a element cabdal en la requalificació constant dels nostres treballadors.

- Nombre de participants en la formació dual ocupacional, desagregat per sexes, grans grups d'edat i especialitats formatives.
- Nombre de participants en la formació i en les proves de competències clau, desagregat per sexes, grans grups d'edat i competències clau.
- Nombre de beneficiaris de beques, desagregat per sexes i grans grups d'edat.
- Nombre d'acreditacions de competències professionals adquirides a partir de processos d'habilitació de les competències adquirides per vies no formals, per famílies professionals i territoris.

Nombre de certificats de professionalitat i acreditacions parcials acumulables, desagregat per famílies professionals i territoris.

4.1. Desplegament normatiu

4.1.1. Desplegar la normativa autonòmica referent als centres integrats de formació professional (CIFP) i als requisits dels docents que imparteixen la formació.

4.1.2. Desplegar i adaptar el decret de regulació del Registre de docents acreditats per a la impartició de formació professional per a l'ocupació (REFOIB) als possibles canvis normatius que la llei de formació professional introdueixi, per assolir l'objectiu de facilitar la recerca de docents adequats per a les accions formatives que s'hagin d'executar.

4.1.3. Modificar les bases reguladores de les subvencions que concedeix el SOIB, per tal d'actualitzar-les a la normativa actual i per fer més simple el procediment de tramitació de les convocatòries de subvencions, amb l'objecte de simplificar les convocatòries.

4.1.4. Desplegar la normativa autonòmica per adaptar-la a la nova llei orgànica de formació professional i als canvis que suposa la incorporació del Ministeri d'Educació i Formació Professional com a agent coordinador de l'FPO lligada a les qualificacions professionals.

4.1.5. Sol·licitar als ministeris de Treball i Economia Social i d'Educació i Formació Professional la modificació normativa corresponent amb l'objectiu que, en les convocatòries de formació per a treballadors preferentment desocupats, els treballadors fixos discontinus no computin com a treballadors ocupats i, així, no estiguin limitats per la quota destinada a treballadors ocupats.

4.2. Desplegament de la formació per a treballadors desocupats en l'àmbit públic

4.2.1. Dissenyar els procediments administratius adequats perquè es pugui impartir l'FPO en els centres educatius, al mateix nivell que la formació professional inicial, incloent-hi l'assignació de professors de quota, per tal que es pugui oferir als alumnes en el mateix moment que la resta de formació i en les mateixes condicions.

4.2.2. Ampliar l'oferta pública d'FPO per a desocupats en els centres educatius (IES i CEPA), perquè compregui el màxim de famílies professionals, però, especialment, aquelles que incorporen els sectors emergents i estratègics de la CAIB. (2S-2022)

4.2.3. Ampliar l'oferta d'FPO per a desocupats en els centres del SOIB:

- Ampliació del Centre Blanca Dona per a les famílies professionals d'energia i aigua, electricitat i electrònica, i instal·lació i manteniment. (2S-2023)
- Homologació del Centre de la Mar per impartir formació de la família maritimopesquera. (2S-2023)

4.2.4. Ampliar la xarxa de centres integrats de formació professional (CIFP) públics:

- CIFP de nàutica, a Son Castelló (Palma).
- CIFP de nàutica, al Port d'Alcúdia.
- CIFP d'hoteleria, a Alcúdia.
- CIFP des Castell.
- CIFP d'hoteleria, a Ciutadella.

4.2.5. Ampliar la xarxa de centres propis no educatius del SOIB i la seva oferta:

- Nova seu de l'Escola d'Hoteleria de les Illes Balears, a sa Coma (Eivissa).

4.2.6. Ampliar l'àbast territorial de l'FPO mitjançant una oferta més àmplia de formació pública en les administracions locals, alineada amb el diàleg social i establerta en els plans estratègics d'ocupació local en el marc del desenvolupament local.

4.2.7. Millorar la dotació i la infraestructura dels centres propis del SOIB, dels CIFP, dels centres educatius de la Conselleria d'Educació i Formació Professional i dels centres de referència nacional de les Illes Balears, per fer possible una oferta pública d'FPO de qualitat en totes les illes.

4.2.8. Potenciar la incorporació dels centres educatius de formació professional concertats com a centres propis del SOIB, especialment d'aquelles famílies professionals amb una oferta formativa menor.

4.3. Desplegament de la formació per a treballadors desocupats amb les entitats col·laboradores

4.3.1. Alinear l'oferta formativa dels centres col·laboradors de l'FPO de les Illes Balears i l'oferta formativa pública que desenvolupa la CAIB en els centres propis del SOIB i en els centres educatius de la Conselleria d'Educació i Formació Professional, perquè, conjuntament, es doni resposta a tota l'FPO necessària per qualificar les persones d'acord amb les necessitats dels sectors productius.

4.3.2. Estudiar sistemes d'estabilitat que ajudin a desplegar territorialment l'acreditació de les entitats col·laboradores en les illes en què tenen menys presència.

4.3.3. Promoure la incorporació dels centres educatius de formació professional privats com a centres propis del SOIB, especialment d'aquelles famílies professionals amb una oferta formativa menor.

4.3.4. Estudiar la possibilitat de donar ajudes per incentivar l'acreditació de centres que puguin impartir formació acreditable que actualment no està coberta o que té problemes estructurals de cobertura.

4.4. Establiment de dispositius i directrius per orientar estratègicament la formació

4.4.1. Prioritzar els recursos formatius associats a les activitats econòmiques vinculades als sectors estratègics de les Illes Balears, com el turisme, la nàutica, la indústria tradicional i les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC), així com als sectors emergents, com les energies renovables, els serveis per a les persones, els serveis d'oci, el sector quinari i altres.

4.4.2. Establir en l'oferta pública i en les convocatòries d'FPO la formació per a formadors com a línia prioritària.

4.4.3. Impulsar les accions formatives en idiomes, en prevenció de riscos laboral (PRL) i en TIC.

4.4.4. Fiançar el posicionament dels centres de referència nacional de manteniment en nàutica i en serveis socials.

4.4.5. Crear un protocol per detectar la demanda de competències/qualificacions no cobertes per les empreses, mitjançant la informació administrativa i les dades massives (big data) en què tenen participació l'Observatori del Treball (OTIB), les àrees de formació i d'intermediació laboral del SOIB, els membres del Consell General de Formació Professional i els agents territorials de cadascuna de les illes, com ara els agents d'ocupació i desenvolupament local (AODL). Aquest protocol ha de permetre prioritzar la formació existent, especialment la formació per a treballadors desocupats. (2S-2022)

4.4.6. Crear un protocol, juntament amb els agents econòmics i socials, per actualitzar el Catàleg d'especialitats formatives (certificats de professionalitat i formació no conduent a certificats) i per detectar noves necessitats d'acord amb les demandes sectorials de cadascuna de les illes. En aquest protocol, hi han de participar tant el Servei de Formació com el SOIB Empresa, per part del SOIB, i també els agents econòmics i socials i els agents territorials. (2S-2022)

4.4.7. Fomentar la creació de noves qualificacions i dels certificats de professionalitat corresponents, com a via per fomentar la formació acreditable.

4.4.8. Alinear la formació amb les tendències i els sectors d'actuació prioritària que marquen els fons europeus del Mecanisme de Recuperació i Resiliència.

4.4.9. Establir un mapa de formació professional integral, juntament amb la Conselleria d'Educació i Formació Professional, per a cadascuna de les illes. (1S-2022)

4.4.10. Prioritzar que es canalitzin cap a la formació finançada pel SOIB aquells treballadors que segueixen itineraris personalitzats d'inserció que desenvolupa el SOIB o programes d'orientació que finança el SOIB. (2S-2022)

4.4.11. Prioritzar la formació impartida a través dels certificats de professionalitat i, dins d'aquests, els de nivell 1 i 2. (2S-2022)

4.5. Foment de l'accés a la formació de les persones amb nivells educatius baixos

4.5.1. Enfortir i ampliar els espais de comunicació i d'orientació per a la població respecte del conjunt de la formació professional, inclosa la formació professional per a l'ocupació (FPO), especialment els constituïts pels punts d'orientació acadèmica i professional (POAP) i les seves extensions en els centres d'educació de persones adultes (CEPA) i en els centres integrats de formació professional (CIFP).

4.5.2. Establir com a col·lectiu d'actuació prioritària els joves que abandonen o finalitzen els estudis prematurament. Concretament:

Establir passarel·les d'acompanyament personalitzat, a través d'itineraris d'orientació i formació, entre l'àmbit educatiu i el SOIB per als joves en risc d'abandonament o de fracàs escolar. (2S-2022)

Establir protocols per captar a les oficines del SOIB i en els POAP i les seves extensions en els CEPA i els CIFP els joves que han abandonat prematurament els estudis, per reconduir-los a programes de segona oportunitat.

4.5.3. Desenvolupar passarel·les entre el sistema educatiu i l'FPO per afavorir el reconeixement mutu de les diferents acreditacions existents. (2S-2022)

4.5.4. Garantir una oferta pública àmplia de cursos, dispositius de tutorització i proves d'acreditació de competències clau dels nivells 2 i 3 a través de la xarxa de CEPA de la Conselleria d'Educació i Formació Professional per, així, garantir a tota la població la inclusió formativa en l'àmbit de l'FPO. (2S-2022)

4.5.5. Impulsar els programes «SOIB Beques d'èxit», per activar programes de segona oportunitat que fomentin el retorn al sistema educatiu de les persones desocupades, a través de l'establiment d'ajudes formatives lligades a l'èxit adreçades als col·lectius de persones desocupades d'actuació prioritària, amb la finalitat d'incentivar la millora de la seva qualificació per finalitzar els estudis d'ESO o emprendre cicles de formació professional inicial.

4.5.6. Disposar de programes d'ajuts econòmics basats en l'assistència i en la superació de les proves en cursos d'FPO per als col·lectius més vulnerables, com ara joves, aturats de llarga durada, dones víctimes de violència masclista i altres que puguin emergir.

4.5.7. Divulgar la importància dels certificats de professionalitat en diferents àmbits, com ara promoure que sigui un requisit per ocupar determinades professions en el sector privat, promoure que s'inclouin els certificats com a requisit de titulació en els llocs que s'han d'ocupar en el sector públic, dur a terme campanyes publicitàries, etc. (2S-2022)

4.5.8. Desenvolupar el «compte formatiu», com a eina per donar transparència al currículum amb la formació que han adquirit els treballadors i per facilitar-ne l'accés a les diferents polítiques actives d'ocupació, inclosa la intermediació laboral. (2S-2023)

4.5.9. Assegurar que personal de suport pedagògic per a col·lectius especialment vulnerables participa en els cursos de les diferents convocatòries de formació, com a forma de garantir la inclusió i el bon aprofitament de la formació d'aquests col·lectius. (2S-2022)

4.6. Impuls de l'Institut de Qualificacions Professionals de les Illes Balears (IQPIB) en l'acreditació de les competències professionals mitjançant el reconeixement de l'experiència professional

4.6.1. Impulsar l'extensió del pla «Acredita», com a via per estimular la certificació de les competències professionals mitjançant el reconeixement professional, prioritzant els àmbits en què és obligatori disposar de carnets professionals i els sectors declarats estratègics. (2S-2022)

4.6.2. Difondre els avantatges de la certificació oficial de competències amb diferents campanyes publicitàries, per donar a conèixer el nou procediment d'acreditació, en què el procés passa a ser obert. (1S-2023)

4.6.3. Arribar al màxim de persones qualificades i donar a conèixer quines són les convalidacions que suposen les diferents qualificacions per tal d'obtenir un certificat de professionalitat, un cicle de formació professional de grau mitjà o un cicle de formació professional de grau superior.

4.6.4. Establir un procediment intern i l'elaboració de cursos de formació per facilitar la incorporació de docents i d'experts perquè puguin dur a terme les tasques d'assessorament i d'avaluació dels candidats de les diferents famílies professionals.

4.6.5. Establir un pla específic d'acreditació de competències per al sector turístic. (2S-2023)

4.6.6. Estudiar possibles dispositius per incentivar la població activa a acreditar l'experiència que ha adquirit per vies no formals.

4.7. Formació professional per a l'ocupació dual

4.7.1. Seguir ampliant l'abast del programa «SOIB Dual Sectors Estratègics», dedicat a desenvolupar programes de formació dual en l'àmbit de la formació professional per a l'ocupació, preferentment amb els principals sectors econòmics del teixit productiu de les Illes Balears.

4.7.2. Mantenir el programa «SOIB Dual Vulnerables», dedicat a desenvolupar programes de formació dual en l'àmbit de l'FPO adreçats a col·lectius vulnerables.

4.7.3. Fomentar els programes mixtos d'ocupació i formació amb les entitats locals i les entitats sense ànim de lucre de les Balears, perquè ajudin a impulsar estratègies de desenvolupament local i l'adquisició de formació professionalitzadora per a les persones beneficiàries, tant joves aturats com persones majors de 30 anys que són aturats de llarga durada.

4.7.4. Incentivar programes formatius que incloguin compromisos de contractació en aquelles ocupacions en què les empreses tenen problemes per incorporar treballadors qualificats atesa la insuficiència de persones desocupades amb aquestes competències.

4.7.5. Desenvolupar programes de formació per als treballadors que són tutors d'empresa en els programes de formació dual, de conformitat amb l'Acord estratègic d'ocupació en el tercer sector 2021-2023 per al model de formació dual entre el Govern de les Illes Balears, el tercer sector i els agents econòmics i socials més representatius, de 8 de setembre de 2021.

4.7.6. Impulsar el contracte per a la formació i l'aprenentatge, d'acord amb el que estableix el Pacte tripartit per al model de formació dual entre el Govern de les Illes Balears, el tercer sector i els agents econòmics i socials més representatius, de 8 de setembre de 2021.

4.7.7. Establir dispositius de difusió i extensió de la formació dual ocupacional entre els sectors empresarials.

4.8. Impuls de l'FPO per a treballadors ocupats

4.8.1. Impulsar la formació d'oferta preferentment per a treballadors ocupats perquè ajudi a l'actualització constant dels treballadors i respongui així a l'evolució constant de les competències requerides per les empreses en un món creixentment competitiu.

4.8.2. Establir línies diferenciades en l'oferta formativa per a ocupats, de manera que es garanteixi tant l'oferta transversal com la sectorial.

4.8.3. Garantir en la formació finançada pel SOIB una línia per a treballadors autònoms i de l'economia social.

4.8.4. Difondre la formació a demanda: establir un programa per fomentar l'ús dels recursos disponibles en la formació de demanda destinada als treballadors ocupats.

4.9. Desenvolupament i afavoriment de la teleformació

4.9.1. Actualitzar constantment la plataforma de teleformació que el SEPE posa a disposició.

4.9.2. Incloure continguts d'FPO en la plataforma de l'institut a distància de la Conselleria d'Educació i Formació Professional. (2S-2023)

4.9.3. Crear un programa pilot per treballar les competències clau per vies telemàtiques. (2S-2023)

4.10. Elements de qualitat i de simplificació administrativa

4.10.1. Actualitzar i continuar la implantació de sistemes telemàtics propis del SOIB, amb una menció especial a l'eina ESOIB, com a recurs de gestió, execució i justificació econòmica i tècnica de les iniciatives de formació.

4.10.2. Implantar un sistema digital per al seguiment de la formació per part dels alumnes. (2S-2023)

4.10.3. Implantar elements de qualitat per avaluar les sol·licituds en les convocatòries de formació, que considerin els resultats en les enquestes de satisfacció general dels alumnes, la inserció laboral posterior o l'estabilitat laboral dels formadors en les entitats col·laboradores. (1S-2022)

4.10.4. Impulsar la digitalització a través d'un programa modular d'alfabetització digital bàsica per a la formació amb plataformes tecnològiques i/o presencialment.

4.10.5. Simplificar administrativament els instruments jurídics de gestió i de finançament de l'FPO a través de la licitació mitjançant contractes administratius públics, costos simplificats, mòduls i allargament de les convocatòries a formats biennals.

4.10.6. Impulsar la certificació en sistemes de gestió de qualitat (SGQ), tant dels centres públics com de les entitats col·laboradores.

Prioritat 5: desenvolupament de serveis integrals i personalitzats adreçats a les empreses

La gestió sanitària de la COVID-19 ha generat una contracció econòmica sense precedents, la qual ha deixat malmeses moltes empreses del teixit productiu.

El PLA D'Ocupació DE QUALITAT 2022-25 vol reforçar el catàleg de serveis que ofereixen el SOIB i altres unitats de l'Administració autònoma, de tal manera que ajudi a millorar-ne l'eficiència i la productivitat, a més de facilitar l'ocupabilitat dels treballadors. En aquest sentit, de la mateixa manera que les persones demandants d'ocupació necessiten veure garantit l'accés a polítiques actives d'ocupació, les empreses també han de veure garantit el dret a accedir a la intermediació laboral i a

persones amb nivells de qualificació ajustats als seus requeriments.

El desenvolupament dels serveis dirigits a les empreses ha de tenir un enfocament proactiu, que faciliti el contacte continuat amb les empreses, per conèixer-ne millor les necessitats i les expectatives i, així, poder adaptar-hi els serveis que s'ofereixen. També és necessari modernitzar les eines per ajustar l'oferta i la demanda, mitjançant l'ús de les noves tecnologies, que millorin la immediatesa i qualitat de l'«aparellament» dins d'un enfocament de gestió per competències.

Agents responsables: Servei d'Ocupació de les Illes Balears; Direcció General de Promoció Econòmica, Emprenedoria i Economia Social i Circular; Direcció General de Treball de la Conselleria de Model Econòmic; Institut d'Innovació de les Illes Balears (IDI).

Agents clau: SEPE, administracions locals, tercer sector i agents socials.

Indicadors de referència:

- Nombre d'actuacions de prospecció amb empreses.
- Nombre d'actuacions de fidelització.

- Nombre d'ofertes d'ocupació gestionades.
- Nombre d'acords signats amb les associacions i federacions empresarials.
- Nombre d'accions d'assessorament en emprenedoria i autoocupació, desagregat per sexes i grans grups d'edat.
- Nombre d'accions sectorialitzades desenvolupades en l'oficina sectorial d'hoteleria i turisme.
- Nombre d'accions sectorialitzades desenvolupades pel programa sectorial «SOIB Empreses».
- Nombre d'accions de formació i capacitació per a emprenedors.
- Nombre de comunicacions de contractació laboral i d'altres a la Seguretat Social.
- Nombre d'actuacions d'informació i/o assessorament sobre contractes, incentius i bonificacions.
- Nombre d'actuacions d'informació sobre programes d'ocupació, ajuts per a la formació, sensibilització en matèria d'igualtat d'oportunitats entre homes i dones o sobre la quota de reserva a favor de persones treballadores amb discapacitat.

5.1. Posicionament del SOIB com un recurs referencial de les empreses per cobrir les necessitats de personal, així com d'informació i assessorament en matèria d'ocupació

5.1.1. Actualitzar els processos de gestió de la intermediació laboral per adaptar-los a les noves necessitats de les empreses en matèria de recursos humans derivades de la gestió de la pandèmia ocasionada per la COVID-19.

5.1.2. Dissenyar i posar en marxa un pla de prospecció empresarial permanent a les Illes Balears, recolzat en les noves tecnologies, que permeti conèixer en tot moment les tendències en l'evolució del mercat de treball, a escala tant sectorial com territorial, i les dinàmiques i les necessitats de les empreses. Analitzar la relació entre l'oferta i la demanda de recursos humans. Captar llocs vacants a les empreses. (1S-2023)

5.1.3. Dissenyar una campanya de difusió i informació dels serveis especialitzats del SOIB dirigits als ocupadors, per incrementar-ne la visibilitat i per impulsar relacions estables de col·laboració i de fidelització. Aquesta campanya ha de tenir un disseny insular i s'ha d'ajustar a cadascuna de les illes. (2S-2022)

5.1.4. Dissenyar i fer entrar en producció un portal d'intermediació telemàtic que permeti la interacció directa entre empreses i treballadors. Aquest portal ha d'afavorir l'automatització, la immediatesa i la transparència en la cobertura dels llocs de treball. L'empresa pot conèixer en tot moment en quin estat de gestió es troba la seva oferta, i els treballadors, l'evolució de la candidatura. (1S-2024)

5.1.5. Impulsar el programa «Ocupació responsable», que permeti identificar les empreses que prioritzen criteris socials en la gestió de les vacants d'ocupació i articular-hi aliances per gestionar els programes d'ocupació. (1S-2023)

5.1.6. Reforçar el servei EURES des de la perspectiva de les empreses, per a la intermediació laboral, la captació de vacants i les candidatures de demandants d'ocupació amb criteris de mobilitat.

5.1.7. Implementar un procés sistematitzat per mesurar la satisfacció sobre la gestió del SOIB respecte de la cobertura de les necessitats de les empreses, suportat en les noves tecnologies. (2S-2023)

5.2. Oferir a les empreses una atenció especialitzada i personalitzada per cobrir les necessitats de personal, complementada amb un assessorament integral en temes d'ocupació

5.2.1. Crear espais de trobada i d'intercanvi amb els sectors productius, per tal d'ajustar col·laboracions efectives entre les empreses i programar i gestionar les polítiques actives d'ocupació.

5.2.2. Potenciar la unitat SOIB Empreses, especialitzada a prestar serveis a les grans empreses, que genera i manté una estructura de personal qualificat format especialment per a aquesta tasca, i crear espais tant físics com virtuals per a aquesta atenció. Se'ls ha d'oferir una atenció especialitzada, personalitzada i integral, en funció de les característiques de l'empresa. Ha d'incloure informació i assessorament qualificat sobre els diversos tipus de contractes i bonificacions i els incentius per a l'ocupació. Ha d'incloure també assessorament sobre ajudes per a la formació i la qualificació dels treballadors.

5.2.3. Impulsar el paper de la unitat especialitzada SOIB Hoteleria, oficina d'ocupació especialitzada a gestionar les necessitats de personal i a captar i proporcionar atenció especialitzada per a empreses i treballadors del sector de l'hoteleria, i promoure la creació de divisions especialitzades en activitats auxiliars relacionades. (1S-2022)

5.2.4. Crear i impulsar una oficina especialitzada, SOIB Nàutica, situada en el nou centre integrat de formació professional de nàutica, al polígon de Son Castelló, on es proporcionarà una orientació laboral per competències especialitzada en el sector i s'oferirà a les empreses un servei d'intermediació laboral ajustat a les seves necessitats. (2S-2022)

5.2.5. Estudiar la factibilitat d'estendre la fórmula d'oficines especialitzades a altres sectors estratègics i emergents, com ara el sector socio-sanitari aprofitant l'extensió de la xarxa de centres integrats de formació professional.

5.3. Facilitació de l'emprenedoria com a eina per crear d'ocupació

5.3.1. Establir un servei permanent, l'Emprèn - SOIB Emprèn, de suport integral al desenvolupament i a la posada en marxa de noves iniciatives emprenedores, a través d'actuacions que preveuen assessorar i oferir acompanyament personalitzat en el desenvolupament de noves idees empresarials, en l'anàlisi de viabilitat dels projectes, en l'elaboració dels plans de negoci, en la posada en marxa de les noves iniciatives i en la consolidació d'aquestes iniciatives. (1S-2023)

5.3.2. Promoure l'emprenedoria com a alternativa d'inserció laboral, per afavorir la generació d'ocupació autònoma provinent de la desocupació, a través de mesures que facilitin capitalitzar la desocupació, com ara en el cas de les persones que perceben la prestació per desocupació en la modalitat de pagament únic.

5.3.3. Dissenyar itineraris formatius que permetin als emprenedors millorar la capacitat en habilitats empresarials i ajudar-los a crear el seu pla d'empresa. (1S-2023)

Prioritat 6: mesures de creació d'oportunitats i de foment de l'ocupació

El POQIB 2022-2025 considera cabdal promoure polítiques actives de foment de l'ocupació perquè les persones aturades amb més dificultats d'inserció puguin tornar al mercat laboral, de manera directa o a través de processos de requalificació vinculats a contractes de formació i aprenentatge. La participació de manera inclusiva en el mercat laboral a través de programes temporals de creació d'ocupació té múltiples avantatges per als beneficiaris, des de la perspectiva tant de les habilitats laborals com de la recuperació de l'autoestima a través de l'adquisició de noves experiències de feina després de llargs períodes de desocupació.

Les dificultats per incorporar-se al mercat de treball que tenen les persones més grans, els aturats de llarga durada, les persones en risc d'exclusió, les dones víctimes de la violència masclista i els joves inscrits

en el Sistema Nacional de Garantia Juvenil promouen l'especialització, des del SOIB, per fomentar la contractació directa en aquests grups de demandants d'ocupació. A més, emergeixen nous col·lectius de persones aturades arran de la COVID-19 que també necessiten participar en programes de foment de l'ocupació, per evitar l'obsolescència professional.

D'altra banda, cal que aquests programes s'arrelin en el territori i que formin part d'una estratègia destinada a aprofitar les oportunitats de què disposa cada territori. Per això, en aquest PLA D'OCUPACIÓ DE QUALITAT es vol impulsar, d'una manera decidida, la vertebració dels programes de foment de l'ocupació en el territori a través de la Xarxa d'Agents de Desenvolupament Local, la qual ajuda a distribuir les oportunitats de feina arreu de les Illes Balears per a les persones que en tenen més necessitat objectiva.

Agents responsables: Servei d'Ocupació de les Illes Balears de la Conselleria de Model Econòmic, Turisme i Treball.

Agents clau: administracions locals, tercer sector, agents socials i IBD.

Indicadors de referència:

- Nombre de persones aturades de llarga durada contractades en el marc de «SOIB Reactiva», desagregat per sexes, grans grups d'edat i territoris.
- Nombre de persones joves sense qualificació contractades en el marc de «SOIB Reactiva», desagregat per sexes i territoris.
- Nombre de persones joves qualificades contractades en el marc de «SOIB Qualificats», desagregat per sexes i territoris.
- Nombre de persones joves contractades en el marc de «SOIB Programes mixtos», desagregat per sexes i territoris.
- Nombre de persones majors de 30 anys contractades en el marc de «SOIB Programes mixtos», desagregat per sexes i territoris.
- Nombre de dones contractades en el marc de «SOIB Dona», desagregat per grans grups d'edat i territoris.
- Nombre de participants en el programa «SOIB Formació» amb compromís de contractació, desagregat per sexes, grans grups d'edat i especialitats formatives.
- Nombre de participants en el programa «SOIB Formació Dual», desagregat per sexes, grans grups d'edat i especialitats formatives.
- Nombre d'agents d'ocupació i desenvolupament local (AODL) finançats, desagregat per sexes i territoris.

6.1. Impuls de les polítiques actives en l'àmbit local a través dels agents d'ocupació i desenvolupament local (AODL)

6.1.1. Reforçar i ampliar a les Illes Balears la Xarxa d'AODL de les entitats locals i dels ens que en depenen, amb el manteniment dels programes actuals i el disseny de programes nous, que permetin aprofundir en la missió d'arrelar en el territori el desenvolupament local a través de polítiques actives d'ocupació.

6.1.2. Arrelar a les Illes els plans estratègics d'ocupació local (PEOL), com a eina estratègica i nuclear del desenvolupament local, sempre incorporant-hi la concertació social com a eina de feina.

6.1.3. Fomentar la capacitat tècnica i la formació en polítiques actives d'ocupació dels membres de la Xarxa d'AODL perquè facin una diagnosi territorial i un pla estratègic d'ocupació local (PEOL) en el territori de referència.

6.1.4. Reforçar la cooperació estreta entre, d'una banda, els agents de l'àmbit local i, de l'altra, l'Observatori del Treball i l'Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT), per accedir a la informació sobre el mercat de treball i a la resta d'estadístiques, a fi assegurar l'actualització i l'eficiència en la implementació de les polítiques actives des de la perspectiva local.

6.1.5. Estudiar la possible implementació de nous models per desplegar les polítiques d'ocupació en els territoris locals, com ara els contractes programa, que facilitin la concertació i la planificació en el temps.

6.1.6. Gestionar digitalment la Xarxa d'AODL a través d'una plataforma col·laborativa i amb la creació de comunitats d'aprenentatge en línia.

6.1.7. Elaborar estudis i recerques sobre ocupació amb perspectiva local.

6.1.8. Treballar en la formulació de pactes territorials d'ocupació, com a fórmula d'articular el desenvolupament econòmic en l'àmbit local des de la concertació social.

6.2. «SOIB Reactiva», per a persones aturades de llarga durada

6.2.1. Programa de contractació temporal a través d'entitats públiques o entitats sense ànim de lucre per a persones aturades de llarga durada o en risc d'exclusió social. Les persones beneficiàries fan obres o presten serveis d'interès general, amb l'objectiu que el període de feina els permeti tornar a agafar hàbits de treball i tenir una experiència laboral que faci possible una requalificació en les habilitats toves (soft skills).

El programa es pot complementar amb un itinerari personalitzat d'ocupació, fent servir els diferents dispositius d'orientació laboral del SOIB.

6.3. «SOIB Reactiva», per a persones joves sense qualificació

6.3.1. Programa de contractació temporal de persones joves sense estudis superiors acreditats a través d'entitats públiques. Les persones beneficiàries fan obres o presten serveis d'interès general amb l'objectiu que el període de feina els permeti tornar a agafar hàbits de treball i tenir una experiència laboral que faci possible una requalificació en les habilitats toves.

El programa es pot complementar amb un itinerari personalitzat d'ocupació, fent servir els diferents dispositius d'orientació laboral del SOIB.

6.4. «SOIB Joves Qualificats»

6.4.1. Programa de contractació temporal de persones joves qualificades amb estudis de formació professional de grau superior o mitjà, amb estudis universitaris o amb un certificat de professionalitat i que es trobin desocupades, per fer obres o serveis d'interès general i social. Les entitats contractants són administracions locals i entitats del sector públic instrumental. L'objectiu és que els joves adquireixin experiència laboral i desenvolupin habilitats toves que n'augmentin les possibilitats d'inserció laboral posterior en ocupacions qualificades.

El programa es pot complementar amb un itinerari personalitzat d'ocupació, fent servir els diferents dispositius d'orientació laboral del SOIB.

6.5. «SOIB Dona»

6.5.1. Programa de contractació temporal dissenyat per a dones que han patit violència masclista. Són contractes preferencials d'un any de durada en entitats locals, en el sector públic instrumental, en entitats sense ànim de lucre o en associacions sindicals i empresarials.

Se'ls proporciona acompanyament específic i personalitzat a través de la xarxa de tutores del SOIB. Les beneficiàries es troben sense prestacions i amb càrregues familiars.

6.6. «SOIB Inclusiu»

6.6.1. Programa de contractació temporal dissenyat per a col·lectius minoritaris que necessiten d'una protecció especial per les seves característiques, amb una menció especial de la necessitat d'adquirir experiència laboral que tenen col·lectius que es troben amb barreres d'entrada socials i/o amb necessitat de disposar d'un primer període amb recursos econòmics per tal d'assolir una independència vital efectiva. Són contractes preferencials de fins a un any de durada en entitats locals, en el sector públic instrumental de la CAIB, en entitats sense ànim de lucre o en associacions sindicals i empresarials. Entre aquests col·lectius, hi destaquen, d'una manera especial, els menors estrangers no acompanyats (MENA) i els joves extutelats.

Se'ls ofereix acompanyament específic i personalitzat a través de la xarxa de col·lectius minoritaris del SOIB.

Prioritat 7: col·lectius vulnerables d'atenció prioritària

Malgrat que el creixement econòmic viscut en el període 2014-2019 ha permès la inclusió laboral d'un nombre molt important de persones, també és cert que hi ha hagut col·lectius que no s'han beneficiat amb la mateixa intensitat d'aquest bon comportament laboral o que han patit situacions d'una forta precarietat laboral. Aquests col·lectius són els mateixos que ja van sofrir més especialment la gran recessió iniciada el 2008: estam parlant dels joves, els majors de 45 anys, les dones, els immigrants i les persones en risc d'exclusió social. Quan encara no s'havien recuperat de tots els estralls de la crisi del 2008, ha sobrevingut la crisi econòmica generada per la gestió de la crisi sanitària de la COVID-19. Novament, els col·lectius amb més precarietat laboral han estat els més damnificats per

l'aturada econòmica, fet que planteja la necessitat de seguir perseverant a desplegar mesures específiques per a aquests col·lectius.

El POQIB 2022-2025 considera com a prioritat transversal l'atenció immediata i específica de les persones amb més dificultat per incorporar-se al món del treball, especialment en un moment en què la majoria d'indicadors de conjuntura informa de la tendència cap a la normalització de la situació prèvia a la pandèmia. Aquest fet s'ha d'interpretar com de tornada a establir mesures que mantenguin la intensitat de suport en polítiques actives d'ocupació per als col·lectius més vulnerables.

Resulta estratègic desenvolupar actuacions que reforcin la inclusivitat de les persones amb més dificultats per accedir al mercat laboral, és a dir, actuacions específicament dissenyades per a elles i que atenguin a les seves circumstàncies. Per això, és fonamental complir adequadament la cartera comuna de serveis del sistema nacional d'ocupació (SNO) i alinear totes les actuacions des d'una perspectiva

d'itineraris individuals i personalitzats d'ocupació, a la vegada que es guanya en especificitat de tractament per a cadascun dels col·lectius i situacions específics.

En aquest eix es reflecteixen les actuacions que no són genèriques i extensibles a tota la població i, per tant, que són específiques de cadascun dels col·lectius vulnerables prevists en aquest eix.

Agent responsable: Servei d'Ocupació de les Illes Balears.

Agents clau: SEPE; Direcció General de Treball (Conselleria de Model Econòmic, Turisme i Treball); Conselleria d'Educació i Formació Professional; Conselleria d'Afers Socials i Esports; Ministeri de Treball i Economia Social; Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions; Institut Balear de la Joventut (IBJOVE); Institut Balear de la Dona (IBD); administracions locals i insulars; FUEIB; agents econòmics i socials; entitats especialitzades en joves i associacions juvenils; tercer sector; cambres de comerç.

Indicadors de referència:

- Nombre de joves inscrits en el Sistema Nacional de Garantia Juvenil.
- Nombre de diagnòstics d'ocupació fets, desagregat per col·lectius.
- Nombre d'itineraris personalitzats d'ocupació, desagregat per col·lectius.
- Nombre d'accions d'acompanyament personalitzat en el desenvolupament de l'itinerari personalitzat d'ocupació, desagregat per col·lectius.
- Nombre d'accions d'assessorament i ajuda tècnica, desagregat per col·lectius.
- Nombre d'accions d'informació i assessorament addicional, desagregat per col·lectius.
- Nombre de persones ateses en el marc del programa «SOIB + Persones aturades de llarga durada», desagregat per sexes, grans grups d'edat i durada de l'atur (llarga durada, molt llarga durada).
- Nombre d'accions d'orientació acadèmica professional en el marc del POAP.
- Nombre de persones ateses en el marc del programa «SOIB Jove Itineraris integrals d'inserció», desagregat per sexes i grans grups d'edat.
- Nombre de persones ateses en el marc del programa «SOIB-FUEIB Programa d'orientació laboral per a joves qualificats», desagregat per sexes i grans grup d'edat.

- Nombre de persones dones víctimes de la violència masclista ateses a través de la xarxa SOIB Dona, desagregat per grans grup d'edat.
- Nombre de persones (joves, dones, aturats de llarga durada, discapacitats i persones en risc d'exclusió social) que segueixen programes de contractació pública.
- Nombre de persones que es beneficien d'ajuts per a la contractació en el mercat ordinari.
- Nombre de participants en la formació per a ocupats, desagregat per col·lectius i especialitats formatives.
- Nombre de participants en la formació per a desocupats, desagregat per col·lectius i especialitats formatives.
- Nombre de participants en la formació dual ocupacional, desagregat per col·lectius i especialitats formatives.
- Nombre de participants en la formació i en les proves de competències clau, desagregat per col·lectius i competències clau.
- Nombre de beneficiaris de beques, desagregat per col·lectiu.

7.1. Col·lectiu de joves: integració de totes les polítiques d'ocupació i formació juvenil

La situació del jovent balear reclama una aposta decidida i integradora de totes les mesures d'ocupació, qualificació, intermediació, adquisició d'experiència, emprenedoria i foment de la contractació, amb la finalitat d'oferir un ventall exhaustiu d'accions que complementin els itineraris individuals d'inserció.

Per això, el Servei d'Ocupació de les Illes Balears ha d'esdevenir la principal porta d'entrada al mercat laboral per als joves de les Illes Balears que hagin acabat els estudis o que es quedin sense feina, en activar una estratègia específica per al jovent aprofitant el marc establert pel Sistema Nacional de Garantia Juvenil (SNGJ). Aquesta estratègia per als joves ha de ser absolutament holística i ha de posar atenció en els joves «NINIs», en el sentit que ha de garantir que tots els ciutadans accedeixin, una vegada deixen el sistema educatiu, als serveis que ofereix el Govern de les Illes Balears en termes de polítiques actives d'ocupació, que els han d'acompanyar en tota la trajectòria laboral al llarg de la vida.

7.1.1. Captar des del SOIB els joves que ni treballen ni estudien ni es formen («NINIs»), per inscriure'ls en el marc del Sistema Nacional de Garantia Juvenil:

- Establir un protocol entre la Conselleria d'Educació i Formació Professional i el SOIB perquè es derivin a les oficines del SOIB els joves que abandonen els estudis d'ESO sense obtenir el títol i, així, evitar que s'estableixin com a «NINIs». (2S-2022)
- Establir protocols entre la Conselleria d'Educació i Formació Professional i el SOIB perquè es derivin a les oficines del SOIB els joves quan finalitzen els estudis d'ESO, de batxillerat o de formació professional i abandonen el sistema educatiu. (2S-2022)

- Crear campanyes per captar els joves que varen abandonar els estudis fa temps i que actualment es troben en situació de «NINI». (1S-2022)
- Preparar campanyes de difusió de les polítiques actives d'ocupació dirigides als joves, com a manera per captar-los i per posar en valor les polítiques d'ocupació. (1S-2023)

7.1.2. Millorar l'anàlisi del jovent i estructurar totes les mesures en funció d'una segmentació acurada del col·lectiu. En aquest sentit, l'Observatori del Treball ha de procurar elaborar informes periòdics, per conèixer l'evolució dels joves en el mercat de treball, i traspassar tota la informació en diferents eines que ajuden els diferents serveis del SOIB a implementar polítiques actives, en què els joves s'han de segmentar en funció del nivell formatiu i de la facilitat per accedir al mercat de treball.

7.1.3. Adoptar mesures dins de l'àmbit de l'orientació juvenil:

- Mantenir i fer evolucionar des del SOIB les metodologies d'intervenció específiques per a joves, en què aquests siguin el centre del seu propi procés i se'ls assigni un orientador/tutor de referència de manera permanent.
- Disposar d'una oficina física específica del SOIB Jove, que suposi la referència en l'orientació i la intermediació dels joves, especialment dirigida a acompanyar els que tenen nivells d'estudis més baixos i els «NINIs».
- Seguir reforçant els serveis d'orientació i intermediació laboral dels joves en risc d'exclusió social concertats amb el tercer sector. Aquests itineraris d'orientació laboral s'han de confegir en estratègies integrals en què també sigui possible assignar cursos de formació professional per a l'ocupació.
- Desenvolupar programes pilot d'intervenció primerenca en col·lectius de joves amb especials característiques de vulnerabilitat: joves menors migrants no acompanyats, joves provinents del fracàs educatiu i joves provinents de sistemes de tutela administrativa. (2S-2022)
- Mantenir i potenciar els serveis d'orientació laboral dels joves amb estudis universitaris, com a eina per facilitar una inserció laboral ajustada als seus estudis.
- Desplegar els serveis dels punts d'orientació acadèmica i professional (POAP) a escala territorial, especialment quant a les capçaleres comarcals. Així, els POAP han de funcionar com un instrument decisiu en l'orientació sobre formació professional des d'una visió integral. (2S-2022)
- Impulsar la col·laboració amb els serveis d'orientació especialitzats en joves ubicats a les Illes Balears, com l'Institut Balear de la Joventut (IBJOVE), l'Institut de Formació i Ocupació de Calvià (IFOC), els agents socials, Palma Activa i altres.

7.1.4. Adoptar mesures dins de l'àmbit de la formació per a joves:

- Dissenyar possibles itineraris de qualificació alternatius per als joves que es queden sense plaça en la formació professional de l'àmbit educatiu, perquè puguin retornar després al sistema educatiu.
- Establir mesures d'inclusió formativa que permetin als joves que abandonaren els estudis de manera primerenca retornar a programes formatius: cursos i tutories de competències clau, així com proves de convalidació.

- Disposar d'ajuts econòmics, «Beques d'èxit», que permetin oferir un incentiu econòmic als joves desocupats que vulguin tornar al sistema educatiu o fer formació professional per a l'ocupació.
- Desenvolupar programes de formació dual ocupacional, «SOIB Dual Sectors Estratègics», en els principals sectors emergents i estratègics de l'economia de cadascuna de les illes, com a via d'èxit per ajuntar formació i inserció laboral.
- Desenvolupar programes de formació dual, «SOIB Programes mixtos», a través dels programes mixtos de formació i ocupació fets per les entitats locals i les entitats sense ànim de lucre. Aquesta via s'ha demostrat molt exitosa com a mitjà per a la formació dels joves «NINIs» i dels que tenen un nivell d'estudis baix.

7.1.5. Adoptar mesures dins de l'àmbit del foment de l'ocupació juvenil:

- Consolidar dins del programa «SOIB Reactiva» la línia dirigida a fomentar experiències laborals en joves amb nivells d'estudis baixos en les administracions públiques, per tal que aquesta experiència els permeti accedir més fàcilment al mercat de treball.
- Consolidar el programa de «SOIB Joves Qualificats», dirigit a fomentar experiències laborals en joves amb estudis universitaris, cicles de formació professional de grau mitjà o superior, o amb titulacions de certificats de professionalitat, per tal que aquesta experiència els permeti accedir més fàcilment al mercat de treball.
- Crear un nou programa, «SOIB Inclusiu», dirigit a generar una oportunitat de feina en l'àmbit de les administracions públiques per a joves extutelats i altres col·lectius, que els permeti tenir una experiència professional, com a via per establir un itinerari laboral sòlid. (1S-2023)
- Establir un programa d'incentius per fomentar la contractació indefinida en el mercat ordinari dels joves amb especials dificultats d'inserció i d'aquells que han finalitzat programes públics d'ocupació, especialment dels que estan lligats a programes formatius. (2S-2022)
- Intensificar el programa EURES, com a eina perquè els joves tinguin oportunitats de feina en l'àmbit internacional, relacionades amb el domini de llengües estrangeres.

7.1.6. Adoptar mesures dins de l'àmbit de la intermediació juvenil:

- Desenvolupar un projecte específic per a la prospecció d'ofertes d'ocupació atractives des de la perspectiva dels joves.
- Crear serveis d'intermediació dels sectors estratègics principals, com ara els serveis SOIB Hoteleria i SOIB Nàutica, dins dels centres integrats, com una via per acostar la intermediació laboral de les empreses als punts de formació.

7.2. Col·lectiu d'aturats de llarga durada i, especialment, persones majors de 45 anys

Els aturats de llarga durada, entre els quals s'inclouen significativament les persones de més de 45 anys, requereixen d'una atenció intensiva del SOIB, tal com determina el full de ruta de la Comissió Europea per a la integració dels aturats de llarga durada, del qual deriva el programa conjunt per a l'atenció de les persones aturades de llarga durada que han dissenyat el Ministeri de Treball i Economia Social i les comunitats autònomes. Aquest col·lectiu és un dels grans reptes del POQIB, atesa la complexitat i la multicausalitat que els afecta, que, al mateix temps, coadjuva en el manteniment de la situació d'atur al llarg del temps, amb el deteriorament consegüent de les capacitats laborals, fins a arribar a produir l'obsolescència professional i l'exclusió social.

D'altra banda, es requereix més esforç per part de les empreses perquè reconeguin i valorin les persones

madures, ja que, així, es podrien aprofitar adequadament les habilitats sèniors de molts dels treballadors inclosos dins del col·lectiu de majors de 45 anys. L'economia balear no pot deixar de banda l'experiència de la gent de més de 45 anys si vol ser competitiva.

Totes les mesures del POQIB dissenyades per al col·lectiu s'han d'alinear a través d'itineraris individuals i personalitzats d'ocupació. El diagnòstic d'ocupabilitat compartit entre el tècnic d'ocupació i el demandant és la passa prèvia abans de desplegar de manera seqüencial i/o paral·lela totes les accions requerides en matèria d'orientació, requalificació, formació, intermediació laboral i promoció de l'emprenedoria. En conclusió, els itineraris individuals han de ser el full de ruta que ajudi a reincorporar els aturats de llarga durada al mercat de treball ordinari i implica l'existència de mecàniques de suport intensiu per part dels professionals del SOIB.

7.2.1. Dissenyar campanyes de difusió i de coneixement, per facilitar que es captin els majors de 45 anys que no treballen, que no estan registrats en el SOIB com a demandants d'ocupació i que volen tornar a participar en el mercat de treball.

7.2.2. Millorar l'anàlisi del col·lectiu d'aturats de llarga o superllarga durada, per disposar-ne, de manera acurada, del perfil i per ajustar-hi les polítiques actives d'ocupació.

L'Observatori del Treball ha d'elaborar informes periòdics per conèixer l'evolució d'aquest col·lectiu en el mercat de treball i traspassar tota la informació en diferents eines que ajuden els diferents serveis del SOIB a implementar polítiques actives.

7.2.3. Adoptar mesures dins de l'àmbit de l'orientació:

- Mantenir i fer evolucionar des del SOIB les metodologies d'intervenció específiques per als aturats de llarga durada, especialment per al cas dels majors de 45 anys, en què aquestes persones siguin el centre del seu propi procés i se'ls assigni un orientador/tutor de referència de manera permanent.
- Disposar d'una oficina física específica per a aquest col·lectiu, que suposi la referència en l'orientació i la intermediació d'aquest col·lectiu.
- Establir un protocol de perfilat, de manera que les persones desocupades amb més probabilitat d'esdevenir desocupats de llarga durada tinguin preferència en l'assistència dels serveis d'orientació laboral. (1S-2023)
- Seguir reforçant els serveis d'orientació i intermediació laboral dels col·lectius en risc d'exclusió social concertats amb el tercer sector, que treballen en paral·lel amb els serveis propis de les oficines del SOIB, així com amb la resta d'entitats, com ara els agents socials i les entitats locals, entre d'altres.

7.2.4. Adoptar mesures dins de l'àmbit de la formació:

- Establir mesures d'inclusió formativa que permetin als aturats de llarga durada amb nivells d'estudis baixos retornar a programes formatius: cursos i tutories de competències clau, així com proves de convalidació. (2S-2022)
- Disposar d'ajuts econòmics, «Beques d'èxit», que permetin oferir un incentiu econòmic als aturats de llarga durada que vulguin tornar al sistema educatiu o fer formació professional per a l'ocupació i per a qui les qüestions econòmiques representin una dificultat.
- Permetre que els aturats de llarga durada participin en programes de formació dual ocupacional, «SOIB Dual Sectors Estratègics», en els principals sectors emergents i estratègics de l'economia de cadascuna de les illes, com a via d'èxit per ajuntar formació i inserció laboral.
- Desenvolupar línies específiques per a aquest col·lectiu dins dels programes de formació dual, «SOIB Programes Mixtos», a través dels programes mixtos de formació i ocupació fets per les entitats locals i les entitats sense ànim de lucre.

7.2.5. Adoptar mesures dins de l'àmbit del foment de l'ocupació:

- Mantenir una línia prioritària dins el programa «SOIB Reactiva» dirigida a fomentar experiències laborals en les persones aturades de llarga durada, per tal que disposar d'experiències laborals els faciliti accedir més fàcilment al mercat de treball.
- Establir una línia específica per a aquest col·lectiu dins del programa d'incentius per fomentar la contractació indefinida en el mercat ordinari, amb una preferència especial d'aquells que han finalitzat programes públics d'ocupació i, especialment, els que estan lligats a programes formatius.

7.3. Col·lectiu de dones

Les dones són un dels col·lectius que més pateix les crisis econòmiques i que, en temps de creixement econòmic, està més afectat per la precarietat laboral. A més, en no pocs casos es produeixen diferents bretxes de gènere que els dificulten accedir a determinats llocs de feina. Davant aquest fet, s'ha de treballar per igualar de manera efectiva l'accés a totes les oportunitats laborals.

Al que s'acaba d'explicar, cal afegir-hi la xacra particular que representa la violència masclista a les Balears, la comunitat amb més casos del conjunt espanyol. És un fet que es vol tractar en aquest pla d'ocupació d'una manera decidida i preferent.

7.3.1. Establir com a prioritària l'anàlisi del col·lectiu de les dones en el mercat de treball, pel que fa a la inserció laboral, en relació amb la precarietat laboral en aquest col·lectiu i les qüestions associades a les diferents bretxes laborals.

L'Observatori del Treball ha de procurar elaborar informes periòdics per conèixer l'evolució i la situació estructural de les dones en el mercat de treball balear, per difondre'n la situació, i traspasar tota la informació en diferents eines que ajuden els diferents serveis del SOIB a implementar polítiques actives.

7.3.2. Adoptar mesures dins de l'àmbit de l'orientació:

- Ampliar la xarxa específica de tutores per a dones víctima de violència masclista i seguir millorant les metodologies específiques destinades a aquest col·lectiu.
- Incloure dins dels serveis de concertació amb el tercer sector places concertades per a l'orientació i l'acompanyament laboral específics per a dones, i fomentar que es fonamentin en una visió integrada d'orientació i formació, així com també incloure aquest col·lectiu en altres convocatòries que adoptin la fórmula de la subvenció adoptant aquesta mateixa metodologia.
- Implementar un programa experimental adreçat a dones víctimes de violència masclista en què es combinin accions de distinta naturalesa, com l'abordament psicològic i personalitzat de la dona i de les seves necessitats jurídiques i socials, a més de l'orientació professional i laboral cap a la qualificació en un sector professional amb possibilitats d'inserció, juntament, d'altra banda, amb la prospecció del sector empresarial per detectar-hi necessitats de qualificació i d'ocupació, la sensibilització respecte de la contractació de dones víctimes i l'acompanyament per part d'un referent professional de la dona en incorporar-se al lloc de feina.

7.3.3. Adoptar mesures dins de l'àmbit de la formació per a dones:

- Incloure mesures que facilitin la conciliació familiar i la formació, per tal que no representi un obstacle per accedir a la formació.
- Incloure en les convocatòries de formació que finança el SOIB mesures per equilibrar els patrons de participació en els cursos de formació i reduir, així, els patrons per raó de sexe en aquelles famílies professionals amb més biaixos per raó de sexe. (2S-2022)
- Disposar d'ajuts econòmics, «Beques d'èxit», que permetin oferir un incentiu econòmic a les dones, especialment a les que han estat víctimes de violència masclista.

7.3.4. Adoptar mesures dins de l'àmbit del foment de l'ocupació:

- Mantenir el programa de contractació pública «SOIB Dona», destinat a donar a les dones víctimes de violència masclista un any de feina en administracions públiques o entitats sense ànim de lucre.
- Establir mesures positives per afavorir la representació equilibrada de dones i homes en els programes públics de foment de l'ocupació.
- Establir incentius de contractació específics destinats a les dones per fomentar-ne la contractació indefinida en el mercat ordinari, amb una priorització especial de les dones que han finalitzat programes públics d'ocupació i, especialment, els que estan lligats a programes formatius.

7.4. Col·lectiu de persones vulnerables: persones amb capacitats diferents o en risc d'exclusió social

Les persones amb capacitats diferents o en risc d'exclusió social requereixen un conjunt de mesures flexibles, altament especialitzades i adequades a la seva circumstància, per tal de combatre l'exclusió social i la probabilitat de convertir-se en persones inactives.

La causalitat múltiple de l'exclusió social demana un enfocament integrador i innovador de les polítiques actives d'ocupació, que tenguin en compte els trets

diferenciadors i la necessitat de treballar les habilitats prelaborals dels demandants d'ocupació, i que promogui la col·laboració entre els agents públics i els privats. De manera complementària, hi ha d'haver una línia d'actuació conduent a fomentar la integració laboral dels col·lectius vulnerables, mitjançant models de contractació de qualitat, bé perquè es tracta de persones amb capacitats diferents o bé perquè es tracta de persones en situació d'exclusió social.

7.4.1. Aprofundir en l'anàlisi de les persones amb capacitats diferents i en risc d'exclusió social.

L'Observatori del Treball ha de procurar elaborar informes periòdics per conèixer l'evolució i la situació estructural d'aquest col·lectiu en el mercat de treball balear, per difondre'n la situació, i traspasar tota la informació en diferents eines que ajuden els diferents serveis del SOIB i les entitats especialitzades a implementar polítiques actives.

7.4.2. Adoptar mesures dins de l'àmbit de l'orientació:

— Fer evolucionar, de manera coordinada entre el SOIB i les entitats del tercer sector, i la resta d'entitats amb tradició de treball en aquests col·lectius les metodologies d'intervenció específiques per a cadascun dels col·lectius de persones discapacitades i en risc d'exclusió social, en què aquestes persones siguin el centre del seu propi procés i se'ls assigni un orientador/tutor de referència de manera permanent. Així, s'ha d'elaborar un aplec de bones pràctiques, en format web, a l'abast de totes les entitats especialitzades, i cal promoure processos comparatius i d'autoaprenentatge.

— Establir la concertació com a metodologia de treball entre la CAIB i el tercer sector en l'àmbit de l'orientació laboral, com a manera d'establir l'orientació i l'acompanyament laboral com un dret subjectiu de les persones, de conformitat amb l'Acord estratègic d'ocupació en el tercer sector 2021-2023, en què es preserva una visió integral que suma l'orientació i la formació. A aquest efecte, s'ha de crear una mesa per treballar, conjuntament amb les entitats del tercer sector, en la metodologia i les condicions del nou model de concertació.

— Crear una xarxa específica d'atenció i d'acompanyament laboral per a les persones trans. Formar els professionals del servei d'ocupació en la integració de la perspectiva de gènere i d'atenció a la diversitat sexual. (1S-2023)

7.4.3. Adoptar mesures dins de l'àmbit de la formació:

— Disposar d'ajuts econòmics, «Beques d'èxit», que permetin oferir un incentiu econòmic a les persones en risc d'exclusió social que vulguin tornar al sistema educatiu o fer formació professional per a l'ocupació.

— Consolidar els programes de formació dual ocupacional, «SOIB Dual Vulnerables», en els principals sectors emergents i estratègics de l'economia de cadascuna de les illes, com a via d'èxit per ajuntar formació i inserció laboral. Aquest programa ha de preservar la pluriennalitat i l'ajust de la formació com a especificitats del col·lectiu.

- Consolidar els programes de formació dual, «SOIB Programes Mixtos», a través dels programes en alternança fets per les entitats locals i les entitats sense ànim de lucre. Aquesta via s'ha demostrat molt exitosa com a mitjà de formació per als col·lectius amb un nivell d'estudis baix i que necessiten processos llargs temporalment, de com a mínim un any.
- Incloure en totes les convocatòries de formació la possibilitat d'incloure-hi personal de suport pedagògic per facilitar l'aprenentatge de les persones amb discapacitat o en risc d'exclusió social. (2S-2022)
- Disposar de convocatòries específiques de formació professional per a l'ocupació destinades al col·lectiu en exclusió social per garantir-ne l'accés a itineraris integrals d'inserció laboral. (2S-2022)
- Adoptar mesures dins de l'àmbit del foment de l'ocupació:
- Impulsar el programa «Ocupació responsable», que permeti identificar les empreses que prioritzen criteris socials en la gestió de les vacants d'ocupació i articular-hi aliances per gestionar els programes d'ocupació. (1S-2023)
- Consolidar dins del programa «SOIB Reactiva» la línia dirigida a fomentar experiències laborals, en què siguin prioritàries les persones en risc d'exclusió social derivades dels serveis socials, per tal que aquesta experiència els permeti accedir més fàcilment al mercat de treball.
- Crear un programa, «SOIB Inclusiu», dirigit a generar per a joves extutelats una oportunitat de feina en l'àmbit de les administracions públiques, que els permeti tenir una experiència professional, com a via per establir un itinerari laboral sòlid. (1S-2023)
- Establir un programa d'incentius per fomentar la contractació indefinida en el mercat ordinari d'aquests col·lectius, especialment dels que han finalitzat programes públics d'ocupació i, en concret, els que estan lligats a programes formatius.
- Impulsar els centres especials d'ocupació (CEO) d'imprescindibilitat social i les empreses d'inserció, a través d'un conjunt d'accions de suport i de difusió de les actuacions que fan, per millorar-ne la visibilitat dins del mercat ordinari.
- Fomentar la integració laboral de persones amb discapacitat en els CEO i, especialment, d'aquells d'imprescindibilitat social, per mitjà d'incentius per a la contractació indefinida, la subvenció parcial dels seus costos salarials i unitats de suport a l'activitat professional.
- Impulsar l'accés al mercat laboral de les persones en situació d'exclusió social per mitjà de la subvenció dels costos salarials de les que presten serveis en empreses d'inserció.
- Reconèixer i enfortir els centres especials d'ocupació, com a eina d'integració laboral, i garantir el compromís pressupostari per a aquells col·lectius d'actuació prioritària.
- Donar preferència transversal en les actuacions en els CEO als col·lectius amb discapacitat severa, per als quals s'ha de garantir i prioritzar l'esforç pressupostari.
- Donar preferència d'actuació i de guarda de pressupost, dins dels CEO, d'aquells sense ànim de lucre considerats d'imprescindibilitat social, d'acord amb l'article 4 de la Llei 3/2018, de 29 de maig, del tercer sector d'acció social.

Prioritat 8: millora contínua, transformació digital i modernització del SOIB

Des de l'any 2015 el SOIB experimenta un increment pressupostari sense precedents, en passar de 42 milions d'euros el 2015 a 120 milions el 2022. De la mateixa manera, el conjunt de treballadors i de mitjans material ha augmentat d'una manera molt considerable en aquest període. D'altra banda, el SOIB és un dels serveis públics d'ocupació d'Espanya amb unes ràtios d'eficàcia i d'eficiència més altes, tal com es reconeix cada any a l'hora de repartir fons en l'àmbit de la Conferència Sectorial d'Ocupació i Assumptes Laborals. Aquest fet ha ajudat a millorar l'accés al finançament del Ministeri de Treball i Economia Social.

Malgrat tot això, el SOIB encara es troba lluny de tenir els recursos que necessita per poder garantir l'accessibilitat universal de les persones desocupades a les polítiques actives d'ocupació. N'és una mostra que, històricament, ha tingut unes ràtios molt altes de demandants d'ocupació registrats per a cada tècnic/a d'ocupació i mercat de treball en plantilla. Cal afegir-hi, a més, que les dinàmiques del mercat laboral estan afectades per l'estacionalitat de l'ocupació; això fa

que la càrrega de feina relacionada amb polítiques actives d'ocupació adreçades a la ciutadania hagi de tenir presents importants oscil·lacions en el nombre d'aturats i demandants d'ocupació registrats.

Més enllà dels problemes quantitatius generals, també és important garantir els diferents serveis arreu de les illes. Per això, el PLA D'OCUPACIÓ 2022-2025 continuarà la millora de la cobertura territorial del SOIB que es va iniciar el 2016 a través de l'assignació d'efectius, l'actualització del capital humà dels professionals que hi fan feina, i la creació i l'actualització de les infraestructures.

Per un altre costat, l'evolució del mercat laboral com a conseqüència de la pandèmia provocada per la COVID-19 i la irrupció diària de les noves tecnologies dins de l'àmbit de gestió reclamen un esforç per consolidar i continuar modernitzant el sistema d'atenció multicanal en matèria de formació, ocupació, intermediació laboral i promoció de l'emprenedoria.

Agent responsable: Servei d'Ocupació de les Illes Balears de la Conselleria de Model Econòmic, Turisme i Treball.

Agent clau: Direcció General de Modernització i Administració Digital de la CAIB.

Indicadors de referència:

- Nombre d'atencions per canals digitals.
- Nombre d'impactes a les xarxes socials.
- Nombre d'accions per part d'agents clau.
- Nombre d'oficines i centres de formació del SOIB millorats.
- Nombre d'accions formatives fetes.
- Nombre d'efectius formats anualment, desagregat per sexes i tipus de formació rebuda.
- Nombre d'avaluacions de qualitat fetes en el marc del programa EVADES.
- Nombre d'informes referents a la implementació de polítiques actives d'ocupació publicats.
- Nombre d'informes anuals de formació professional per a l'ocupació publicats.
- Nombre d'informes anual de formació professional per a l'ocupació.
- Nombre de documents tècnics, butlletins i estudis sectorials publicats.

8.1. Ampliació i millora de les oficines i dels centres de formació del SOIB

8.1.1. Obrir la nova seu de serveis centrals a Mallorca, situada al polígon de Son Rossinyol de Palma.

8.1.2. Reformar l'oficina de Mateu Enric Lladó de Palma.

8.1.3. Adequar els espais de Son Castelló per ubicar-hi l'oficina del carrer de Miquel Marquès de Palma i, transitòriament, per emplaçar-hi l'oficina de Mateu Enric Lladó de Palma mentre es reforma.

8.1.4. Reformar i ampliar el Centre Blanca Dona.

8.1.5. Reformar integralment la seu central de Menorca, a Maó.

8.1.6. Obrir un nou espai de servei per a les empreses i per a la ciutadania com a centre d'innovació en orientació i intermediació.

8.1.7. Ampliar les aules del Centre de la Mar de Menorca.

8.1.8. Dotar totes les oficines d'ocupació de wifi gratuïta.

8.1.9. Implementar cartelleria digital en totes les oficines d'atenció a la ciutadania, en centres de formació propis i en serveis centrals.

8.1.10. Fer millores en les infraestructures de les oficines d'Inca.

8.1.11. Traslladar l'oficina de Sant Antoni de Portmany a un nou local dins del mateix municipi.

8.2. Expansió i consolidació de l'atenció multicanal en el SOIB

8.2.1. Desenvolupar una metodologia d'atenció multicanal per a tots els programes i serveis, que inclogui una gestió àgil de la demanda d'ocupació i un nou sistema de gestió de les coes i de l'assignació prèvia de cita.

8.2.2. Elaborar materials i recursos d'orientació i intermediació laboral en format multimèdia per, d'una banda, facilitar al personal d'orientació desenvolupar l'itinerari d'inserció i, d'altra banda, permetre l'accés autònom als recursos de les persones demandants.

8.2.3. Crear el portal d'intermediació.

8.2.4. Assolir de manera estructuralitzada l'atenció telefònica, telemàtica, presencial i mitjançant sistemes de videoconferència en els serveis de demanda, orientació i intermediació laboral.

8.2.5. Fer millores en l'app El SOIB a la Mà, com a eina central de relació amb els usuaris.

8.3. Reforç de la imatge i la percepció del SOIB, així com de la capacitat de recepció de demandants de la ciutadania, de les empreses i d'altres grups d'interès

8.3.1. Incrementar la presència del SOIB en noves xarxes socials, com LinkedIn, per impulsar que es conegui la missió del SOIB en relació amb les empreses.

8.3.2. Modificar el web del SOIB, com a portal d'entrada adaptat a les necessitats de les empreses i de la ciutadania.

8.3.3. Desenvolupar webs específiques dels centres de formació propis i de l'Observatori del Treball de les Illes Balears (OTIB).

8.3.4. Elaborar un pla de comunicació extern que incorpori la veu del client i dels agents clau.

8.3.5. Organitzar fòrums amb les empreses i amb les entitats col·laboradores (tercer sector, entitats locals, agents socials, etc.).

8.3.6. Generar contingut propi de tipus audiovisual sobre els serveis prestats, per arribar a més persones, i difondre'l a través dels canals del SOIB.

8.3.7. Elaborar el nou manual d'identitat corporativa, i revisar la imatge corporativa i els noms dels serveis.

8.3.8. Difondre informes de caràcter periòdic per informar la societat dels serveis que presta el SOIB.

8.4. Millora de la cooperació interinstitucional del SOIB a les Balears, a Espanya i a Europa

8.4.1. Participar des del SOIB en la millora i la modernització del sistema d'informació dels serveis públics d'ocupació (SISPE), juntament amb l'Estat i les comunitats autònomes, per vertebrar el mercat únic de treball des de la perspectiva tecnològica, assegurar la traçabilitat informàtica i facilitar la gestió de les polítiques actives d'ocupació i la protecció davant l'atur.

8.4.2. Millorar la gestió tecnològica i el suport del Sistema Nacional de Garantia Juvenil a través de la coordinació interinstitucional i la governança de multinivell.

8.4.3. Confeccionar marcs jurídics de referència nacional per a la col·laboració pública-pública i pública-privada, seguint les recomanacions del sistema nacional d'ocupació, amb la finalitat de millorar la intermediació laboral i les polítiques actives d'ocupació.

8.4.4. Participar en el programa de bones pràctiques del sistema nacional d'ocupació dins la Xarxa Europea de Serveis Públics d'Ocupació, per promoure la comparança i l'aprenentatge entre serveis d'ocupació.

8.4.5. Activar el treball en elaborar, amb els agents implicats, un mapa d'entitats que desenvolupen polítiques actives d'ocupació a les Balears, i coordinar-les.

8.4.6. Sol·licitar al Govern d'Espanya que les comunitats autònomes puguin coparticipar en les institucions europees en els aspectes relacionats amb les polítiques actives d'ocupació, al mateix nivell que el SEPE.

8.5. Impuls de la simplificació administrativa en la tramitació del SOIB i actualització de la normativa jurídica

8.5.1. Establir un programa exhaustiu de simplificació del procés administratiu per presentar sol·licituds de subvencions per executar polítiques actives d'ocupació que finança el SOIB a través dels instruments jurídics adients.

8.5.2. Fer evolucionar l'aplicació informàtica de gestió pròpia (ACCFOR) cap a un nou model, E-SOIB, amb l'objectiu de disminuir la documentació administrativa, així com seguir promocionant la presentació telemàtica a través d'E-SOIB i l'enllaç de l'aplicació amb el Registre electrònic i el NOTIB.

8.5.3. Promoure la justificació econòmica de subvencions de manera electrònica i reforçar el procediment de liquidació de les subvencions atorgades amb aplicacions informàtiques semiautomàtiques.

8.5.4. Modificar les bases reguladores de les subvencions que concedeix el SOIB, per tal d'actualitzar-les a la normativa actual i en vigor, en simplificar el procediment de tramitació i reduir l'extensió de tramitació de les convocatòries.

8.5.5. Estudiar la implantació de noves figures de gestió alternatives a la subvenció, com ara introduir la contractació i la concertació, per guanyar en eficiència i en eficàcia.

8.6. Potenciació de l'avenç tecnològic

8.6.1. Desenvolupar, implantar i millorar la intranet corporativa del SOIB, a través dels servidors de la CAIB, fent servir l'experiència de la intranet de la Xarxa d'AODL.

8.6.2. Aplicar la signatura biomètrica per recollir evidències en les convocatòries de subvenció i en l'orientació a les oficines d'atenció a la ciutadania.

8.6.3. Integrar E-SOIB amb les aplicacions estatals, per facilitar la interoperabilitat amb el SISPE.

8.6.4. Fer millores en els sistemes de gestió de qualitat en els centres de formació (Eivissa i Menorca).

8.7. Enfortiment del capital humà intern per a la millora contínua del potencial del SOIB

8.7.1. Ampliar la plantilla del SOIB, especialment l'estructural, amb prioritització d'aquella amb afectació de serveis finalistes.

8.7.2. Elaborar un pla de formació contínua per àrees funcionals del SOIB que complementi el pla de formació sectorial de l'EBAP.

8.7.3. Implementar el pla d'acollida per a les noves incorporacions.

8.7.4. Desenvolupar procediments per avaluar la satisfacció dels treballadors i establir les accions de millora derivades de l'avaluació de la satisfacció.

8.7.5. Crear un títol propi en orientació.

8.8. Consolidació del programa de millora contínua del SOIB

8.8.1. Establir sistemes d'avaluació periòdics, interns i externs, aprofitant, per exemple, la participació en el programa EVADES, que impulsa la Xarxa de Serveis Públics d'Ocupació de la Unió Europea (PES, «Benchlearning»).

8.8.2. Elaborar un dispositiu d'anàlisi del sistema de seguiment de les tasques, les càrregues de feina i les responsabilitats assignades als equips de treball, serveis i oficines en les modalitats de teletreball i presencial.

8.8.3. Implementar una estratègia integral de mesura de la satisfacció dels serveis prestats i de relació amb els agents col·laboradors, i definir-ne el procediment de gestió i de millora contínua segons els resultats.

8.8.4. Fer una diagnosi en relació amb la transversalitat de gènere en les polítiques actives d'ocupació, i desenvolupar després el pla d'accions que se'n derivi.

8.9. Establiment de l'Observatori del Treball de les Illes Balears com a motor de coneixement i difusió de l'evolució i l'estructura del mercat de treball balear

8.9.1. Fer el seguiment del mercat de treball de les Illes Balears i publicar la informació.

8.9.2. Fer estudis específics sobre el mercat de treball, col·lectius preferents i activitats econòmiques preferents.

8.9.3. Actualitzar el catàleg de certificats de professionalitat sobre la base de l'anàlisi de les necessitats formatives de les empreses de les Balears.

8.9.4. Disseny de protocols per transferir la realitat del mercat de treball balear a tots els serveis del SOIB.

8.10. Consolidació i evolució d'un programa de seguiment i avaluació de les polítiques actives d'ocupació

8.10.1. Crear un dispositiu de seguiment de l'abast, l'eficàcia i l'eficiència de les polítiques actives d'ocupació a les Balears, amb referència expressa als resultats per raó de sexe i dels col·lectius declarats com a prioritaris en aquest pla d'ocupació.

8.10.2. Consolidar i estructuralitzar el programa d'avaluació de la inserció laboral i de la satisfacció dels participants en les diferents polítiques actives d'ocupació.

7. CALENDARI D'EXECUCIÓ DEL POQIB 2022-2025

PRIORITATS	2021	2022	2023	2024	2025	2026
1.- Millora de la qualitat i de la salut laboral i impuls de les polítiques d'igualtat de tracte i d'oportunitats per raó de gènere en el marc de les relacions laborals	Elaboració d'esborrany del Pla d'Ocupació	Aprovació del Pla d'Ocupació	Execució mesures	Execució mesures	Execució mesures	Acabament execució mesures
2.- Mesures de xoc enfront dels efectes laborals derivats de la pandèmia; els aturats COVID-19	Negociació a les Meses de diàleg i concertació institucional	Presentació ciutadana	Seguiment institucional	Seguiment institucional	Seguiment institucional	Seguiment institucional
3.- Orientació i acompanyament laboral per a les persones en situació de desocupació (com a dret subjectiu)		Desplegament i Execució d'actuacions	Informe anual d'avaluació Pla d'Ocupació	Informe anual d'avaluació Pla d'Ocupació	Informe anual d'avaluació Pla d'Ocupació	Informe anual d'avaluació Pla d'Ocupació
4.- Impuls de la formació professional per a l'ocupació des d'una perspectiva integral, com a eina clau per a la millora del model econòmic balear		Seguiment institucional				Informe final d'avaluació Pla d'Ocupació
5.- Desenvolupament de serveis integrals i personalitzats adreçats a les empreses		Informe anual d'avaluació Pla d'Ocupació				Disseny nou Pla d'Ocupació: Prioritats, actuacions i mesures
6.- Mesures de creació d'oportunitats i de foment de l'ocupació						
7.- Col·lectius vulnerables d'atenció prioritària						
8.- Millora contínua, transformació digital i modernització del SOIB						

8. PRESSUPOST I OBJECTIUS DEL PLA D'Ocupació DE QUALITAT DE LES ILLES BALEARs 2022-2025

El pressupost del POQIB 2022-2025 es presenta per als grans eixos d'actuació, atès que hi estan involucrades diverses unitats de la Conselleria de Model Econòmic, Turisme i Treball; l'IBASSAL, i el SOIB. En l'elaboració del pressupost s'han tingut en compte els recursos econòmics esmerçats directament en polítiques actives d'ocupació i els de les diverses fonts de finançament, amb fons de la Conferència Sectorial d'Assumptes Laborals, fons propis i fons europeus.

Els recursos econòmics dels capítols 1, 2 i 6 de personal, despeses corrents i inversions del SOIB i de la Conselleria de Model Econòmic, Turisme i Treball que no es dediquin a donar un servei directament en

contacte amb els usuaris no s'han previst, malgrat que és evident que tot el personal destinat a gestionar i administrar els diferents programes i serveis que donen suport a les distintes polítiques actives d'ocupació són imprescindibles. En canvi, les despeses en el personal que tracta directament amb els usuaris, com és el cas dels orientadors i dels intermediadors laborals, sí que s'han tingut en compte.

En l'evolució temporal del pressupost, se'n preveu un increment anual del 5%. La distribució dels increments anuals dins del pressupost s'ha repartit proporcionalment sobre la base del primer any de vigència del PLA.

Periodificació del pressupost segons prioritat (euros)					
	2022	2023	2024	2025	TOTAL
Prioritat 1	13.058.000	13.285.900	13.525.195	13.776.455	53.645.550
Prioritat 2	16.000.000	0	0	0	16.000.000
Prioritat 3	26.888.000	25.260.500	24.148.625	25.331.056	101.628.181
Prioritat 4	66.762.445	67.100.568	68.375.596	67.394.376	269.632.985
Prioritat 5	6.000.000	5.250.000	5.512.500	5.788.125	22.550.625
Prioritat 6	38.837.555	33.469.432	32.547.904	33.575.299	138.430.190
Prioritat 7	65.250.000	68.512.500	71.938.125	75.535.031	281.235.656
Prioritat 8	4.000.000	4.175.000	4.358.750	4.551.688	17.085.438
TOTAL	171.546.000	148.541.400	148.468.570	150.416.999	618.972.969

9. CONCERTACIÓ DEL PLA D'Ocupació DE QUALITAT DE LES ILLES BALEARs 2022-2025

El pla d'ocupació de qualitat de les Illes Balears (POQIB) 2022-2025 és impulsat per la Conselleria de Model Econòmic, Turisme i Treball i, per a l'èxit funcional i social, es requereix la participació institucional d'altres conselleries del Govern de les Illes Balears, de l'Administració local, de les entitats del tercer sector, dels agents econòmics i socials més representatius, i de la societat civil que pugui fer-hi aportacions i enriquir el debat i el disseny de les polítiques d'ocupació a les Balears.

La participació social en l'elaboració del POQIB 2022-2025 s'articula formalment a través de la Mesa Tècnica d'Economia, Ocupació i Formació, i de les

submeses que se'n derivin, en el marc del Pacte per a la Reactivació i la Diversificació Econòmica i Social de les Illes Balears.

Per al seguiment propi del POQIB 2022-2025, es crearà una comissió de seguiment de la qual serà titular la Conselleria de Model Econòmic, Turisme i Treball. Hi participaran de manera proporcional totes les entitats signants del pla d'ocupació 2022-2025, així com els titulars dels òrgans de direcció de la Conselleria de Model Econòmic, Turisme i Treball i els altres òrgans de direcció d'altres conselleries i organismes públics autonòmics que es determinin.

Les funcions de la Comissió de Seguiment del POQIB 2022-2025 són les següents:

- Vetllar perquè es compleixin els principis rectors del POQIB 2022-2025.
- Avaluar el grau de consecució dels objectius generals.
- Promoure l'execució adequada de les línies d'actuació i de les mesures que es preveuen en el POQIB 2022-2025.
- Vetllar per la idoneïtat d'aplicar canvis significatius en els eixos i en les actuacions del POQIB 2022-2025.
- Detectar els punts forts i els febles del POQIB 2022-2025 com a factor de desenvolupament econòmic, com a instrument d'inserció laboral i com a eina de cohesió social, per tal de prendre decisions que n'afavoreixin la millora.
- Promoure la interrelació del POQIB 2022-2025 amb altres plans estatals, com els plans anuals de política d'ocupació, els plans d'ocupació juvenil, els adreçats a aturats de llarga durada i altres que puguin aparèixer al llarg de la vigència del pla autonòmic.
- Informar els agents polítics i socioeconòmics, així com el conjunt de la societat, sobre la qualitat i el desenvolupament del POQIB.
- Garantir i formalitzar el diàleg i la participació de les organitzacions empresarials i sindicals més representatives respecte de les qüestions estructurals generals que afecten l'Administració laboral de les Balears i el lligam amb el sistema de relacions laborals, sense perjudici de les competències i funcions dels òrgans específics existents en l'àmbit institucional de la Conselleria de Model Econòmic, Turisme i Treball.
- Fer recomanacions estratègiques per a futurs plans d'ocupació una vegada s'hagi exhaurit el POQIB 2022-2025.

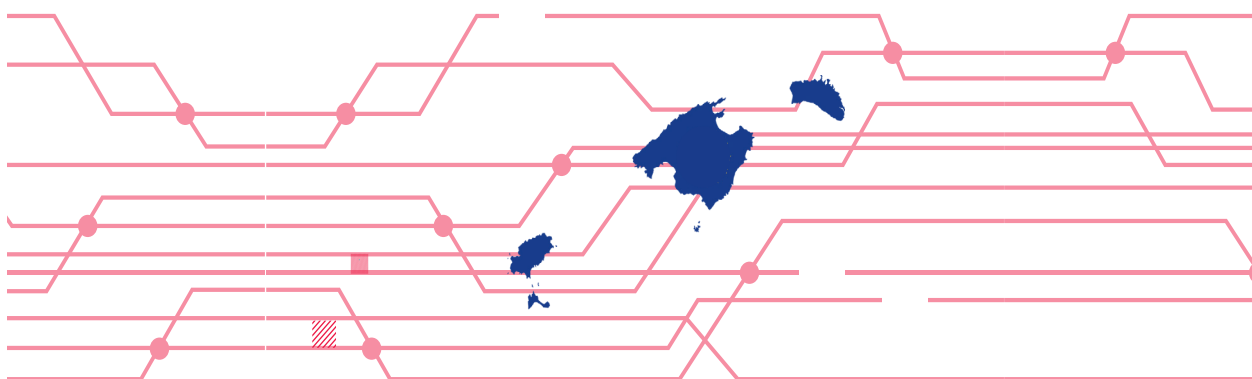
Ha d'actuar com a secretari de la Comissió de Seguiment del POQIB 2022-2025 el titular de la Direcció General d'Ocupació i Economia, o la persona que delegui.

La Comissió de Seguiment del POQIB 2022-2025 es pot dotar d'un reglament intern de funcionament, i s'ha de reunir en ple i pot crear subcomissions de treball específiques. D'altra banda, les conclusions de la Comissió de Seguiment del POQIB 2022-2025 es poden incloure com a punt de l'ordre del dia dins de les sessions del Consell de Direcció del SOIB.

L'ordre del dia de la Comissió de Seguiment del POQIB 2022-2025 l'han d'acordar conjuntament la presidència i les organitzacions empresarials i sindicals més representatives dels agents econòmics

i socials que en siguin membres, i s'hi ha d'incloure la documentació necessària per tal de conèixer la matèria i promoure un diàleg fructífer. De cada sessió de la Comissió de Seguiment del POQIB 2022-2025, la persona que ocupi el càrrec de secretari n'ha d'estendre una acta, que ha de recollir els acords que s'hagin pres.

El SOIB ha de presentar un informe anual sobre les polítiques actives d'ocupació que ha executat la Conselleria de Model Econòmic, Turisme i Treball. En l'informe s'ha de recollir, obligatòriament, un detall quantitatiu de les mesures executades, de les persones beneficiàries i del pressupost consignat. L'informe anual de polítiques actives d'ocupació s'ha de presentar en el Consell de Direcció del SOIB i en el Consell General de Formació Professional.

PLA D'OCUPACIÓ DE QUALITAT DE LES ILLES BALEARS 2022-2025

PACTE PER A LA REACTIVACIÓ I LA DIVERSIFICACIÓ
ECONÒMICA I SOCIAL DE LES ILLES BALEARS

GOVERN
ILLES
BALEARS

G CONSELLERIA
O MODEL ECONÒMIC
I TURISME I TREBALL
B

soib
formació
i ocupació

UNIÓN EUROPEA
Fondo Social Europeo
L'UE invierte en el teu futur

Financiat per
la Unió Europea
NextGenerationEU

Pla de Recuperació,
Transformació i
Resiliència

Fons Europeu de
Desenvolupament
Regional
Una manera de fer Europa